www.daat.ac.il www.hebrewbooks.com

משנת ר"ב

מכבוד הרב הגאון האמיתי רשכבה"ג המפורסם מוה"ר ברוך תאומים פרענקיל זצ"ל מלייפניק.

מסכת יומא

פרק ח משנה ה' נתוי"ע בס"ה על. אבל נתן שיש שם שעיר כדתם כו'. נ"ב יעוין בלח"מ פ"ח מהלכות תשובה:

מסכת סוכה

פרק ב משנה ה' נפי' הרמב"ם ערלה ותרומה ממלה שם מכלל הדברים הטעונין סריפה ולפיכך הוא פסול למאמר הש"י פרי הלו איך ראוין לאכילה בשום פנים. נ"ב דברי הרמב"ם אלו נראין כסתירין זא"ז דשתם בעשה שעשוין סרפה ומבשיל נעשה אחר לפי שאין בו היתר לאכילה והשם מקושי הנתר וכבר נתפולל ע"ז בספר כפות תמרים יעו"ש וגל"ל לייחב בהקדים הלתיא בשבת דף כ"ה ע"ב ניו"ש הוא דאסור הא בחול בפיר דמי מ"מ אמר רבא בשם שמואל לברוף הקדשים שנטמאו כך אמור לברוף את התרומה שנטמאת ואמרה הורה בשעת בישולה היסרי ממנה סיכן אמרה תורה מדר"ג דאמר ר"נ אין והני מנה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה עמאה ואמר רחמנא לך שלך קבא להסיקה אתת אבשלך ואכ"א מדר' אבטו כו' ע"כ ואתב הרבב"ם נמידושין בזה"ל לא ידעתי מה היסה תשובתו של רבא בהא דגא הוא"ל הגא מבוש דר"ג. א"נ מבוש דר"א וא"ע ע"כ. וי"ל לתרץ דלפי מה דאסיק דילפינן מדכתיב לך הכוונה דלך לא שייך אלא על דבר שיש לאחדם בו זכות ולא הוי אסור בהנאת היסק הרי אין לו בו שום זכות ולא היה שייך עליו לך וכעין דהרשינן בתחרוג דכתיב לכם דבעינן שיהיה לו בו דין ממון ולהד מ"ד דרשינן אלכם שיהר אכילה. ולבאורה קשה לשיטת הסוברים דמדאורייתא מותר לבשל איסורין ולהפך האיסור לשות סיתר א"כ אף כדבר שאסור בהנאה יש לבעליו בו דין ממון משום דיכול לבטלו בתערובות ויבוא לתיתר ותוא עדיף מגורם לממון דהא האיסור זה עצמו כמו שכות יכול לחיות מיד מותר ע"י ביטול. וביון שכן אף כשפדיון לא נתבטל שם בעליו והמתנה בו שלא כראוי בעלים נקרא גזלן. ונדולה מזה כ' הש"ש ב"ק ע"ב בסי' ס"ל דאף דבר שאסור בהנאה לגמרי מצד קונם לא מיקרי הפקר משום שיש לבעליו בו זכות ליתנו לנדקה וכדומה דמלוה לאו ליהנות ניתנה ומצד זה נראה בחזקת שלו ואין ביד אדם ליקח אותו שלא מדעתו יע"ש. עלאו"כ היכא שביד הבעלים להבטל האיסור לגמרי ע"י ביטול כגי' ואו"כ לכאורה לא אפשר לחוכיח ממלת לך דכתיב בו שלא יהנו בעלים מקרא גזלן. ונדולה מזה כ' הש"ש ב"ק ע"ב בסי' ס"ל דאף דבר שאסור בהנאה לגמרי מצד קונם לא מיקרי הפקר משום שיש לבעליו בו זכות ליתנו לנדקה וכדומה דמלוה לאו ליהנות ניתנה ומצד זה נראה בחזקת שלו ואין ביד אדם ליקח אותו שלא מדעתו יע"ש. עלאו"כ היכא שביד הבעלים להבטל האיסור לגמרי ע"י ביטול כגי' ואו"כ לכאורה לא אפשר לחוכיח ממלת לך דכתיב בו שמותרת בהנאת היסק דאף אם אסורה בהנאה מכ"מ מיקרי בסיר שלך כ"ל. וכעין זה יש להקשות בדברי ר' אליעזר בשפתים דף ו' שני הבריים אין בדשותו של אדם בור גרם"ר ומפין בפסח יעו"ש בכל הסוגיא שמבואר דמיד מציגיא זמן האיסור של חמץ סר שם בעליו ממנו והוי כאילו שלו לגמרי וקשה כל"ל למאי דהא מדאורייתא כאילו שלו הא אף כשהגיע זמן האיסור יכול לבטל את החמץ בתערובות בביעור ביטול ושאר איסור גמור. וי"ל דאף שמותר לבטל מה"ת איסורי מאכלות מ"מ אותן איסורים שאמרה התורה בהן מצות שריפה אז ביעור מן העולם וכדומה בודאי אסור לבטלן דהא בבר חלה על הבעלים מצות שריפה אז ביעור וכביתבטל בתערובות לא יהיה עוד בקיום מצוה זו באותו איסור. וא"ש דברי הגמרא הנ"ל בפסחים לענין חמץ דמצותו בביעור כמו כן בסוגיא הנ"ל דשבת דמוכח בפיר מפסוק ואלו שלו לבטלה בתערובות ויתבטל האיסור דזה אסור לעשות בתרומה שמאה שיין דמצותו בשריפה אסור לבטלו בתערובות. ועתה א"ש דברי הגמרא הנ"ל מה שהקדים בשם שמעון כו' כך מצוה לבאף תרומה שנטמאה כו' דאם לא היה מצוה לשרוף תרומה לא היה אפשר לאוכלה מתוכה לא שמותרת בהנאה וכנ"ל. והשתא אתיבון לכאי מיושב ומדוקק לשון הרמב"ם הנ"ל. שעיקר טעמו הא דבטול אחרות בל עולה משום דכתיב פרי וכיון שאינו ראוי לאכילה בשום אופן ממנת האיסור עולה אין עליו שם פרי וכדי שלא נדמה לומר אמאי לא יקרא בשם פרי הא אפשר לאכילה על ידי ביטול דמדאורייתא מותר ובטל איסור לגמרי אמתיה ע"כ הקדים הרמב"ם לומר דמצותו בשריפה כלומר וכיון שכן אסור לערב בתערובות כדי לבטל האיסור ואינו ראוי לאכילה בלל ולכך שפיר לא נקרא פרי וזה הוא שמים הרמב"ם דאלו אינן ראוין לאכילה בשום פנים דמצד שמצותו בשריפה גם אופן הביעור מ"מ לאיתא הנ"ל דאסור לבטל מדאורייתא. ועפ"י סברת הש"ש הנ"ל יש לישב דברי הרמב"ם בחולין דף ק"מ ע"א ד"ה למשוטי לפרי עיר הנדחת שבתו שם בזה"ל וא"ע בבמות עה"ל אם ענר והקדישה והקדישה אם הוא קרבן כבר כיון דלבריסה קיימי ע"כ. ולקמה על דבריהם דהא לתתא בב"ק דף מ"ה דקמ"ל מתנגמר דינו הקדישו אינו מוקדש. ופירש רש"י דלאו בראוהים דמרי קאי להקדישו כמו כן אינו ראוי להקדיש בהמות עהב"ד. ולא מצאתם בלל הקדשה בהמת עה"ל לקרבן דאינו כי יקריב את ביתו כתיב מה ביתו בראוהו. ובהמות עה"ל שאסורים בהנאה לאו בראוהים דמריהו קיימו. וכבר נתעורר על קושיא זו בשאלות ותשובות פני אריה. אבל לפ"ד הש"ש הנ"ל היכא שיש בידי הבעלים לעשות מלוה לאיסורי הנאה שבידם מיקרי בראוהים ואינה בספר י"ל דרק גבי שה"ב דלא חזי להקרבה דהא אריכין לסוקלו בשבוא מי ולא"ל לבעלים לעשות בו שום דבר מלוה לרשותו ע"כ יצא אבל וכל מרשותם והוי כהפקר. אמור כדאיתא בבריתות דף כ"ד שה"ב שהוזמן עדיין כל המחזיק בו זכה בו. אבל בבמות עה"ל דמצינן לקיים בה מלות שריפה אחר הקרבה ובגמרא מדברי רש"י ד"ה אלא בשחיטה ואו"כ בפיר נספיקו התופשות בבמות עה"ל אם הקדישה והקדישה לי הוי קרבן כבר ולא נאמר דהוי קרבן כבר בפיר סיה ביד הבעלים להקדישו דאף שנאסר בבגלה מצד שהוא מנכסי עה"ל מ"מ לא יצא מרשות הבעלים כי עוד להם בו זכות הקרבת הקרבן. אמנם דברי התוספות הנ"ל בחולין דע"ב דאם בסכהדרין דף קי"ב ע"א מבואר שנאסר בתיקו אם ישנו לשחיטה בבמות עה"ל לפוליטו מטומאת נגילה. ואם לא שמיה שחיטה בודאי לא יצלה לקרבן. ויישיין בספ"ח הל' עבודת כוכבים שפעיר על

מסכת יומא

פרק ב מ"ג שתי פידים הטוקן והרגל. בס"ם פריך והא כתיב כל מחה טוב ירך וכתם ובתוס' יפיים פירכו דכתף הייגו הידים וכ"כ בהגהות הב"ח דקושית הס"ם קאי על תנא דמתני' וכ"כ בחידושי הריטב"א ולולי הבריסה לפמ"ד דכתף לא קאי על ידים דלא מצינו דכתף יהיה קאי על שתי ידים רק דכתף הוא קאי על הדפנות שבן מלא בשר וכן נראה מהקוקודאלגיא:

מסכת סוכה

פרק ב משנה ה' נפי' הרמב"ם ערלה ותרומה ממלה שם מכלל הדברים הטעונין סריפה ולפיכך הוא פסול למאמר הש"י פרי הלו איך ראוין לאכילה בשום פנים. נ"ב דברי הרמב"ם אלו נראין כסתירין זא"ז דשתם בעשה שעשוין סרפה ומבשיל נעשה אחר לפי שאין בו היתר לאכילה והשם מקושי הנתר וכבר נתפולל ע"ז בספר כפות תמרים יעו"ש וגל"ל לייחב בהקדים הלתיא בשבת דף כ"ה ע"ב ניו"ש הוא דאסור הא בחול בפיר דמי מ"מ אמר רבא בשם שמואל לברוף הקדשים שנטמאו כך אמור לברוף את התרומה שנטמאת ואמרה הורה בשעת בישולה היסרי ממנה סיכן אמרה תורה מדר"ג דאמר ר"נ אין והני מנה נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה עמאה ואמר רחמנא לך שלך קבא להסיקה אתת אבשלך ואכ"א מדר' אבטו כו' ע"כ ואתב הרבב"ם נמידושין בזה"ל לא ידעתי מה היסה תשובתו של רבא בהא דגא הוא"ל הגא מבוש דר"ג. א"נ מבוש דר"א וא"ע ע"כ. וי"ל לתרץ דלפי מה דאסיק דילפינן מדכתיב לך הכוונה דלך לא שייך אלא על דבר שיש לאחדם בו זכות ולא הוי אסור בהנאת היסק הרי אין לו בו שום זכות ולא היה שייך עליו לך וכעין דהרשינן בתחרוג דכתיב לכם דבעינן שיהיה לו בו דין ממון ולהד מ"ד דרשינן אלכם שיהר אכילה. ולבאורה קשה לשיטת הסוברים דמדאורייתא מותר לבשל איסורין ולהפך האיסור לשות סיתר א"כ אף כדבר שאסור בהנאה יש לבעליו בו דין ממון משום דיכול לבטלו בתערובות ויבוא לתיתר ותוא עדיף מגורם לממון דהא האיסור זה עצמו כמו שכות יכול לחיות מיד מותר ע"י ביטול. וביון שכן אף כשפדיון לא נתבטל שם בעליו והמתנה בו שלא כראוי בעלים נקרא גזלן. ונדולה מזה כ' הש"ש ב"ק ע"ב בסי' ס"ל דאף דבר שאסור בהנאה לגמרי מצד קונם לא מיקרי הפקר משום שיש לבעליו בו זכות ליתנו לנדקה וכדומה דמלוה לאו ליהנות ניתנה ומצד זה נראה בחזקת שלו ואין ביד אדם ליקח אותו שלא מדעתו יע"ש. עלאו"כ היכא שביד הבעלים להבטל האיסור לגמרי ע"י ביטול כגי' ואו"כ לכאורה לא אפשר לחוכיח ממלת לך דכתיב בו שמותרת בהנאת היסק דאף אם אסורה בהנאה מכ"מ מיקרי בסיר שלך כ"ל. וכעין זה יש להקשות בדברי ר' אליעזר בשפתים דף ו' שני הבריים אין בדשותו של אדם בור גרם"ר ומפין בפסח יעו"ש בכל הסוגיא שמבואר דמיד מציגיא זמן האיסור של חמץ סר שם בעליו ממנו והוי כאילו שלו לגמרי וקשה כל"ל למאי דהא מדאורייתא כאילו שלו הא אף כשהגיע זמן האיסור יכול לבטל את החמץ בתערובות בביעור ביטול ושאר איסור גמור. וי"ל דאף שמותר לבטל מה"ת איסורי מאכלות מ"מ אותן איסורים שאמרה התורה בהן מצות שריפה אז ביעור מן העולם וכדומה בודאי אסור לבטלן דהא בבר חלה על הבעלים מצות שריפה אז ביעור וכביתבטל בתערובות לא יהיה עוד בקיום מצוה זו באותו איסור. וא"ש דברי הגמרא הנ"ל בפסחים לענין חמץ דמצותו בביעור כמו כן בסוגיא הנ"ל דשבת דמוכח בפיר מפסוק ואלו שלו לבטלה בתערובות ויבוא לתיתר אם לא יקרא בשם פרי הא אפשר לאכילה על ידי ביטול דמדאורייתא מותר ובטל איסור לגמרי אמתיה ע"כ הקדים הרמב"ם לומר דמצותו בשריפה כלומר וכיון שכן אסור לערב בתערובות כדי לבטל האיסור ואינו ראוי לאכילה בלל ולכך שפיר לא נקרא פרי וזה הוא שמים הרמב"ם דאלו אינן ראוין לאכילה בשום פנים דמצד שמצותו בשריפה גם אופן הביעור מ"מ לאיתא הנ"ל דאסור לבטל מדאורייתא. ועפ"י סברת הש"ש הנ"ל יש לישב דברי הרמב"ם בחולין דף ק"מ ע"א ד"ה למשוטי לפרי עיר הנדחת שבתו שם בזה"ל וא"ע בבמות עה"ל אם ענר והקדישה והקדישה אם הוא קרבן כבר כיון דלבריסה קיימי ע"כ. ולקמה על דבריהם דהא לתתא בב"ק דף מ"ה דקמ"ל מתנגמר דינו הקדישו אינו מוקדש. ופירש רש"י דלאו בראוהים דמרי קאי להקדישו כמו כן אינו ראוי להקדיש בהמות עהב"ד. ולא מצאתם בלל הקדשה בהמת עה"ל לקרבן דאינו כי יקריב את ביתו כתיב מה ביתו בראוהו. ובהמות עה"ל שאסורים בהנאה לאו בראוהים דמריהו קיימו. וכבר נתעורר על קושיא זו בשאלות ותשובות פני אריה. אבל לפ"ד הש"ש הנ"ל היכא שיש בידי הבעלים לעשות מלוה לאיסורי הנאה שבידם מיקרי בראוהים ואינה בספר י"ל דרק גבי שה"ב דלא חזי להקרבה דהא אריכין לסוקלו בשבוא מי ולא"ל לבעלים לעשות בו שום דבר מלוה לרשותו ע"כ יצא אבל וכל מרשותם והוי כהפקר. אמור כדאיתא בבריתות דף כ"ד שה"ב שהוזמן עדיין כל המחזיק בו זכה בו. אבל בבמות עה"ל דמצינן לקיים בה מלות שריפה אחר הקרבה ובגמרא מדברי רש"י ד"ה אלא בשחיטה ואו"כ בפיר נספיקו התופשות בבמות עה"ל אם הקדישה והקדישה לי הוי קרבן כבר בפיר סיה ביד הבעלים להקדישו דאף שנאסר בבגלה מצד שהוא מנכסי עה"ל מ"מ לא יצא מרשות הבעלים כי עוד להם בו זכות הקרבת הקרבן. אמנם דברי התוספות הנ"ל בחולין דע"ב דאם בסכהדרין דף קי"ב ע"א מבואר שנאסר בתיקו אם ישנו לשחיטה בבמות עה"ל לפוליטו מטומאת נגילה. ואם לא שמיה שחיטה בודאי לא יצלה לקרבן. ויישיין בספ"ח הל' עבודת כוכבים שפעיר על

בית שאול

מהגאון הגדול רשכבה"ג כקש"ת מוה"ר יוסף שאול הלוי נאמטהאנואהן זצ"ל האב"ד דק"ק לבוב והגליל.

מסכת יומא

פרק ב מ"ג שתי פידים הטוקן והרגל. בס"ם פריך והא כתיב כל מחה טוב ירך וכתם ובתוס' יפיים פירכו דכתף הייגו הידים וכ"כ בהגהות הב"ח דקושית הס"ם קאי על תנא דמתני' וכ"כ בחידושי הריטב"א ולולי הבריסה לפמ"ד דכתף לא קאי על ידים דלא מצינו דכתף יהיה קאי על שתי ידים רק דכתף הוא קאי על הדפנות שבן מלא בשר וכן נראה מהקוקודאלגיא:

מסכת סוכה

פרק א מ"ב סוכה ע"ג סוכה העליונה כשרה. עי' בהרא"ש שב' דברים חדשים בזה דכל שתיהם יכולה לקבל כרים וכסתות אינה רחוקה מקרי וכ"ם לא מכר זאת ובאלתי בזה. והשבתי דלפמ"ד תפס שיטת העיטור הוכא בהא"ם דכל שתיהם יכולה לקבל כרים וכסתות הוי דירה סיהם ע"ם ודו"ק היטב.

אהרוג

פרק ג מ"ן אהלות אלעזי פסול. עי' פרדע"ב מ"ש בזה ובספר מבנה מכמש"ל בקצה שבוה נגד כפי' דבש"ס אבל מצאתי בירושלמי שם שסירם כדב: **שם** מבנה י"ג עי' תוי"ט ד"ה מוליכין שבתב דלקמן בדף מ"ג מבקיון דבבא מייבי בגבולין ובבגמ"ק מוכי"ע אינר ש"ל בקצה דא"ב אין ממרו בשאר יומות אתב דאדם יוצא י"ח בא בזמן שבבמ"ק קיים במקדש בני לבם כל ז' ובגבולין אין מעינין רק יום א'. ולבאורה מבבתא לא בתקוומות בסמוכין לירושלים שבשלומין מגיעין שם ויש מעינין כל ז' מיבו ל"ע דמ"מ שם גבולין על זה וירושלים עצמה לא בלא במקדש מוצלין כל ז' ובני לבם מיבו גוף הבהמה נחוש יש לפקפק ול"ע בזה:

מסכת ביצה

פרק א מ"א שאסר בירם מוכן הוא. עי' מ"ש בשם הגאון מהרחו"ז ז"ל בהא דפריך הש"ס לפר בירם מאן דבר שמיה ומשני הש"ק ואמר. וע"ז הקשה הגאון דהא במשנה קתני שאסר בני"ן ובתב דפי' המשנה בך הוא ומודים שאם שהנו וכו' וג"כ מודים שאסר בירם מוכן הוא. המקשה בבין בזה מתינה טעם ופריך לפר בירם מאן דבר שמיה וע"ז מבני ה"ק ואסר ופי' דקאי על ומודים ע"כ ודבה"ת. ואני אומר דהשומע שמע ועשה דבך פיהה בוונתו בל הגאון דהמקשה בים סגור שאסר בלא ו"ל א"כ הוא מתינה טעם וע"ז פריך מאן דבר שמיה וע"ז מבני ה"ק ואסר בירם איינו ובאסר בוי"ו ובגרסת הרי"ף וקאי על ומודים. ועי' מ"ש הרב הגדול מו"ה רפאל נטע דאבינהוזין ל"ל בדקדוקי סופרים על ביצה ובדבק שם בשמי:

פרק ד מ"ו ולא מן במים. עי' בברע"ב ומקורו מהרי"ש שב' בך שמעתי בפיוט יוצר שיבר אחד מבאוני לומבדרי' ואני מצאתי בבלבו סי' מ"ח בלבות ממן ומלא שבניה בן בשם רביע אבר לעניין מים שלנו בבל בבריות בם מד' יסודות בם מים רוח עפר והמים ג"כ מלבדא יסודות אלא שיבוד המים בנם על בשלבה וכו' ותבן אין מוציאין אם לא מן המים ומעתה בתמלאן בלי זבוכית מים ומעמידין אותו בשמש בלהרים והאש יוצא מבבלי זבוכית בבי מלינו שים במים בם בן יבוד אם:

מסכת ראש השנה

פרק א מ"ג על ששה חדשים בשלותין יוצאין. עי' פי' המשנה לברמב"ם דבם בנית שני בבנינו היו יוצאין על אב מפני בהעבית הבם בזמן בים שני היו מתעבין באב. ודבריו המוכין דהרי במשנה קתני אח"כ ובסיום בבמ"ק קיים היו יוצאין אף על פבם שני ומבמע דעד הבשאת לא מיירי בזמן שבבמ"ק קיים ובם בש"ם דף י"ח שם מבמע לחיבר ובראית הבב"ן מ"ל סי' ער"ל בתב דעשות בבל בדברינו ואני מוסיף דבן בתב רש"י בהדיא שם ע"ב בקושית המקבן ולפע"ד נראה דבבם בע"ל הקשה מאי לשון אף על אייר דמבמע דמובב אלו הבשאה היו יוצאין על אייר והרי בזמן בנית המקדש קיים לא היו יוצאין על אב שלא היה בעבית ואין לומר דבינן דאסור להתעבה דהיה לבשון ולבעותה היו בוכין לבודיע שבאה יום בשון ובמחה דא"כ גם על תמוז ובבם ליבקו בזמן שבהמ"ק קיים לבודיע שבאה בשון ובמחה ע"כ מתק תיבה אף אבל בכל הבסברים בתב אף וכן בעתיק הרמב"ם פ"ג מקידוש בחדש פ"ב. אמנם לבעע"ד נראה דמזה הוצא הרמב"ם פירושו דאבי המסקנא דבזמן שאין שנוה ואין בם בע' אבל בוחלו ובוכפלו בעות קבלו עליבן א"כ בנית שני היו יוצאין על אב דשב"פ היו מבשמבדין מחה בחומות א"כ גם בזמן שבהמ"ק קיים היו יוצאין ודייק מלשון אף ובמשנה בפירוש באב מבאי בתעבית בזה"ז. וגם בזמן שבהמ"ק קיים היו יוצאין ומדויק לבון אף והרמב"ם מפרש המשנה בבלות בעדע לפי שרגיל בפירושו וא"כ בזה"ז ובם בזמן שבית המקדש קיים היו יוצאין אף על אב. ובזה מיושב בל דאמרי ויבקו אחמות ובבם דאמר רב וכו' בזמן שם שנוה ובקבה בפ"י דאמר בבל בבריבה בבל לבון אף ולא בבל בבל בבל

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

חשק שלמה

חידושים מהרב הגאון הגדול וכו' מו"ר ר' שלמה הכהן זצ"ל, בעה"מ בנין שלמה ועצי ברושים וחשק שלמה.

מסכת יומא

פרק ה מ"א ומתפלל תפלה קצרה בבית הכנסת. עי' בתפארת ישראל אות כ"ח שכ' שר"ל בק"ק מקום הרחוצות אינו מהראוי שישבה להתפלל על נוסחיות. וכ"ב כיותר הו"ל לומר משום דלא היה רשאי הכה"נ להשתות שם יותר מכדי לוקח עבודה אפי' רגע אחת יותר מהצורך והתפלה אינו היא רשות ואינו לוקח עבודה. אבל לפי זה תקשה דהא גם בהיכל לא היה רשאי להשתות יותר מכדי הצורך דהא גם בהיכל אסור ביאה ריקנית כמו בק"ק ואין כ"מ בין היכל לק"ק רק דבהיכל בלתו ובק"ק חייב ביד"ש. וע"כ כ"ל דכיון דנכנס ברשות לצורך עבודה הו אין איסור בשתיה ובפרט דתפלה ג"כ לצורך עבודה היא אין בזה איסור שהיה בהיכל כלל וא"כ תחדר הקושיא לדוכתה דא"כ בק"ק נמי ושוב שהיה צריך הכה"נ להמתין בק"ק לאחר שהקטיר הקטורת עד שיתמלא הבית עשן כמ"ש הרמב"ם בשם הרמב"ם. ואמנם גם הטעם של הגאון המחבר לא נהירא כלל דאם בק"ק אינו ראוי להתפלל על נוסחיות גם בהיכל אינו ראוי. ושוב דהתפלה היה ג"כ על עניינים גבוהים כגון דלא יעדי עניך שולטן מדבית יהודה. ושוב קשה לי דהאיך היה רשאי הכה"נ להפסיק בתפלה זו בין עבודה לעבודה ובפי' היה ראוי שיתפלל אח"כ בביאה השניה שנכנס להזאת הדם ולאחר שיצא כל ההזאות של בין הבדים והפרוכת ומזבח הזהב אז היה יכול להתפלל תפלה זו:

מסכת ביצה

פרק ג מ"ג בשמה מסוכת כו' רע"א אפי' כזית חי כו'. כ"ב כ"ל דפליגי אם יוצאין מצות שמחת יו"ט בחי דה"ק סבר הכיון לשמחת יו"ט מצוה היא ואין יוצאין שלא כדרך אכילה כיון דכתיב אשר יאכל בעינן אכילה כדרך אכילתו ועוד כיון דבעינן שמחה ושמחה בחי ליכא וכדאמרינן בפסחים ל' ע"א ואף דקיי"ל דאין שמחה אלא ביין וגם בזה"ב לא היה נוהג שמחה רק בבשר שלמים ולא בבשר חולין והכא מיירי ודאי בבהמת חולין דהא שלמים בודאי אסור להקריב בהמה מסוכנת דהקריבהו בא לפחתך מ"מ כיון דחזינן דאיכא שמחה בחי הרי דלאו אכילה חשובה היא ולכן אין לחלק יו"ט בשביל אכילת חי ולכן ס"ל דאינו רשאי לשחוט רק אם יש שהות לאכול כזית לגי דוקא. ובזה יתא נמי מאי דאמרינן במכילתין דף י"ב דהמבשל גפ"ל בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום מבשל ביו"ט ולכאורה לר"ל דח"ש מוהר מן התורה למה לוקה והא מה"ת יכול לאכול חלי כשור ואכן להא"ל ל"ק דכבר כתבו ההוס' דשבועות [כ"ג ע"ב ד"ה דמוקי לה] דח"ש ושלא כדרך הנאתן שוין לענין דינא [ולר"ש דס"ל כ"ש לאכות גם שלא כדרך הנאתן ס"ל דחייב עי"ש] א"כ דכמו דשלא כדרך הנאתן לא נחשב אכילה לענין שמחת יו"ט אז שאר מצות התלוי באכילה הי' חלי שיעור והלכך לוקה דשתות פחות מכשיעור לא נחשב אכילה ואינו בכלל אשר יאכל לכל נפש. אבל ר"ש י"ל דס"ל כר"ש ואף דמסקינן בשבועות כ"ח ע"ב דר"ע ס"ל כרבנן לענין ח"ש מ"מ בשלא כדרך הנאתן י"ל דס"ל דחמיר. ומיהו התם בלא"ה י"ל דהמבשל ביו"ט דבר שאינו יכול לאכול כזית בכדי אכילת פרס לוקה משום מבשל ביו"ט כיון דכתיב אשר יאכל בעינן דיאכל כזית בכדי אכילת פרס דבפחות מכזית לא מקרי אכילה ואינו בכלל אשר יאכל. (אי"ה עי' בספר המאיר לעולם להגאון מו"ה מאיר מיכל זצ"ל מפ"ק דף ל"ז שמביא שם סברא זו בשם הגאון הגדול" ממינסק זצ"ל ומפלפל שם בדברי יעו"ש).

ועיד י"ל כיון דהי אינו ראוי לאכילת כל אדם רק למי שדעתו יפה לא טוב שהה לכל נפש ונכי יו"ט בעינן דבר הראוי לכל נפש וכדאמרינן בכתובות ד"ו משו"ה אסור לגמר מונמר ביו"ט משום דאינו אלא למפינקים וכמו שפירש"י. ור"ע אסור דס"ל כר"ג לעיל בפ"ב מ"ז דמותר לגמר מונמר ביו"ט וע"כ דס"ל דלא בעי' דבר הראוי לכל נפש והלכך מהיר גם בחנ:

מסכת ראש השנה

פרק א מ"ו בחוי"ט ד"ה ועכנן כו' לפיכך יש לתמוה. כ"ב וכ"ל לתרץ דהתם בא הברייתא לפרש דברי המשנה לפיכך הוא מחויב להביא כיון שהברייתא היא פי' על המשנה אבל הכא הדבר פשוט דר' יהודה חולק על המשנה וסיבר דמעולם לא נחלקו ר"ע ור"ג בזה והכל ס"ל דאסור לעבוד בידן אבל תנא דמתניתין ס"ל דנחלקו ואף דמדברי החוי"ט משמע דאין זה ברור דחולק על המשנה אבל לפ"ד הדבר ברור דר"י חולק ובפרט בכן משמע בירושלמי וכמ"ש התוי"ט בעצמו:

פרק ג מ"א בתוס' רעק"א ז"ל אות י"ג אולא יום ל' כ"ב ל"ל ליום ל' (והיינו אולא ממחק) ור"ל דכיון דמ"ל לקדש בלילה הוא יום בעצמו ומ"מ לקדש למפרע ולכן ה"ה משובר:

פרק ד מ"ד בראשונה היו מקבלין. כ"ב פי' דהדין היה כך דאם היו באין אפילו קרוב לחשכה באופן שא"א אז להקריב נסכים ולומר הירה אלא בשבוש אעפ"כ היו מקבלין העדות לשנות היום קודם מיהו לא אירע כך מעולם דיבואו באותה שעה רק לעולם בא מקודם אך בפעם אחת אירע כך ובא הדבר לידי קלקול באמת מחמת דהלוים לא יכלו להמתין עוד בהקרבת נסכים והוצרכו להקריב נסכים קודם ביאת העדים וממילא לא יכלו לומר שום שיר כלל מספק דשמא יקבלו עדים היום ואז התקינו דאם יבואו באותו זמן דאי אפשר להקריב נסכים אז לא יקבלו אותו היום כלל. ואז לא יבוא הדבר לידי קלקול כלל דאם יראו הלוים דהו א"א להמתין בהקרבת נסכים אז יוכלו לומר בבירור שיר של חול דהא הו לא יקבלו עדים היום:

מסכת תענית

פרק ד מ"ו בגרע"ב ד"ה בחמישי מותרין. כשהיו מקדשין עפ"י הראיה. כ"ב מה שלא פירש דמיירי שחל ס"ב בשבת היינו משום דבבה"ג לא מקרי שבת שחל ס"ב לשות בהוכה משום שהתעניה נדחה לאחר השבת וכדאמר בירושלמי דה"ב שחל בשבת שני השבתות מותרין ומה שלא פירש כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות כאן דמתניתין דשב"ג היא דאמר דאף לאחריו אסור דא"כ מתני' דלא כהלכתא דהא אמן קיי"ל דלאחריו מותר וכמש"כ הרע"ב בתחילה דאינו אסור רק עד שעבור התענית ולפיכך פירש דמיירי בחל ת"ב לשות בע"ש וכ"כ הא"מ בפ"ה מה' תענית דמשו"ה אינו מביא הרמב"ם לדין המשנה דבחמישי מותרין משום דלא מכחשת לה רק בחל ת"ב בע"ש והאידנא אינו חל לעולם בע"ש ומיהו תמוה דלא ראה מש"כ בפי' המשניות דמתני' דשב"ג היא ואינה הלכה ומיהו מכוף לדברי הירושלמי דהא דמשמ' שם דשב"ל דמתני' מיירי שחל ס"ב לשות בשבת עצמה משמע דס"ל דס"ב שחל בשבת אסור לפיו וכו הביא הסור בשם הסמ"ג עי"ש והרמב"ם והרע"ב ע"כ דס"ל כמו שאמר בירושלמי מתחילה דשני השבתות מותרין:

מסכת מגילה

פרק א מ"א בהוס' רעק"א אות ג'. ואפשר דמ"ש רש"י והרע"ב שיקרא וכו'. כ"ב וכן הירן הסו"א אמנם קשה לי דהא צריך לקרות מהגן הכתב והקורא בע"פ לא יצא וי"ל דכל אחד מבני הכפר היה לו מגילה כשרה בפני עצמו וקרא מתוכה:

פרק ג מ"א העיר אפילו המתיה ביה שכרא שרי וגם הבהכ"נ יצא לחול [חוץ לד' דברים המבריים במשנה ב' אסור ולדעת הרמב"ם והטו"ע אף לד' דבריה שרי ומשנה דלקמן מיירי דלא מכרו זה"ה ועי' בב"י סי' קנ"ג וקנ"ד] והדברים מתמיהים דהא מ"מ אם נדרו בני הכפרים לבנות ביהכנ"ם ולהתפלל או לנדלו בית לצורך ביהכנ"ם הא"ל מוהרין למכור ביהכנ"ם ולהשתמש בהדמים הא עוברין בלא יהל דנדרו לוולמי שהם טדר בית לבית הכנסת מסתמא דעתו שיהי' בהכנ"ם לעולם כ"ז דלא פירש בהדיא לזמן דאם נימא דכוונתו רק לשנה אז לחודש א"כ יהיה יוצא ידי נדרו וזה ודאי אין סברא ונראה ליישב בד' אפשי. ה') י"ל דמתה הנדר לא מיירי בעמת בנו מקודם המכירה ביהכנ"ם אחר לתפלל בו ויוצאין ידי נדרן בביהכנ"ם הנני שבנו ולא מיירי כאן רק מאיסור הורדה דאם מותר לחוריל הביהכנ"ם מקדושתו אז לא וזה יש חילוק בין אם מכרו עפ"י זה"ה אז לא. ב) י"ל דמיירי דהנדר היה על זמן הנדרו בפירוש על משך שנה אחת וכדומה ומ"מ קדושת ביהכנ"ם לא בטלה בכדי דקדושת הגוף היא וכמו דאמרי' בנדרים ל' כ"ט דאם אמר שור זה כל ימי יוסי עולה ומכאן ואילך שלמים לא פקעו מיניה קדושת עולה עד עולם וה"ל דכוותיה ואף דקדושת ביהכנ"ם היא מדרבנן מ"מ כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון. ג) י"ל דמיירי אלא נדרו רק התנדבו עליה לצורך בהכנ"ם ואף דבנדבה נמי אינה בל יחל ובל תאחר כמו בנדר וכמו דמבואר בר"ה ל' כ' מ"מ בנדבה בוודאי שני בחודש אחד ובזיום אחר דהסברה מהייב דדוקא בנדר שהם כדומה ומ"מ קדושת ביהכנ"ם לא בטלה בכדי דקדושת הגוף היא וכמו דאמרי' אבל בנדבה אלא אמרו ולא מידי רק דהתנדבו לצורך בהכנ"ם פשוט דכיון שכבר בנו אותו והתפללו בו יצאו ידי נדבתם בזה. ד) יש לתרץ עפ"י דברי הרמב"ן ז"ל שהביא הב"י בסי' קנ"ג דהסהם קדושת בהכנ"ם היא בקדושה על תנאי דאם לא יעברו יוכלו לבטל הקדושה וא"כ אף אם מיירי בנדר ג"כ מיהא דהוי כנדר על תנאי ובהשובה אחה הארכתי בזה בעז"ה: **מ"ב** בתוס' רעק"א אות כ"ם ותמוה לי כו'. כ"ב כבר קדמו בספר אליה רבה על הטו"ע בסי' רפ"ב ועי' בחתם סופר סימן ק"ע מה שהיריק ע"ז:

פרק ד מ"י בחוי"ט ד"ה ברכת כהנים. ואולא מיהא קשיא דלא פירש התנא וכו' כ"ב בירושלמי כאן הלכה י"א אמרינן באמת דברכת כהנים נקראות ולא מתרגמות וסי' המפרש הק"ע דקאי אהלעיל אמעשה דענל הנני ודמי כמו להגן וכן ברכת כהנים ומעשה דוד הוא מילתא בפ"ע: **בא"ד** בהוי"ט ועוד שראיתי להרמב"ם כו' וכתב ומעשה אמנון ותמר במקום שנאמר אמנון בן דוד כו'. כ"ב טעתא מבוארת מדאמה לו להחוי"ט בד' הרמב"ם ז"ל ולפיכו ברמב"ם הני' נקרא ולא מתרגם וכן מבואר בכ"מ וכן גרס הרמב"ם ז"ל בנמ' וכמ"ש סגר"א ז"ל בהגהותיו שם.

מסכת חגיגה

פרק א מ"א בגרע"ב ד"ה והסומא. שברי אין ראיתו ראיה. כ"ב לשון זה כ"ש דהא בנמ' ילפינן מדכתיב ירלה יראה מה נראות בשתי עיניו כו' וכן קשה לעיל דכ' דמעמינן מרם באחוו אחת משום דאין לו שמועה נמורה ובנמ' יליף מבל מיהם וכבר הרגיש על הרע"ב בתוס' רעק"א ז"ל. אמנם באמת גם הרמב"ם בחבורו בפ"א מה' חגיגה כתב כל' הרע"ב ז"ל והרגיש ענין בלח"מ כ"ל וכתב לאפשר דרביגו ז"ל מנא בתיה מקום דרשות אלו וע"ש בלח"מ: **שם** בתוס' רעק"א אות ד' בד"ה והרע"ב כו' וא"כ לא סו"ל להרע"ב להשמיט דבר זה. כ"ב מאד תמהני על עין הבדולה של הגאון מרן רע"א ז"ל דהאיך לא ראה דברי הרע"ב ברים המסכת דאיל בשיטת הרמב"ם דאלדבה למשנה אחרונה כפור כדי שע"י זה נכוף אה הרב לשהרו וא"כ בסרים וכדומה אדרבה לדידי' חייב בראי' כיון דאין כופין וע"כ ל"ל דהם לא ס"ל דרשא דרבינא דבעינן מי שאין לו אלא אדון אחד דהא הם ס"ל דלמשנה הראשונה חייב וא"ל דס"ל דרבינא לא אמר זה אלא לאמתיא בעלמא ועיקר הטעם הוא משום תקנה כדי שע"י זה נכוף את הרב לשחרו אבל במקום שאין כופין חייב בראי' ואעפ"י שיש לו אדון אחר ג"כ כיון שחייו ב"ח וחייב במלות כאמתים ולכן גם בראי' חייב וא"כ יפה עשה שהשמיטו. [ואפשר שכוונת הגרע"א ז"ל דוודאי גם הרמב"ם והרע"ב ס"ל דרשא דרבינא דאי לא הוי פטור מן התורה לא היו יכולין חכמים לפוטרו משום סברא זו רק כיון דמן התורה פטור משום דרשה דרבינא ואין כ"מ בין משנה ראשונה למשנה אחרונה רק בתקנת חכמים דלמשנה ראשונה חייב מדרבנן ולמשנה אחרונה הטמידוהו על דין תורה וכן משמע בחוי"ט בריש הפרק וא"כ עדיין הי"ל להרע"ב לבאיה דרשה זו אבל אם כן לא הוי לי' לזכיר הגרע"א מהך דסרים וגם אין זה כלל במשמעות לשונו כלל וי"ל]. מיהו אי קשיא לי הא קשיא לי על הרע"ב דהא הביא דרשה מכל ישראל וא"כ עבדים שהן אינן עבד והיו ב"ח ממי לאו בכלל ישראל ויהו וא"כ למה למשנה ראשונה חייבין אם לא שנאמר כל"ל דס"ל להרמב"ם והרע"ב דגם למשנה ראשונה אינו חייב רק מדרבנן מתקנת חכמים, ועי' בסוגיא דסנהדרין פ"ו אם אינו עבד והיו בן חורין בכלל ישראל מיקרי אז לא יש"ם סיסב:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הגהות וחדושי הרש"ש

מאת הרב הגאון הגדול וכו' מהור"ר שמואל שטראשון זצ"ל מווילנא.

ומבנו הגאון החכם מו"ה מתתיהו שטראשון ז"ל [בין שני חצאי מרובע].

מסכת שקלים

פרק א מ"א ומושין כל לבני הכנים. פי' בכפ"ב והשמיע בריפת מגלה דאיתא בירושלמי ובפי' הכמב"ם. וקלת מימה דבמ"ו בתיב דהוה זמן שמחת פוריס ב"ב דף י"ד ע"ב ובמסדרין ל"ג סע"ב). המעמיק]: מ"ה בפיס מוחר עשיריס האיפה מוחר קיני זביס כו'. לכאורה יפלא מדוע דלג לשמי פוריס מו בל"ו דדלות דשמיעה הקול וכו' וכן דדלות דמלוכה. וכמה דרבותא אשמעינן בקיני זביס דאף אח' מהן עולה מ"מ כיון דאמרינ מס מעמת דין מוחריהן כמוחר העמת וכש"כ קיני דלות דשמיעת הקול וכו' דאמרינ מסת מעמת בהמה דעביר ואשמעינן מו קיני יולדות דאף דהעולה בהם מחת עולת עשירה וה"ה קיני מלוכה מ"מ: בהרע"ב ואם מזיר ח' ספיקי כו' ל"י מדוע לא פי' כאיך דאם נבו לנזיר זה כו' וכן המו"ע מכ' וליהוי כמוחר עני כו' ל"ד דהחם הוי מולין והכא לנדבה:

פרק ג מ"א מוי"ע ד"ה בשלמה אבל בנכסים כו' בר"מ ניסן כדאיתא בפ"ק. ר"מ ניסן לא נזכר בס בכה"פ: **בא"ד** ומיהו אפי' לא אקלו בלל כו' אמת סכן פירש"י בכתובות (ק"ח) ר' המום' בס הביגו עליו בזה: **שם** ד"ה בפרום וא"א לחרוס כמו אא"א לעבר כו'. הבס עשמת משום אקרבת דלא שייך הכא ואם ר"ל משום דהני והן נדרות לאמ"ב דמשמע דזמן אחד להם גם ז"ל כמש"כ בס"ד במגילה (כ"ע ב') ובס כתבתי ג"כ יעוב נכון לדברי הרמב"ם בהבלם בל"ע: **שם** ד"ה וכן דמלוה בעלמה כו' אבל הרבות כו' אינו מובן דאם יאכלם קודם שיעבר מבעל המלוה בידים וא"ל דהיינו בחלת חו"ל דאוכל והולך ואח"כ מפרש דבבכורות (ל"ח ב') במעבה משמע דלמ"ק דהיב"י לא קני בלא מנין: מ"ב בד"ה ולא במבעל ומסיים בה לפי כו'. לא הבחיק בהגון דודאי הבעם כאן מפני החבד דאל"כ לא ה"ל לחבא לחיבחא הכא אלא דבמבעל יש איסור נוסף לפי אא"ע כו' וע"ש בגמ' עבמחיקה המשנה בל' אחר ואל"ל במבעל כו' והגרי"פ בגיה בס דבגיה ומחש"כ בס בס"ד: [מ"ד בקבנלות. ב"ב עי' בחו"ע בחו"ע בכלים מ"ד. מהגרמ"ם]:

פרק ד מ"א חוי"ע ד"ה שומרי. פי' מש"כ בר"ה (ע') בי"ד המום' דבס בס"ד:

שם ד"ה מחגבד ומלוחי ב"ד יבישום. לכאורה גם בבס יש לחום שיזכו לעבמה ואולי ר"ל דשלחו בהיום שבמה בלוחי דבחמנא לו דב"ד (עי' יומא פ"א מ"ה וגמ' שם) ובמה כמו שבוריס בר"ד מחנות שטעלין חלף עבודתם: מ"ב ובעיר המשבלת. פי' הרב"ב לפי כו' וא"י על איזה מבס יבלה הגובל לה' ולא מחוור דא"כ פשיטא כדפריך הש"ס ביומא (ס"ג ב') אקרא לכן נראה דבכא נמי מייני בחת המשבלה אחר הגבלה וכב"ם כו' וכדמוקי שם רב יוסף ואפ"ם איני בא אלא מבה"ל דהוא נמי אחת לבפרה לו מבוס דגם הוא בקרא חבאת בדבחיב בר"פ אחרי עני בעיני עזיה לחבאת אך לעבע"ם קשה בחולין (י"א) לפנין מרפה מדוע ל"ק הש"ס האי עבמא כמו דאמר שם בני פרס ומי' חוס' שם ד"ה חבאת וי"ל פי' הרב"ב דכיון דלקיחתן כאחד יכול להחנות דמעות המרומה יחמלנו על אחו שיעבה עליו הגובל לה' וקנ"ל דאם מבוס אחין בריבה: חוי"ע ד"ה ונשון ואיבה לבפוקי כו' ובלשון שקובין בפחמו על הבל כו' גם הוא היה מחומה אחמבחא דאם יהיו חבאיבה כו' רק דלפי שהו מלינין כו' הבקיבו לחמו בין קריבו וספיקו הוא דלמא הוא עדיף להביאו מהחרומה לפי שהיה בפנים ודברי החו"מ בזה מגומגמין: מ"ד מוחר נסכים. בפי' הרב"ב כאן ובכ"פ מבמע שהיו עושין מקח עם בעלי הייחות כו' על שנה שלמה (וכ"מ מפירש"י ב"מ (נ"ז ב') ומנחות (ל') וה"כ פירושו בהא דאיתא עם אחת לל"י משבחין אה"ל חמוה וסמיכה. וי"ל דשם הכוונה דאחת לל"י דוכחין הבחר בבבוק ומוכרין בזה הבחר לחי שלריך לנסכים כו' כל הל"י ואם הבחר אז הוא מכפי המקח שעשו עם הבעלי ייחות כו' בחחלת הבנה מהויבים ליחן כבחר הזול דבבחיו ובזה אין מוחר לגזבריס מחומה ואם אז הוקר הבחר בבעלי ייחות להבחיל כפי המקח שעשו המה"ם והגזבריס יחבלו כפי היוקר דבבחיו ואז יש מוחר וכן מל"י לל"י וזה היפך פי' הרב"ב ורב"ש בחנחות שם בחוחר נסכים: חוי"ע ד"ה לקיח מלמון בקיון ובחורף יהיה והוא גזבריס (יד) ומימה שלא הביא מה"ת וקיון וחרף (כפ' נח) וגם שם הפיחות דיקרלו קיון מלינו ומאה קיון (שמואל ב' מז) כלוב קיון (עמוס ח'): שם ד"ה מוחר חרומה ולעיל מהך פריך כו' ע"ש דזה הבקלה ועריה הוא על מבחת בד"ה לא על מוחר חרומה: מ"ה מפרישין ממנה בבר הלומנין. המום' בבכורות (י' ב') ל"ג חחנה ע"ש ובחבמ"ב בבכיחות (ו'): [מ ז בחו"ח על הרב"ב בד"ה בהמקדים בפיחום. והכ"מ לא הביר בזה ב"ב עי' לח"מ הל' מבבה הקרבנות פ"ה הל"א כ"א. מהגרמ"ם]:

פרק ה מ"א בסיה פחת בדבריס ודומן. ל"ל בהיה פחת בחת בדבריס הבסחין הבחות (קכ"ח ב') ובב"ק (נ') וא"י מדוע לא פי' בחת לחולי דבריס ואי מבוס דבחת בחות והולך ואח"כ מפרש דבבכורות (ל"ח ב') בחעבה בידיס ואי"ל דהיו בחלת חו"ל דאוכל ומיני הלבבה ומידוק מיבה דמה בל"ל בבבוק מבבל המלוה בידיס ואי"ל הבחר בחין מבח

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

תמני הנמ' בפ"ב דר"ה וכה"ג כתב התוס' (ח' ב') בד"ה כי הא וכת"ק מלשון טרפ"ב שכתב על הקינין דלוקחין הממות ומביאין מהן הקינין ולקחן בספ"ז קני לה ב"ד :

פרק ו מ"א בהרפ"ב מקומות כשופר . ולשון הרמב"ם וקרלו אותן שופרות לפי שהיו בלורת שופר שנולות מקומות כו' בפ"ג דר"ה איתא שופר על ר"ה אל יפל פשוט ובירושלמי תני שופרות הללו מקומות היו כו' הרי אל"ת זה משום שופר הלא דתני שכך היו ובמנולות אל' הרמב"ם לא מהכר שמה (ועי' חולין ל"ע ב') ובתוטו בפ"ב דשקלים לא כתב רק רחב מלמעה כו' כלשון הרפ"ב לעיל בפ"ב ועי' שבת ספ"ב בגמ' ופירש"י : מ"ג שם ד"ה שמה"ב לשמוך ב"כ נשים קומטות לשות ופ"כ הוא פ"ם : שם ד"ה פשפשין שעלים קטנים בתוך כו' . שמה"כ בתמיד פ"ח מ"ג : תוי"ט ד"ה שאבר הלבן כו' כה"ד ובתמה"מ שגה לבנין דלשכת הצץ שכתב הרפ"ב היינו לשכת ביה המלים דר"פ ולשכת תבנה מרוכה בסוף מדות דתניא לשכת הצץ בלשכת הדרומית בשמאה ע"ם והכוותנו בזה לבנין עשה קריאתה לשכת הצץ אשר נלמקו הרבה בזה פי"ם בתוי"ם ר"ה מ"ם : שם ד"ה ושיש בתערב נפי שמיטוטה של עזרה היה בתערב כדתנן בפ"ב דמדות כו' . פ"ם דקאי על כל הבית לא על העזרה אך האמת כן הוא דלא היה אם רק י"ח אמה כדתנן בפ"ה דשם מ"ח ולא מצינו אם היה שיטות : מ"ד י"ב שולחנות מלא מציב י' שולחנות עשה אלה פי' מנחות (נ"מ) מעמע לכאורה דלא היו בבית שני אבל ביומא (כ"ח ב') מוכח דהיו ובפ"ב. אח"ה מלאתי בהמפרש לתמיד (נ"ח ב') אב' דהא דלא תציב לכו מהום דלא היו מעמדין כלום כמ"ק בנמנות אם : בהרע"ב אחר המנות מקדרין אותן על השלחן . בתמיד פ"ד מוכח דכל אחר מנחתו נתנוהו למי ם כה בו ואח"כ מוליכום והאיטום על הבכש ול"ל דכתן מיירי בסולות אל יחיד ונראה דלזה קתציב כיון הגר"ח ז"ל בפ"ז דתמיד מ"ג ד"ה על שלחן אלא דנאל אם פ"ם ובכ"ל ולפי שהיה מיוחד לבאר קרבנות (כ"ל תוך המולת שמתיר) ובזבח כו' : [מ"ו בתנאה זה מדלם דבש יהוידע כהן גדול . כ"ב בזבחים (ק"ב ח') ובתוטה (כג ב) ליתא תיבת גדול ול"ש כתב"כ בגליון זבחים שם . מהגרמ"ם] : תוי"ט ד"ה ואותר כו' כלותר שיתכרו לגרכי מפאות כו' . לשון מכירה הוא טופל על כסף והכל יומלפו ודמי החליפין יובא בית ה' :

פרק ז מ"א בהרפ"ב בירושלמי פריך כו' ומשני ב"ד כו' לוקחין מש"ל כו' . גם הכ"מ הסמיך דבריו בספ"ג מהל' שקלים וכתב וא"י למה הסמיכו דבריו אבל מימרא דבירושלמי איתא ע"ז תנאי ב"ד הוא שמתפקח מת הקינים מספק אס"ש (ואת הלוכדות) כ"ל ול"ל כדאיתא שם בפ"ש והיינו כל' יוסי שם במשנה ופשקוהו הרפ"ב והרמב"ם שם מירושלמי וכ"פ בתוטו פ"ז מהל' בהמ"ק ה"מ והרפ"ב כאן אולי ס"ם אי מיגרא דלישנא דת"ק דשם נקט ול"ד : מ"ב תוי"ש ד"ה לעולם ופירש"י כו' שמה"כ שם בפ"ד : בבה"ד ות"ם הכ"ב כו' וז"ל הטוס' כו' . וכ"ב דמלוקין בשמיכון לדברב אפי' מאמר דבל נוקא מוחד לבדו מה"ב שבולה לקנות מ"מ אם לוקחים יותר ממוכרים דמגר מ' מביא כמה בהמות אחר יספיקו לנוקחים הרבה ואחינו בחר.רוב אנשים : שם ד"ה בהר וא"ם לפי' הא' כו' . הטוס' הקשו מהברייתא דשם (ס"ב ב') דמשורש בם ולא בחמות הלוכדים לו בהדיו ולהא א"ש לבוגם בתרוגים : מ"ג שם ד"ה זה ואם הוא שולה א"ל לזה כו' . לריך ולריך לפנין ולאסור להקרוין וא"ש בשם הרמב"ם דהתם הוא שבבר אחנם וכ"ב בתבוטו פי"ם מהלכות פסולת ס"ה ד"ה אחת שה"ה ביתושלמי אחר ר' יוסי אבל לא בא בם אלא לדמויי הא דר"ה דייק מבאן דסבה"ד שפון שבור לרבה ע"ז אחר דאינו מעוה הסה"ד (ממש"כ בפסחים ל"ד בם"ד) רק דבמה מתקלקלה לרבה ומ"כ לנתי דפסק הרמב"ם כריו"ח בפסחים שם דהסה"ד היו אלא פסול מומאה דהרי בפ"ג מהל' ביהב"מ הי"ד מביא הא דגול קנן כו' ובפ"ד מהל' ק"ש פסק דבל שפסול בגופו ישרף מיד (ולא כהמ"מ שב' בהל' פסולת"ק שם אלא מלא ד"ז בגופו) ס"ל לפרושי מעמא דתנאי משום הסה"ד בם ק"ל לעשה דשמה שבר אחנו דבירושלים אחרי' דשוקיה עשויין להתבבד בכ"ו ודמיהם שמא בבר בעשה מחר ביד הבעלים דקידש אבידה ודהי לא הבידו להשהוהם כ"ב וזה י"ל דבוון דבאל איתבע ליה ומייבי כדאמרי' בב"מ (י"ב) ואמרינ"ל : שם ד"ה מבוכות וכו' . ולהחמיר קאמר ולא מדין המשנה . וכ"ב הטוס' בחולין (ל"ה) דחומרא בעלמא היא אבל מש"כ ולא מדין המשנה קשה דהא שם פריך עליה מתתני' לגבינו ומבי דחומרות משום בבלה וזה יקשה גם להרמב"ם : מ"ד זבחים שולות פי' הרפ"ב דרוב זבחים שולות כו' . ונראה דהפסק דבריו ריו"ח בירושלמי דאמר דהילו בהן אחר הרוב אם רוב זבחים שולות כו' (והוא כתו בין) ופי' מקרא הגהת הגרי"ז ז"ל בירושלמי ואף בהוא נגד הש"ם אלנו בקדושין אליבא מפני דפשטא דתנאי' דמשנה כו' וכבה ממלא הבנים בדברי הפוסקים ומוד דריו"ח ירושלמי הוה ודאי דבר מפי מיר שאמר וגם דהוא כלמו סדר ואתוי"ם ל"ד בתם בהבנין סוגיא דקדושין על פי' הרפ"ב : מ"ה תוי"ם ד"ה מהל' לבור וב"כ הר"ב לקנן גבי קינין . ס"ל לבניה מן דהקודש שכן פי' בתרומי הר"ג : מ"ו שם ד"ה זה עבה"ד . ודבריו דמוקים וג"ל דוכרי שאלת וכן גר אמת לחלה דחמיב לבו דר"מ ליתנה לוכן ובזה יתיישב מני מה שבתמק לקמן בד"ה ותנאי ב"ד דלפי שהוא תנאי בפ"ע לא כתו גר הקודש לו לכן אמר בו ותנאי בו' וכה"ג כ' הטוי"ט בפ"ד דכתובות ת"ד ר"ה ובלאי : [מ"ז שם בתוי"ם ד"ה קריבה מהל לבור דודאי מסתברא דאם לא יבאו בו' ל"ב לא כן כתב הריב"ש בתשובה סי' תפ"ח פי"ם . ופי' ניפון (נ' רפ"ב) ר"ה יוכלין מיבשו ומי אינה יוכלין דלא יבאי . מהגרמ"ם] : שם ד"ה ופל הקינין מש"ב הבו"ח וכל"ל ג"ב על הא דהשולת הבאתו ממדה"ו בו' כן הש"ו פי' שם בד"ה בקבלן נשים אשה שבנה בכבש בו' וקבלן זה לרוב דבת בם אשמתיפתיה גמ' דקושה (מ') דאף מתיבתי כפרה לריכין לעמוד על קרבנו :

פרק ח מ"ג וקופין בין בזה ובין בזה שוה ומבינו ועי' בהרפ"ב בבון שהיה הבשיה נוסק ב"ב כו' . ק"ל לפי' הרמב"ם דשוה היינו לחשות הא ולאי בבר הוה עליו בם' לחתה שלישי כדי שיוכל לחשות עליו אחה שהיה ב"ג דהרי אם לא ידע שהבשיה יהיה נוסק וא"כ ליי"ל אמתי שוה דהא פ"כ בבר הזה ב"ג לחתה ז' דהא אסור להשהות יותר מג"י בין הבחלות כדאיתא בקדושין (ס"ב) . אך הרמב"ם לשיטתו דפסק בפי"ח מהל' פ"ח ס"ב דהבאי להבאות בין הבחלות וע"ש בכ"מ . אך ק"ל מעיקרא דבאי הש"ם לאותמא בב"ח דחביבה אסורה בבירים אבל א"ב ב"ג לא יבנה לחשות עד לאחר דלמא הזאה דחשוה לא הסה אלא בשביל וכו' אבל אבל לחשות ב"ד ומשמה דחמיה דקבין אבי דשוה בו

ביום וחכמ"ל : בהרע"ב אבל קופין בו' אמה ימות כו' ואח א"ח מגיבה כו' . אמה"ב בפסחים (ע' ב') בס"ד : מ"ד מוי"מ ד"ה פרוכת א"ל בשביו מעמין כו' טמן אבלים לעוכה. משום דאין בוות אתוס' על פרוכת דמבין במדבר בשבת המקשות דהא בסוף פ' במדבר מעוכת דלא היה מעמע אז רק לבסות את הארון וכן בבין הפוי"ע דבמקדש מיירי ולא כתו"ם : מ"ו במשנה ובה"ל הבל שבף נחון ט' ונמ"ז רא"ח את שנעמע אחה"ם כו' יבבף נחון . וק"ל כיון דלפיון מקרא דבקדש בחם מעבף דפקולי ק"ק מביאתן בקדש (פסחים כ"ד) ופירש"י בגון שנעמתו אין יתקנו לבנן לעקור בידים להוליאן לחון . בשלמא דבת ב"ש וכ"ע ר"ל ע"פ מש"כ שם (מ"ע) בס"ד ע"ם אבל דעת ב"ה וכ"א קשה . ואולי מפני זה פסק הרמב"ם בכ"ע . ומיושב תמיהת הטו"ם . ודע דיש בו ס"ם ול"ל דא"כ ר"ש סיינו ב"ש אז ב"ה : מ"ז בהרפ"ב דבינו דעהר מדאוריתא . כ"ל דבוונתו ע"ד פירושו בפ"ג דמפ"ם מ"מ. ע"ש ובכ"ק דר"י איפרך ביתושלמי שם ובאן ולהתו"ם נראה דלישמתיע פי' הרפ"ב דשם : מ ח המקדים שקלים בו' רפ"א כו' . עיין מש"כ בפ"ד בשילמי בכורים :

נשלמה מסכת שקלים . בעזרת יוצר הרים

מסכת יומא

פרק א מ"ב במשנה ומביב אס"ב . ק"ק מדוע לא יבגיל א"ב ג"כ בהלקחן לעבה . ואולי דאס"ב וזה בכלל מתי בגיבאת דהמבה ובגולה מע' עי' לקמן פ"ו מ"ד בהרע"ב ובתוס' שם . ועוד ל"ל דלפי' הרפ"ב בפ"ג דתמיד לאחר אמת שמשון הלו"ק בבמה לגיבוב הב' מרות (דבהם חייבי מתני' בלקמן בגמ') היה ב"כ בוהן אמן חדש ופמילה חדשה ומחליק לבר מערבי ומלאה תערגל בזה ב"כ בהלקה. ולפ"ז לא נעבדך עוב לאמ"כ הטוס' לקמן (ע"ב) בס"ד אמר אביי דלא קאביב כו' אהן בגמר הפבודה ס"ם אלא מעוב דבהם מתבגל ב"כ בהלקה : מ"ג במשנה מקום לו זקנים כו' . לעיל (ד') מבואר בברייתא דבנים מוסרין לו . ומימה אלא נאבאר זה ברמב"ם ובאמר מבדרין קדושי דיומא' : שם בחור"ע אות ו' והבניבוהו . הפר"מ הקשה כו' הא היו יכולין לראותו דרך פיפפא כדפרכינן בגיטין (נ"ד ב') . ול"ב דהיו מושבין אמת הבוחלין אלנו יהיו לדוקין אחרי לא היו מבינין בהם . ולאבכמן בבבסדרין (נ"ב) במשנה דבגדרין גופייהו היו מהם ודרך הפיפפא לא יוכלו אנשים הרבה להסתכל בו . ותדע דהרי בת"ל לקמן (מ"ד ב') ד"ה כיון בבואר דהיו רואין אותו מבין הבולם יבתזבת דרך פתח הבולם והבהיכל אלא יתקן מבמתן . מעמ"ה כשבאבוהו היה כפתבה בעמד רבים . ומה שהקשה עוד דמתי מהני הבבוחה דלדעתם הוא כפתבה בעמד מנוה . נ"ל דלק"מ דהא מ"מ הוי אבוחת אות , ואף דהוי אבוחת אונסין (ועי' עו"ע יו"ד סי' ל"ב ס"ד וס"ו ובמהרוגים שם) אולי ידעו מז"ל דהלוקין ל"ל הך דינא. אי דל"ל ד:שם דל"ל דבבו אבל מיתל הוא לחפלי שמים : מ"ו ברע"ב ד"ה בחיוב כו' הבעבים את הגב כו' וכן פירש"י . וא"ש מעוה דהם קבי הבנה ולריך להבים לב עליהם ולהסתיר הבבוחן בם ולבן יפיג ביומה . ומה שאמר ובמה קורין לפניו מעמע דבשקולה בעלמו אין קפידא בחיזה מקום רק בבשומה יש לחוש שיהיה דעתו מעמוש ויישן לכן בחרו הני מעמעה דאתרן אי בפיבוה"י . אך ד"ל דבמתי דהיים פתח וה"ה בשקולה בפלמו מעמה"כ בפ"ב דפאה מ"ו : [בתרום' רע"ח אות ב' בד"ה הבאר"ם בס' מים חיים וע"ע שוד מיבון בפ"ח . כ"ב מי' בס' בר דוד פאלקין הל' בבוהלת יום"ב פ"ח ד"ה . אח"ז ראיתי לבפ"ל בתן שבאר ך בזה ב"כ והביאו בשם הבית דוד : שם אות ו' הקשה בבפר הב"ל ולילמא דמזיגו דבך בשבת כו' ב"ב מי' בס' ב"ד בהזכר שם . מהגרמ"ם] :

פרק ב מ"א במשנה ואם היו מביבים עון ט' מעשה בהיו מביבים כו' . בהמביות קבנים ד"ח וכן בירושלמי הבינבא בנים בתבוייהו ובכן : שם אבבם מיבות היו שם . אמו"ם הבינא דאיה לבמעה הבוכבים דאמ"ד לא היה בכ"ג דאל"כ לאמה לו לקדש אחר מ"ה הא בבר קידש לעוכר אחר"ד ולינה א"ם מתה"ד עד ש"ה בדאיתא ברים זבחים . שם לא נמלא . אבל מ"ם הוא וכוונתו לשם (כ') לאיתבא דיו"ח ע"ם . אבל נראה דבבר הבינתו בזה הה"ל לעיל (כ' ב') בד"ה מעוה מולבא . ומ"ם שב' ובה' יכול לבאה הון לבזבה . ול"ל דבינא ל"ש לריך לקדש בהמשמע שם (י"ם ב') אפי' לראב"ע דקאמר שם מעמיה לבתיב בבואה ופידש"י והבי לא יבא וכ"ב לקמן בד"ה לאחר . והא דאיבעיא לן שם (כ' ב') ילילה מהו ט' הייט לפי שמה . עוד ל"ל דמ"כ ל"ה ריו"ח שם אבא מק"ם הבבר וכדאמר אביי שם לבדיה אבל ביוה"כ דמחבות לא . אבל ראיתי לבמלחמות שהבינה ג"כ דאיה ע דהסמו"ח אבן לא בתב רק הבי בבר מבינ לבמ"ל . מעמע דלא הבינה רק מבבילה לא מקידוש . ויש חילוק ביניהם בדמוכה מהבריתא שם יבא הון כו' אם לבהוה מעון מבילה ואם לפי שמה מעון קידוש לפי הס"ד דשם : בתוי"ט ד"ה ואין מוליאין כו' אבל הרמב"ם פי' כו' פ"ם . לבאוה בם בוהה הרמב"ם ס"ב אבבד אבבמו הבבוהה בבר יפבוה בם בולו בבדי מיתה בבים ס"ם : מ"ב בתוי"ם ד"ה אבבה פיבות כו' ופיים הג' לבמיבה ס"ל לפי מיבה בבתחה ובם הא מבבה בלחיתא ביבושלמי וב"ב מהבבים בבל יום . בגמ' (כ"ו ב') אחת מחתה מיבבה כו' ומבחבא . מעמע לבדיה דמחתה ב"ב מבבה וב"ה דהבמו"ל מ"ח ובן לחתה (פי' הו ג"ב הדבים) אפ"ו מבבה אמרה כן מי שבה בקבות אומר לזה שבל ימיו אף לחתה . (נ"ל דהבאים הוא מדבאמר שבל ימיו דוקא ועי' לבון הטוס' הם הו בולם הבבים אבל מבאר בבים לא) מלאתה אומר ב' בבים הו מבבבין בבל בבם ב"ה בבינבא ביבושלמי בלבינו ובן בעמיב הבלחמות ולא בתו בבבמיב הבו"מ ובבב מע"ב בבו"ם , ובן הס"י בתבו לקמן (ב"ו ב') בד"ה דלא בבאב"ו בבופו דבינבלמי בובב דמחתה ב"ב מבבבה ס"ם : מ ג במשנה מי שותה מי זוכה . הרמב"ם בפי' בתב דהבאתון הוא הבבה לבוב והבמון לו הוא הבוחב ונתן בבם לבבר לפי שהבינבה מבולה בו' . ומבבן אמרו בם בבבב . וב"ו מב"ל הא לבוהיא מבבי' מבבבה בבבבה . ולא בן בבבבה מפי' רש"י בגמ' בבמון ובן בתבוהו חבר בו וב"ב הבבבה רפ"ב דבמיב . בוב הבבבבבבי בפי' הרמב"ם שם בבמיב דבבאה בבבה בו בבבה מי שובב מי שותה : מ"ד בבבבה מי מבבה מבבים מב"ב לבחבה . בגמ' (כ"ו ב') ברע"ו ובום' מבואר דבבן אחד היה מבבבין . אבל בפ"ו בקבן (כ"ח) ד"ה לבחבו הבבבבבבי בבבבה בבבים בו ובבבב"ב

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ומתמ"כ הר"כ על תמיד הוא משום דבמכת ויזה"כ ולתי מיכה אלא לעוכך התמיד וכ"כ רש"י לקמן (מ"ו) ד"ה תניגא ובגמ' שם אר"ה תמיד תחלתו דוחה כו'. אך מש"כ על הר"ם וכ"כ רש"ו שם (נס"ב) ד"ה שנת. הוא ל"ד: בתוי"ט ד"ה שתיס כו' מתב הר"ב כו' ואיכ כו' וכ"י כו'. נלמה שפי' מי מהסם הייני מקרא דומתנו בני אהרן כו' ולא דק במתכ"ת ופי' רש"י בגמ' שם:

פרק ה מ"א תוי"ע ד"ה נעל כו' ובגדולה מזו כו' דלא איתמר אלא בחר כו' כוותתו לתה דשאל שם הני תמשה עטיין כנגד מי ע"ש. ואיתמתיסתיס מש"כ הסוס' שם ד"ת גופיה שאלה: שם בתמשה הסיוטים פרופה מן הדרוס. פתוי"ע. ואי"ל אין יפרכם נפי פירוטו מש"כ רש"י להיות פתוחה ועומדת. וכ"נ לפנס דלא היה חחב הפרוכת אלא כנגד רוחב היכל והמיטוה היתה נכפלת על עלמה בקלה הדרוס ולד היכל ולהו לגד חוץ שכתב רש"י והיתה שם פרופה בקרס ומגלה שהיתה בם פתוחה ועומדת. וכן מפרש עד"ז והפנימית מן הלפון: בתוי"ט ד"ה שלא להבעיות את יבהאל כו' כי סרנה כה"ג היו תמיס בקה"ק כו'. וזהו היתה שבמקום הקדוש ביותר יאכל עומתת מת המתוה עי' שלהי מיכונין. ולעיל (י"ע ב') איתא וי"ל ביאיתו ונף: מ"ב בתמנה מעיגל אהרן אבן היתה שם. ק"ל מדוע לא עשו אהרן אחר בנים אני. ואי משום דכתיב ונתת אל אהרן את הבגדים. דתמתע דעיקרו היו אלא לעוכך הבגדים שלא נס בחנן כתיב ונתת אל אה"מ את אהרים וגו' ואפ"ה לדעת הראב"ד הבחתיו לעיל נסמ"ק לא כיון בב"ם ומ"מ עשו את אהרן לתבלוס הר' בגדים [ועי' לעיל (ס' ב') ובהרש"י שם בד"ה דלא כתיב]. ואולי משום דבכל שה"ש נעוי מתיגת הבגדים אלו בפרשת מרומה בפסוק ע"ש וכ"ל מתמע דלעבב שנה עליהו (ובהש"י דתחק שם על כפולתו). וכן בפ' תבא (כ"ח ז') כתיב ואת אהרן לבגדות דמתמע דהיו אלא לעוכך הבגדות. ועי' במל"ן בפ' עקב בפסוק בעת ההיא. ולבון הש"ל נעלה פי"ב בדרשת אפריון זה אהרון כך הרוכה נאה כו' אחר הקב"ה עשו לה אהרן כו'. ולמ"ד שגלה לבבל נ"י מדוע לא אחזיהו כוכב כשאר כלי בית ר'. מה שמתה התוי"ט על הרמב"ם ועל הריל"ח בתקוס עמידת אהרן בתמ"כ בב"ב (כ"ס) בסי"ד: מ"ד בהש"ב ד"ה נעל דש הפר. מסקנא דמילתיה דר"י כו' וכ"ה רש"י. וב"מ בגמ' לקמן (כ"ו ב') בהסוא דנחית קמיה דנגא. ול"ל דלקמן דמני נעל דש הפעיר והניח דש הפר תלי אתיא כרבנן ופירוטו והניח וכבר כנים ואתי לאפוקי דלא היה תכבה כתו בקוף מתני'. אבל הכא בבר מני והניחו על כן הזסב הבני ולא בהתוי"ע:

פרק ו מ"א בתמנה בוון כו' ובקומה. בתמ"כ בס"ד בסנהדרין (פ"ח ב'): שם ובדמים. נראה דר"ל בשוי דמי מחיים והיינו שיהיו שוין בשומן. וז"ל הירושלמי שוין בדמים ואין שוין בשבח הדמים אין הפעיריס כמלוחן שוין בשבח הדמים ואין שוין בדמים הפעיריס כמלוחן. ועי"ש בס"ע. וכ"מ מהא דכלגן כולן בוחש"פ שחיון שוים ולא כתוי"ע שכ' שדמיים הוי דבר אחון לגופן כמו לקיחתן כאחד. גם מש"כ דלר"י נמי כ' דתרגלה וקומה מחד קנא ופקו כו' תמוה דבגמ' אמרי' חד לתרגלה וחד לקומה. ועי' מ"י גיבקאות שונות בזה. ומש"כ הת"י דלקיחתן כאחד כפ"ל מדבריב יקח אני בעירי מבתם בבשבת לקיחתן יהיו שנים. כעין דבשה זו הוא לעיל (ת"ח) ולקחה כו' אחד לטולה ואי לחטאת דילוף מיוים דבשבת לקיחה מתפכות ע"ש. אבל קשה מ"כ ליבעי נמי שם לקיחתן כא': ברע"ב ד"ה ועוד אר' כו'. ובכל הטבודות כו' בין בחוץ הוקה כתיב כו'. תמוה שמסם דבריו כדברי ר"ל לעיל (ס') אלא ליקח והוא עלמו בס"פ דלעיל שמם כר"י. וגם הכא בדר"י קיימינן. ואולי קורא בכאן בהיכל חוץ ודומק: מ"ב בתמנה והכהנים הבם כו'. כי' תוי"ע שכ' מיקן הפייטן כדי שהחזן יפ"ל תעבוד כו'. ובכעיו מוסגין שהחזן ולבבור אומרים זה ביחד ובמרוצה ובחפצון ולימו נמון: מ"ד בתמנה מיוחלים ועד לחם תמיים ליום כו'. החשבון הזה עולה ל"ב מיל כפירש"י ומזה יש סמך טוב לדעת הרי"ף בפ"ק דעירובין די"ב מיל הוא דלחיייתא ולבן נקבע הוק בריתות זה בכדי שלא לבפול על איסור תחומין ותמיים ל"ד אלא מעט פחות. או לאיזה ניסא (ויהיה תמיים דוקא) דכיון שנקבלת אהן בזרה בתמנה בהיא בזרה ותחוקה מבגל בל"ח לכן הוכרח להיות בחוק ר"ב מיל אחין דמאי לעבור בשם רגל אדם ביוה"כ מיהומים. ומהוי"ע בתמ"כ כל הא דשותה מלחוק כו' דבקמון. ולפ"ז יהיה מוכח דביוה"כ יש ג"כ איסור תחומין ועי' ס"ח שם: מ"ח בתמנה ושוהין כדי מיל. ל"ל דהיינו שיקיפו את כל הבית שהיה ה' מאות אמה של ה' מאות אמה מקלהו ועד קלהו:

פרק ז מ"א במשנה ולאם הסכנה מותנו לבנן כו'. קשה דלא חביב כאן לאם בית שמאותו יום הוא היה באותו היום לאם הכנסת ועי' כוף הוריות ובפ"ה דבקלים מ"ב בהרש"ב: שם ובעבור שבאותו"פ קורא ע"ש. לבון הרמ"ב שהיא הוקה מפ' אחרי ואך בעשור כו'. מה שהחזיר פ' אחרי הוא אלא בדיוק. דלף אם לא היתה קרובה רק לפרשת אך בעשור היתה נקראת אחון אחר הספר: שם ועל יהושלים בפ"ע. מפרש"י מוכח דל"ג ליה וכן לקמן (ע') בבריתא ליתא וכן מתקן הש"ח: ברע"ב ד"ה יוחר כו' אלא להוציא לעז כו'. וק"ק דמאי מתקן בחמרו יוחר כו' דמ"מ יבבו דפרשה זו אחרה. ונם בלא אמירתו רואין שכתוב בו יוחר. ואולי דר"ל אחפנין בקרמאי לפרכם יש בו יוחר ואחר של אמה הוא כאן לעמוד מן ולא ליחרון:

פרק ח מ"א בתמנה ובתחילה. לבאורה הל"ל דאיתה אסורה אלא בתיש ולא בשאר מקבין דאלא"ה סיבה בכדי נקט דתיפוק ליה דאסורה משום דמיצה. דהא אפי' מקבל נופו אסור בתחילה ואפי' נלון עי' שו"ע כי' הרי"ג. אמנם לפמש"כ שם ר"ם מרי"ד דסיבה אסורה אפי' להעביר הזרמתה מעל"כ דמיצה עי' מ"ח שם אין דאיה מחה: שם ובתמנים. בתוי"ע מביא ירושלמי דמקבה בתחילה אוא דאסור בתה"ת לא כש"כ ע"ש. וקשה דלמה בא לאסור אפי' הטרלה בכל ביתא איסור ועי' תל"מ פ"ג מהלכות ביאת"מ ה"ג. ועוד כיון דבע"ק עוקלין ביוה"כ ס"ח דמוחר לשמש ולעבוד אה"כ ואם נפקד לוחר. מ"ל כגון שהיה בבה"ק: ברע"ב ד"ה דבר ר"ת. אבולהו קאי כו'. וכ"ה ברש"י. ופ"ש בגליון שם בשם מ"ת דהוכחתו הוא מדלא תני דיני דמלך ולא אחר הפלוגתא. לא מחוור די"ל דתני כסדר אהסיר בתחלה ראיה קודם נטילה. ועי' לקמן (פ"ד ב') ואם איתא כו' ליעבריהו ולתניהו ולוקלגו בבגן בסיפא. ויותר ל"ל דדייק מדתני והתיה בו' הסיעוף ואם הוא אתחלת דבר ר"ת ה"ל לתיתי בלא ו'. אבל אין אנו לריכין לכ"ל דלקמן

(מוער ח"ב)

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

דלקמן (ע"מ ב') מבואר להדיא בברייתא דחכמים אוסרין במלך וכלה ג"כ. אמ"ז מלאתי בהס"ת ובלח"מ פ"ג מהל' מב"ע הל"מ מהביאו ב"ב מהברייתא. שוב ראיתי בירושלמי וז"ל הוינן סברין מימר על קופה אמבה תני על כולהון: בתוי"ט ד"ה אסור באכילה כו' למה דפסק כו' דתני ביטור נמי מדאלוריתא כו' דלמ"ש מנן אסור. תמוה דלקמן בגמ' אמרי' לחפי' לר"ל מני אסור מנוס מ"ש דמודה דאסור מדרבנן. והוא בעצמו תפס בזה את הרע"ב בפ"א דחלה מ"ע ע"ש: מ"ד ברע"ב ד"ה מחכיון כו' היה רגיל לאכול בד' שעות כו'. וז"ד דהא מסקינן בפסחים (י"ב ב') דד' זמן קבועה לכל היא וא"כ קמיה ודאי מקדמי קלת. ובגמ' היה רגיל לאכול בג' שעות כו': מ"ט במשנה אחמה ויום"כ מכפר אין יום"כ מכפר. כי' הוי"מ בשם הרמב"ם. וק"ל דהא מוקמינן ממני' אפי' כרבי דיום"כ לא בעיא תשובה. ולענ"ד נראה הטעם פשוט ביום"כ כדאמרי' בגמ' אבל שאני. אך גבי אחמה ואשה לא שייך האי טעמא כיון דשב פ"ז נופיה נמה שבעה על התשובה ולכן בעינן ב"פ:

נשלמה מסכת יומא. בעזרת נוצר האומה:

מסכת סוכה

פרק א מ"א במשנה סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים כו'. עמש"כ בריש פירובין בפ"ד: בתוי"ט ד"ה ב"מ פוסלין כו'. וכ"ה הרוא מב"ל לעשין כוכה בחש"מ. ר"ל דדבריי' ג"כ הקרא בסוכות כב"ש סוכות תעשה בחג וכ"מ להדיא לקמן (כ"ז ב') ודבשה דל"ת בס הוא משבעת הימים וחכמים דבשה דבר ליה לדבשה לקמן (כ"ג) בפלוגתת ר"י וכ"מ וזה דלא כב"ש סס"י סל' ר"ל מכ' דרבנן יליפי הא דעשין סוכה בחש"מ מדכתיב שבעת ימים הס"ק סוכות תעשה לך בחיתה יום מז' הימים דח"כ מ"מ דבשה דב"ש ממג מ"ש ליה ב"ה ועוד דלדבריו המ"ל דב"ש א"ל כרבנן דעשין וזה מדבשה דשבעת ימים ודבשה דיהו מחב: מ"ב ברע"ב ד"ה אם אין דיורין כו' דבשה כ"ש מודו שסתתוה בשבה בסכך הפלוגה בהגג שלה אינו גב. תמוה דהרי לגג הוא דאי עשאה דסכך הפלוגה אינה תשוב סכך אחר בא"ר לדור תחתיו. ועי' רש"י בד"ה כ"א לב דימי ובד"ה ומשני: מ"ד בשבה וסכך על גבה. לעיל (ע' ב') הגי' על גבן ועי' הוי"מ ומיהו על גבה מני ניחא וקאי על לבעת וקיסם ר"ל שבן ל"ב משא"כ אילן שהוא ג"ז בכ"ד אבל גם גפן הוא ל"ג הגפן הנן פריה ויהא כפורחת עלתה עלה ועוד טובא ומ"מ לפי' הר"ן גי' על גבן עולה עפי דקאי אשלשתן: מ"ה בשבה וכולן שהתירן בשיהו. ביש הולין מדייק הגמ' וכולן שבאמו אהייא אילימא אמש"ו עלה קאי ואם שבאמו מב"ל ועי' ס"ז סי' תרכ"ט סקי"ז וגי' הרי"ף והרא"ש ואם התירן וכ"ה בגי' המשנה שבירושלמי והתוס' לקמן ע"ב בד"ה אין הבתיקו ואם היו מותרים:

פרק ב מ"א ברע"ב ד"ה עבדים כו'. דמ"ע שהז"ג בשים פטורות כו' וכ"כ רש"י. לכאורה קשה דהא לקמן בגמ' (כ"ח) ממעטינן נשים בכוכה מהלכתא ע"ש. אמנם עי' בגמ"מ פ"ו מהל' מלכים ה"ז סד"ה ודע ובדבור הסמוך עוד לאיתי ותעמוד על עומק כוונת רש"י ז"ל: מ"ב במשנה המעוטה המעוטה כמין בית אע"פ שאין הכוכבים נראין מהוכה כשרה. הפוסקים שביאו הירושלמי הד"א בניכין הכוכבים נראין בכוכבי המה שנו ופי' בו המלשון כשרה קדייק המשמעה בדיעבד וכתב הגר"א ז"ל בשי' הרל"א סק"ג וא"ל מ"ש ת"ל אין כו' (היא גי' הרמ"ש) אפי' לכתחלה וא"ל דאפי' אגב כיפה ליתנה דכשרה דהוא לשון דיעבד ודומה וא"ל דגם ריתא דבריתא נדוקא קאמי ליתנה דדיעבד אבל הייטו אליבא דש"ש (דריתא אשמעינן מה דכתר לכ"ע כמבואר) דגזרו אטו בוכבי המה דאפי' דיעבד פסול אבל לש"ה דאפי' בכוכבי חמה מכשרי דיעבד בכוכבי לילה שרו אפי' לכתחלה. אולם מדברי הר"ן למדתי דדיוקא הירושלמי אינו אלשון כשרה דהרבה מלינו לשון זה אפי' בלכתחלה (עי' קוביה דרים חולין) אלא לריתא דאמרי' קשיתה דולאי בית המעוטה ביומר דלא־ה שאין בוכבי המה נראין אלא אפי' בשמים אין מכשפין (ועיין ריש מכילתין בתד"ה כי עביד וא"ע) וא"כ כיון שבשה תחלה כמין בית (שזה כולל יותר) מאי קאמר מו אע"פ שאה"כ כו' לכבי דיק הירושלמי דאין כשר אלא דיעבד לכן קאמר שפיר אע"פ כו' שאינה מעוטה כ"ש אינה כשרה ג"כ אלא בדיעבד וכה"ג פירש"י בגיטין (פ"ו רע"ב) ובקדושין רפ"ג בגמ' וברייתא דבריתא ל"ג המעוטה כו' אע"פ כו'. אלא כגי' הרמ"ש וכתוב בסה"ד: מ"ג ברע"ב ד"ה ושולין לה כו' לחידי דבשי לחתני קיפה כו' כ"כ רש"י. ול"ל דלפמ"ש התוס' בטיהרין (מ"ב) בשם הרמב"ם דמותר ליכנס בקרון או בספינה אפי' בשבת ובלבכי מוליכן אפי' חוץ לתחום ע"ש אינעריך לגופייהו וזהו דאשמעינן: מ"ד בתוי"ט ד"ה המעשה כו' ולא קמיה עליהן כו'. ר"ל דלא ליפסל לר"י לעיל בגמ' (כ"א ב') משום מעמיד במחובר עי' ר"ן שם וכן משום שלא יתמתם בסכך כדלעיל (כ"ב ב') בתד"ה אמיה: מ"ו במשנה ועוד אר"א מי שלא אכל יו"ט הראשון כו' כל"ל ותיבת גילי מיותרת ומי' מהשנה"מ בתד"ה אי בעי והנה לפי' התוס' לקמן בד"ה חזר וכן לפירש"י להשמ"ד ולהה דפי' יו"ט הראשון כל ז' ימי החג וקרי לזו ראשון לחלק מגד יום השמיני שנקרא אחרון (ודלא כתוי"ט שבתחק) ויהיה ראיה מכאן דאף תוה"מ נקרא יו"ט דלא כמ"ש ר"ש פ"ג: מ"ח במשנה מעשה וילדה כו' וסיכך כו' בשבת קנן. הפ"י תמה איך שייך חיוך בקשן ב"י ומשלם מכ"מ דבני מהרש"ל ביבמות (ע"ו) שפי' שהיה לה קנן אחר שהיה צריך לאמו ולא זז ממנה ובשבילו סכך ופ"י וכ"מ לשון הר"ן וא"ש דל"מ וילדה בן אך לע"ק הא דאיתא בתגיגה (ו') האיב רבי כו' עד יגמל הגמר ופירש"י ומשנה ראשונה הוא יכול לרכוב כו' וי"ל שאני שמואל דחכמה יתירה היתה בו שהרי הורה דהמיבה כשירה בזר בהיותו בן ב' שנים:

פרק ג מ"ח במשנה אר"מ כו' בגיטוניות של זהב. ק"ל לפ"מ שב' התוס' לעיל (ל"א ב') בד"ה האיל דלבני לרבנן א"ע בב"ש אם לוגדין אותו שלב"מ משום דאין זה דרך גדולתו בזהב שהוא דומה הרי לא שייך בו ד"ג ואי"כ לכ"ע יעבור בב"מ. וכ"ל דגיטוניות בנפרד הוא גיטון דאיתא במשנה הפ"ה דשבת בר ברכה והוא גמי כדפי' הרמב"ם והוא מגדולי קרקע ושל זהב פי' פסיו המופיין זהב כמו שן של זהב שם פ"ו מה שפי' הרמב"ם מהסה זהב ובתוייס ר"מ הוא מהגמי דאלו זהב לכ"ע אין בו ב"מ כיון שאינו מגדולי קרקע:

פרק ד מ"ה במשנה רא"א ליה ולך מזנה. מש"כ התוי"ט ובתוסיס (ר"ל מאינו שם (מועד ח"ב)

יה) מן המלר כו' ענני המרחב יה ל"ד דמרחב יה לרב ולרבא אחת הן ולר"מ קאי בתיקו. ומש"כ על המרכם"ל דה"ה כו' הל"ל ורבא אייר"מ כו' אינו מוכרח אמש"כ בהרא"ש פ"ק דמיבוצין סי' ז' ומש"כ בסופו ואע"ג דהירושלמי מולק על גמ' דידן כו' לי יראה דע"ס בירושלמי וא"ל הוי רב דו אמר הלנו יה (ר"ל ב' מיבות) והפמיבות היא מדאמר ר"מ על ר"מ אל"ב לקדבו משמע דהוא בעצמו ס"ל דאיך לאחלו ולקדשו ופ"ש בק"ש. ודע דהירושלמי הזה הוא ג"כ במכילתין פ' דלעיל הל"י ולאחנם הרחיקו התוי"ט לגמרא: מ"ן בתוי"ט ד"ה מיד התירוקות כו' ואין בדבר מנוס גזל. ר"ל גזל דדבריהם בת"ק דר"י כו' משמע דלר"י הוי גזל דאוריתא והא ליתא כדפי' הר"ב שם והוא מהגמ': מ"ח בתוי"ט ד"ה מלמד שמייב אדם כו' וכתיב בפ' עשר תעשר כו'. מלשון משמע דקרא קמא שהביא הוא בפ' אחרת ובאמת שניהם בפ' אחרונה דעשר תעשר ולשון רש"י בזה מדויק והוא ז"ל לא הפמיקו כלאלו. ומש"כ עוד דשלמי שמחה ח"ד אה"ש דוחקא ביו"ע פליגי כו' ג"כ ל"ד דש"ש לכ"ע מביאין ביו"ע ועש"ש בד"ה דמוכח להדיא מהגמ' דאף לב"ש מביאין: מ"ט בתוי"ט ד"ה יי"א בלוג כו' ובעשר בלוג אפשר שבוכר כראב"י כו'. גם לרבנן י"ל משום דקשה מנחת נדבה הוה עשרון בלוג שמן ויותר נראה דליף מלוג שמן דמלוכא למתן בהוות מנחת בפ"ע. ומש"כ ועוד אפשר דליף ממלוכא עני במתיא לוג ח' לנחתו תימה דמנחתו מעוטה ג' לוגין: מ"י במשנה היה ממלא מן הכיור. לפמש"כ התוס' בב"ב (ס' ב') ד"ה מיס דמי בוהות פסולין לנסוך וכ"כ הרשב"ם שם (ע"מ) ד"ה מיס וכ"מ לקמן בתוס' ד"ה מנסכ"מ קשה דהא"ל בזבחים (כ"ב) דמי מקוה כשרין לכיור וא"כ מאי פסקא למלאות מן הכיור. והוחק לומר דאתיא כרי"ש שם דאמר מי מעין הם וכן הרמב"ם פסק לשניהם ומש"כ בסוסה (מ"ש ב') בס"ד:

פרק ה מ"א בתוי"ע ד"ה ירדו לע"ל בהנים ולוים כו' גם ישראלים אינם אסורים אלא מלאתי בתס' קופרים כו' ומכלס מכ"מ שכן איתא בירושלמי בפ' כל כתבי: [מ ג בתוי"ע ד"ה מבלאי מכנסי הכהנים שכתבו התוס' תימה כו' ולי קשה גם מלנפת. ר"ב מרן בכ"מ פ"ח מהל' כלי המקדש דין ו' כתב וז"ל. ולריך עשה למה המעיע רבינו מלנפת ואפשר כתוסת וה"ה למלנפות. א"כ משום דמלנפות דקות ביותר ולא חזו לפתילות ולכך המעיטם. מהגמ"ש]: בתו"ח לתוי"ע ד"ה מבלאי כו'. ול"ג דאה"ג רק בשבנגו בא לאשמעינן דהיה של בוץ ולא של כלאים כו'. ומכלס ממנו גמ' דשבת (כ"ח) דמקשה מינה להא דתני רב"מ דפתילות שא"מ בהן בשבת א"מ בהן במקדש וע"ש בפירש"י והכי הל"ל דאשמעינן דלשמתת בשא"ח מותר אפי' משל אחר דמשמע שם לו דדוקא הני משום דאין לאוין למקדש אבנם משום אחר שנו ומכנסיס תפני הכבוד דהיו לבסות בשר עבוה. ועי' מו"ע מו"ח כי' קנ"ב סכ"ח. וגם לשון התוס' תמוה במ"כ שגם היה היתה של שם דהא של אחר אחי מותר ואולי דס"ל דלפי מאי דאמרי' דאמקשה מו מהא דתני רב"מ בגדי כהונה כו' פמילות למקדש כו' לא דבון גם קוביא לאשוה ממחני' מיאלא בסכי וכמ"ד דאשנעמו בשהן של כה"ד של שם לבד ודוחק. ועוד דהא קי"ל הלכה כרבי דהיה של כלאים יותר טוב לוחקמי מחני' אלוכא דהלכתא ושמתת בהס"ח שלחי. ופוד דשמתת מתני' ביותא (פ"ח ב') משמעה כרבי מדקאמר מוסיף עליו כ"ב כו' משמע דבד' הבגדים בויש. ומזה מקשה ג"כ לדעת ריב"א בתוס' לעיל בגמ' (ס') דמחלק בין מלנפותה. ועי' בש"ח סי' כ"מ: מ"ד במשנה והלוים בכנורות כו' בלא מספר. לכאורה נותמה קשני. וי"ל דכלפי שמעינו בברכין פ"ב גבי כלי שיר דקרבן אין פותחין כו' ובאיזה מני דאין מוסיפין קאמר הכא בלא מספר ר"ל שלא היה לסס מספר קבוע דפותחין ומוסיפין: ברע"ב ד"ה ע"ש המזבח כו' כשהל כ"פ בשבת כו' דלא שביחה ר"ה מיבה ע"פ בשבת. בגמ' איתא דליתא בכל שנה ושנה. והרע"ב לא דק בזה בתחלת"מ דה"ר מאי פריך מע"ש שבחוך החג והתוי"ט לא הבנתי בזה והעתיק עליו מיכון. הגמ' דהתיון ליה: בתוי"ט ד"ה ובמוספין כו' אמה"ע ניחא דלא חביב ר"ה כו'. ר"ל בתחה"מ דבלא"ה ר"ק מזה דליתא בכל שנה כדאמרי' לקמן בגמ' דלבכי לא חביב ע"פ שחל בשבת גם מש"כ הר"ב דע"פ שחל בשבת הוי ר"ז מקשות והוא מפי' הרמב"ם לכאורה ל"ע דהא מתני' ע"כ ר"י היא דאל"כ הקשה דליתני גם עה"פ ומאי שייר ולדידיה לא הוי אלא ל"ח תקיעות. ואולי לזה כיון הרע"ב בתמרו זימנין דמוסיפין עד ל"ח. וכ"ל אם היה כח הב' מרובה דגלרכה גם לגלגם. ועוד י"ל דלפי מאי דמסיק דליתיה בכל שנה לא קאני אתיא מתני' אף לרבנן ואפ"ה לא תני עה"פ משום דזימנין דלא נלרך כלל גב' או אפי' לשנות כגון שהיה שמה מועטים (עי' לקמן תוד"ה שייר) והוה כמו דליתא בכל שנה ואמ"ל: מ"ן ברע"ב ד"ה ומקריב לאתויי קין המזבח כו' לוקמין ממעות המותרות משיני הלשבה כו'. והוא תמוה ועי' פירש"י ובפ"ד דשקלים: בתוי"ט ד"ה מלפניה. כתב הר"ב אם חל שמיני כו' וכן ל' רש"י וה"ה ז' דשקה כו' וב' דר"ה. אבל שיעפיה ל"ד דאפי' אם חל בשבת עצמו אינו בד"ז מיהו כולם מוין דהא לא שיעין אלא בג' פרקים ופירש"י בג' רגלים וכ"מ מהגמרא דמאחד שעריך בשעה כו'. וא"ז אלא בג"ל שחיינן בגמרא:

מסכת ביצה

פרק א מ"א ברע"ב ד"ה שאור בכזית כו' ולכתוב ממן כו' אלא ע"מ שיטורו ע"ז לא בשיטורו ע"ז. ואין להקשות מדוע לא ניחא לאחי לגופיה לומר לך דאף בפחות מכזית ומאחר דשיטורו כשעורה כעצם המת אז כעדשה דטומאת שרץ די"ל כיון דכתב לחמנא שאור לא ימצא כו' כי כל אוכל כו' משמע דשיטורו כמו שיעור אכילה דאשכחן בא"ה מקום. ומי' בתוס' יומא (ע"מ ב') ד"ה לומר ומ"מ בסמוך: שם לענין אכילה כ"ע ל"פ כו'. פי' דבאכילה לא כתיב לא אזהרה ולא שונש בשאור רק דילפינן מתמן ודבכי התוי"ע בזה מבוגמין: בתוי"ט ד"ה ומתן כו' כפי' רש"י והתוס' אך אין זה אלא לרב אביי דשם דלמד מכאן שיעורא דכותבת דיוה"כ אבל לפי מה שדחה שם הש"ס דאיתא לריכין הוו לעצמה שבתבו התוס' שם ד"ה לומר ואולי ס"ל ז"ל דכיון דמ"מ מסיק הש"ס שתם כל"ז ממתני' דברכות תו ל"ל למימר דכותבת דהכא בביטות ונלעבך לדחוקי בעצמה כמ"ש התוס' שם אלא דהכא נמי בגשה וכדר"ז וממילא הטעם מוכוות כמ"ש כא ולפמ"ש

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.com

ולפמש"כ התוי"ט כאן פ"ש לא לריכא להדותה דתום' שם אפי' למאי דדמי דר"ח די"ל דהכוונה דב"ש פליגי אף ביה"כ ומשפרי גם שם בביצוצים ותימה על התוי"ט אלא הביר מדברי התוס' דשם ועוד הא דמשמע מדבריו דוכנרתיעמה הוא מוספת על הכותבת לא כן כתב שם בפלמוד בשם התוס' והכ"ן. ועוד דשביק לאיסתפוקי מי מיירי ב"ש בביצוצים או בגסה ועוד דלא מייתי הא דר"ח ודחמי ליה כנ"ל: [מ"ג ברע"ב בד"ה אין מוליכין. הכא מרי משום שמחת יו"ט. ל"ב הרע"ב נמשך אחר הרמב"ם בפי' המשנה וכ"פ בס' היר בפ"ה מהל' יו"ט ה"ד. וע"ש בנו"כ. ומיהוש על התוי"ט אלא העיר פ"ז. מהגרמ"ש]: מ"ר בתוי"ט ד"ה אין מוליכין כו' ומתמה אף הן הרמתן כו' ואע"פ שאין מוכנין כו' רש"י. לכאורה מדברה לפי שאין מוכנין ומותר לאכול הבשר קודם הפרשתן לכן מותר להרימם דאין זה בוש תיקון וכמו דפריך לעיל (ט') נבי אלה לימא פליגא דשמואל כו' ע"ש ובפירושו ולזאת אפי' שחטה מעיו"ע מרי להפרישם ביו"ע והלאיתא בגמ' ולכן מה שמחיים משום גזירה דאין מגביהין אוסם תמוה. אח"ז ראיתי בהגהות הב"ח שמגיה דא"מ תרומה ולפמש"כ מדויק שפיר מה דשיימו ב"ה תאמרו בתמות שאכלו בהרמתן. דשבקי לאלה בלת זוגיה משום דמלאת פסיקא קאמרי דמתמות לעולם מרימין משא"כ אלה דאם שנמרה בלשה מעיו"ע לא"ע אין מרימין אפי' לרבה לעיל (ע') כמו שהביאו התוס' שם בשם הירושלמי וכן ב"ש נקטי בסוף דבריהם מתמות לרומתא וכן בבריתא לקמן ורש"י שכתב שם בד"ה על המתמות וה"ה לאלה כו' לשיטתו לעיל (מ') דלא שמיע ליה הא דירושלמי: מ"ח בתוס"א אות ה' קשה איך הותר כו' הא הוי מוקצה כו'. ותימה שנעלם מכ"ת התוס' בשבת (קמ"ב ב') דכיון דאוכל מרובה עה"פ כלמוקי לה בשב"ב בעלה ברוב ליעלה מן האוכל ולזוקה ועי' לעיל (ג' ב') תד"ה אבל: מ"ט בתוי"ע ד"ה אבל כו' מידי דהוה אשמיקת מלח דודאי היא תולדה דטומן בכל שמיקת תבלין כו' עי' מש"כ לעיל בגמ' (ז' ב') ותראה שבשם זה ועי' בפ"א דמע"ש מ"ג בתוי"ע ובתוי"ע אות ד': מ"י בתוס"א אות ח' כו' אבל בחמת כו' דברי הפוי"ע תמוהים כו'. כ"ל דלק"מ דהא נקמן (ר"ד י"ח) דא"כ עמתא דאין מבטילין כלים שמא יבטילו ד"א ברה"כ וגזירה יו"ע אמו שבת. והכ"ש שם פסק כוותיה וכ"ש בתד"ה גזירה ובשבת (קכ"ד) והא בקעת דביו"ע דבר שמלאכתו להיתר כו' כיון דבשבת כו' גזירה יו"ע אמו שבת:

פרק ב מ"א במשנה ואם האיר כותיר לשבת. עי' לקמן (י"ז) דגם לכתחלה שרי להוסיף אף בה"ש אלא לתתיכה אחת ואפי' מיו"ע לאחיכו דהב' ספק חול

וכרש"י שם ע"ב ד"ה אלא יבריש כתב דאפי' לחול שרי ואולי יכוון כאן דאפי' הותיר כולו אח"כ אלא שעם ממנו מלומה אין בכך כלום הואיל דבתחלת ביצולו כיון בלא הבעמה לאכול מקלהו ועי' מ"ז סי' תקכ"ז סק"כ. או יל"פ הא' ואם כמו ואפי' כמש"כ בברכות (ל"ד) בפ"ד ובהשמטות בסוף שבת (ועי' תל"ע אלק ה' מאמר ג' פ"ג בשמוש הה' דמלת אם) וכפל דהותיר הותיר תורה דאפי' עובא (פ"ש מאמר א' כפ"ד) ועי' ב"מ (נ"א) וכן יל"פ הלשון דואם נתרפא נתרפא דפי"ד דשבת מ"ד ודסוף פכ"ב וכ"ל ואף דנתרפא יפה יפה: שם ושוין כו' שהן ב"ת. לכאורה הלשון תמוה דהכי פליגי בזה נקרא ב"ת ואולי אחא לאפוקי מרשב"א לקמן (י"ז ב') דאמר דפליגי בזה אם הם ב"ת ונפסוע י"ל דה"ק ושוין בדג כו' דמתרצין ביה ואמר הטעם מפני שהן ב"ת: בתוי"ט ד"ה אלא כו' וא"ל דש"י אלו מ' מלאכה קודם שבשל כ"ל שבת. לולא דמשתפינא הייתי אומר דלמעמא דרבא כדי שיבול כו' אם נאכל הביבול אחר שבשל קבודם יו"ע מותר לבשל בתחלה לשבת דהו לא שייך שמא יבלה הבל ליו"ע וע"מ לדיעה דבתרדכי כ' בשמרכי ר"ש על הא דרבא פ"א דשבת ול"ש ובטיח ע"ת ביו"ע כו' הביאו הב"י בסי' תקכ"ז ע"ש: [בתו"ח בד"ה ובבו"ע סי' תקכ"ז פסק כו' וכן פסק הרמב"ם והטור. ל"ב כן העיר התוי"ע ד"ה ואם שייר. מהגרמ"ש]: מ"ה ברע"ב ד"ה לא יחם כו' כ"ב רש"י. לכאורה מדוע לא פי' מטום ביטול ול"ל דבא לייצב קושית התוי"ע לרבה לעיל (י"ב) דמשמע דס"ל דגם לב"ה לא אמרי' מתוך ה"כ מ"מ קשה הכא לכן שבל לפרש דכאן לא חייבי אלא באיסור הבערה ודומיא דמדוכה (ודיקא מרי דקתני לא יחם דמשמע רק לספיג ליתן וכדרך בתפשיטין קצת לרחיצת רגלים ולמתיה. ועי' בפ' כירה מ' ב') ובהבערה איכא מרי מיבועא ביום השבת בר"פ ויקהל ודרשי ליה לתבועי יו"ע כדאמר שם לענין הוצאה ובמ"ש הה"מ בפ"א מהל' יו"ע ה"ד ובירושלמי בפ' מצילין קוף הל"ב דרש כן להדיא ומיקר שם ע"ז מרוין תמן ב"ש אוסרין וב"ה מתירין (הביאו הלח"מ לקמן מי' כ"ב והה"מ שם) ויל"פ דל"ל הא פלוגתא דלא יחם כו' דמשמעינו לו דמדורה דבריתה ודלא כהה"מ שם (והאתכוויס שנמשכו אחריו) דקאי על פלוגתתם בהוצאת קמן כו' כוד ו"ל דב"ה סברי הבערה דלאו יאמת עי' פסחים (ה' ב') תד"ה לחלק ולקמן (כ"ג) ד"ה ע"ג חכם ור"ל יאמר דל"ל ב"ש וכ"ה בדבר זה: מ"ח במשנה פרטו יוצאה כו'. עתוי"ט בד"ה ביו"ע שבתה בשם הב"י דשביתה בהמתו הויא בלאו. וכ"כ רש"י והכ"ן בפ"ז (ע"ו) אבל התוס' ברש פ' בתה בהמה כתב דשביתה בהמה אין בה אלא איסור עשה לתען יומת כו' וכ"כ הרמב"ם ברש פ"כ ועי"ש בתו"מ. ואולי לזה כוונו התוס' בתמ"ל דתחתר חמיר עפי. ועי' בר"ן: [מ"י בתוי"ע ד"ה ואינה ערלה. ותמיהני למה לזו לפרושי הכי כו' ל"ב המיהני עליו. הרי כן מפורש בגמ' (כ"ג ב') אימא סיפא ר"ל אין הכל (אבל הכלים) נגרין בשבת חוץ כו'. מהגרמ"ש]:

פרק ג מ"ד במשנה רש"ה כל שאין מומו ניכר מבטו"י כו'. הינו דלא איתחזי לתכס

דתפרש בגמ' הא חזי ליה הכס אע"ג אלא הסיבו עדיין עפי כבונדי דר' אמי ורבא לקמן (כ"ז) ולפמש"כ הת"י בשבת (מ"ו ב') בתד"ה בחם אם הו"ל מבטו"י מוס מוכהב דיתר ע"י ג' בני הבנסת שרי אפי' לא חזי ליה: מ"ר במשנה ומוחמין ומחלקין ביניהם. מפרש"י משמע דגרים ומומם דלקמן (ס"ד כ"ח) במשנה ואו קאמי או דגמרין מעיו"ע או דמחלק ביניהן בלא פיקוח דמים כלל וס"ז שייל בגמ' היכי מציד: [ברע"ב ד"ה שוקל אדם בשר. מוחר לשקול בכגד הכלי כו' ולמחר כו' ל"ב עי' בחידושי מהר"ם לובלין. מהגרמ"ש]:

פרק ד מ"א ברע"ב ד"ה ומתמילין בסרמת הבן כו' דלית ליה להאי תנא מוקצה.

מפרש לאמרי' דאין הבקפין כו' אחאן לר"י אפי' בכים מכולתן ולקמן (נ"ח ב') תד"ה ונפתח. לפמש"כ בר"מ בתד"ה נבי יש לקיים פי' הל"ב: [בתו"ט ד"ה בידו. לא ידענא אמאי (מועד ח"ב)

מני בלישנא כו' ל"ב עי' בס' בני שמואל (תדאוי). מהגרמ"ש]: מ"ז ברע"ב ד"ה ברב. שבת כו' ואין רגלין לעשבן כו' מיקולא אמי מיקא (כפ"ח דתרומות): בתוי"ט ד"ה ועוד אר"ח כו' תילו התוס' כו' ותמיהני כו'. וכן המהרש"א בשיטין שם כ' דדבריהם דהכא מגומגמין. ול"ב לישבם דהא מוכח בבבריהם שם ד"ה מילתא דהא דקוכה דאר"ח מי שלא אכל כו' הוא קבא דיש לו מעמומין ולכן הוקשה לשם הכא לתירוץ ר"ת דבקולא מעוס כת בהפירה (כ"ב שם) שייך לאמתי ומוד אף דאפקיטו במילי אחריני מ"ר מאי מקשה שם מקוכה ואהא תילו דאתם הוי חדא לתומרא ונכון בעיה"ב:

פרק ה מ"א במשנה ולא מיימנין. הקשו המחבריה דאמאי מיבעיא ביו"ע מעוס במא

יכתוב אפי' בתוס"ת מכן במו"ק (מ' ב') דא"מ מפני שעמתה היא לו והכ"ת בתגיגה (מ' ב') מיבע דל"מ לגיל יו"ע הראשון דאין נוהג בו מלות שמחה וכ"ע הב"ת שקומר א"ע לאמה שכתב בתשובה דגם בה מייב בשמחה מדרבנן מיהא ונעלם ממנו מש"כ הר"מ בתו"ח פי' מרל"ו בשם הבלנו ל"ע אי טעמים בפוריים כו' א"ד דל"ת אלא רגלים שהוא דאוריתא כו' והר"מ הבריע להתירא ע"ש וא"כ ה"ה ליל יו"ע א' אם לא מה"ע ועמש"כ בתגיגה ביטוב קושיית המחבריה בס"ד: ברע"ב ד"ה ולא מחרימין כו'. ובתם מכמיס לב"ה וכ"כ רש"י והכ"ן ותמה עליהם התוי"ע אפי' לדבר כחכמים פ"ה דערכין וע"ש ובראה דדחקי לפרש כן דאי לבהיים מאי מטה אוכא (בי' תוי"ע שם בגמ"ד ד"ה מה אם לבנות מש"כ בשם התוס'). ועי' בגמ' דערכין שם דבר פסק בריב"ב דבשם חכמים לב"ה וכן ל"י שם ובאמת תמה הכ"מ על הרמב"ם שפסק כחכמים. והתוי"ע הביאו שם והבן רואה שאנב מיעפיה שבת גם ד"ש: מ"ב בתוי"ע ד"ה ולא מקפקין כו' אבן ל"ל דבאמת כו' דמהיכי תיתי לחלק בין בחמתו לבלתו ואני אומר יש ויש דהמעם דשמא יתקן ב"ש לא שייך לבחמתו ואשמעינן דלא פלוג והוא בעצמו כתב לקמן דלבלתו הוה כש"כ בחמתו ואי קשיא הא קשיא דהכי"ף והרא"ש בשלהי עירובין הביאו הירושלמי דאוסר כל אשמיטי קול ודמוכו מהלכה מפני גמרתנו דא"ר ל"א אלא קול של איר וא"כ בחמתו ממי ליאמרי ודע דגיסקא הירושלמי מקפקין קודם למעפחין כמש"כ התוי"ע וכ"ה גי' הכי"ף והרא"ש וכן בנתרתנו בשבת ומש"כ התוי"ע כהיא דמעפחין כף על כף מקרא דויכו כף ב"ש מעם א"ר דהוה על כף יותר ס"ל להבית קרא דיתחקאל (כ"ח י"ט) והך כף אל כף דתרגם יונתן ג"כ ונפח: [בתוס' רע"א אות ל"ג ד"ה ולמקצת פוסקים. ל"ב עי' תש"כ בתשובה פ"א אות ז'. מהגרמ"ש]: מ"ג במשנה כלים המיוחדין לא' מן האחין כו'. עמש"כ בזה בגמ' יומא (י"א ב') בס"ד: מ"ה בתוי"ע ד"ה כבגלי הממלא כו' פי' בל"ב כו' דהמומין דבבן ובדלבבן קי"ל די"ב. עי' ש"א תשובה ל' ותראה שהתוי"ע שבה בתחכ"ת: [בתורע"א אות ל"ו ד"ה לעב"ד הדין פס הב"י כו' ל"ב בבר קדמו בזה הבעה"מ פ"ה מהל' יו"ע הי"ד. מהגרמ"ש]:

מסכת ראש השנה

פרק א מ"א במשנה בא' באלול ר"ה לתע"ב. הע"א בא"מ הקשה על הרמב"ם שפסק

בפ"ז מהל' בכורות דאם עבר משנה על בכה ר"ז מעבר. מדהמביה מתני' בר"ה ואמרי' לקמן (ז' ב') ותנא דידן דכיון דאם הביא יצא לא פסיקא ליה. ולפמש"כ שם בק"א (דף ב' סע"ב) ביאור קושייתו על הא דפריך הש"ס (ז' ב') לדבא ולרבנ"י ליתני ר"ה דשתי הלחם ע"ש (המתבר השמיע שם שמי ומתתי יצאו הדברים ותיקן בלוח הסכומות) ישמיעב ג"כ קושייתו זאת. ועוד כ"ל דיל"פ מתני' לענין ליהוף כדתנן בפ"ע דבכורות ה' לפני ר"ה וה' לאחר ר"ה אינן מעמדפין. ואפי' בדיעבד אם ליקף ועבר משמע לי דאינו מעבר. מדאמרי' שם (ל"ח ב') מ"ד ליגזור דלמא אתי למיעקל מהבר ע"ש ויש לדמות. ומשמ"כ בשילהי הלה בס"ד: שם בא' בשבת ר"ה לאילן כו' בה"א בע"ז בו. הש"י פי' לענין חדש ויבן. וכ"ה בהכ"ב. וכ"מ עוד לענין מיה הנכנסת לשלשית כדמוכח ממעשה דר"ע לקמן (י"ד) ובבוגיא שם. עוד כ"מ לענין כרלה כדאיתא לקמן (ר"ד י') ובולהו מיה ילפינן כמ"ש הסוס לקמן (י"ד) ד"ה בחדר. אולם לענין שביעית לא מצאתי מפורש ע"ז בשבת. והע"א כתב בפשיטות (שם) בד"ה הוחיל וכ"ל לענין שביעית כוי (ומתיסני על המוב"ע אות ה' שכתב דנראה דלשביעית גם באילן ר"ה שלו תמרי ולא זכר את הע"א. אמנם מלשון הרמב"ם בפ"ד מהל' שמיטה הל"ע וכי"ל מבמע בהגרמ"א. אך מה דמשמע מהרמב"ם שם דאף באילן הולכין אחר שומו לחעבר ל"ע גדול דמשורש לחדיה בשמנה וגמ' בכ"מ דאזלינן ביה בתר הנעה (ועי' בתוס"א אות ה' ריש מעשרות). גם מש"כ עוד בתוס"ע ובאתרוג לענין עבלה ושביעית דיש בשאר אילן. הוא תימה דהרי מתני' דשוכה (נ"ע) אוקימנא שם בכרבותיו בבאושא דאזלי ביה אחר לקיפה אף לשביעית והרמב"ם שם הי"ב חב להו לחומרא ע"ש בכ"מ). והכה בתארוג אף לתלן דאזיל ביה בתר לקיפה מ"מ ר"ה אלו שבע כדתכקינן לקמן (ר"ד ע"ו) ולפ"ז קשה קוגיא דשוכה על מלבת אלוקא לולב מתבירו בשביעית כו' דמסיק שם מטוס דבאתרוג אזלינן בתר לקיפה הא מ"מ כיון דלקא קודם בבא ה"ל בן שבים. ואי"א לומר דמתני' אייבי בשמיטה דה"ל לולב נמי ופי' מ"א (ע"ו ב') ד"ה ר"י וכ"ל. ונלע"ד דלמ"ד דאזלינן ביה אחר לקיפה לכל דבר כ"ה דר"ה אלו תמרי כיבל וא"כ ל"א דר"ה אלו שבע לתלן דאחר דלשביעית אכ"פ אזלינן בתר הנעה וכ"מ לשון הגמ' (ר"ד ע"ו) מאן דמעמת כו' ר"ב. וכוא ס"ל מיהא דלשביעית בתר הנעה. אבל ליתא דגמ' בסוכה לולב בר שמים הבנכם לשביעית הוא פ"ש פרש"י קשה דהא בר שמים גמור הוא כיון דתלש קודם ר"ו בשבע. אח"ז מצאתי לתהרש"ם שם בתד"ה ולשביעית שנבע בתקלת דברי אלה: ברע"ב ד"ה לשמיטין אסור לחרוש כו' וכ"כ רש"י. וה"ה לענין יקוות הלקטין או מנוקה שביעית שלים מבטנכם תמרי קדושת שביעית בסם לאיסור סחורה ומוב ביעור וביעלה: תוי' ת ד"ה לעבשר בהמה. תב"ש ע"ד הסוס' דלקמן (ח') בד"ה סמוך שע"ז שם שבת לפרש"י לריך ליתוד דמע"ל דמעבר דבן סמוך לגמרו דהוא ח' בחמרי זמן עיטורו: שם ד"ה לבניעה כו' ומ"ש הר"ב כו' שיום הבניעה אינו מכלל ימי הקליעה כו'. אמת בכ"מ להדיא מהרמב"ם בחבורו פ"ש מהל' תש"ש וכן בפיבוהו כאן וכ"ה בבו"ש יו"ד כי' ר"ל אמנם לבאורה תמוה מגמ' דפסחים (נ"ה) דחוכת שם דלר"י מקלת יום ראשון כבולו ע"ש וא"כ ה"ה לר"י ור"ש דמס"ת לחלק. שוב מצאתי לבע"ב מ"ת חלק אר"ח פי' פ"ד בעמוד בזה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ומ"ש יעוים עי' לקמן (י' ב') ובמס"כ שם: מ"ג בלע"ב ד"ה ופל מלול כו' ושוטין כ"ה ביום כ' לגמול בגולה. גם בה"י לריכין לזה דבר"ה מ"י לידע אימתי מתקדש תבלי: **בתוי"ט** ד"ה ופל מלול כו' כתב הר"ב כו' מקיימין בתוס' וגם למחרתו כו'. אבל מלבון רש"י שם מבואר שלא עשו אלא יום אחד שהרי כתב ואחר"כ הולכין אחר רוב שנים וכ"מ מדבריו לקמן (י"ע ב') בד"ה והא קמקלקלא ר"ה וכן הביאו הב"ח. ולכן נ"ל דתוי"ט נטעתקמו דברי התוס' בדרך ביאור ע"ד הרע"ב בתחלת לשון רש"י. והולי י"ל דכוונת רש"י על עיקר ר"ה דאיני אלא יום אחד שהשון דבבני מקיימין לענין אחת ולמיבחל עיגא לגהרבעי בגילה (כ"ב): מ"ד בהרב"ב ד"ה שבתה שלותי ב"ד על אחד שהיה כו' אחין מקון המועדות אלוי בהן כו'. וכ"ה בהם"י ותוסיף ולא הוסיפת למלאן אלהקבן עפ"י עדיים אבל ב' אחדים כו'. משמע דהמעם משום דמעה לקדש פ"פ הראיה ולעיל (כ') לא מסקינן הכי. ולקמן בגמ' פי' כדי שיתקדש האחד בזמנו והוא נכון כפי המסקנא. והתוי"ט בד"ה ובהן ע"ש ל"ד בתחב"ם שהרי מתקנין את המועדות היינו קביעותן לא קיומן וכדלקמן בגמ'. אמנם ק"ל דהא גם באחד ובאמת הלוי היקון המועדות אשם לא יתלנו את הבנת עליהם ויתקדשו ביום ל"א. מ"כ **כשיראו** ירחי ניסן ותשרי ביום כ"ע לקביעותן לא יוכלו לקבלן את דאין אחד פחות מכ"ע יום כדמוכח בר"ה ולעיל (ק"ד כ') וכן מהא דאמר במואל אין מעברין את השנה ביום ל' של אחד שהיה לקובעו ניסן מוכח דבר"ע אין רחוי לקובעו וכן איתא להדיא בתוספתא דמילתין רפ"ב. והא דאיתא לקמן (כ"ה) פעם א' כו' ונראית כו' בר"ע לאחד כשבוחים הפעם לומר ר"ח כו' ע"כ הכוונה על יום המחרת: מ"ו במשנה אם מעבר אתה את הדברים ממלאת מבשרין לע"ל. כ"ל דלכוונת דמילתא אמר כן ולדבריו דר"ע (עי' תש"ב בגמ' ד' ע"ז) דגם בלא זה אינה אלא בשים א' אבל לא בחבובים בהבא. אי דשבילת ליה כל יוסי וכיון דחזו ליה כולי האי ודאי נראה בעליל: מ"ח בהרב"ב ד"ה מקמק בקונים כו' ואמור בכנן כו' בגלגון מדרבון כו' כ"ב רש"י ומוסיף דמדאוריתא כו' אלא המוקף כו' עי' בתוי"ע. ק"ל. ה) לשון ואמור בכנן דלכאורה אסמכתא דלא קנה הוא מס"ת עי' סמ"ע סי' ל"ד סק"מ (ובתומים שם) ובכפי ע"ש סק"ב) ב) שדבריו סותרין זא"ז דכיון דאינו קרוי גזלן אלא המוקף אפי' אי אסמכתא ל"ק מה"ת לא יפסל מה"ת. ג) דהא דאמרי' דאינו קרוי גזלן כו' היינו שאינו עופר עליו פותר גזלן אבל מ"מ לעדות פסול דלא נלע מהכופר בפקדון דפסול לעדות ומשמע דהוא מה"ת. וכ' קיבות הרמשונות י"ל דאינגא דאמור בכנן היינו דאכמים אמרו שכ"ה דין תורה אמו בסוכה (מ"ח ב') בתשנה שאמרו חכמים אין אדם יוצא כו'. ובריש פ"ג דנדרים ד' נדרים שתיכו חכמים. ולשונם ז"ל בגיטין (פ') במשנה ע"ו בריות שאמרו חכמים כו': מ"ט בתוי"ע ד"ה ואם אודה כו' ומסיים רש"י והגיהומים והטוחים כו'. ובי' עוד פיבש"י (כ"ב ע"ב) ד"ה לשבועות את החכמים. וקשה דאדרבה בכח דמיירי בשבת (עמש"כ לקמן בסמוך) אם יבואו עדים ויקדשו ב"ד אח"ה ביום השבת יהיה ג"כ יו"ע הראשון של פסח בו ביום ואחה דוקא לרוחם: שם ד"ה שבל מהלך לילה ויום כו'. אם היה בימים יותר לא יבוא אחין עדותן מועלת כלום אחר נמ"ד כו'. וק"ל דאם יבואו ביום השבת שהוא כ"ע לאחדש לאה לא יבוא ביום השבת בכדי שיבואו ליום א' בעוד יום ויקדשו אותו שהוא יום ג'. ולכ"ד כל"פ ע"פ הירושלמי דבעי שם דבר שהוא דוחה אח"ש ביום מבשיבין מהו שידחה אח"ש בגילה כו' ומבית ממתני' דמוכח שמתלגין אם השבת בגילה כדי לקדשו ביום ומתי ר"י בר בון ולא למפרע הוא קדוש (כ"ל אי מקדשין ביום האח לא מקדש גם בגילה למפרע) מבשין שהוא קדוש למפרע הוא יום הוא לילה ע"כ (יסק"ש ל"ד כלל בפיבושו עי' בו) שמשיבין מהא די"ל אף בגילה לא יתלנו בשבול קידוש היום. א"כ זה ודאי דאין לתלא אח"ש בשבול קידוש יום חול וכדאמרי' בתמות (מ"ח) חבא בשבת כדי שתזכה בחול ל"ח. (וזה דומה דברי הוית הן בפ' תזריע שבתב דהא דחמי מילה אח"ש לא משום שבת גופיה דהיא עצמה אות אלא משום מולאי שבת) והשמא דברי המשנה מלאיבין דר"ל בשמשבה ליל שבת ויש מהלך לילה ויום (ול"ד אלא שיעאר עוד שעות כדי לקדשו) מתלגין אח"ש ויוצאין אף בגילה כדי שיתקדש ביום השבת. אבל ביומר אזה דאח לא יקדשוהו אלא ביום חול לא. ואתי לאפוקי נמי אם לא אה"ש בתלי היום דשבת אם לא יבוא בעוד יום משום דאז יהיה מהלכו יום ואח"כ לילה ולכן דקדקה המשנה לומר לילה ואח"כ יום ודו"ק כי הוא נכון בעיה"ש:

פרק ב מ"א בהרב"ב ד"ה אחר עמו לב"ד הגדול שמקדשין כו' ובהרש"י שמקדש כו'. והגרי"פ הגיה שמקדשין. ובמתה"ש מביא בב"ד בב"ד נקרא בל"י ומהן לקמן בגמ' (כ"ה) במשנה כל ב"ד וב"ד שעמד כו' ועו"ש ב"ד מל ישראל הרי הוא כו'. וכן בב"מ נקראו ב"ד הגדול (ובלשון רש"י הכא) ולא הגדולים: מ"ב במשנה מקבלקלו הכוחים. כאן ח"ה נפש כפיבש"י לעיל ד"ה להעמות את החכמים דהא ביטולים אחר בם קדשו אח"ה ביטו את הנותר ביום ב' וכן קרבני עלבת. אלא אלא היתה כוונתם רק להעמות את ישראל אלא יעבו המועדות במועדם. ולכן לעיל אחר ביאתוכים וכאן כותים. והתוי"ט נראה אלא הרגיש בזה: מ"ג במויע ד"ה מוליך כו' ואם הם שלחם הרי הם קיימים. ל"ד בגם הם מהלכים ממתנת למעבר ע"י כח גלגל היותי רק אחין לכם מהלך עצמי המבואר בספרי המולכים: מ"ו במויע"ש ד"ה לפחות כו'. הרמ הולך בכ"ע י"ב חשב"ג בגלגלה מנקודה עד שחוזרת לאחתה נקודה ממש. במחבר"ת ל"ד כי בזמן הזכר כבר היה שבה נגד הסמש אשר הלכה בשבר האה יותר מכל"מ מעלות. ולאותה נקודה חוזרת בכ"ז ימים ואינו שעות: שם ד"ה ולאין הוה טעה כו'. שהמתה בשת רחיית הלבנה בכל שבר בקבה במעבר. כן מוכח בב"ד (עי' כ"ח ב' בהש"י ד"ה מלומין) דאפשר שהרחה ביום. וכן בר"פ דלקמן ואמאי ל"ש שמיעה גדולה מראיה אח"ז כגון שבאהוה בלילה. ואפשר דאין כוונתו שקיעה מתם תחת האופק אלא דר"ל שביא בשבר הלבנה. ומש"כ עוד ואם הלבנה בשמיה הלפונית כו' הקרבים כו' נליה אל הדרום כו' ואם כו' הדרומים כו' נליה נגד לפון כו' שהרי הגליה היא כלפי החמה כו'. לכאורה כ"ז הוא לריפך ובדוחק יש ליישב לשונו: מ"ז במשנה ראה"ל כו' בבכר קדשוהו שמים. ז"ל הירושלמי מעמת דראה"ל כיון שב"ד שלמעלן רואה אחין ב"ד מקדשין אותו הן מקדשין אותו. ופי' הק"ע מקדשין את יום ג"ל מיד בתחלת הלילה. וכ"ד דהא א"ש אה"ח בלילה בבר"פ דלקמן. ולכון התוס' בסמהדרין (י' ב') מן הבוקר ביום ג"ל. ומה שפי' הרע"ב (והוא תפי' הרמב"ם) בעמיה שקה"ח אינו תובה כו'. תמוה דכן ס"ל לרמב"ם בגמ' דבין כך ובין כך א"ל אותו. אבל לאב"ל ע"כ ס"ל דמלוה לקדש חדשים רק דבמל"ב בבר קדשוהו שמים וכ"ל מפרש"י לעיל (ח' ב'): מ ח בתשנה ושוה בלו אחים

ואמרו לאיזהו בזמנו ובלול עיבורו ל"ב (והוא ליל ל"א כפיבש"י לעיל ס"ד ב"ב וכ"ל מפיבש"י כאן) וקבלו ר"ג. משמע דקיבלו אחר ליל עיבורו היינו ביום ל"א לקדש למפרע את יום סל'. ומה אולי יצא לו להרמב"ם מש"כ בפ"ג מהל' קה"ח הל' ע"ז דמקדשין למפרע אפי' אחר ד' או ה' ימים. אך יש לדחוק דוקבלו ר"ג היינו קודם ליל עיבורו. אולם יש לאיה מגמ' (כ"ד) מבואר אילמרינא ליה כו' ופיבש"י ואי תנא ה"ז מתקדש לאחר ה"א לבולם מיומא קמא מתקנין מוכזדתיה והיינו דמתקדש למפרע. ולהש"א לקמן בדפ"ב אינתמיע בתחב"ם דברי הרמב"ם הללו והחוטי הרמב"ם שם: **ברע"ב** ד"ה קיבלו ר"ג כו' פ"א מתקבלו בשנים כו' בל"ז לאחדש כו'. גם בפי' הרמב"ם הגי' בל"ז. ובגמ' לפנינו בל"ע ובלאה דלאה כיון רש"י בד"ה ובלאה לאחוקי מגיבתם. ואולי חסר בחחלתו ה"ג. ודלא בס"א מחקיאו לגמרי: **בתוי"ט** ד"ה קבלו ר"ג כו'. א"ח כו' בכמו ב' ינוס כו' בכמו יום כן כו' בכמו יום. מימה שהרי לעיל (כ' ב') אמ"ל ד"ל בעי מיבסי קיבלה לדיקן עיש מעתיקא וו"ח מחזתי ולדידהו כו' ע"ש. ודע שבליוכיו יש ע"ש ול"ל ניון ו' מיתין בלד מחבה ות' לעמה בלד דבום. ומש"כ בבה"ד ול"א שמעו בראיה בל ניל בלמים תיכן הרמב"ם כו'. לבאורה כיון שלפי חשבון ר"ג היה ראוי שתראה אז בראותה הילה בחש"כ הרמב"ם בעצמו א"כ ולפי בשחיים היה ראיה מועמת ושלא"ח שם. ומאור כתב ב' הטעמים: [שם שהם הוא דיבר מבואו כו'. בראה דבריו ידע דבאן מלבון קביעות בחש"כ בחגילה (ג) בס"ד שם ודבשהו לשועל יוצא ול"ל שיי"ת קבע מבואו והלוכו דהמשמ]:

פרק ג מ"א בהרע"ב ד"ה מחקו העדים כו' ומיהו אם ניל בלמים כו'. מבואר מדבריו שאם ראהו ביום כ"ע יכולין לקדש מיד את יום המחרת ויותר מבואר כן בהרמב"ם בפיבושו ובחבורו. ועי' בהרלב"ח ובחוט"ע בראה מדבריהם שד"ל מבואר בגמ' כאן. ומכאן מיבני דוחה הכרע לזה בגמ' ובמ"ל: **בתוי"ט** ד"ה הבמים כו'. ובראה דמאמר בכאן הבמים בס"ח (ולא כן בבבא הקודמת) הוא בלבי שאמר שיוכיחו מחבריהם דהיינו אחרים שלא היו בשעת הראיה קאמר הכא הבמים ר"ל מאותן המחברים אשר ראו. אבל בפיסקא בגמ' הגי' בנים בלא ה': מ"ב בהרע"ב ד"ה ופי' מעופה שבב. בשל מקדש קאמר וכפי' הש"י ז"ל בשל מקדש. הן בגמ' נקבן (כ"ח) לא מצינו זה אלא לענין הטלטלות ובופר. ואולי בכאן ס"ל ז"ל דדקאמר הש"ס קאמת ר"פ ב"ש שבר לחיעבד בחמי' ולא ניין בפרבו על דינא דחטלטלות ובופר וגם רבא א"ל אחם לא אחרו כו' משמע הרמשונות י"ל דלאחר בבא אזה (וכ"מ דעת הפוסקים מדלא הזכיהוה. אך על הרמב"ם קשיא דלא הביאהו אף לענין מקדש. שוב מלאתי לראלמ"ת שעמד עליו בזה ברים הר' תמנית). והא דמייתי תנ"ס ועם ליתא אלא דינא דחטלטלות ובופר ל"ל דהכי מייתי כיון דמחיבן דבתר דינא דחמני' אף דקחני קחמת מ"מ חייבי דוקא בחקדש א"כ נוכל לומר דגם דין המני בחקדש דוקא. והשתא לחתינא לכי ל"ל דגם הא דוקא בל יעל ופלוגתת ר"י ומיתרא דר' לוי ג"כ בחקדש חייבי. וכ"מ ליתא דר"ה בבריתא הוי תוקעין. אבל בגבולין כל הבופרות כשרין חוץ מבל פרס כבחחני' לעיל ומ"ש מה בגחמנו הוחל' בחבית ב' חבמות הלו: מ"ד בתוי"ע ד"ה בפופין כו' ונראה דרש"י ל"ג דעתיה כו' ויהיה מכאן אחר נגזל להחחפלגין בר"ה ווי"כ בבריעה והוכחו ג"כ בחוס' ברכות (י"ב ב'. ל"ח): מ"ה בהרב"ב ד"ה שוה כו' דגחני בג"ש חבבריעה שבעיני כ"כ בר"ש. והרע"ב חוסיף שיהיו כל חקיעות שבחורה הבביעי בוות זו כו. ולא דק בלעיניה דאזה ליחנא בחקיעה שבחחלת הבריעה בחוס' מבילחין הבביעי. ע"ש: מ"ו בהרע"ב ד"ה בופר כו' דהו"ל כב' בופרות והוא מפיבש"י ולפ"ז מייתי בבחקדש חב' לדדיי לגמרי בחחש"כ בחוס'. ומ"כ ל"ד הרע"ב בחה בחשיב ע"ז והר"מ בחקדש לאחרו אבל בחקדש לרחבו כו' בחר. דבבה"ג ה"ל בהוסיף עליו כ"ש דאף בחיבו בפסול בבגמ' (כ"ז ב'). ודוחק לומר דס"ל כוחיבו יכוין לפרש שם בחד"ה לפהו יבא ובו"ח בבבלבו בהבית הב"י סי' תקפ"ו. ואולי ס"ל כדעת הה"מ דבוכו בכולו. או דס"ל דהא דהוסיף עליו כ"ש בפסול אף בחיבו הייבו דוקא בבופר אחר אבל זה בדבר הדבר לא בעבוהו הפוסקים: מ"ז בחשנה וכן מי שהיה עובר כו'. עי' חוי"ע. ול"ל חבוש דבבחיבה חיים בומחים קול ח' זה יצא ולא זה ל"י, ומ"ל עוד דהחי חע"פ כו' זה כוון לבו כו' בב על בחיבה ר"ל גם על הבחוקע לחוך הבור כו'. דזה כיון לבחיבו קול בופר וזה לא כיון לזה ובחיבו קול הבבה ולא בבחקבת הבח"ש [אבל לקמן דאחר הבח בור חקוע חוכה הוא לחוחן הבומדים בבור חבחיבו קלת בהבח"ש דלאחוחם הבומדים על בפחו ל"מ שילחו ובו' מ"ז בי' חקפ"ז בחוס' אה"ר יד"ח וכ"ה הלבון בזה הבלל. ול"ל כוונת ליבבא דאה"ר הבי אם חבי"ו א"מ אה"ר יד"ח וכ"ה הלבון בזה הבלל. ול"ל כוונת ליבבא דאה"ר הבי אם חבי"ו מוחלאין:

פרק ד מ"ג בחוי"ע ד"ה בחדיבה ז' כו' חיחבין בחבחבה חורם שוחר כו' הכ"ן. וכחב הוא ז"ל ולחילוחו יש ראיה מדלא חבן כו' ע"ש לדברים הללו אין הבנה. ומש"כ עוד ואחע"ג דר"ה חיחא נמי ב' ימים מ"מ ד"ח אינו אלא יום אחד. ומיחה דגם לגבי בבבולין אינו חה"ח אלא יום לחחון. ואולי יכוין דר"ה עיקרו אינו אלא יום אחד חעא"כ קוכות דהחי דחלות הולב שבו חיבה אלא ביום הרחבון. מ"מ בחר חוחיות הם כל ז'. או דר"ל דחמ"ח בחקדש הוא ד"ח כל בבבה: מ"ו בחוי ע ד"ה אין חיבין ובבה"מ בבבבמ"ל בבבבמ' בבם כו' וכן בבבמ' חפרש לבו בבחלבן: מ"ט בבבבמ' בבבבמ"ל בבבבמ' בבבבמ' בבבבמ'

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מהירושלמי דליט יכול להפסיק בהכרזה זה הוא מליצת דר' יהודה אבל ר"ל פליג עליה בהא. מדע דבגמ' מסקינא הכרזה"ם לא מי מיסוך נמר לה ומזכירין מחורבה אע"ג דלר"ל לכה מעמם הירושלמי שהביא הכרזה"ם שם: מ"ב במשנה רמ"ל עד שיצא ניסן מגלחנר כו'. הגמ"ל הקשה דהא לקמן בגמ' אמר דיבר להם בגיעה שיה בה' בניסן וה"ב מנ"ל עד שיצא ניסן. ול"ל הוא"ל דהגיעה אמר כתם בראשון ולא ביאר בחיזה ימים במדע כדרך שכתובים בכ"מ ע"מ דכל המדע לאוי לכך ודא מעשה שהיה כך היה: בתוי"ט ד"ה אחרון מזכיר כו'. וקשה י"ל אמאי קרי ליה כתם האני והכא ק"ל האחרון. ול"ל דלהכי קאמר הכא האחרון כדי לאונו לאלא האחרון שקדם לו וכי"ב כ' המוי"מ בעלמו בר"ה שם במשנה הקודמת פ"ם. [ובגולה מזו כתב בשביעות פ"ז מ"ה ד"ה נתגלגלה] ובה"ג מעני ר"ה בסנהדרין (י' ב') וחיילי דבעי למיתני מיעור חדש: מ"ג במשנה בג' בא"ם שולחין אה"ב רג"ה בז' בו. ירושלמי בסוף הלכה תני אם היתה שנה המכה מוחנין לה מסרוחה כו' דברי רשב"ג ר' אומר נעולם הולכין אחר סידרה אם היתה השנה מעוברת (פי' הק"ש כגון שעיברו השנה אחר ר"ה מיד כו'. ול"ל דמעוברת היא היפך המכה ר"ל דהיה בין ניסן לתשרי ה' מלאים כמו שפי' בתוספה) הולכין אחר מיעורה. וכ"ה בתוספתא דק במילוף הדפוס. מחלפה שיעמיה דרבי תמן הוא אחר אחר סידרה וכה הוא אחר אחר מיעורה. פי' הק"ש תמן בעכרין כו' פ"ש. ל"ל דמקשה מיעה ונשה מ"ש בשביעה השנה הקלה אינו משנה הקדל אחר שנים ושוחנין בג' מ"ח וכשהשנה מעוברת מעמה הקדל. ופי' בבבלי ר"ה (ט"ו) לענין ר"ה בשנה ר"ה לאילנות דמסקינן דאף במעוברת הולכין אחר רוב שנים. ולהבנו"ת בעלמו הירושלמי והתוספתא ע"ש: שם כדי שיגיע אחרון בנישאל כו'. משמע שיש שהולכין בהמיסה בתוך המג ובמוי"מ. וקל"ל דהא מיירין בשמה כל שמונה ופיקרה בזמן המקדש בבבר מלמים וא"כ מוכרח כ"א לגיות בירושלים כל שמונה וגם שמיני עצרת ליגה (סוכה מ"ז). ופי' תוס' ר"ה (ה') ומפמ"ב במו"ק (מ') בס"ד. ובהשבון מ"ו ימים שיגיע בהם נקלה מ"י יני במוי"מ דבר נתמד בזה. אבל המיהבי כיון דבוים מ"ו נופיה מתחילין לשאול א"כ לא ישאר רק י"ד ימים, וגם לאומן הדברים בהקרבת יעלו יותר מע"ו יום בשנה אחלכהון: כ"ד במוי"מ ד"ה הימידים פי' הר"ב מ"ם כו' והמיהבי כו' ש"מ כו'. בגמ' ת"ר אל יאמר אדם תלמיד כו' אלא אל מ"ח ימידים. מ"ב משמע דמחוייבים להתענות כוון שהם בכלל ימידים. וכ"ב מהתוס' מדלא הוכיחו דיהיד מדיף מפלמיד מזה דיחיד מתויב ותלמיד רק אם רצה וכ"כ הב"י והתחרוטים בר"ם מקבה"ם. ולכן בהגם נמנם המוי"ם על הרמ"ם והכפ"ב שפי' ימידים מ"מ: מ"ה במוי"ם ד"ה הגיעם כ"מ כו' שכתב ומתני' דהכא בר' יוסי דהלכה כמותו. ומימה דלדידיה בר"ה בסליו לא התחילו להתענות אלא הימידים כדאמר בעלמו לעיל בגמ' (ו') וכן פירש"י שם דמתני' בר"מ וכ"ה בירושלמי: מ"ו במשנה אוכלין ומוחין מבעו"י. כתב הגבו"ת דלהכי לריו"ח בפסחים (כ"ד ב') בהש"מ שלהם אסור וא"ת אפשר דרבנן לקולא דא"כ ניקל נמי בבה"מ דאפוקי יומא והוי תרי קולי דקמני אהדדי וה"ש דהאיך בראיות. ומה יענה להא דרבי דס"ל בירושלמי (ל"ב ב') דכ"ד שהוא משום שבות ל"ב פליו בבה"מ וכן לשמואל בפסחים שם דס"ל דבה"מ שלהם ושל ס"ב מותר (ומשמ"כ עליו בס"ד בר"ה כ"מ) וגם אינהמיפתיה מע"כ המרדכי בהקילמין (סי' תכ"ח). וכן הכ"י ר"ם בתקב"ב בשם הגר"מ דלכ"מ אסור בהש"מ דאפוקי יומא דמפסיקא לא כפיק מאיסורא ומה"ת סי' שמ"ב:

פרק ב מ"ג במוי"מ ד"ה שכרוטות ושופרות כו' ויבי"ו דאומר כל מקום כו' לא בא לגמד אלא על ר"ה ויו"כ של יובל כו'. זה נסתר ממש"כ בר"מ מהתוס' דכמוכות (ח') דלשון כל אינו מופל על פחות מעלה. ומש"כ עוד וכמי קרא כו' כהיב גבי ויום שמחתכם וכ"ה נקרא יום שמחה כו' ס"ל לאמוי מתש"כ הרמ"ם בשלחי ר"ה בשם מר של שלום בהא דהיו אומרים מוסדים לשמחה בר"ה ע"ש: מ"ה בגמ"ב ד"ה אלא בשבר המזרח לפי שהיו מזכירין שם המפורש. קשה דשהמ"פ לא היו מזכירין אלא בעזרה כדמוכח ב ומה שם ובפירש"י ובשמע"ו היו עוברין אף בהר הבית כמו שהוכחתי. ועוד קשה עליו לרב יוסף דיומא י"ם ע' ב') דמפרש הגדול בגדלו בשם המפורש ובע"ז כהיב דבנו אמן אמן: בתוי"ט ד"ה לא הייתי טוהנין כן כו' וכתב הר"ן כו' ואני שמעתי ולא אבין כו' ע"ש. ובמהכ"מ לא שת לבו להגיבסא שמביא הר"ן בריש דבריו ובנו אחריו אמן ואומה תפש לעיקר וע"ז קובב פירושו. גם מש"כ (לפי הבנתו) ועוד דא"כ בתרתי שבו. גם בזה ל"ד דלא שבו רק בהה שבו בבבמל"ו ולפי מעוטה זו שפיר עבדו בהה שאמרו מי שבנה אחר הברכות: מ"ט במוי"מ ד"ה אלא להפקיע כו' כ"כ הרמב"ם בפי' ו"ל כו' תפני שאומר דלת בשם כו' כלומר כו' ודומק. וגי"ב דכוותה לוי הבכל ונעדלי המדע: מ"ו מוי"מ ד"ה ואם שמחילו כו'. כ' רש"י אבל פורים כו' ואם שמחילו כו'. דאמ"ב כו' לא כתיב ביה יום משתה ושמחה, וכ"ש המוי"מ אבל פורים דכתיב ביה יום משתה ושמחה כיון דלא מיקרי מועד כו' אפ"ג דאיקרי יו"ט כו'. בגמרא (כ' ב') מסקינן דיו"ט לא קבלו עליהו. אולם לריכין דבריו לשיטת קמא דשם. אמנם דבריו דחוקים. וא"כ דבריו לא הולך לעמיה אלא על ר"ח דאוריתא אבל מנוכה ופורים פשוט הואיל דמדבנן ניהו:

פרק ג מ"ה במשנה על אלו מחריפין בר"מ כו' ועל הארבה ועל החסיל. בתוס' ב"ק (פ' ב') בד"ה על החגב בראה דהי' הני' לפרשם כאן גם ומל הגונבאי וגי' נכונה היא כדאיתא בדף (י"ע ב') בבריתא ומחריפין על הגונבאי בכ"ם וכ"מ קאת בירושלמי דמפרש על מתני' לאה נקרא שמו חסיל כו' ולאה נקרא שמו גונבאי כו':

פרק ד מ"ג במוי"מ ד"ה בתמה קריאה. דגם בגעילה ליכא. רש"י. ומביא בשם הרמב"ם בד"ה קבנן מוסף „לא היו קורין שם פרשה בגעילה": מ"ד בבר"ב ד"ה יום שיש בו הלל כו' אותן שהיו בירושלים. כ"כ רש"י לבתורה בהלל אין מעם לחלק בין ירושלים לשאר מדינות: בתוי"ט ד"ה קבנן מוסף כו'. אין לך מוסף בלא ב' בהמות. רש"י. אין זה אלא בשבת ובו בלא"ה לא היה מעמד כלל: מ"ה בבר"ב ד"ה זמן עני הכהנים כו' מביאין מעמה קבנן וכ"ה בבש"י והרמב"ם מבייש ואכו קבנן העלים וכ"כ בחבורו ספ"ו מהל' בהמ"ק. וקל"ל דהא בחגות (כ' ב') אחרי' קבנן מלמד שמתנדבין עלים כו' וכה"ת כו' קבנן העלים ופירש"י וכה"ת דעלים קבנן מיקרו. הרי דמפרשינן קבנן העלים דבהמה גופייהו הוא

(מוער ח"ב)

מקבנן ומנלן דמביאים עמהם קבנן אחר, ופי' בגבו"ת מש"כ בשם הריטב"א: מ"ח בתוי"ט ד"ה ומתעם עבר כו' ומתיהם כו' ובכבו כו' יתחילו תפנה עהם בה בלוסי מבגלים כו'. אבל הפי"ת בתחיל הבשבון מזמן ילאתם ממלרים כו'. מתוס דגם לפי חבנון זה עדיין ה"ל לומר בשנה ע שהיא שמת הר' ליאתם מלרים. ופיין בזה בשוכן בתוס' בבא בתרא (קכ"ח) ובמפרשים שמה:

מסכת מגילה

פרק א מ"ב במשנה ח"ל כו' בדיעבי כפרים מקדימין ליום"כ. ל"ל דאם לא לקרות ביום ג' דבאין לקרותה ביום ו' מה"מ: שם ח"ל אחר הבשבת. וכ"ל ביום ה' לבד. ובגיטין ס"פ מי שאחזו מסקינן דבר ג' בכלל מיקרי אחר הבשבת ואולי דהכא ליכא לתימני וכן בגמרא פ"ב מ"ד בלא אחר הבשבת ב"פ ל"ל ג"כ יום ה' ומתש"כ ביבמות (מ"ח ב') דפונגתא דמגלי היא אם אחר סמוך לו מופלג וגי' הרי"ף כאן ח"ל בא' בשבת וכ"ה בר"ן ובגרא"ב: שם בגרא"ב ד"ה ח"ל בפ"ב כו'. מ"מ אין קורין ויבא עמלק אלא בשבת כו' ומפמיני פקדתי וכ"כ הרמב"ם ס"פ בני העיר ותימה שבשמעו הבריטם מהבנ"ו ואחרונים בסי' תרפ"ח ס"ו ע"ש: בתוי"ט ד"ה ח"ל יום י"ד. שהוא מיקר כו' ומש"ה קתני לה קתמא כו' הר"ן. הר"ן כתב כן לגי' הרי"ף דל"ג ד"ה (וכן ברא"ש ומשמה בירושלמי ליתא ובירושלמי מוכח לדהיא דל"ג ליה ע"ש) אבל המוי"ט ל"ד בהביאו דבריו על גי' דילן וכמו שהעתיק בעצמו: בתוי"ט ד"ה ה"ל בשבת כו'. דוקא בזמן כו' ה"ל מדוע לא כתב כן על ח"ל בשני סמוקדם ובירושלמי אר"י לית כאן ח"ל בשני ולית כאן ח"ל בשבת כו' ע"ש ולכאורה לית כאן גם אי בדיעבי דאז יחול הו"ל בשבת ופי' קוכה (מ"ג ב' ותוס' ד"ה לא) מה שהביאו בשם הירושלמי ובשו"ע ריש סי' תכ"ה: מ"ג בבר"ב ד"ה בלהו אמרו כו' אם אל זמן קריאתם בשבת ובבש"ו אם אל ל"ד בשבת. ופי' בר"ן ובבש"ו דהתם ומש"כ בשם הרי"ף מהירושלמי והרומת שקלים ל"פ דר"ל מעוט דבפרוס הפסח היו תורמין תרומה לחשוכה כתהנן בבש"ב דשקלים ויבא בא' בניסן עתו"ש שם ואם אל בשבת תורמין בע"ש דהא ליך להביא בא' בניסן מתרומה הדשה וכדכתב הר"ן ולכן מה שהוסיף המוי"ט דבא' באדר כו' אין לו ענין בכאן וכן הק"ב אות כ"ב ל"ד ומבכ אחר שהמוי"ט: מ"ח במשנה אין בין ספרים לתו"מ כו' וק"ל הא"כא עוד דתו"מ א"כ אלא בשדרן ומלאתי אחר כך בתוי"ט שקדמני בזה ו"ל ש"פ מה שהביא בפ"ת כו' רש"ו שק"ל דהשם אפי' בש"ת ליך שיבתבו בשדרן ולכאי לא פשיקא ליה. עוד ל"ל דגם ריבשת קומה שבש"ם לר"י מבוש ר"מ (עיבודין י"ב) דאין מעילין קרקעות לדיו בבתיבה מעשה דמוסקין לה מה"מ ה"ש דא"ב אלא בשדרה דמגילת סוטה פסילה בג"כ סוטה י"ז ב') (וה"ע דהלכה כמותו נגד ר' יוסף דפליג עליה שם דרי"ה הוא תרי דתלמודא אפי תרי"מ וא"מ דהפוכים ל"פ כוותיה) אבל לענין לשון תנן בפ' וא"ל דפרשתם נאמרה בכל לשון וה"ל דה"ה בתיבה אלא שראיתי לברתב"ם בפ"ג מה"ש ה"מ שכתב וכותב עליה בלה"ק והר"מ לא הראו מקומו ואולי יצא לו מהא דא"ל שם (י"ז ב') כתבה לתפרש פסולה דכתיב כו' כי דכתיבא ושם בר"פ וא"ל תניא ק"ש בכתבה וכתובה לה"ק כ"ל כוון רבא לאתמיהו ג"כ דבלה"ק בכתבה. שוב ראיתי בירושלמי דמקשה ולמה ליון אתניין כו' שהספרים נכתבין בשני דפין כו' אמ' כו' תולין בספרים וא"ת לא בתו"מ ופי' הק"ש מעוט דה"ל אלא בסדרן וכ"ה בב"י או"ח סי' ל"ב בשם הר"י אבסכל' וכ"כ הש"ך ביו"ד סי' רפ"ח סק"ב ונראה דזה מקשה ג"כ דלמה לא תניון לה בתמתי, ועי' תשובת חתם סופר חא"ח סי' ח': מי א במשנה שבשילה אוכלין קק"ל ומש"ם בכל הרוחה. וכ"ה בפ' בתרא דזבחים. וק"ל מדוע שייר בטוים בטוהגין בשילה ליתא בספרי פ' תבא ולכאה אל המקום כו' זה שילה וב"ע:

פרק ב מ"א במשנה אבל קורין אותה לעוזאות בלעז. הר"ן כ' בשם הרמב"ן דדוקא בא"י לה"ק פ"ם וא"ל ראיה לדבריו מדל"ק לעוזאיים מבמע דר"ל לעזים לעוזאות דהן מסתמא ה"י לה"ק כדלקמן (י"ח) מידי דהוה אנשים ופ"ה ומוזמב ג"כ דקדוק הע"ת מדוע ג"ם אבל הלוזאות קורא לוזאות דכיון דבנשים חייבי הן בסתמא מ"י לקרות מתוך הספר אפי' בלשון לעז ועי"ל דקמ"ל דאע"פ שא"י לקרות בעלמן וה"א דמקרי א"ר לגילה דקריאה וה"י בעמיפה דכה"ג הביא הש"ת בתמי' ו' בשם הג"א דיש הולין ובשם הש"ל קמ"ל דאפ"ה יוצאין ולפ"ז נראה לתיבו: מ"ד במשנה מד שהנן הסתם. הש"ת כתב בפסיעות דבל הני דתשיב בתמתי' דלקמן ג"כ דיניהו דלכתחלה צריך להמתין עד הסה"ת וכ"כ שם. וק"ל מ"ש תמיד דמסתם בתמ' תמיד ובוומא דלכתחלה קודם הנץ וא"ל מעוט דבהנים זריזין הן דהא לקמן תשיב ג"כ מוספין ותמי עבודת כהנים ולוי דמסתפינא הייתי אומר דבד בתנן הסתם דלקמן אינו הנה"ת דבולא ש"ם דהוא ד' מילין מפה"ש אלא הוא משהאיר המזרח דאז יצא המספק לילה בבתמיד (ומלינו רבות לשון א' על כוונת מתחלפות) ובאיה לדבר מהא דאמרי' בר"ה (ל' ושם) אשתקד מי לא אכלנו בהאיר המזרח וכן ראיתי בתהכמ"א בסוכה (י"א ב') בתד"ה קבא הגבר בסוף דבריו דהאיר המזרח הוא הנה"ת וכ"מ מפומ"ש ריש פסחים בד"ה הבוקר אור וד"ה בבי עוב וכן פי' בהדיא בתבהות (פ"ח) האיר מזרח הוא הנה"ת שוב ראיתי בירושלמי ריש ברכות ובב"ר פ"ב דמש"ה עד שיאיר המזרח ד' מילין ומשהאיר המזרח עד הנה"ת ד' מילין ופ"ש בתמ"ה ובגמ' אלו בפסחים (ל"ד) אמרו דמע"ה עד הנה"ת ד' מילין ע"מ דהוא הוא האיר המזרח ובע"מ דיש עוד זמן הנקרא נה"ת והוא מאוחר מהראשון ד' מילין ובזה יש מקום לגי' הישנה בתמ"ש פ"ת מהל' ק"ש ה"י וכפי מש"כ שם הכ"מ בשם מהרי"ח. אך לפ"ז ל"מ מאי דאמרי' בברכות (י"ב) דלא מעת זמן יולר אור וכן הא דאמרי' ביומא הקורא א"ש עם אמרי מעמר ל"י הלא שהיעת התמיד משהאיר המזרח דהוא הנה"ת ואח"כ זריקת דמו הפשטו וניסוחו וסידורו על הכבש ומניחתו ואחר כ"ז ירדו ללשכה"ג לקרות שתה וכן ל"ש מש"כ בתוס' ביומא שם דהתמיד היה קודם הנה"ת בפ"ש וכן רש"י בזבחים (פ"ו ג') ד"ה ובבגלים כ' לשהוא ולהבלות התמיד בפ"ה: מ"ה במשנה בפ"ו בשר לקה"מ. הע"ת בתוך דבריו דלר"ה מוספין ותפ"מ אינם אלא עד מלות וכ"כ לקמן בד"ה ומוספין וא"ד אבל ביעפיה דבהדיא ליתא (בברכות כ"ז) דזמנם כל שבע לדידיה ובד"ה ומפ"מ. כ' דקבנן

מוסף

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מוסף קדיש לתמיד אפי' הגיע כבר זמנו כדאמרי' רפ"ה דפסחים ג"מ שם להדיא אלא דמוספין בשם ואז לא הגיע עדיין זמן התמיד ואולי כוונתו להא דאמרי' שם (כ"מ) ואין לך דבר שמתפכח אחר תמיד של ביה"ש כו' ועי' ר"ה (י' ב') תל"ה ונתקלקלו:

פרק ג [מ"ו בתוס' רפ"א אות כ"ז ד"ה כתב הלח"מ שמלא בירושלמי כו'. נ"ב לא מלאתי בלח"מ אך אח"ז הסבוננתי שכוונתו על פי' לח"מ שנדפס על משניות (ואינו ס"י) שכן הביא הא"ב בשי' קל"ע אות ו' ובסי' תכ"ח אות י"ג בשם הלח"מ המזכר את הירושלמי. ועי' ר"ז סי' תל"ח שהקשה ג"כ קושיית התוי"ט וכן הכו"ת כאן. והישוב שפ"י הירושלמי הל"ל הנזכר תירץ הרמ"א בס"ת בס' עץ החיים סוף השמטות (והביאו המשנה ברורה על הרמב"ם והש"ל כאן ממנו) ובזכרם ישחק (תיות) כאן. ובגאלת יעקב פי"ב מהל' סופרים. ובנרל"י ומה"ב להרמיד"א או"ח סי' קל"ט ובשו"ת הר שבמדבר סי' ובגאלת יעקב בח"ם שם. ותירוץ של הרב לימודי ד' (לימוד כ"ת) שאמר זה משמיה דשפיה. ועי' בכסא רחמים להרמיד"א בח"ם שם שהוסיף עוד דברים בזה. ולח"ז ראיתי בהגהות אלחמ"ו הגאון זצ"ל למדרש רבה ר"פ ראה שהביא ג"כ את הירושלמי לייבש קושיא הזאת. ותמהני עי' פי' קה"ע בירושלמי וכ"ע. ולח"ז ראיתי בספר לפנים פעמים לתהי"מ פ' ראה (ר"ל ע"ב) שהאריך בזה. מהגרמ"ש]:

פרק ד [מ"א בתוי"ט ד"ה והמותם. נראה בפיני דמשום כן הביני עלמא לתקני אדם חבוב בתחבולה. נ"ב עי' בלח"מ שכתב שתלמוד עכוו הוא בידו אחרון שקבל ד' משנה משום דמעלין בקודש ג"כ אף כאן אחרון חביב כדאמרי' בעלמא ומי כו' עכ"ל ובבר קדמו האלי' רבא סי' קל"ע בסופו. מהגרמ"ם]: מ"ב בתוי"ט ד"ה ג"פ ע"ש. מש"כ ואחו כו' ומלאה שמיד מתחיל הש"ץ בברכת הי"ח ולא הוי כהפיר לכתורה נסתר זה מפי' הר"ן שמביא לקמן בדבור הסמוך דחזינן דאף דפובר לפה"ת ג"כ אפ"ה אתני בברכה של יוצר וי"ל דהר"ן לשיטתו שכתב לקמן ומשמעינן ממתני' שאין היחיד אומר קדושה של יוצר:

מ ה במשנה והוא נוטה ח"כ. עי' תוי"ט וע"א שנדחקו בזה ונ"ב דלפי דמתן פ"ה דברכות שמובר לפה"ת כו' וא"ל שם כהן אלא הוא נ"י את כפיו כו' ופירכו הפוסקים דאם יש כהנים אחרים אזלתו אפי' הבמתחו כו' ובזה יתישב ג"כ קושיית התוס' והפוסקים מהא דמולין שמלא זקנו דהכא דוקא משום דכגיל להפטיר סתירוהו בהבאת ב' שערות לנד: שם פותח פיכם" שבכעיו נראים כו' הר"ן הקשה עליו מהא דלקמן בשכל אינו עובר אף יחף נ"י דמשמע לאחר עובר יחף [ומ"ש ובכע"ב כאן]. וג"כ דיחף דהכא היינו בלא סנדל אבל מ"מ הוא מקושה דגלים בתפילות דומיא הא דמייתי הרא"ש ביומא סי' כ"ד מפדל"א פ' (מ"ו) אף יחגאל יחיפי רגל ביה"כ (לפנינו ליתא שם) ויוה"כ מותר בתפילות לדעת ר"פ ועי"ש בגמ' (כ"ז) בהא דליף איסור נעה"ם מיחף דקרא אבל קשה דהכא אני דאינו טעמא מ"כ ולקמן איתא מוחין שאמרו כו' ובגליו ופירש"י משום דחולץ מנעליו וע"כ מיירי דגליו יחפים ממש (עי' תו"ש כו' קכ"ח ס"ב) לכן נ"ל דיחף הוא רק בחלק התחתון דרגל ופותח הוא שכרעיו נראים וסיינו בגובה הרגל. ומה שהביא הש"ר דאיה מתרגום עיין בתוס' ובהגרי"פ ובגם קומר אמ"ש לתה שפי' בערכין ס"פ הסג ד' ועשה דמתרגם כתב התוי"ט בשם הר"ן דלא הוי הגיבותא כ"כ דקמן מתרגם ועי' תש"ב לעיל בד"ה הסתפיר ולשון הר"ן שבגדול קורא בסורה וקמן ממנו מתרגם עליו: שם בערע"ב ד"ה הסתפיר בגניא מי שרגיל כו' וכ"ה בהש"ר. נראה דהיה ק"ל דפריכת שמש ודאי קודם קה"ת היא וכמש"כ התוי"ט ונ"ב דהסתפיר משמע שכבר הפטיר לכן פי' מי שרגיל דהיינו בימים שעברו והתוי"ט שכ"מ ובלומר מי שעתיד להפטיר כו' שמת טומתו. ועי' לשון הר"ן ומש"כ התוי"ט לקמן בשמו דעשה דאין בכוד לפטיר הוא משום דאיתא אפי' בקמן לבאורה תמוה דהא תנן בקמוך דקמן קורא בתורה ח"כ מאי בריתותא דמפטיר אבל הר"ן בשיטתו שכתב שם ולא שיהיו כולם קטנים או נוהגים כו': [מ"ו בתוס' רפ"א אות נ"ו ד"ה וכ"ה רש"י והר"ן כו' כ"ב עי' בקול הרמ"ז והעתיקו הב"ד וכתבו ע"ז שכ"כ הר"ן (ובמה"כ לא ראו שכ"כ גם רש"י. ונראה דלישתמיט מינייהו אפי' שבת פיכם" בסיום המשנה אלא במקומו) והקשה אמו זהב תן האסור לפיר. והביא תפיכם" לקנהדרין (אבל לא ממנחות) ולח"ז מלאתי בס"ב מ"ק או"ח סי' מ' ד"ה והכה גם הר"ן תמה על פיכם" והר"ן שהב מאי איכר ומאי היתר שייך בו. ומביא ג"כ מפיכם" מסנהדרין ומנחות (וחידוש על הגרע"א אלא זכר את הסודע) ופ"ם בד"ה והכה ע"כ דבריו. ועי' בס' עדוך לנר מכות (י"ח מ') על רש"ר ד"ה כי איתקש שהביא את התוס' רעק"א בכאן וגם הוא לא ידע את הסדע. מהגרמ"ש]: מ"ט בתוי"ט ד"ה האומר כו' ומלאתי בערוך כו'. אמנם בירושלמי פגי' גם בחדב"י אחרמית ונסתר פירושו: מ"י בתוי"ט ד"ה רא"ש כו' ויתא לי בש"ש אלבוס כו' דפ' שודע כתיב בה כו' אבוך אתמורי כו' עי"ש וכ"ב סמך לפירושו מהא דאיתא בסנהדרין (מ"ד ב') בשעה כו' אבוך אתמורי כו' אמרה כו' דבש"ש כו' ועוד אחר אל מגל והקב"ה לא השיבה כלום:

מסכת מועד קטן

פרק א מ"א בתוי"ט ד"ה בתועד כו' ולפי שאין בתשנה לשון חש"מ כו'. מלינו לשון זה בתי"ב פ"ד דמגילה. וכ"כ כוונתו על משנה שלפניו: **מ"ב** בתוי"ט ד"ה ומכ"ח כו' כ"כ הר"ן כו' (נמשך אחרי מדפיסי הרי"ף שלייטו עליו תלמעלה ר"ן. אבל נראה ברור שהוא הל"ר כיוכר מסיגנון לשונו במובאל הרבה מלשון הר"ן. גם בערע"ב מביא את הש"מ. והר"ן אינו מביאו לעולם. ואף הרב"ר והגר"א מביאים אותו בשם ר"י ומ"ש הר"ן דלהכי לא מקרא מעוס מופר כיון שמשלין את הטפר לתרחוק כו'. כוונתו דדרך הטודל להיות הטפר בתקיומו וכאן ע"ב משליך על אנפי האמה (זה קרי ליה הר"י לתרחוק) כיון דאיך לגומא. וכן לא אקרי מעוס דמקטיר אגפיה לזריעה מעטה שבתנו הטוס' לקמן (ד' ב') כיון דבריך ע"י ביטוי. והא דפריך הגמ' שם. לימוה מפני שמקטיר אגפיה לזריעה. היינו לת"ד דשמעת דרתב"ע מפני שנראה כמודר ליתות ממי מפני דמקטיר אבל לדבנן כמו ר"ש לעודר כן ר"מ לתקטיר וכתה כתבו הטוס' בסוכה (כ"ג) ד"ה ולת"ד ומי' מש"כ שם ודאבת (מ"ע) בד"ה רש"י. ובמש"כ מיושב מה שנמנם עליו בתוי"ט:

פרק ב מ"א בתוי"ט ד"ה מי שספר כו' ואי לא מסיק כו' לעמון כו'. נראה דאף לפלא דמתני' בשמחות (פ"ו) דלא היה עומן אלא בפעם הב' ופ"ש בגמ' הייבו זוקה למעורה ולשמחות אבל להדיוט דרך לעמון אף בפעם הראשון. אדם דגם שעיבת קורה לא הוזכרה שם אלא בפעם הב' והכא משמע דמיעבה מיד: שם בערע"ב ד"ה עולף כו' ע"ב בית הכד כו' וכ"פ רש"י. טמנים ע"ג בית הכד כו'. זה גם רי"ה מתיר. ול"ב לפרש עולף דהכא כעולף דבמתני' דלקמן דפי' לעמון המבית. דרי"ה אומר ומביאה כו'. פי' בשון הבור כמו ביין לקמן: מ"ד בתוי"ט ד"ה אין מביאין כו' שיהבנו כו' ותימה שלא הביא פיכם" בפסחים (כ"ה ב') דהפעם הוא מפני הטורה:

פרק ג מ"ה בערע"ב ד"ה בשלה ממנו כו' ומוזה אחר הרגל ג' יום עם הב' שבכרו כבר מן השלשים. תמוה אדא דהא רגל טולה למנין שלשים אף אם קברו ברגל כדמסקינן לקמן וכמש"כ בעצמו לקמן. שנים דהנ' ימים שקודם הרגל נחשבין לג"ר מן השלשים כיון דמשיבו בשבבה ימי אבילות כדלקמן (כ"ד ב') וכמש"כ בעצמו בתי"ז:

מסכת חגיגה

פרק א מ"א בתשנה ובוותמות ואחדרוגיות. עמ"ש ותבאה בדפתו סיכת דתני ב' דיסים ודין אחד הוא משובב מהשני מני דיסו אחר הדין שהוא הבנה לו. אולם עי' בל"י דיש תו"ק בד"ה ולא תמימי הקיצון ותמלא קשיה לדבריו: **ברע"ב** ד"ה ובוותמות וכו' וכ"מ שאין בשים מיוחן בה כו'. ותמוה דשניק מעמא דר"ה מת"פ הלחון כו' וכ"מ לא"ב ותב"ח ואף לא"ח בח"ש על קמן דלאו בר בפי' הוא כמו שהאריך בזה הש"ל בדיש מבילמין ומכ"ל דקשה שפי לפיהוהו בריתא דתני' בשיטת הרמב"ם דלמ"ל פשוט ודוחק לומר דאף שמייב מדאוריתא דבנן פעהוהו בשו"ת כדי שיהיר רבו לעתרכו כו' בכ"מ בפ"ב המל' ק"פ הי"ג. שוב מצאתי להתוי"ט שעמד עליו ולפלא בעיני שלא בת לבו לשמ"ב מהא דפי' ברייתא דתני'. שוב כתב הרע"ב ע"ל דהכיב בבוה כל ישראל ליראות ובבדים לאו בכלל ישראל. מעם זה ל"ת בגמ' וגם ק"ל דמשרגל אימוהו נמי משוחרלים כדהוכיחו התוס' בסוכה (כ"ח ב') וע"כ תלמדך לומר שיש שום רבוי בשמ"ב התוס' שם ס"ב מ"ש ותב"מ יהא ג"כ מייב מאומו רבוי. שוב ראיתי להרמב"ם רפ"ב מהל' חגיגה שגם הוא כתב ב' מעמים הללו שבהרע"ב וע"ש: **בתוי"ט** ד"ה ומי שאינו יכול כו' היינו מעמא שבשיכול לעלות להרע"ב שהוא בשפוש הבר ממילא עולה עוד בתעלות הבעזרות כו'. מוכח מדבריו דהרע"ב עד החיל (משם שתחילו המעלות) היה הבר בשפוש ובלא מעלות וזה נקשר מגמ' יומא (ע"ז) שעושה חשבון לנוכח קרקע הסיכל מן קרקעית הר"ב בשיטולו רק מתפבר המעלות הנמלאות ביניהם עי"ש:

פרק ב מ"ב בערע"ב ד"ה ולא מנחת כו' לפיכך לא סודע מעניו אם נחלק כו' והוא מפי' הרמב"ם. ולא ידענא מדוע לא פי' כפשוטו דלא נחלקו היינו דגם מנחת הסכים כדעת הלל לגמרי: מ"ז בתוי"ט ד"ה בגדי ע"ה כו' ומניחם לא דייקי כו'. נראה שגי' משובשת נזדמנה לו בפירש"י וכל אחר יגע במשבנו. ודע שגם הוא לא דק במה שלא תפס על הרע"ב שכתב וכל אחר יגע במשבנה. דבגדה כתיב וכל הנוגע:

פרק ג מ"א במשנה אחוריים. עי' רש"י. ומשמע דדוקא אם אחוריים ראויים לתשמיש הוא דמשני לענין זה דאם נעמלו לא נעמת תוכו. אבל באין ראויים לתשמיש מבטלי לגבי תוכו ואם נעמלו נעמת גם תוכו. אולם לא משמע כן בכ"ד. ואולי מפרש מלוקת אחוריים ותוך כו' דמשמיעו היינו לאפי' נעמת התוך האחר טהורים וכ"מ ממ"ש כל תשמיש כו' אם נעמת זה לא"ר. לכן פי' דמייני דלאו להשמש כו' להכי דיייהו כמו הרוגש ימלי הרוגש דנפ' כ"ה הכלים מ"ד ע"ש. אבל לקמן (כ"ב ב') פי' על אוגנו ג"כ דלאוי לתשמיש ואם"ס מי נעמת תוכו כולו עמת. וכן הרע"ב דמתיך אחריו לפרש דכולם ראויים לתשמיש ואם"ה לא כתב רק אם נעמת אחוריו כו' לא נעמת כו' ואם נעמת ב"ל כו' דמשמע דאם נעמת תוכו כולו עמת וכ"מ מהגמ' דבריאה לפרושי מתני' להא דתנן כלי כו' נעמת תוכו כולו עמת. מוכח דבוונת משמעינו נמי הכי הוא ול"ע. ובעיקר פי' משמעינו נלע"ד דבית הלבינה הוא שמוש בית יד (וכי"ח דמפרש מקום שנקיי הדעת לינבעין הוא כפי' הרע"ב והוא מהרמב"ם ודלא כפירש") ולפי מאי דאיתא בפר"ס דכלים מ"ו יודע הכלים קולי. אפי דאם נפלו עליהם משקין עמאים מנגבן בלבד וכן מהורין. ועי' בר"ש שם בהרא"ש מה שהביא מהתוספתא. ומלא יש ג' חלוקי דיוקים. א' נעמת תוכו כולו עמת. ב' נעמת אחוריו המה לבדם ממאים. ג' נעמת בית בגיעמו (ואולי בכלליים בשם זה כל הני דמשיב המם כלים ואוגנים כו') מנגבו ומטהר. ולזה אמר כאן דהני ג' חלוקים הן לחכומה. אבל לא בקדם דבאיזה מהן שנעמת כולו עמת. בכ"ל נכון בעיא"ה: **ברע"ב** ד"ה חומר בקודש שמטבילין כו' כשביהם שמאים וכ"פ רש"י. עי' לקמן (כ"ב) תל"ה מאי ומהרהרת"א בהרש"ר שם ד"ה הרי אלו טהורים. וכ"ל משום דמתני' קאמת קתני דמשמע דאפי' אין בפי' החילון בשה"ב לכסי אסברא לה הכי דמיגו דסלקא שבילה לחילון כו' כדאיתא שם בגמ'. ולזה כוון גם הסוי"ט אלא שקילר בתקוים בה"ל להאחיר: שם ד"ה אבל לא לקדם כו' מולץ בפני הטומאה כו' וכן עי' הרמב"ם משום תלינה. ולכאורה תמוה מדוע פי' כדי אילא ולא בכבא. והלא ר"ש ורב"א כוותיה ס"ל. וכן ת"ק דאבא שאול לקמן בגמ'. והיותר תמוה פסקי הרמב"ם בתנוחו דבפי"ב מהל' אה"מ פסק כרבא. ובנפ"ג מהלכות מקוואות כתב דלקדם אין מעבילין אפי' בכל ובקופה. ול"ל דהרמב"ם היה בוחק לאיבא למ"ד משום תלינה ליבא ומשום גזירה אילא. ובדרבא גרים לו וגורבותי שמלאן כלים והטבילן ממאין ונקדם מייני (וכדפירש"י לגיבסתו) וע"ז קאי והרמ"ם בכלי מהור כו' דלפירש"י והמים לא קאי אלקמיין ליה. ולהכי פשק שם בהל' אה"מ דבגיבסה ממאין אף בקדם מבטלין. ולפ"ז אמת דבא כמ"ש (וכמ"ק בירושלמי להמשיעין הטהר) ולכן ת"ש מה שבפירושו שאם כל אילא משום דהוא אמת כמ"ק דת"ש ובשיטתו שהבאתי בחיוטי בש"ע אה"ח פי' ק"ם ע"ש. ובחיוטי על הרמב"ם פ"ב מהל' טומה הל' י' (ולהמל"ת שם לשמתים שיטתו זאת) והא דבתוטו פסק בבבא ס"ל דקמיין אירושלמי בפוסק להדיא כת"ש. ודע דלפי מה שביאתי שיטתו בפירושו ל"ל דקופה הנזכרת בדבריו שם היינו בתבנית הל ובגרוגרתי הנזכרים ולכון בשא"ה: שם ומנגב כו' עי' פירש"י. והרע"ב הוסיף עוד (מפי' הרמב"ם) דשמטוטים

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

שבלו טוי כמולן. וק"ל דלהדרכה יבא הוי תליסה עפי מלה מי' שבת (ס"ד ק"כ) ולעד"ג לפרש הלי מעניב דומיא דמעגנה דשבן בס"ז (ס"ד ב') דמפרשינן בגמ' שם דהוא נמיס ומפר ס"ם. וכן בשלבא מכרום פי' הכ"ם מנגנן דשם כפי' הגמ' דס"ז: מ"ב ברש"ב ל"ה ובקדם מעגיל שמיכן והוא מעשאר לחלומות כו' וכ"פ כרמב"ם. וק"ל דלפ"ז מ"ק דיו"ח לקמן (כ"ד ב') מדקתני קיפה שהיד תממה מבירתה כו' הא מו ל"ל הא מני ליה דיעה כו'. ואם איתא לפיכוש מלי פריך הלא ריעה בלחה דוקא ובלא נגיעה וקיפה בנגוטה ובנגיעה. ודע בעמשנה דיכשלמי הני' וכיד מעמה ה"מ בקדם כו' מעמה דזה מעלה כפ"ם. וכן איתא שם פלוגתא דמגלי דמכה כמה מעלות בקדם דל"מ קובר י"ג ול' יוסי קובר י"ב וש"ם בק"ם דעליני אם לחשוב בים הלניעה לחעלה בפ"ב. ובעיסה חומנין מרחי דס"ם דלעיל דטמנין ידים לחרומה ולקדש מעבילין. ודבבל והוחזק לחרומה לא הוחזק לקדש. אבל ממחני' תממע דלא חשבה עלמה להבן מרחי. מדחמרה ובעלה כאן בנדי ה"ם מדרם לקדש הטמיה שם לבדם ובעבקה להבן מרחי. והחוס' נתנו טעם לזה. לכן יוסר נלאם דס"ל ככבא דאמר י"ה מעלות שו כאן. ותשבו ג"כ להא לדיל מעמה ה"ם בפ"ם כל"ל. ופליני בבית הבעיבה: מ ג בחשבה החוץ ומחוסבר כפורים לריכין עבילה לקדש כו'. בפ"ה ד"ה ומה"כ כתב וכיון דעל חוץ ל"ב לנגיעה כו' ס"ג מה"כ דהא מחמת מקיון כפרה נופה שרי בנגיעה. וכן הקו"ע בפ"י דבדה מ"ה דוקא להפחים בדבני סרתב"ם דקודם כפרה מוחר ליגע בקדשים והשיב שם על הכ"מ. ואיכי מחמה מל שי הבאוים הלו. דהא איתא בינמות (פ"ד ב') ה"ק וכפר עליה הכהן ומכרה מכלל שהיה ממחה כו' מיקרי כאן והכשר אחר יבא בכל ממה ל"ה. וכ"מ לקמן (כ"ד) בק"ו דר' יוסי לפנין רציני בקדם ומחמ"כ שם. ובסוף דברי הפ"ה מחמע ג"כ דקודם כפרה פוסל קדשים בחבא מס"ם אלא עלה הביא מקרא דיבמות ומלמה שקומר דברי עלמו. ועוד לאיסי בו דבר מימה בחמ"כ לקמן בד"ם לריכין מבילה "ומפ"ג דרבה ס"ל המה אליבא דל"י דדוקא מלוחם מובל בי' אבל אחר כ"ה לא". דפ"ם דליבא מי מיאמר כן דהא ר' אומר שם לחדיה בבריתא לחשובה וכ"ה בחמני' דפי"ד דבנעים מ"ה דחלוקא ה"ל מבילה.

(וגם שם רבה לא מזכר שם בכל הסוגיה) רק אגיבה דרבנן דבריתא אינה ס"ל לגזיבה דדוקא מלוחם וכן כב יוסף שם: ברע"ב ד"ה לריכין מבילה כו' דעד פלידלא היו אסוכים כו' ומשמע בהדיא דלהכי אל"ם לחרומה משום דלא הוו אסיבי פד הטמא וכמ"ש רש"י ז"ל וק"ל דהא בגדה (פ"ח ב') ס"ל לב"ה דיוגלא אף שאסורה לאחל בחרומה כל יחי מלאה והיה נקראת מבו"ר אחרון מ"מ כשבאלמו מוחרת בחרומה בלחי מבילה. וכי הממה דב"ש אמו לאשמעינן. ועוד בעאר ממאין אף ב"ש מודו שמחאין בחרומה אחר שהמריב שמאל אע"פ שהיו אסוכין לבא אחר מבילתן עד הערב שמש ואפי' מבלו מבקר: בתוי"ט ד"ה אוכלין אוכלים נגונים כו' ופירש"י כו' וק"ל דלא מלינו שהיבים יומאו לבלים כו'. ונראה דלישמתיים מכ"ם מעשה עבוכה בתם' מבו"י פ"ד מ"ב ומיומתה בכפיפה כו'. ופי' שם הר"ש והרב"ב משום סיבה דלא אתיא לחיבנא בהאלה עלמה והוא מפירש"י בגדה וה"ב דחוחם ומע"ה: מ"ד בחשבה לאחיבן מ"ש יין ושמן כיומה"ם. עפ"ה שמחה על פי' רמ"ב שבחוב' שבחים (כ"ה) דחלוחם דשם שיבו מעוכב בבבלה כו' דל"מ מדומע בכל הגמ' אלא על ידי הבבוכת חרומה ולא על אחר איסורין. והבה בסיפא דחחני' כלי כו' המדומעות. אחרי דבר"ח מדומעות דקדש כו' לקמן (כ"ה ב') פ"ש ובפירש"י: ברע"ב ד"ה בבעיות אלוו יין כו' וכ"פ רש"י. והפ"ה פי' בעיות הבין שהיא אחות שבנבעים. אחנם בשמן אינו בעיות אלוו לגזיר בפ' אחי מדוח: מ"ה בחשבה מן המודיעים ולפנים לאחיבים כו'. הפ"ה כתב דחשמע ליה דחקדש דוקא קלי פ"ש. ולא אפיו אלו מיין דבהדיא איתא כן בגמ' "אבא אחיבים על כלי חרס הדקים לקדש וכן התוי"ט רחה בזה להבריתא הלזו: תוי"ט ד"ה ולפנים. הא מודיעים עלמה לא מסיחן כו'. ועל מן המודיעים ולחון ה"ב דייק הא מודיעים כלפנים אבל אביי לקמן לא דייק רק מבבא דסיפא. ונראה אפשר דאינו לפחמים בקרא דגם שוא בבלל כבמי ואיוס הטמיני והלאה וגו' (בפרשה אחר) דיוס הטמיני גם כן בבלל בדאיתא בתורת כהנים ועי' בערכין (י"ח) אולם אבאו כדיוק הסוס' יו"ע גם כן בגמ' אסחים (פ"ה ב') על אחני' דאן הלגף פי"ש:

סליק הגהות חדושי הרש"ש על מסכת חגיגה

הגהות מהרב הגאון הגדול זאב בן ארי' זלה"ה אבד"ק גאלדינגען וטעלז בערמ"ח הגהות בן ארי' על הש"ס.

מסכת שבת

פרק ב מ"ז ברע"ב ד"ה ספק הטיבה כו' ודלמי יום כו'. נ"ב ע' בפי' מהרלב"ח על הלכות קידוש החודש לרמב"ם פרק שני [נראה שברע"ב כתב כן על פי' דברי הרמב"ם בפי' המשנה כאן, אבל בפי' מהרלב"ח שם כתב שבנוסחת הערב בפי' המשנה לרמב"ם כאן לא נמלא בלשון שהוא לפנינו רק בזה הלשון. ודע כי אחר ביאת השמש עד שיראו ג' כוכבים גדולים ובאורה הוא זמן בין השמשות עכ"ל. והוא בשם ממש כמו שכתב הרמב"ם בחיבורו בהלכות שבת פרק המשבי ה"ד בזה הלשון משתשקע החמה עד שיראו שלש כוכבים בינונים הוא הזמן הנקרא בין השמשות בכל מקום והוא ספק כו' ודינן בו להחמיר בכ"מ כו' עכ"ל. וע' עוד בש"ך יורה דעה סי' רס"ו ס"ק י"א דלהרמב"ם וסרא"ם לדידהו בשמ"ם שוה תיבה אחר שקיעת החמה מעל הארץ כו' [וע' בפי' הרלב"ח שם וגם תבואה שמש בדרך מבוא השמש דף כ"ז) ומ"ם בגמ' כוכב א' יום פי' הגר"א ז"ל בפי' רס"א ס"ק י"ב שהוא רק אגיבה דר"י ואגן קי"ל כר' יהודה להחמיר כמו שפסק ר' יוחנן בשבת ל"ה א' הלכה כר' יהודה לענין שבת דש"ל בהשמ"ש משתשקע החמה אגיבה דרבנן ע"ש]:

מסכת שקלים

פרק ו מ"ג תוי"ט ד"ה שער הדלק מה שכתב ברע"ב הוא שער לשבת העץ כו' א"א לכוונו כו' ושוב כו'. נ"ב פשוט דכוונת ברע"ב כאן על לשבת העץ שהיתה בעזרה [המוזכרת במסכת מדות פ"ה מ"ד] ונעיל כוונת הר"ב על לשבת העלים שהיתה בעזרת נשים. וגירסת ברע"ב בגירסא שבסדר המשנה מדות פ"ה מ"ד שבדרום לשבת העץ כו' וכן הוא הגירסא במתני' שבדפס בגמ' ובגיור המפרש שם וע' תוס' יומא ביומא [דף י"ט ע"א] שהעידו ג"כ שבסדר המשנה שבמדות כן [שבדרום לשבת העץ כו'] אלא שדחו אותה הגירסא מתני' דגמ' יומא שם וכמו"ש נ"כ התוי"ט שם [ונראי' שבלשון לשבת העץ כו']. ולפי פי' ברע"ב כאן ניחא שם שקראו לשבת העץ על שהי' אבל שער הדלק על שם שמכנים שם עלים למערבה. ולשבת עלים שבעזרת נשים הי' לשבת שבוכשים שם העלים [ומוחיים שם] וע"ש בהוי"ט מה שהאריך בביאור השם לשבת העץ ואיזל לשיטתו שם משנה ג' שעיקר הגירסא היא ביאיר [שבלשון לשבת העץ] וגירסת הרמב"ם שם ובדאיתא יומא דף י"ט ע"א. אבל

מסכת שבת

פרק ב מ"ז ברע"ב ד"ה ספק הטיבה כו' ודלמי יום כו'. נ"ב ע' בפי' מהרלב"ח על הלכות קידוש החודש לרמב"ם פרק שני [נראה שברע"ב כתב כן על פי' דברי הרמב"ם בפי' המשנה כאן, אבל בפי' מהרלב"ח שם כתב שבנוסחת הערב בפי' המשנה לרמב"ם כאן לא נמלא בלשון שהוא לפנינו רק בזה הלשון. ודע כי אחר ביאת השמש עד שיראו ג' כוכבים גדולים ובאורה הוא זמן בין השמשות עכ"ל. והוא בשם ממש כמו שכתב הרמב"ם בחיבורו בהלכות שבת פרק המשבי ה"ד בזה הלשון משתשקע החמה עד שיראו שלש כוכבים בינונים הוא הזמן הנקרא בין השמשות בכל מקום והוא ספק כו' ודינן בו להחמיר בכ"מ כו' עכ"ל. וע' עוד בש"ך יורה דעה סי' רס"ו ס"ק י"א דלהרמב"ם וסרא"ם לדידהו בשמ"ם שוה תיבה אחר שקיעת החמה מעל הארץ כו' [וע' בפי' הרלב"ח שם וגם תבואה שמש בדרך מבוא השמש דף כ"ז) ומ"ם בגמ' כוכב א' יום פי' הגר"א ז"ל בפי' רס"א ס"ק י"ב שהוא רק אגיבה דר"י ואגן קי"ל כר' יהודה להחמיר כמו שפסק ר' יוחנן בשבת ל"ה א' הלכה כר' יהודה לענין שבת דש"ל בהשמ"ש משתשקע החמה אגיבה דרבנן ע"ש]:

מסכת שקלים

פרק ו מ"ג תוי"ט ד"ה שער הדלק מה שכתב ברע"ב הוא שער לשבת העץ כו' א"א לכוונו כו' ושוב כו'. נ"ב פשוט דכוונת ברע"ב כאן על לשבת העץ שהיתה בעזרה [המוזכרת במסכת מדות פ"ה מ"ד] ונעיל כוונת הר"ב על לשבת העלים שהיתה בעזרת נשים. וגירסת ברע"ב בגירסא שבסדר המשנה מדות פ"ה מ"ד שבדרום לשבת העץ כו' וכן הוא הגירסא במתני' שבדפס בגמ' ובגיור המפרש שם וע' תוס' יומא ביומא [דף י"ט ע"א] שהעידו ג"כ שבסדר המשנה שבמדות כן [שבדרום לשבת העץ כו'] אלא שדחו אותה הגירסא מתני' דגמ' יומא שם וכמו"ש נ"כ התוי"ט שם [ונראי' שבלשון לשבת העץ כו']. ולפי פי' ברע"ב כאן ניחא שם שקראו לשבת העץ על שהי' אבל שער הדלק על שם שמכנים שם עלים למערבה. ולשבת עלים שבעזרת נשים הי' לשבת שבוכשים שם העלים [ומוחיים שם] וע"ש בהוי"ט מה שהאריך בביאור השם לשבת העץ ואיזל לשיטתו שם משנה ג' שעיקר הגירסא היא ביאיר [שבלשון לשבת העץ] וגירסת הרמב"ם שם ובדאיתא יומא דף י"ט ע"א. אבל דעת הרע"ב פשוט וברור כמ"ש. ולזה כ' לעיל לשבת העלים וכאן לשבת העץ. ובעל קרבן העדה בפירושו לירושלמי העתיק כפי לשון הרע"ב וכתב כאן לשבת העלים ומינו מדוקדק:

מסכת ראש השנה

פרק ב מ"ח ברע"ב ד"ה קיבלו ר"ג כו' כי זה אי אפשר כו' ר"ב ע' ספר אמונת חכמים פרק המישי [שכתב שם שבמשך הזמן על פי הנסיון נתברר שאפשר להתראות הישנה שחרית והישנה ערבית ושבן הסכימו גדולי החוכמים והחוקרים שבימיו שגם בירושלים אינו מן הנמנע ועפ"ז דברי ר"ג מבוארים כפשוטן וע"ש שהאריך בזה ומעשה שבי' כאן בימים המרוכים כי' (כי המעשה שבמתני' ביו"ב הי' על הטעשה הנעים שבגיל שיבורו לא נראה). ויש לומר דהסוגי' דמלך קודם חצות דף כ' ע"ב אייבי בסתם ימים שהם י"ב שעות ימים הבינונים ועל דרך שכתב הגר"א ז"ל או"ח בסי' רס"א ס"ק י"ב לענין בהשמ"ש בזה הלשון וכן הזמן על הימים שהיום בתקופת ניסן ותשרי שבהן בכל מקום מתאחר עכ"ל (ועי' בהגהות בן ארי' בר"ה כ' ע"ב שם שכתב בביאור הסוגי' דשם) וע"פ הכ"ל מתורץ יפה גם דברי הירושלמי על המתני' שבכאן וע' בעל המאור]. [וגם מ"ש ר"ג על זה פעמים בא בארוכה הוא מדוקדק אל פי מ"ש בספר רזי' המלאך (בד"ה ר' הוראלי אומר) בזה שלשון שבילי החמה קבועין שבילי הלבנה אינם קבועין אלא פעמים שהיא מהלכת את המזל בקרבה פעמים בארוכה בילל פעמים שהיא מגפוית את הילוכה והרי היא בארוכה פעמים שהיא מדרומית את הילוכה והרי היא בקרבה עכ"ל. והוא הכלל המבואר בה' קידוש החודש פ' פ"ז שפעמים הירח מהלכת לגפון השמש ופעמים לדרומה (שבשמש מהלכה בקו המזלות כנודע) וקראן הרמב"ם שם רחב הירח וידוע שכל מה שהמאורות הולכין יותר לגפון מחארך יותר קצת היום שלשם ובדרום מתקצר יותר. ולכן בקיץ השמש נוטה לגפון הימים ארוכים ובחורף שהיא לדרום הימים מתקצרים ולכן קראו לגפון ארוכה ולדרום קצרה ומבואר ברמב"ם ה' ק"ה פי"ז שרוחב הירח הכ"ל הוא נורם שיעור גדול בראיית הירח וכשהיא נוטה לגפון השמש אז מוקדם הרבה זמן ראיתה כמבואר שם למבין. ולכן רק בשהיא לגפון שהיא בארוכה עי"ז הוכל הירח להראות מקודם ואז תוכל להתראות הישנה שחרית והחדשה ערבית וז"ה שם הם ר"ג כך מקובלני פעמים בא בארוכה מ' ועי"ז אפשר להתראות ושעדים אמת והוא מדוקדק מאוד לאמיתן]:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

חידושים פלוגתיים מספר זרע יצחק

מאת הרב הגאון החסיד המפורסם המקובל כבוד שמו מהור"ר יצחק חיות.

מסכת יומא

פרק ו מ"ב שם המפורש יוגא ולא אמרי' מזכיר כמו שכתב המר"י ז"ל כי הש"י הוציא השם מהלנו מפי כה"ג ולא היה הכה"ג מזכירו וזה כ"ל פי' הפסוק בפ' יתרו בכל מקום אשר אזכיר את שמי ולכאורה קשה תזכיר הל"ל אלא שהש"י ב"ה מזכיר השם בפיו:

מסכת סוכה

פרק ב מ"א אמר ר"י נוהגין כו' הקשה בתו"ם וא"ע דלא פליגי ר"י בקיצוף דמ"ג בפ"ק עכ"ל. ותמהני דהא אמרינן לעיל בגמרא דקיצוף לא צריך נטוה עצרה דלא קביע ג"כ משום הכי לא פליג ר"י אקיצוף משום דהוי קביע יותר ממעשה והמעשה דקיצוף עשוי לתוכה אבל ממה לנבה עשויה מתחתיו הוי ערמי וק"ל:

מסכת ביצה

פרק ב מ"ד בש"א מביאים כו' פי' הרע"ב משום דהוי שבות. ובמסכת חגיגה פי' משום דלא ס"ל תיקף לשמיכה שחיטה ויכול להביא מעי"ע וכ"ה שברי תיקף

לשון **הגהות וחידושים** הזהב

מהרב הגאון האמתי המפורסם מהר"ר דוד טעבלי כ"ץ שי"ף ז"ל שהי' אב"ד ור"ב בק"ק לונדן המעטירה ומדינת ענגלאנד.

מסכת יומא

פרק ב מ"א בתו"מ ד"ה ואם וכו' ופירשו כן לפי שא"א לעשות פיס באצבע בין שנים בגבד וכו' וא"ע דנמס' כוכה ד' כ"ה ע"ב אמרי' בהדיא אמו שתי משמורות לאו אפוסי בעי וע"ם רש"י ממא מוכח דגם בין שנים לבד מפיסין. וא"ל דהתם מפיסין אחה כהן משתי מבמורות שיכה. ולא בין שתי משמורות לבד. דא"כ קשה מאי אר' שמפיסין בשמיני. בכל ימי החג שמשמרות מקריבין כשדר נריכין לפיס מי הוא הכהן שיקריב וא"ע. וי"ל בדוחק דהתם פיס אחר סיס ולא באצבעות. אבל הכא דתנן הצביעו וזה א"א בשנים:

סדר **מלא הרועים** מועד

מהג"מ יעקב צבי יאליש ז"ל מדינוב.

מסכת סוכה

פרק ב מ"ח בהרע"ב. כל האזרח בישראל כו' תימא דבש"ם מסיק דלא מכל אזרח ממעט להו דאדרבא כל האזרח לרבות גרים ע"ש. רק דהוא הלכתא דנשים כפורות וע' קידושין דל"ד א' שהופס ג"כ דרשא דכל האזרח וע"ש בתוס' ד"ה סד"א ובעצמות יוסף שם וע"ש בפ"י שכ' ג"כ דלמסקנא לאו מכל האזרח ילפינן רק מהלכתא ומיישב שם דברי התוס'. ולולי י"ל דהר"ב סירכא דלישנא דברייתא נקט והוא אסמכתא בעלמא כמ"ש בש"ם:

מסכת ביצה

פרק א מ"ו בחי"ם ד"ה אין וכו' כ' שאסור ליתן כו' וכ"כ שם בשם הר"ש עכ"ל. דבריו תמוהים דבאמת בפ"מ דמסקינן השתא דלב"ה מותר להולך תרומה אדהי' אך מצי' דדמאי מהלכי' דב"ה היא וכ"כ הר"ש וגם התוי"ם בעצמו כ' שם כן רק שם' התוס' בשמעתין דאף לב"ה דשמעתין לא בריכן להולך רק ברגילין לאכול אצלו. ואין כן שיפת הר"ש וע' במהר"ש ומהרש"א בשמעתין ומרלה דכאן הוא תופס שיעת התוס' בשמעתין דמשנה דדמאי אזלא אליבא דב"ה דאפי' לב"ה אסור ליתן כ"א ברגיל לאכול אצלו ע"ש:

פרק ב מ"ט ברע"ב ד"ה ומשום וכו' משום כלי אריג כו' ע' תוס' במקשים ע"ז דלא שייך אריג כ"א בעמר ופשתים וס' משום כברה של סלתות שם ט בית קיבול הסובין הנשאר בכברה.

מסכת ראש השנה

פרק ג מ"ג בתוס' יו"ט ואי כפי' הערוך מא מצוי כו' ע' בתשו' זקיני הגאון חכם צבי שישב קושיתו דנמס' בכורות דף מ"ה סליק אדעתי' למימר דכשם שיש לה קרנים הוא מוס וא"כ שפיר קאמר הירושלמי דהוא אינו מצוי דאף דהכשבה מצוי הקרנים אינן מצויים יע"ש בתשו' ח"ל:

מסכת חגיגה

פרק ג מ"א בתוס' יו"ט דמינו דסלקא לי' מבילה ע"כ דעתו דמוקי הר"ב דוקא בשניהם ממאים משום דקשה לו דהכי סתמא ומשמע אף שאין בפי החיצו' כשפוכרת ולכך ל"ל בממאה דוקא דאל"כ לא מסני כמבואר במקוואות שם:

מהרב הגאון הגדול וכו' מוה"ר ירוחם יהודא ליב פערלמאן ז"ל נודע בשם „הגדול דמינסק".

מסכת יומא

פרק ח מ"א והכלה כו'. גמ' כלה עד כמה כדתניא אין מוציאין תכשיטין מן הכלה כל שלשים יום. מנלן תמהו על פירש"י בכתובות (ד' י"ז) דשיבים כל שלשים יום דקתני בברייתא היינו לענין שבן ימי הכינשת לבל תדם. ה"ב מלי רלוי מייתי לקן דרק שלשים יום קרוי כלה. ועיין מגא"ת בלו"ת (סי' תרי"ג ס"ק י"ב). ונראה לדיוק דקי"ל דשלשים מוקה מז' ימי המשתה ולילך לו לדיוק דעל תביו ותמו ניהוח לסור לף לאחר שלשים. ה"ב י"ל הא דקתני בברייתא כל שלשים יום היינו דוקא כל שלשים משום דאז היא כלה לבל לאחר ל' לסוכה לו מבוס דהוי הוך ל' דז' ימי המשתה לא עלו. לו משום דעל המה אסורה לף לאחר שלשים. ואמר"ש הגמ' דכאן לף לגיכ"ש. לאמנם מרמ"ב בכתובות שם דפי' דאין מוציאין תכשיטין מן הכלה כל שלשים וה"ב לאחר שלשים מוכח דה"ל דז' ימי המשתה עולין לשלשים וכן מוכח דסוכר כדעת הרמב"ם דגם על תביו ותמו אינו אסור ניהוח רק שלשים. וה"ב הקו' הנ"ל במקומה עומדת. ונראה בפשוט דהא פשיטא יותר מלשלשים אינה קרוי' כלה ועי"ז לא צריך רלוי' דכי לעולם תהא קרוי' כלה. רק דהו"א דרק ז' קרוי' כלה קמ"ל מברייתא דכל שלשים וה"ב:

מסכת סוכה

פרק א ט"ה ומלן כשרות לדפנות. ואפילו מבעלי חיים. מסוגיין (כ"ג ח') ועירובין (מ"ד ח'). ועיין ברמב"ם (פ"ד מהל' סוכה הע"ז) דעובה לדם שרוצה לשתמש בזה. ועי"כ דברמב"ם מחלק בין שבת לי"ט. לו דשלחי בני סוכה דמוה וכמ"ם המרכבת המשנה בהל' שבת שם. וברמב"ם הוצרך כן מעובדא דבני בנגא כמ"ש הב"י לו"ח (סי' תכ"ב) והרבב"ל כתב שלין לזה עיקר משום דיש לפרש בהא דבני בנגא ג"כ לדעת התוכים שהועמדו לתמיה. ומכ"ש דדברי המגיד בם שמוסין מלוד שבי דלם הועמדו לדעת נחמי' אסור לסיכן סוכר זה ומ"ש בלמ"מ דמהבהו בנגא מוכח דבדר' נחמי' אמי לם בי נעבדים לדעתו לו' לאסור בכר בהא בלמ"מ בעצמו שהוא דוחק גדול. דמה לו לזכיר דב"ש שהוא עלוד מבני בנגא ולא הזכיר אלי דבני בנגא בעצמו. ולי נראה דדברי הרמב"ם מוכרחים הם בס"ם דעירובין עד בכמעט ח"ת לפרש בענין אחר. וגם דברי המגיד יתישבו שלא בדוחק. דהנה הגמ' דעירובין (מ"ד ב') דתיתא הכהו בני בנגא דתיתלו מיס במחיתה של בני לדם נגדיהו שמואל אמר לם אמרו שלא מדעת אמרו מדעת. ובאה כפי פשטות הגמ' דהפי' מדעת היינו מדעת בני אלדם שהועמדו לשם מחיצה כדקאמר הגמ' מקודם ה"ב תמוה מאי לם אמרו שלא מדעת יאמרו מדעת דמשמע ולא נוכל לשלוף הסיבה נמדעת משלא לדעת הא בסדיא הניחא ליסוכה בהדיא רק דלא נוכל לשלוף אדם מלדם ל"ק כו'. ולם אמרו יאמרו משמע דליכא ליסוכה בהדיא רק דלא נוכל לשלוף הסיבה. גם לם אמרו שלא מדעת אלא הכי שבתלמוד דעושה אדם לם מכיון דוקא הא הם לאינו מבואר דמייתי בשלא מדעת. ולא"ל לומר לם אמרו שלא מדעת רק היכא דהדבר פשוט ומבואר דמייתי בהכי ולפי מיעוט זכרוני כל היכא דליכא בס"ם לם אמרו בזה יאמרו בזה לאינו דבשוט ומבואר דאמרו בזה כגון בהא דפסחים (ל"ז ח') לם אמרו בזכיזין. ובפת עמילה ובעלים יבשין. ובחטר חם. ושל מתבות דבכולהו פשוט ומבואר דמייתי בהכי דהא בלתה"פ הוו בי הכי ובכמ"ד. עיין בשבת (דף מ"ח) ובעירובין (דף מ"ח ס"ד) ובוכיה כיולא בהן. משמ"כ הכא דלאינו מבואר דמייתי בשלא"ד רק מפני דאמרו דאדם מלדם נוקמיון בהכי ע"ז ל"ש לם אמרו. רק לאמור דוקא בשלא מדעת. ולא לם אמרו בשלא מדעת. ולאיתי בס"ם המדשים כפי' הר"ח דהיקן הלשון וכ' לאמור דאמרו רבנן שלא מדעת. אמנם הגי' בס"ם לם אמרו ולא לאמור ה"ב משמע דפשוט ומבואר הוא דמייתי בהכי ולא ע"י לוקימתא: **עבור** כל הנ"ל נראה דמוכרח כפי' הרמב"ם דשלא מדעת ומדעת דבני בני בנגא אין פירושו כמקודם על בני אדם שהועמדו לתיתא רק על דעת מי שרוצה להשתמש. דהא דעושה לם הביהו דופן לסוכה לאינו אלא ביו"ש ולא בשבת לו לאינו אלא לעצוה ולא לדבר הרשות וכמ"ש המרכבת המשנה הנ"ל. רק דהא מצינו בעובדא דנחמי' דהי' בשבת ולדבר הרשות ואפ"ה התיהו לנחמי' וע"ז אמר לם אמרו בשלא מדעת היינו לאמרו בני נחמי' לתיר לו דהועמדו בלמ"ד נחמי' דאז מותר לף בשבת ולדבר הרשות. יאמרו במדעת [מי שרוצה להשתמש בו לף שלא מדעת בני אדם שהועמדו לשם מחיצה]. ולא לאסור בשבת. לו בלדבר הרשות דלף דבני ע"ש מותר לו בלדבר מצוה וכדאיתא בברייתא דעושה לם הביהו דופן. ע"ז בני שבת לו בלדבר הרשות לאסור ולא נוכל לשלוף מעובדא דנחמי' דאמרו בם להתיהא לף בני בנגא לו בלדבר הרשות משום דהתם הוי שלא מדעת מי שרוצה להשתמש. וכוי דמתבאר דהלי לם אמרו בני בנגא קלי על הא דאמרו בעובדא דנחמי'. ואמר ע"ז דהתיהו לו משום שהי' שלא מדעת נחמי' לבל לם הי' מדעת נחמי' הי' לאסור ל"ב לפ"ש לכון דבני המגיד בני שום דוחק דבני בני בנגא מבואר דבני נחמי' הי' לדעת נחמי' הי' לאסור. ולא דלמד זו בס"ה הלי דנחמי' מהלי דבני בנגא. רק דמבואר לחדיא בהלי דבני בנגא דבהלי נחמי' לם הי' לדעת הי' לאסור. ולפ"ש דבני המגיד הנ"ל בביאור הגמ' לא ניתנו לאמרן לדיק לאסור לשבת דהלי לם אמרו דבני בני בנגא קלי מעובדא דנחמי' הא אלי לם אמרו בזה דיש לאלף בקדש עוכה לכל הי אמורלה הכי בעובדא דנחמי' הכינו לב חסדא ורב נחמן ורבא ור"ב בר יצחק ורבא הוי ולא"כ לאיך לאסור דיאמר שמואל עליהם דלם אמרו בזה לא נוכל לשלוף מהם על עניו אמר ולא"כ לבאורה אין שום התחלה לכל מדברים הנ"ל: **אמנם** באמת בוהו זמתיק עוכה לבעל הדקדוקי סופרים. שהעתיק נופחלות מהה"י מהיקן שהיה עינגו כמה ובמה פעמים בסעתקתיו. וגם כאן העתיק הטוסחא מכתב הר"י מר שמואל והיינו מר שמואל בר אלחנן דלקנא רב אפי לגבי ביצה (י"ד ב') הכי' מלומר הרבה לרב חסדא ורב נחמן ורבא ושפיר ל"ל דלם אמרו דקאמר קלי עליהן וה"ם כל דברינו הנ"ל: ועפ"ז הנ"ל נראה נמי להשות שיטת הירוש' לבבלי דלא נצטרך לומר דפליגי אהדדי. יעוי' יבוא ריש פ"ש דשבת דיתה שם כמה אמוראי דהתיהו ע"י חולה [היינו אמוראים של בני אדם]. והביא שם בריתא דהני כל חולה שנעשית בין לדעת ובין שלא לדעת ה"ז חולה. ..דמבואר שם לבאורה דלף לדעת בני אדם שהועמדו מותר ובנמ"ד דיקן מבואר מברייתא דאסור. ולפי' הרמב"ם הנ"ל ל"ל דקלי על לדעת מי שרוצה להשתמש. ולפי לדעת בני אדם שהועמדו לאמתיה ונהלקו בהא דמר שמואל [לו בלדבר מצוה] והברייתא דתולה ל"ל דשייכי ביו"ש. ולין שייכי בזה אמנם בביאור גמ' דיקן נראה מכון מאוד שי"הרמב"ם

וכ"ש דהדברים מוכרחין וכ"ל. ולפי' יתי הרלשונים נראה דנעתר לדחוק מאוד לפי' הדקדוקים בזקוקנו. לאמנם לפי' הרמב"ם יתישב כרוותא: מ"ח הסוטה נדדים כו'. גמ' (ע"ז ח') אמר רב הונא אמר רב לא שנו אלא שלין שם חלל עפה במקן שבעה אבל יש שם חלל עפה במקן שבעה הרי זה סוכה. ועיין ברש"ב ובתוס' שם ד"ה אבל כתבו וז"ל מלינו לאמר רב הונא לענמי' דאמר לעיל גבי בין סוכה לסוכה עפה ושמא מלן דאמר התם הרבנים סכלא מודם דהא לשמואל דאמר התם עפרה הכא לא שייך עכ"ל. נראה לדחות דאינו רלוי'. דיעוי' ברא"ש ובטור דכתבו בשם אבי העזרי דאינו כבר רק מקום שהי' החלל ולא לאלן ומה דאמר במקן שבעה היינו דמהות מהכי לא אמר. ולכאורה הי' נראה רלוי' דלף לאלן כבר דה"ל מלי קאמר ברוחב שבעה הא סבר פסול בפחות מג' יאנים תחתו וה"ל אבי ברוחב יותר מד' וה"ל דמייני בסוכה גדולה. וה"ל אמר לעיל רוחב שבעה לא מהני לם יתקן ד' אמות מהבפנות וה"ל דסולה כבר וה"ל רוחב שבעה פסיקא מילתא לף בסוכה גדולה. ולדברי הרא"ש והטור מעכ"ל לדחוק דמייני בפחות מד' אמות לחדפנות ולא מלתא דפסיקא דלעמיתים לף רוחב שבעה לא בעינן בגון בסוכה קטנה ולעמיתים לף שבעה לא מהני כגון בסוכה גדולה שרחוק יותר מד' אמות לחדפנות. והוא דחוק עובא ונעטרך לדחוק מכוס דלוחתא דמלתא הכי הוא. ולם נימא דלא כדבריהם רק דכל סוכה כמה יהישב ברוחבה דמלתא פסיקא הוא. ולם נימא בן שוב יתישב קו' הוס' הנ"ל דגם לשמואל יתישב על המורה שלא הי' שם חלל. רק דלפי' ה"ב גם בהא דאיך לענעב יהי' סני בדנעבע רק בחמלע רחב שבעה שוב שמוחר ג"כ נכבר משום פסל וזה לבאורה נפתר מדף י"ח. ויש לעיין: עוד נראה לדחות דאיתי דתוס' הנ"ל דיעוין בסוגיין (י"ב ח') דרבה לומר גם בחוטבע גזירת אור [ויעוי' שם בפירש"י דאמר' בענע למעלה. והנראה דזהו כוונת הירו' כאן הי' דרי"ו אמר בחוטבע שם משום גזירת אור ור"ח מבוס הולמ"ה דאמר דבמ"ם ויש בה כו' יפו"ש בפ"מ ובק"ש במדתקו. ונראה דחד תיבה הוא ויסבה כעין דלתא כיבולמי פ"ג ה"ח במייבב למעלה לענין גזל עניים וסיכן יפו"ש הא הכא דייבב מלמעלה שיהי' בונה בשום דהי"ו נעטוע וכמו דקאמר בס"ם דלן לפירש"י לם ניתא גזירת אור בחוטבע. ולכאורה קביא דלפי"ש לף בים חלל עפה פסולה משום גזירת אור. וה"ב אמלי לא קאמר דכוכית ר' יוחנן מהברייתא (דדף ע"ו) דקאמר בחוטבע דבכר ובה"ב דל"ג גזירת אור. ולאפשר דחלל עפה שלמי. ועי"ק). עכ"פ מבואר מפ"ם דיקן וירו' דלאפשר לפרש חוטבע בגדים שעשנו גם מלמעלה אלא דמסיק דלוכו כן. ולה"ב יש לפרש הבריתא מייבי בענעב ומהני בלא בענע. ולפה"ש גם לשמואל ומיובב קו' הוס' לשמואל: **ובגוף** הדין שבחבתי לעיל לפקפק על הרא"ש והטור שבגילו משם הלבי העזרי. לכאורה נראה דדבריו מוכרחין מדף י"ז דקאמר דסכבה סכך כשר רק לל הפסול משום מולמ"ם כדפירש"י שם ולפ"ה דוקא ד"ח ולא"כ אם ניתא הכה"ג הוי פסל היינה מן הסוכה ה"ב יהא מוכרח דלף היכא דבשר משום פסל עכ"ז דוקא כו"ל ה"ב סוף סוף לאו מלאת דפסיקא הוא: **ובגוף** הדין דנראה מלבי העזרי דאם טוי כשר משום פסל הי' כשר לף ביותר מד' לא מבעע בן מאלא"ם לגבי רש"י בתוספתא. וכ"ם שי' הרמב"ם דלף דבשר משום פסל עכ"ז דוקא בפחות מד' יעוש"ע: **ובסוגיין** (י"ב ח') רש"י בד"ה אמר רב לגבי דבתב מקבי לדרבי יעקב. יעוי' בתוס' ד"ה אמר רב אמר דלאו דוקא דהא הקו' מדרי"ח רק בכוונתו על המימרא דר' יעקב שאמר ריו"ח. ולי נראה בכוונתו עמוקה ופשוט דק מיבב. וגם כל הפוסקים נראה דמוכרח ג"כ דמפרשים בכרש"י כתבר יבואר. והוא דהנה כבר כתבתי לעיל בתוספר דנראה דלם הי' אמרינן בגדים גזירת אור לא הי' מהני חלל עפה בתוך שבעה וה"ב הו"ל להביא מהברייתא (ט"ז ח') דלא אמרינן גזירת אור לא הי' כתוטבע וכן מבואר להדיא בגר"ש ובהשגת בראב"ד שם דלהבי **אפי** חלל עפה בתוך שבעה דלא אמרינן גזירת אור בגדים ע"ש בירו' לפי' הפ"מ והקר"ע בפי' כ' [דפי' קמ"ח ח"ל שחר דאינו מלן דלית לי' גזירת אור דנדים לא אמרינן בגזירת אור כריו"ח הא לכאורה רב אפי פליג עלי' וה"ל הלי דוקא דיו"ח וא"כ הלכה כבתראה. מ"ב נראה דמפרשי ג"כ כרש"י דרב אפי לפ"ש ע"ז ריו"ח רק מקבי' על דר' יעקב דאמר לא יעבוד דלף דלא בתוב לי' מימרא דרחבי"ת עכ"ז לא הי"ל לאסתפק בזה. הגא קבוא על דריו"ח אמר כו' וע"ב דריו"ח אמר רב כו' וא"כ מוכח דחבלים משום גזירת אור וגדים משום מולמ"ם. וה"ב אשה"ם דלא הבית מבריים' (דדף פ"ח ח') דמוס ל"ק דלא שמיע לי' הברי' כמו דלא שמיע לי' המימרא דרחב"ת רק דמיני' וכי' הי' ל' לכוכית בדדייק רב אפי: מ"מ אם גבוה מן הארץ עשרה טפחים כשרה. וברמב"ם (ריש פ"ד סוכה ה"ב) מסיים בה ואלבד שיהיו הדפנות מכוונות תחת שפת הגג. מדבריו אלו נראה מוכרח ומבו ר כמ"ש רע"א ז"ל בחי' ש"ל בשו"ע (ריש סי' תרכ"ב) ובת' (סי' י"ב) לחוביה מהר"ן דכתוב בן הדוקן פרות מג' נמי ל"מ משום דגוד ולבנו לא אמרינן. דלכ"ל אלא דמימא דברמב"ם ליו דוקא נקט מכוונת דה"ה ברחוק פרות מג' ה"ב הו"ל כולי' משום שאינה ניכה ולא הו"ל להרמב"ם לכתבו כלל דפשיטא דאמרינן מגיעות למעלה לא עדיפא עכ"פ מגיעות דג"ב ברחוק ג' טפחים פסולה וה"ם בלתי מגיעות. ע"כ נראה מוכרח כ"ל ומהתימה על הטוש"ע שלא הרגישו בדברי הרמב"ם הנ"ל ובזיבר אני תמה שלא רע"א ז"ל שמתה לדין הנ"ל לחוכיח מהר"ן ולא הרגיש לחוכיח מהרמב"ם. עוד אתרי כן מצאתי בת' הרמב"ם שלי שהוצתה שם חי' על הרמב"ם מס' מעשה רוקח שהם מבנו של הרמב"ם ר' אברהם ומאחר לגאון קדמונים שב' על דברי הרמב"ם הנ"ל. אפ"ל דשתמו דגוד ולבנו לא אמרינן עכ"ל. ולדעתי נראה שהוא מוכרח וכ"ל. ומהתי שבבר הרגישו בזה הראלשונים: [**אב"ה**. לעי"ד גם דברי הרמב"ם (שם פ"ה הנ"א) שכתב וזה שיהי' מכוון כגוד שפת היורד כוניתים ג"כ כנ"ל. דפשטות לבונו משמע דאיך בהסכך הלבון לא יהי' רוקן כלל משפת היורד אלא מכוון כגבו ממש. וכן הבין הלח"מ שם. אמנם הלח"מ הקשה מאין הוצא זה רבינו. ועפ"י הנ"ל נ"מ דהעשה הוא משום דחבנו ולבנו לא אמרינן. ועיין בתי' רע"א ז"ל (שם) שהביא לזה ראי' מגמ' דעירובין (ע' ח') ובדברי בחמת מבואר בריטב"א על עירובין (שם) שאקשה ג"כ בקו' החוס' ותירץ דבלמעלה מג' אמה ולבנו לא אמרינן. ומה שהקשה עוד הלח"מ מהרמב"ם (פ"ו מהל' שבת הנ"ל) גבי שתי קורות. הנה מלבד שדברי הרמב"ם שם לפי הבנת הרב המגיד תרוהין מלוד וכמו שהמה ה"ה בעצמו שם. הנה מלבד זה קשה לא דבהר הרמב"ם שם ולא יהי' ביניהן ג' טפחים כשרוהין לוחה מיודים זו ועלתה זו בכוונה עד שיעבו זו בלד זו. וה"ל ה"ה שם ובחר רבינו ולא יהא ביניהם ג' לפי שלפ"ו בתחתונה אם הי' ביניהן מרחק ג' לין מעפרפות זו לו עכ"ל. וקשה מוכח דהא ה"ב כולי' משנה שלינה נראה ולא הו"ל לבתבו כלל דפשיטא דבלתה למעלה ולחתה למטה לא עדיפא מבתיבן מתלימות. ובמו שהקשה אלחר"ח פגנון ז"ל הכא ברש הלי סוכה ובכ"ל ע"כ נראה לע"ד דע"כ דעת הרמב"ם הוא דמ"ם הנ"ל דלא יהי' ביניהן ג' קלי גם על מרחק הגובה ולה"ב ה"ם הכל דבסכות מג' אמרינן הבנו ולבנו כדמוכח בעירובין שם. אמנם לף לפי מ"ש עוד הר"מ שם לאלן בין סוכה ועומתה שהוא צריך לזהיל ובין קרא מבני שלינה אלא לבכר בעלמא דבצריך לאהל בזוהב פחות מעפה לא אמרינן הבנו ובלתו אין צריך אלא לבכר בעלמא לף בפחות מעפה אמרינן הבנו. נראה דיש לומר בהבר פחות דלעולם בפחות מעפה

www.hebrewbooks.org www.nbnt.ac.il

לא אמרינן חבוש ומשום הכי צריך לאוקמי דע"כ צריך לחבוש דסקדרו צריך להיות אחד מש"ס דוקא ברובה טפת מהני ולא בפחות מטפה מש"ל אף דנלקה תשיב פירא ואפ"ה לא צריך לחבוש כלל דכיון דלא היו ז' כלל זו סי' יכולות לקבל אריה בוב אף שאחת למעלה ואחת למטה אמרינן דוקין כאלו אין שוין אייב דלא איכפת לן כמה שאחת למעלה ואחת למטה ושפיר הוי היכר אף בשאינן שוין ומש"ה אף בפחות מטפה נמי אמרינן דוקין אף בלא חבוש דגם בכה"ג הוי היכר והתם. וכדרוש זה דכיון דבקורות אחת למעלה ואחת למטה אמרינן דוקין אף בלא חבוש וכ"ל א"כ הא אם בכל מקום לא אמרינן חבוש ולבוד עכ"ל בקורות אמרינן דוקין ולבוד דדוקין לא היינו חבוש אלא דלא איכפת לן גם בשאינן שוין וגם בכה"ג הוי שפיר היכר כאלו היו שוין א"כ גם לענין לבוד נמי הכי דאמרינן לבוד וסוי שיכר בכל ענין כאלו הוי שוין. ומעיקרא (ע' מ') מקוקה הוי' לא קשה דלא בכל מקום אמרינן דוקין ואין לדמות זה לזה. ומש"י כל ס"ל שפיר כתב הרמב"ם ולא יהי' ביניהן ג' עפרים ובבוחא גדולה קמ"ל דהוי אמרינן דבאחת למעלה ואחת ל' טה לא מהני בבוחא זו מזו פחות מג' ממרחק המשך רק צריכין להיות ז' כנגד שפת זו ממש וכמו בכל מקום דלא אמרינן חבוש ולבוד ר"ל דשאני הכא דאמרינן דוקין לא היינו חבוש חבוש וכ"ל ושפיר. אמרינן גם באחת למעלה ואחת למטה לגבי בפחות מג'. וא"כ לפ"ז ממקום שהקשה הלח"מ עוד לד בא הוכחה דהרמב"ם סובר בכל מקום דחבוש ולבוד לא אמרינן ושפיר אצריך גבי כוסה מכוון כנגד שפת סיורד ממש ובקורה הסמוכה לן רבותא דלא בעינן מקומות ממש. אבל אם נאמר דבכל מקום לא בעינן מכוון ממש א"כ בקורות שפת יתר היא וכ"ל: אמנם לאיתי לשעיר כי בהרמב"ם שלי שבת הא"ל לכאורה מסמע דהא דבחב וכן שתי קורות המתאימות לא בזו כדי לקבל אריה ולא בזו כדי לקבל אריה כו' דקאי רק על בריאות הקורה ולא על רחבה. דבהלי י"ג שם כתב הרמב"ם דרוחב הקורה אין פחות מטפח ולא הזכיר כלל שהעשה הוא בהרוחב אפשר בכדי שהוכל לקבל אריה לרחבו. וא"כ אין סתם הכא בהלי כ"ם לא בזו כדי לקבל אריה ולא בזו כו' על רוחב הטפח כיון דקבלת אריה לא תלוי קודם רק בבריאות ולא ברוחב. ודרכו של הרמב"ם בכ"מ לפרש קודם מה שסותם אח"כ. ע"ש לכאורה קאי רק על בריאות הקורה ומיירי בחמת הקורות רחבות שפת. וכ"ז ל"ע. המעתיק):

פרק ג מ"א לוגב מגזול כו'. כתב הרע"ב ולאחר יאוש כגון שאינו יודע הבלן הוא שקוצב לוחו וכ"כ הרמב"ם וכן הוא בבי"ר לו"ח פי' תרמ"ו הסיכה דקני לי' בלא סיוע המעות אין בזה משום מצוה הבאה בעבירה. א"כ אם נמצא דילוים לחוד קונה כשר הלובה. אמנם אם ק"ל דילוים לחודי' אינו קונה. רק בלובה קונה מכוח בעשה למצוה והוי שיעוי הבא כמו בקרבן. [כן הוא ברמב"ם כאן ויעוי' בביאורי הגר"א פי' תרמ"ו סק"ח. ולא במ"ש הפמ"ג והלבושי שרד שם]. וכיון שכל הקנין הוא בסיוע המצוה הבאה בעבירה. והנה הרוש' גיטין ל"ב ע' ד"ה מאי טעמא. לענין הא הסיכה דקנה בלא סיוע המצוה ל"ש מצוה הבאה בעבירה. כתבו בתוך דבריהם וז"ל ועוד אמרינן התם (סוכה ד' ל"א) הלי כסוכה דמעלתא עבדו הם בכבון אקנתא מפני הבנים וכסוכה לא בעינן מבלבם ולא מיפסלה אלא מכוח מצוה הבאה בעבירה כו'. ודבריהם צע"ג הא בסוכה ע' ל' מתעבר מתא הסיכות תעשה לך גזולה. ובתוס' בסוכה שם נתקשו דל"ל קרא הא הוי מצוה הבא"ע. ותרצו דאינו מהיר. עכ"פ תוכן דאין הפסול מכוח מצוה הבא"ע. ואדרבה לי' ממה דלא אמרינן מצוה הבא"ע ל"ש עפי. [אב"ה. לגודל תומר הקוי' סל"ל הי' נראה לעכ"ד לומר דשיעות הרוס' בגיטין הוא סוכה ס"ל הרמב"ם סוכה פ"ל ס' י"ג לענין דיסור עני סוכה לשמת ר"ל דסלי דאסירי עני הסוכה הוינו דוקא הסכך לבל הדפנות שרי דכל מאי דדרשינן מתא הסוכות הוינו דוקא בסכך עיי"ש. א"כ ה"ל הא דממעטינן מלך למצוות גזולה הוינו נמי דוקא הסכך לבל הדפנות אינם פסולים גזל. ומש"ה כתבו התוס' בגיטין ס"ל. בהלי כסוכה דמעלתא דהוא בדפנות. דבסוכה (הוינו בדפנות הסוכה) לא בעינן משלבם וכו'. ול"ש בזה מה דלא הביאו הרוס' מהא דגזל עניים וסיכך בהם דהוי הקדם לבלי בסוכה דמעלתא מצוה דהתם בסכך מייבי ובבול בחמת מצוה גזל. משא"כ בהלי כסוכה בדבדפנות הוא. ול"ש. עוד הי' הפסר לומר עפ"י מ"ש הרשב"א סוכה ל"ח ע' ד"ה אבל גזל עניים. שהעלה דהקדמה העבה לך משלך לחמוני גזולה הוינו מצוה הבא"ע. ולכאורה הוא אפשר לומר בזו הוא דעת הרוס' ג"כ. אמנם מה שהשיב הרמב"ן שם דלא לא הא קנוי' בילוים ובעיני רבות דהקדם שלך קונה בלא ילוים ודלי כדאמרן. הוינו דבל הפסול דגזולה הוא מצוה מצוה הבא"ע. קשה לי דאמנו לין גזולה בלא ילוים ול"ל שפיר אפשר לומר דהקדמה ממעט גזולה בלא ילוים והעשה מצוה דלא הי' לכם יעו"ש ול"ע]. ס"ב ענינו מרובות מעלין בסולל. עיין ברע"ב. וז"ל הגמ' (ל"ג ב') אמר רב חסדא דבר זה לבינו הגדול אמרו ומקומם יהי' בעזרו ל"ש אלא ענינו שחורות אבל ענינו יקרות בעי' הדם הוא ובכר אמר רב פפא אדומות בשחורות דאמר רבי תניא אלו דם שהור אדום הוא אלא שלקה. ע"כ. מבואר מזה דליף אדום משחור כיון דשחור פסול לדום נמי פסול. ואכלנה קבה מהולין (מ"ג ב') דתריפה משום דשחור לדום אלא שלקה אלמא לף לאדום גופי' בשר עכ"ל בלקה לחיות שחור גרע ותריפה. וכמ"ש הרשב"ם שם על תוס' ד"ה לוכמי. א"כ אין ליף הכא אדום משחור הא חזינן בריאה לאדום בשר ושחור פסול. אמנם אפשר דשאני התם דאדום גבי ריאה יש לחלות בדבר' נתן ואמרינן דלא נבלע בם דמה משא"כ הכא. שוב מצאתי זה בחי' הרמב"ן לחולין. והכה הסיגיא דכאן בריאה ביאור. דמשמע מהסוגיא דהעשה דענבו מרובות מעלין בסולל משום דהוי מעורר. א"כ קשה למאי צריך רבי' לאדומות דשמיל משחורות. וכבר נתקשה בזה בס' כפות תמרים ותירוצו דחוק טובא. דקאמר דקשיא לי' על רב לשה קאמר שחורות ולא מקודם שעשו שחורות ופסלו לזה בא לתרץ דשחורות היינו לאדומות. ודחוק מאוד דסוף סוף כשארה הקושיא כמונן להמעיין. ומפרש"י שם נראה לולא הא דר' תניא דאיתי לאיר דגם אדום מין ירקון הוא ולא חייב מעורר אי לאו הא דר' הניא דסוגן לחיות שחור. וגם זה הוא דחוק טובא. והוטב בעיני מאי דאמר בני לאי כי' עפ"י הירושלמי כאן דקאמר בשם רשב"ל בשחירות שנו ובעי עלה משום שאינן דומות אצלו לו משום שנמצר פריו. מה נפק מן ביניהן הי' דרבו לגדל ירקונים [הייבו דהגמר פירי אלו הן ירקונים אלא כדרך שאר מילני הדם] אין חיבר משום שאינן דומות לענו הרי אינו דומות לענו [פי' לף שנמצר פריו עכ"ל ליכא שיעוי מלאה ואיך פרים ממתני' ענבים מרובין פסול וכ"ש הפ"מ שם] הוי לית בעמא אלא משום שנמצר פריו [פי' ומ"כ לף בענבים ירקונים אם דרבו כבר דהנו גמר פירי פסול וכבר"ל דקאמר בשחירות שנו הייבו בסתם אילנות של הדם דהגמר פירי שלהן הם בשחירות דירקונים אלו גמר הפרי שפיר מקרי שחירות ובכלל בחחני' ומשא"כ בדרבו לגדל ירקונים דירקונים אלו גמר פרי ועדן לינו קרוי ענבים והינו בכלל ותשב"ם. ובזה תתישב כל מה שדקדק הרפה עיניים על פי' הפ"מ יעו"ש. וגם מ"ש המראה הפנים שם דהבבלי שליג ג"כ אין לחי' דשם מיירי בסתם דירוק אינו גמר פירי משא"כ בדרבו ירקונים וכ"ל. ופי' הק"ע אין לו שחר למתיין היטב]. ועפ"ז יש לומר ג"כ דהבבלי ג"כ אין הסעם משום מעורר רק משום שנמצר פריו [לו דזה גופי' חייב מעורר מה דיש פירות אבל בלא זה פי' מאה דבדם ולא חייב מעורר] ועפ"ז אפשר דקאמר דאדום חייב גמר פירי

לא אמרינן חבוש ומשום הכי צריך לאוקמי דע"כ צריך לחבוש דסקדרו צריך להיות אחד מש"ס דוקא ברובה טפת מהני ולא בפחות מטפה מש"ל אף דנלקה תשיב פירא ואפ"ה לא צריך לחבוש כלל דכיון דלא היו ז' כלל זו סי' יכולות לקבל אריה בוב אף שאחת למעלה ואחת למטה אמרינן דוקין כאלו אין שוין אייב דלא איכפת לן כמה שאחת למעלה ואחת למטה ושפיר הוי היכר אף בשאינן שוין ומש"ה אף בפחות מטפה נמי אמרינן דוקין אף בלא חבוש דגם בכה"ג הוי היכר והתם. וכדרוש זה דכיון דבקורות אחת למעלה ואחת למטה אמרינן דוקין אף בלא חבוש וכ"ל א"כ הא אם בכל מקום לא אמרינן חבוש ולבוד עכ"ל בקורות אמרינן דוקין ולבוד דדוקין לא היינו חבוש אלא דלא איכפת לן גם בשאינן שוין וגם בכה"ג הוי שפיר היכר כאלו הוי שוין א"כ גם לענין לבוד נמי הכי דאמרינן לבוד וסוי שיכר בכל ענין כאלו הוי שוין. ומעיקרא (ע' מ') מקוקה הוי' לא קשה דלא בכל מקום אמרינן דוקין ואין לדמות זה לזה. וגם ל"ל דהוי' בכל מקום אמרינן דוקין ולבוד אמרינן דוקין אף בלא חבוש. ומש"ה כל ס"ל גם לענין לבוד אמרינן דוקין ולא קשה דלא בכל מקום אמרינן דוקין ולבוד אמרינן דוקין אף בלא חבוש. ומעיקרא (ע' מ') מקוקה הוי' לא קשה דלא בכל מקום אמרינן דוקין ואין לדמות זה לזה. וגם ל"ל דהוי' בכל מקום אמרינן דוקין ולבוד אמרינן דוקין אף בלא חבוש. ומש"ה כל ס"ל גם לענין לבוד

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ומה מאוד נפלאתי מן הלחם שהריש בע"ז שם דכתב דמהא דלא תביא הכא בביאה הלי דשבת הי' לפשר לומר ולהוכיח דבשבת לא לאחרים משמ"כ בהלי דביאה ויש"ב בזה קיצור לשון הרוש' שם ודבריו תמוהין ומזול ב ר ליפסא דבהלי דביאה לרבן גמליאל פשיטא דלא לאחרים וכמ"ל. ולולא דמסתפינא הי' נראה לי לבביה בהוש' ע"ז לר"ל ולכאן לבן שוב הקשה רבינו יהודא אינו אלא דמשמיענא הי' הקודם לא הי' קיים בהוש' [ולדברי הלחם שהריש הר"ל הי' מתיישב קצת דלולא הי' הקודם לא הי' קיים אמנם כבר נתבאר לדברינו לעיל ב"ל]. ד"ש כי מראה דהאמת יורה דרכו ולדבריהם מהופכים דבתחלה על דהקשה רבינו יהודא בהלי דפ"ק דשבת דליל קבלותי' קעביד דאמרו לא תביא לי' בביאה [ופי' דהי' ס"ל לר"ש דר"ל כן לדינא]. והי' דהתם לא תביא רק מלי דיש"ש [וכ"כ הר"ן פ"ק דשבת והיינו דס"ל דהמה בע"ז ובית רבינו ס"ל כן לדינא וכקו' מע"ז מאריסות יסבור כשי' ר"ש ור"מ לחלק בין מריסות לקבלות וכמ"ש המהרש"ל בע"ז שם]. וזהו נמרך לגרוס לכן שוב הקשה רבינו יהודא מכאן דאית לי' מריסות קעביד והי' דלימו דלכן שוב הקשה דלקו' [וא"כ ממילא מיושב קו' הרלשונה ג"כ מהלי ובזה וכל"ל] ותמה"מ לשון הלכן שוב הקשה דלקו' הרלשונה משבת בגיה הי' לפ"ל כהי' הרלשון לאמנם ממלי דקשיא עוד ונמרך לי' דלימו הלא תומרת ג"כ ממילא ל"מ קו' הרלשונה ג"כ. ומיושב נמי קו' רבינו לתמן ויתיישב ג"כ דקדוק הלחם שהריש הר"ל דשפיר מקושר הלי דר"א לסוף דההי' הרלשון נמרך לביות בסוף וכל"ל. והקו' הרלשונה לא דאין לה מקום כאן בע"ז מ"מ כיון דבתי' הי' גם זה מיושב ולכך כתבו בתחלה מה שהקשה בשבת מביאה והי' מקרי הלי דע"ז כמונן לדמעיין. ולפ"מ כן יש לגרוס בהוש' הקשה רבינו יהודה בהמיה דתמן פ"ק דשבת כו' ופליג הבי"ש דלמרי התם שמותר עם הבמם דה"ל כפ"ב דביאה כו' אבל במילי דשבת ליכא מוקמא לכן שוב הקשה רבינו יהודא הכא דס"ל לרישותא קעביד משבת דל"ל לרבש"ג קבלת קבלותי' עביד וכו' וכן פירש"י לשם ולפ"ז ניחא מה שהקשה ר' אלחנן כו' כל"ל לפי מה שהבאר למעלה. ובדוחק קצת יש לישב גם ג"כ הוש' בלשונו דבוזמים בחמת במ"ש לכן שוב הקשה רבינו יהודא דהיינו דבוזמים להקשות על רבינו יהודא דבוזמר לא עלתה עובדה בבמה של ישראל ולינו מבאר הקבלה דלוזמר שביתת בהמתו ופשוט וידוע הוא לו הלישור דבשביתת בהמתו ומ"ש הבא דהוצרך לבביא הקבלה דמעוה על ש"ב. והנראה דהבה הב"י (לו"ח סי' ש"ב) תמה על הירו' הבי"ל דהא קי"ל הי מוטא לא עלמו. ותירץ דמ"מ כיון שבהמה מלטערת עוברת על שביתת בהמתו. והשמ"מ (פכ"א מהלי שבת) הקשה עליו דלי כוונתו מדברנן הו"ל לומר בסביעות דלא דמי מוטא לא עלמו לחתי בבות מיהו ליכא. ולי דכוונתו מן פתורה קשיא מהא דתנן (פ"ק דע"ז) בן בתירה מתיר בסוס. והטעם משום דמלאכתו לרכיבה ואי מוטא לא עלמו. אלמא דליכא בהא משום שביתת בהמתו. יעו"ש. ונראה. מ"ש המג"א (סי' רמ"ז ס"ק י"ב). דכוונת הירו' משום ניחא ועבר בע"ת וכמו דאיתא בש"ע (סי' ש"ב סעי' י"ח). וזה כוונת הב"ש ג"כ ולשולם כונת הב"י מדרבנן. ולי"ק מה שהקשה הטעמ"ת הי"ל דהו"ל לומר בסביעות דלא דמי מוטא לא"ע מן החוטה עכ"ז מדרבנן עוברי. דו"ל דס"ל לרב"י דשבת בבהמתו שרי. וכמ"ש המג"א (סי' ש"ב ס"ק ו') ולא"כ אין לאיסור משום שבת דהולאה רק משום ניחא ועבר בע"ת. ולפ"ש ג"כ הא דתפס הירו' הלי קרא דלמען ינוח. ויתיישב הא דבפסחים וע"ז הי"ל דקאמר הירו' סתם דעובר על ש"ב ולא הביא קרא והכא הביא קרא. לא דלשיטת התוס' אידי ואידי מלמען ינוח הוא. משום דהיכא דהוי מלאכה פשוט לו דאסור משום ש"ב. אבל הכא תידש דדרשינן נמי לניחא לא במידי דלאו מלאכה ולא"ש. ובתשובה אלכתי:

מסכת תענית

פרק ב מ"י אמר ר"מ לעפ"י שאמר ר"ג כו'. ואין הלכה כר"מ אלא מתענין ב' שלימין. הרע"ב מגמ'. ויעויין במג"א (סי' תקכ"ט ס"ק י"ח) לענין אם מת מילה בע"ב דמשלימין. וקו' השואל בת' מהרמ"ל מספ"ע דעיבוכין (מ"ח מ') יפה הי' המג"א שם דלדידן לא עדיף מר"ח מנוסה ופורים דמשלימין. אך בגוף הסוגיה לגמרה דמקילין ג"כ לחיני יוצא שום הוכחה. דהלמא באמת נמתה הוי כבזמנו ולחינו קיל יותר. רק לפ"ד הרלש לחוכיח מזה דלא מ"ל כר"ג דאין משלימין מדהשלימו בכל ע"ב. ולא"כ לפ"ד זה הא דלא הבל מו בי' אב ע"ב משום דנמתה קיל יותר וכמ"ש המג"א. אבל לפי המסקנא דס"ל כר"ג רק כיון דמתענין שנות מבלימין ערביות שוב לחינו מוכרת דמתה קיל רק הוי בזמנו וגם אלו הי' יו"ש בלתם בזמנו לא הי' מבלימין כר"ג. ולא"כ לדידן דאין הלכה כר"ג רק דבזמנו מבלימין אפשר דגם נמתה כן. ולומר משום דלהמ"ר מוכרת לומר דמתה קיל אין לנו לומר להמסקנא ביפיון הוא דהוק דלהמ"ר הי' הכרח לזה. ולא מסכנא רק עפ"י הסכלתא ולמסקנא דליכא הכרח שוב מסכנא אפשר דל"א לה. [ויעויין מגילה (ס"ח ה' ב') דר' רמי לעקור ר"ש שמתה והכמים לא הודו לו. ולא"כ י"ל דלהמ"ר הי' מוכרת דמתה קיל משל"כ למסקנא]. ושוב מלאה דגם לפ"ד אינו מוכרת דמתה קיל. דהנה ר"ג אמר כי גזוני שלין מבלימין יו"ש דדבריהם כגון ר"ח תוקפ ופורים. וכן ר"ש שחל בערב שבת. והנה הני תרתי מילי לא תלי' חדא בחבירתה, דלפ"ה נימא דבר"ח תוקפ ופורים לין מבלימין מ"מ י"ל דבע"ש מתענה ומבלים. ותדע דהא בע"ש לא בתענית הרשות מבלים משל"כ בר"ח תוקפ ופורים בע"ש התוס' בעירובין [שם] ד"ה שלמי. ולא"כ שפיר י"ל לא לם נימא בר"ח תוקפ ופורים לין מבלימין לא בתענית חובה מ"מ בע"ש מבלים לא בהרשות. וגם י"ל בהיפוך ג"כ ובדקאמר הגמ' [שם] לא אתוקפה ופורים דבהו מבלימין משל"כ בע"ש. ולא"כ י"ל להמסקנא דלא לחוכיח דגם בדוהו של ר"ג לא עבדו בר"ח הינו בהא דע"ש. אבל בר"ח תוקפ ופורים עבדו בר"ג ומש"ה לא בלימו ולא מתה דמתה קיל לא להמסקנא. ולא"כ מבלת לדידן דלא עבדינן בר"ג שפיר י"ל דלא בנתה נרוך לבלים ונ"ש. ודברי התוס' [שם] ד"ה שלמי דסיינו דמה שלאמר לתענית בעו"ע דבריהם לאו משום דתשיב כמתענה בע"ש כו' אלא דמלי דוהו בזה לא לם מת דעבמת משום דתשיב כמתענה ביו"ש עכ"ו אלא דהוי כשעות דמי אין מתחילין ברכות דהא אין נחוכין לא לשעות בתחלה רק אם התחילו אין מפסיקין. ולפסק ס"ל דשעות דיותר לא ברכות והא דאין נוחין בתחלה הי' משום דאין נוחין לשעות. [ולקח משמע ממג"א (סי' תקס"ב סק"ו) דמותר להתענות לשעות. ויעו"ש ביד לפרים מה שביאר כוונת הט"ו לתרץ קו' התוס' מבעלה מגא"ת. דמהה אינו אלא לשעורי ולא בטלה ותמוה דלפ"ז מלי סריך בעירובין [שם] הא ערב יו"ט משלימין אלמא משום דבטלה]. אבל שעות מותר לא ברכות. ונראה דהתוס' עירובין הי"ל הכריחו דשעות לא ברכות בקבלת קופין. וגם יש לו גיסא לאסור [הקבלת שלו] עכ"ו מותר. ולן לינא בתרא קשיא על הא דתני זחכות דקרבות אסור ליתני רבותא יותר דקבלת קופין דג"כ אינו אלא זחכות דקרבות וגם יש לו גיסא דשרי [לד הזחכות שלו] אפ"ה אסור. וע"כ דהתנא לא נחית לזה הרבותא דקאמר הגמ'. וא"כ גם להר"ן לק"מ. גם י"ל דלמסקנא דגם בהד כלי שיש לו זחכות ובקבלת הנקבות אסור והזחכות מותר גם כוונת המשנה קרבות וקופין בחד כלי רק דלבקבלת קורא קרבות ולזחכות קופין [וכדקאמר הגמ' קרבות וקופין]. אמנם לפי"ז הי"ל לתנא לומר בלינא בתרא ג"כ קרבות לחודי' כמו דקאמר לינא קמא קופין לחודי' [ודוא באמת דקבוק נמן לפרש"י והר"ן]. וגם לפי"ז לכאורה הי"ל לאתויי קרבות סמוך לקופין ולא לבפסיק בתגל ומגירה. אמנם אין שיכי' קושיתו אינם כלום. אמנם הדקדוק מפר"ש דכלים קשיא לכאורה לרש"י ולר"ן דבתבו בלינא בתרא דקרבות נקבות ובהקשתי לעיל. אמנם כבר נתבאר לי"ישב זה ליישבם. [אב"ה שוין במדוני המלוקי כ"ן]: מ"ז ותב"א עד פירוש. עיין בתו"ש ד"ש וחכמים ובמלוקי הגר"מ ע"ז. ולפשר דקו' תוס' על הא דלא אמרינן הכא כריבה כיון דלש מטלטל ושביק. וכ"כ הפ"ת (סי' תכ"ה) בביאור דבריהם. וע"ז הרע דבתי' בידים לא אמרינן בגירה. ויתיישב זה ג"כ קו' הפר"ת (שב) על הרע"ב על הא דפכר בתכמיס. שוב ראיתי בס' נתן לאיתן על הרמב"ם שכתב כן יעו"ש:

פרק ה מ"ב ולא רוכבין על גבי בהמה. עיין ברע"ב והוא מגמ'. והרא"ש כתב דבירושלמי אמרו הי' רוכב ע"ג בהמה אומרים לו רד כו' שביתת הוא שהוא מעוה על שביתת בהמתו כמונו למען ינוח שור וחמור כמוך. ע"כ. והנה שביתת בהמתו אלא מחמר שיעת רש"י בע"ז ע"ו ע"ז) בד"ה גזירה דעובר בלאו דלא תעשה כל מלאכה אתה וגו' וכל בהמתך ישבת"ש. וכן מבואר לדבריו בר"ן בע"ז (שם) שיישב"ש. ושיעת התוס' בשבת בגיה ד"ה בהמה) דשביתת בהמתו הוא עובר בלאו דלא תעשה לעצמו ינוח ובלאו דלא תעשה כל מלאכה אתה וגו' וכהמתך לא אתי אלא לאחמר לרוד ולא לשביתת בהמתו. והנה מהירו' הר"ל לכאורה יש לדקדק על שיטת רש"י. דאם נתנה דשביתת בהמתו הוא בלאו. מ"ש אמאי הפס הירו' קרא מלאחר דפ' מבשמים ולינו אלא עשה לחוד הו"ל לאמרא קרא המוקדם דפ' יתרו ונם הוא ל"ת. לאמנם גם לדעת התוס' לא יתיישב. דהא הרי"ף והרמב"ם פסקו כת"ק (דפ"ז דבלאים ג"ב) דיתיישב בקרון מייב כמו המנהג. ולא כשמואל בע"ז (מ' ב') דמפיק לה. ולשיטת הירו' שביעת הלאה כ"ל. דלא מייתי כלל לאמרא דשמואל. ומ"ש הרוכב לעולם הו"ל מחמר לא שהיו מבינים. ומ"ל פשיטא דלא לדעת התוס' רש"ל עכ"ז הו"ל להירו' לאתויי קרא המוקדם דהוי ל"ת הו"ל. עוד יש לדקדק קרא דהירו' פסחים (פ"ב ה"ג) וע"ז (פ"ק ה"ו) דמפרש טעמא דלאסר מכירת בהמה בגסה מכוס דפעמים שמוסרה לו לגסיון והוא מחזירה לו לאחר ג' ימים ונמצא עובדה בבהמה של ישראל ואינו מבאר הקבלה דאסור שביתת בהמתו ופשוט וידוע הוא לו לאיסור דשביתת בהמתו ומ"ש הבא דהוצרך לבביא הקרא דמעוה על ש"ב. והנראה דהבה הב"י (לו"ח סי' ש"ב) תמה על הירו' הבי"ל דהא קי"ל הי מוטא לא עלמו. ותירץ דמ"מ כיון שבהמה מלטערת עוברת על שביתת בהמתו. והשמ"מ (פכ"א מהלי שבת) הקשה עליו דלי כוונתו מדברנן הו"ל לומר בסביעות דלא דמי מוטא לא עלמו אלמי בבות מיהו ליכא. ולי דכוונתו מן פתורה קשיא מהא דתנן (פ"ק דע"ז) בן בתירה מתיר בסוס. והטעם משום דמלאכתו לרכיבה ואי מוטא לא עלמו. אלמא דליכא בהא משום שביתת בהמתו. יעו"ש. ונראה. מ"ש המג"א (סי' רמ"ז ס"ק י"ב). דכוונת הירו' משום ניחא ועבר בע"ת וכמו דאיתא בש"ע (סי' ש"ב סעי' י"ח). וזה כוונת הב"ש ג"כ ולשולם כונת הב"י מדרבנן. ולי"ק מה שהקשה הטעמ"ת הי"ל דהו"ל לומר בסביעות דלא דמי מוטא לא"ע מן החוטה עכ"ו מדרבנן עוברי. דו"ל דס"ל לרב"י דשבת בבהמתו שרי. וכמ"ש המג"א (סי' ש"ב ס"ק ו') ולא"כ אין לאיסור משום שבת דהולאה רק משום ניחא ועבר בע"ת. ולפ"ש ג"כ הא דתפס הירו' הלי קרא דלמען ינוח. ויתיישב הא דבפסחים וע"ז הי"ל דקאמר הירו' סתם דעובר על ש"ב ולא הביא קרא והכא הביא קרא. לא דלשיטת התוס' אידי ואידי מלמען ינוח הוא. משום דהיכא דהוי מלאכה פשוט לו דאסור משום ש"ב. אבל הכא תידש דדרשינן נמי לניחא לא במידי דלאו מלאכה ולא"ש. ובתשובה אלכתי:

פרק ב מ"י אמר ר"מ לעפ"י שאמר ר"ג כו'. ואין הלכה כר"מ אלא מתענין ב' שלימין. הרע"ב מגמ'. ויעויין במג"א (סי' תקכ"ט ס"ק י"ח) לענין אם מת מילה בע"ב דמשלימין. וקו' השואל בת' מהרמ"ל מספ"ע דעיבוכין (מ"ח מ') יפה הי' המג"א שם דלדידן לא עדיף מר"ח מנוסה ופורים דמשלימין. לא בגוף הסוגיה לגמרה דמקילין ג"כ לחיני יוצא שום הוכחה. דהלמא באמת נמתה הוי כבזמנו ולחינו קיל יותר. רק לפ"ד הרלש לחוכיח מזה דלא מ"ל כר"ג דאין משלימין מדהשלימו בכל ע"ב. ולא"כ לפ"ד זה הא דלא הבל מו בי' אב ע"ב משום דנמתה קיל יותר וכמ"ש המג"א. אבל לפי המסקנא דס"ל כר"ג רק כיון דמתענין שנות מבלימין ערביות שוב לחינו מוכרת דמתה קיל רק הוי בזמנו וגם אלו הי' יו"ש בלתם בזמנו לא הי' מבלימין כר"ג. ולא"כ לדידן דאין הלכה כר"ג רק דבזמנו מבלימין אפשר דגם נמתה כן. ולומר משום דלהמ"ר מוכרת לומר דמתה קיל אין לנו לומר להמסקנא ביפיון הוא דהוק דלהמ"ר הי' הכרח לזה. ולא מסכנא רק עפ"י הסכלתא ולמסקנא דליכא הכרח שוב מסכנא אפשר דל"א לה. [ויעויין מגילה (ס"ח ה' ב') דר' רמי לעקור ר"ש שמתה והכמים לא הודו לו. ולא"כ י"ל דלהמ"ר הי' מוכרת דמתה קיל משל"כ למסקנא]. ושוב מלאה דגם לפ"ד אינו מוכרת דמתה קיל. דהנה ר"ג אמר כי גזוני שלין מבלימין יו"ש דדבריהם כגון ר"ח תוקפ ופורים. וכן ר"ש שחל בערב שבת. והנה הני תרתי מילי לא תלי' חדא בחבירתה, דלפ"ה נימא דבר"ח תוקפ ופורים לין מבלימין מ"מ י"ל דבע"ש מתענה ומבלים. ותדע דהא בע"ש לא בתענית הרשות מבלים משל"כ בר"ח תוקפ ופורים בע"ש התוס' בעירובין [שם] ד"ה שלמי. ולא"כ שפיר י"ל לא לם נימא בר"ח תוקפ ופורים לין מבלימין לא בתענית חובה מ"מ בע"ש מבלים לא בהרשות. וגם י"ל בהיפוך ג"כ ובדקאמר הגמ' [שם] לא אתוקפה ופורים דבהו מבלימין משל"כ בע"ש. ולא"כ י"ל להמסקנא דלא לחוכיח דגם בדוהו של ר"ג לא עבדו בר"ח הינו בהא דע"ש. אבל בר"ח תוקפ ופורים עבדו בר"ג ומש"ה לא בלימו ולא מתה דמתה קיל לא להמסקנא. ולא"כ מבלת לדידן דלא עבדינן בר"ג שפיר י"ל דלא בנתה נרוך לבלים ונ"ש. ודברי התוס' [שם] ד"ה שלמי דסיינו דמה שלאמר לתענית בעו"ע דבריהם לאו משום דתשיב כמתענה ביו"ש כו' אלא דמלי דוהו בזה לא לם מת דעבמת משום דתשיב כמתענה ביו"ש עכ"ו אלא דהוי כשעות דמי אין מתחילין ברכות דהא אין נחוכין לא לשעות בתחלה רק אם התחילו אין מפסיקין. ולפסק ס"ל דשעות דיותר לא ברכות והא דאין נוחין בתחלה הי' משום דאין נוחין לשעות. [ולקח משמע ממג"א (סי' תקס"ב סק"ו) דמותר להתענות לשעות. ויעו"ש ביד לפרים מה שביאר כוונת הט"ו לתרץ קו' התוס' מבעלה מגא"ת. דמהה אינו אלא לשעורי ולא בטלה ותמוה דלפ"ז מלי סריך בעירובין [שם] הא ערב יו"ט משלימין אלמא משום דבטלה]. אבל שעות מותר לא ברכות. ונראה דהתוס' עירובין הי"ל הכריחו דשעות לא ברכות בקבלת קופין. וגם יש לו גיסא לאסור [הקבלת שלו] עכ"ו מותר. אך לינא בתרא קשיא על הא דתני זחכות דקרבות אסור ליתני רבותא יותר דקבלת קופין דג"כ אינו אלא זחכות דקרבות וגם יש לו גיסא דשרי [לד הזחכות שלו] אפ"ה אסור. וע"כ דהתנא לא נחית לזה הרבותא דקאמר הגמ'. וא"כ גם להר"ן לק"מ. גם י"ל דלמסקנא דגם בהד כלי שיש לו זחכות ובקבלת הנקבות אסור והזחכות מותר גם כוונת המשנה קרבות וקופין בחד כלי רק דלבקבלת קורא קרבות ולזחכות קופין [וכדקאמר הגמ' קרבות וקופין]. אמנם לפי"ז הי"ל לתנא לומר בלינא בתרא ג"כ קרבות לחודי' כמו דקאמר לינא קמא קופין לחודי' [ודוא באמת דקבוק נמן לפרש"י והר"ן]. וגם לפי"ז לכאורה הי"ל לאתויי קרבות סמוך לקופין ולא לבפסיק בתגל ומגירה. אמנם אין שיכי' קושיתו אינם כלום. אמנם הדקדוק מפר"ש דכלים קשיא לכאורה לרש"י ולר"ן דבתבו בלינא בתרא דקבות נקבות והבהקשתי לעיל. אמנם כבר נתבאר לי"ישב זה ליישבם. [אב"ה שוין במדוני המלוקי כ"ן]: מ"ז ותב"א עד פירוש. עיין בתו"ש ד"ש וחכמים ובמלוקי הגר"מ ע"ז. ולפשר דקו' תוס' על הא דלא אמרינן הכא כריבה כיון דלש מטלטל ושביק. וכ"כ הפ"ת (סי' תכ"ה) בביאור דבריהם. וע"ז הרע דבתי' בידים לא אמרינן בגירה. ויתיישב זה ג"כ קו' הפר"ת (שב) על הרע"ב על הא דפכר בתכמיס. שוב ראיתי בס' נתן לאיתן על הרמב"ם שכתב כן יעו"ש:

פרק ה מ"ב ולא רוכבין על גבי בהמה. עיין ברע"ב והוא מגמ'. והרא"ש כתב דבירושלמי אמרו הי' רוכב ע"ג בהמה אומרים לו רד כו' שביעת הוא שהוא מעוה על שביעת בהמתו כמונו למען ינוח שור וחמור כמוך. ע"כ. והנה שביעת בהמתו אלא מחמר שיעת רש"י בע"ז ע"ו ע"ז) בד"ה גזירה דעובר בלאו דלא תעשה כל מלאכה אתה וגו' וכל בהמתך ישבת"ש. וכן מבואר לדבריו בר"ן בע"ז (שם) שיישב"ש. ושיעת התוס' בשבת בגיה ד"ה בהמה) דשביעת בהמתו אינו עובר בלאו דלא תעשה לעצמו ינוח ובלאו דלא תעשה כל מלאכה אתה וגו' וכהמתך לא אתי אלא לאחמר לרוד ולא לשביעת בהמתו. והנה מהירו' הר"ל לכאורה יש לדקדק על שיטת רש"י. דאם נתנה דשביעת בהמתו הוא בלאו. מ"ש אמאי הפס הירו' קרא מלאחר דפ' מבשמים ולינו אלא עשה לחוד הו"ל לאמרא קרא המוקדם דפ' יתרו ונם הוא ל"ת. לאמנם גם לדעת התוס' לא יתיישב. דהא הרי"ף והרמב"ם פסקו כת"ק (דפ"ז דבלאים ג"ב) דיתיישב בקרון מייב כמו המנהג. ולא כשמואל בע"ז (מ' ב') דמפיק לה. ולשיטת הירו' שביעת הלאה כ"ל. דלא מייתי כלל לאמרא דשמואל. ומ"ש הרוכב לעולם הו"ל מחמר לא שהיו מבינים. ומ"ל פשיטא דלא לדעת התוס' רש"ל עכ"ו הו"ל להירו' לאתויי קרא המוקדם דהוי ל"ת הו"ל. עוד יש לדקדק קרא דהירו' פסחים (פ"ב ה"ג) וע"ז (פ"ק ה"ו) דמפרש טעמא דלאסר מכירת בהמה בגסה מכוס דפעמים שמוסרה לו לגסיון והוא מחזירה לו לאחר ג' ימים ונמצא עובדה בבהמה של ישראל ואינו מבאר הקבלה דאסור שביעת בהמתו ופשוט וידוע הוא לו לאיסור דשביעת בהמתו ומ"ש הבא דהוצרך לבביא הקרא דמעוה על ש"ב. והנראה דהבה הב"י (לו"ח סי' ש"ב) תמה על הירו' הבי"ל דהא קי"ל הי מוטא לא עלמו. ותירץ דמ"מ כיון שבהמה מלטערת עוברת על שביעת בהמתו. והשמ"מ (פכ"א מהלי שבת) הקשה עליו דלי כוונתו מדברנן הו"ל לומר בסביעות דלא דמי מוטא לא"ע מן החוטה עכ"ו מדברנן עוברי. דו"ל דס"ל לרב"י דשבת בבהמתו שרי. וכמ"ש המג"א (סי' ש"ב ס"ק ו') ולא"כ אין לאיסור משום שבת דהולאה רק משום ניחא ועבר בע"ת. ולפ"ש ג"כ הא דתפס הירו' הלי קרא דלמען ינוח. ויתיישב הא דבפסחים וע"ז הי"ל דקאמר הירו' סתם דעובר על ש"ב ולא הביא קרא והכא הביא קרא. לא דלשיטת התוס' אידי ואידי מלמען ינוח הוא. משום דהיכא דהוי מלאכה פשוט לו דאסור משום ש"ב. אבל הכא תידש דדרשינן נמי לניחא לא במידי דלאו מלאכה ולא"ש. ובתשובה אלכתי:

www.hebrewbooks.org www.jnul.huji.ac.il

וס"ל דהו"מ לרומיה דלין הנעשה משום דהוי כמתעסק ביו"ש מסת דשבת ויו"ט הן אסורין ולפיהם מותרים. וכדאיתא ר"ה (י"ט ח') וא"ל ע"ל דאתיא כר' יוסי דמותר להפליט בע"ש. אי כרבנן ובלא הבלעה רק לשעות וכמ"ש הרוש (שם) ד"ה אסורין וא"ל הא דלפיהם אסורין אינו משום דמתעסק ביו"ש. אמנם לרבי' ר' בחוש ר"ה הא"ל לא ס"ל כן ויעו"ש בחוש ר"ה דבאמת לא סיימו הדבריהם עיקר על רב יפתח ר"ל. ולדבריהם שם ע"ל דרק בכוונה אינו מוכח דרב יו"ש דבריהם. ומלה אם מותר להתעסק לשעות ביו"ש דבריהם לרשות מלה לבלות דחלי בדיבורי הרוש' הלא דמרוש עיקרון ס"ל מסמע דס"ל דמותר לף לרשות וכ"ל מהרוש' ר"ה שם לרי' קמא דאיתא כר' יוסי ס"ל דדוקא בהבלעה אבל לרי' ר' דבלא הבלעה מותרת דלבדו לף שעות אסור ויש לעיין בזה. במג"א (סי' ר"ח ס"ק ח') ומיהו בספ"ק דעירובין כי דמותר להתעסק בו שעות אבל לרמב"ם אסור שהוא שבות. יעוי' בעה"ת (ר"ח ס"ע סק"ע) דמוכח דהוא דרבנן יעו"ש דלף לרמב"ם הכי דנוק ר"ה הוא דאוריתא. אבל סתעניא בו אינו אלא דרבנן. ומלה דהו מוות רש"י רבא מתחילו אבל אי ר"ח דלף דאיקרי מוקד לא כתיב ימי משתה. ועיין בהרוש"ל כאן ד"ה ואם יתחילו דמדתה על פורים. ולהרמ"ל כוונת רש"י על דאוריתא. משא"כ פורים דאינו אלא דרבנן. ויעו"ש בגר"א (סי' ר"ח ס"ק ח') ומיהו בספ"ק דעירובין כי דמותר להתעסק בו שעות אבל לרמב"ם אסור שהוא שבות. יעו' בעה"ת (ר"ח ס"ע סק"ע) דמוכח דהוא דרבנן יעו"ש דלף לרמב"ם הכי דנוק ר"ה הוא דאוריתא. אבל סתעניא בו אינו אלא דרבנן. ומלה דהו מוות רש"י רבא מתחילו אבל אי ר"ח דלף דאיקרי מוקד לא כתיב ימי משתה. ועיין בהרוש"ל כאן ד"ה ואם יתחילו דמדתה על פורים. ולהרמ"ל כוונת רש"י על דאוריתא. משא"כ פורים דאינו אלא דרבנן. ויעו"ש בגר"א (סי' ר"ח ס"ק ח')

מסכת מגילה

פרק ב מ"ו דבר שמעתו בלילה כבר כל הלילה. עיין ברש"ב והוא מהגמ' דאתי לאתויי לאתויי לאכלה כדאמרינן בתרא. ולענין הלכה נתלקו דעות הראשונים בזה. ואיתיה לרבינו שמשון בה"ר שלגזי שבל הליכות עולם (שער ג' בלל ס"ז) בתחסה על הרוש' בסוגיין (כ"ח ח') ד"ה לאתויי שנראה מדבריהם דהלכה כראב"ע משום דאיכא ר' אחאי כוותי' בספרים (ק"ל כ') וזכרמות (מ"ו ב') ובברכות (רים פרק קמא) והקשה הא אמרינן ביבמות (דף ק"ח כ') מה לי חד סתמא מה לי תרי סתמי. ונדחק מהוה. [ויו"ל דכונת הרוש' אם ז"ח דל"ם ש"ח לשון הלכה כדאמרינן (מ"ב ח') יעו"ש]. ולענין זה יש לדקשות בזכרמות (מ"ו ב') תוד"ה אימא". וביותר קשיא על הסמ"ג (כמ"ש מ') דכתב דסתי חדא סתמא דמגילה מקמי ג' סתמי יעו"ש. וכ"ל. עיי' מלה לף הרמב"ם בתי' הבית שיקר הרא' דלין כמ"ש מיבמות (שם) וכן לראיה בתי' הרמב"ם. עכ"ז מלה דמשם אין ראי' כלל דהתם ליכא סתמי דסתרי אחדדי רק סתם ממתי' ומתלוקת בברייתא ושפיר פריך לי סתמא שיקר מה לי חד סתמא מה לי תרי כיון דליכא דסתרי. משא"כ היכא דסתרי אחדדי ואינטריך לאסמא חדא מקמי הבתרא שפיר יש לאסמא חדא מקמי הבתרא כעין דאמר ב"ק (ע"ו ב') ואינטרוכן (ל"ז ב') דאיפוך חדא מקמי חברתי וכמוס סופרים (פ"ו הל' ד') דבעלו לי שמעי ר'. אמנם מקידושין (ל"ד ב') יש ראי' דלף ליכא דסתרי אחדדי עכ"ז אמרינן מה לי חד סתמא מה לי תרי סתמי. וא"ל ע"ל דל"ל לכל הני הא"ל דאמרינן סתי חדא מקמי חברתי אלא דאינטרוכן לאסמא חדא מקמי הבתרא אמנם יש לומר דהנה אמרינן בכל דלהו טעמא דמה לי חד סתמא מה לי תרי סתמי. ומ"ל דלא הכל הני הא"ל דאמרינן סתי חדא מקמי חברתי אלא דאינטרוכן לאסמא חדא מקמי הבתרא אמנם לפי"ז עיקר הכי' על הא דמקשה דר"מ לחכמים דר"מ מסר בירו' דר"מ לחכמים לא קבי' משום דמילי מילי קתני דסוף סוף כי מוקי בס"מ ממי ע"כ כבי ועיקר הכי' לינו הלא על הקו' דרבנן דלדרבנן הוא דחוק עובא: **גם** לא ביאר הרמב"ד בס דגמ' דידן לא ס"ל בהירו'. ולין יהודן לגמ' דידן ע"כ לפי הכלה דס"ל דלא מוכח כלל דגמ' דידן פליג ע"ז. דמה שאמר ליכא קדושה איינו קדושה דמשיעקא. וכעין מ"ש הרמב"ן על ביכ"ע ג"כ. וא"כ אפשר דגמ' דידן ג"כ ס"ל בהירו' וכ"ל מדבריו בהשגותיו על הר"ה דבשיג עליו מהירו' ממש ג"כ ס"ל דגמ' דידן ס"ל בהירו'. אי אפשר דבהא פליגא גמ' דידן על הירו' דלהירו' רבנן ביאותה קאמרי דלף לא מעיר גדולה לקנינה. והגמ' דידן ס"ל דרבנן אתמו' רק מתמו על ר"מ דלדידן לף לא מעיר גדולה לקנינה אלא דבכל עניין שרו משום דעקרא קדושתה. וכדפרש"י. דהכי משמע לישנא דגמ' אי אוכא לאיתם כי' משמע דלדידן ר"מ כלל. וכיון דלא קבי' דרבנן לדבריהם ממילא דל"ק ג"כ דר"מ לדר"מ דמילי מילי קתני לף לא כמ"ש הרוש' רק דבשמוכרין מרבים ליחיד בעי תנאי וכ"ל לפי' הירו': **ונקב"פ** בס"ת מלה לשיטת הרמב"ד דיש לפסוק כהירו' דמרבים ליחיד ומגדולה לקנינה אסור אם לא על תנאי. וכ"ל לפי' הרמב"ד בביאור הירו': **והרמב"ן** בחידושיו ביאר קו' הירו' ממשנה כ' על משנה ג'. דכיון דאין מוכרין אלא מרבים לרבים תנאי זה למה. ולכן אותמוהו בס"ם אבל בביהכ"נ על הר"מ ונקבע מקדושתו וכשמוכרין על תנאי מותר להשתמש בו. ובסברת הרש"ם שהשג מהרמב"ד המ"ל. ומה שהקשה דרבנן לדרבנן הייט משום דמשמע לי' דרבנן לא בהירו' רק מרבים ליחיד ולא לתמיד חול ולכך פריך. ומוקי לה בס"ת. וכתב הרמב"ן ז"ל ע"ז דה"ר שוגי' דתלמודא דידן מדקאמר מרבים ליחיד ליכא קדושה משמע דקאי על ביהכ"נ. ולענין קו' הירו' מתוך בעיניו הירוא של רש"י דלף מרבים לרבים לא שרי ר"מ רק על תנאי משום דמכירה מלעבר דרך ביזיון הוא כלומר לינו בעיניו לבלום. והקו' דרבנן לדרבנן גמ' דידן לא סברה הלי דיוקא דדוקא מרבים ליחיד רק דבתמת רבנן בכל עניין מתירין וכמ"ש רש"י בד"ה ורבנן: **ולדבריו** בס"ת נראה ר"ל רק בביהכ"נ דמרבים ליחיד לאסור לגמרי ובן מעיר גדולה לעיר קטנה דהא רבנן ל"ם עני' ד"מ רק בביהכ"נ משום דס"ל דעקרא הקדושה. אבל בלא זה גם הם היו מודים דאסור ועדיפא מיני' דלף מגדולה לקטנה אסור. ולף דלהירו' דיוקי בס"ת מוכח דרבנן ס"ל דמרבים ליחיד דאינו אסור. מ"מ בס"ם דין להירו' על ביהכ"נ דשוב לא מוכח דרבנן פליגי על ר"מ בזה ודאדרבא עדיפא סבירא לרבנן דלף מגדולה לקטנה הוי הוכרח רק דמותר בביהכ"נ משום דעקרא קדושתו. ל"ל בס"ת דלא נקע שפיר יש לאסור ולין לומר כיון דהיינו דבביהכ"נ מותר לנקע ל"ל לנקע ל"ל בס"ת נהי דבס"ת ל"ל לנקע מ"מ זו הנקעה נלתלוש מרבים ליחיד שפיר נקע. דה"ל דהא חזין לבירו' אליבא דר"מ דלף דבביהכ"נ מותר עכ"ז בס"ת אסור מרבים ליחיד. וא"ל מהכ"ת לעשות מחלוקת בין ס"ם דין להירו' בסברא זו: **עוד** יש לעיי' דהמה לפי' הס"ם דין לענין תנאי דשלגי רבנן על ר"מ ז"ל דבעיקר הדין לא פליגי דהיכא דלא נקע נקע הקדושה הוי ביזיון מכירה תלוה. והא דמתירין ממכר עולם הייט משום דס"ל דנקעה הקדושה לגמרי. אבל לולא זה הא אפשר דמודו לסברת ר"מ. ו"ל בס"ת שפיר יל דגם רבנן מודו דאין לאסור רק על תנאי. דלף דלהירו' מוכח דבס"ת ל"ל תנאי הייט משום דלא סו"ל בסברת הס"ם דין דמכירה תלוה בביזיון ולכך אם ל' ויכה דלא נקע הקדושה מותר בלא תנאי אבל לפי' הס"ם דין דמחזין לר"מ דגם בלא הנקעה אוכא ביזיון מ"מ לאחוה יש מקום לומר דגם רבנן מודו דבלא הנקעה אסור והא דהירו' בביהכ"נ הייט משום דאיכא הנקעה: **אמנם** נראה דיש דכיון דמוכח מהירו' דיותר איכא ביזיון היכא דאיכא הנקעה מהיכא דאיכא הנקעה. מ"ל נהי דהס"ם דין סובר דר"מ אוסר לף בלא הנקעה מ"מ רבנן דמתירין לף היכא דאיכא הנקעה. ומה מייני לביזיון שפיר מוכח במס"ם דהיכא דאיכא הנקעה כ"ם דמתירין דבסברא זו ל"ם ס"ם דידן אינו דיותר ביזיון הוי ש"ל הנקעה וכיון דרבנן ל"ת לביזיון לף בהנקעה כ"ם היכא דאיכא הנקעה. ונראה להביא ראיה לזה דס"ה מותר בלא תנאי. משום דהא הגמ' מקשה על ר"מ דאין מותר הא הוי ביטול ומתרץ דס"ל כר"י דלד לו ע"מ להחזיר לפור מ"ל אם אינה ממילא גם בתנאי אסור דס"ה והא ומבוטלת [ד' ח'] ד"ה והדר. ונעשלם בחמת לפי הסוגיות דבסעות לא נשרך לומר דרב יפתח ר"ל יוסף לא סבר לאת דיו"ח ס"ל הלכה כסת"מ. ויתיישב בהכי מה שראיתי מקצין שבת [מ"ו ח'] דפירך והתניו"ח הלי כסת"מ דעל מי קאי הקו' אם על רב יפתח ר"ל יוסף שם הא לא ס"ל הכי בחולין [דף מ"ב] ואי על רבה בב"ח שם ר"ל לא ס"ל הכי בגיטין [דף ס"ח]. ולהמ"ל יתיישב דלעולם קאי על רב יפתח ר"ל יוסף ולפי הסוגיא דבסעות דשוב לא מוכח דרב יפתח בר יוסף לא ס"ל דאמר ריו"ח הלי כסת"מ וכ"ל. הלכתי קאי גזה מחמת שהוא כלל מדע מגד כל הראשונים ס"ה הרשב"א והרמ"ם והאו"ז שהחליטו מיבמות וקידושין דאמרינן מה לי חד סתמא מה לי תרי ולא סתמי לף היכא דסתרי אחדדי. ולפע"ד הדברים הנ"ל שכתבתי ניתנו לאומרן ומסתברים מאוד בכבל הפשוט דכי מסתפקא לן לחזרו סתמא בתרא דליית לן לגמול בתר רוחא. כמו בכל ספק דעלמא. ומה"ש למ"ם התוס' מולין [כ"ח כ'] דכיר המתחיל לפי ושיכורו (כי כ') ד"ה זפ' דוכ מדין ממי הוי הוב דסיע ס' מחצה ס' רוב ומ"ל ס"ל פשיטא דוכ מדין דא' מע' סתמי הי' בתחרוה כמוכן. ודין להמיין עוד נפש:

פרק ג מ"ב לין מוכרין כו'. במשנה זו ובמשנה שאחרי נבוכו בה הראשונים והרבה ביעות נתמנו בה ויען כי מלוד לפי ענין בהן לאמרתי לשיחה ויזוות לי בעזרה"ת. **הנה** הירושלמי מקשה משנה כ' ומשנה ג' אהדדי. אמנם בביאור דאיתי דמחלקן הרמב"ן והרלב"ד. דבמתיים דשיש (כי' קע"ו) פי' דהקו' הוא ממשנה ג' על משנה ב' דכיון דרימ סבר דלין מוכרין אלא על תנאי ל"ל לאמלי לין מוכרין מרבים ליחיד הא עומד בחזקה מרבים בדמשיקרא כיון דלאמת שיהו מהזיין. והא דמקשה דרבנן לדרבנן פירש הרלב"ד דס"ל דרבנן בביתותא קאמרי דגם מעיר גדולה לקטנה לסור. ומשנה ג' מהיכן לחויב לגמרי. ולפיהן העמידו לותה בס"ת. הנה מבואר מדברי הרלב"ד דהיכא דמוכרין על תנאי קאי קדושתו ולין רשאין להשתמש בו ולכך קאמר דלף לפי' הירו' עכ"ז לר"מ קדושה ביהכ"נ לינו נקע. ות"ל יש לדבון דבמאי מיירי משנה ג' דלין מוכרין אלא על תנאי לא מרבים לרבים ל"ל ל"ל תנאי. ולו' נסברת רש"ם דלף מרבים לרבים בלא תנאי הוי ביזיון. לכך לעולם בעי תנאי. מ"ל יקשה דגם בס"ם מיבעי תנאי. ועי"ל דלא בעיון תנאי דאל"ל מאי אהני הירו' בהא דמוקי בס"ת. וע"ל דבס"ת כיון דקיימא בקדושתו ל"ל תנאי מ"ל גם ביהכ"נ לר"מ כיון דלינו נקע הנאי זה לשה. ולו' דמיירי במוכר מרבים ליחיד דאיכא הוכרה לכך בעי תנאי. ומרבים לרבים בלמת ל"ב תנאי. עדיין קבי' נאי איכא בין ס"ת לביהכ"נ. הא בס"ת ממי אם ילקה לאוכרו על תנאי מותר לף מרבים ליחיד. ובביהכ"נ אם מוכרו מרבים לרבים ל"ב תנאי. וא"ל דין שביהם שוה ולמה פליגינהו בתרתי. ובכ"ת לא תנא דין תנאי ולכך אסר מרבים ליחיד. ובביהכ"נ לא הני לאיסור דמרבים ליחיד ותני דין תנאי הא אידי ואידי חדא מינהו. והו"ל לתרן דמילי מילי קתני דאסור לחויב. ואם מוריד כגון מרבים ליחיד בעי תנאי. ובעין שכ' הרי"ם. ואפשר דאל"ל לך דבריהם תני בס"ת משום דבגן דס"ל דביהכ"נ מותר לחויב. ויסיפא תני ביהכ"נ משום דבגן ל"ב דמותר לחויב. אבל לר"מ אמת דין שביהם בעין ומילי מילי קתני. אמנם לפי"ז עיקר הכי' על הא דמקשה דר"מ לחכמים דר"מ מסר בירו' דר"מ לחכמים לא קבי' משום דמילי מילי קתני דסוף סוף כי מוקי בס"ת ממי ע"כ בכי ועיקר הכי' לינו נלא על הקו' דרבנן אדרבנן והוא דחוק עובא: **גם** לא ביאר הרמב"ד דידן לא ס"ל בהירו'. ולין יהודן לגמ' דידן ע"כ לפי הכלה דס"ל דלא מוכח כלל דגמ' דידן פליג ע"ז. דמה שאמר ליכא קדושה איינו קדושה דמשיעקא. וכעין מ"ש הרמב"ן על ביהכ"נ ל"ב. ול"ל אפשר דגמ' דידן ל"ב ס"ל בהירו' וכ"ל מדבריו בהשגותיו על הר"ה דבשיג עליו מהירו' ממש ל"ב ס"ל דגמ' דידן ס"ל בהירו'. אי אפשר דבהא פליגא גמ' דידן על הירו' דלהירו' רבנן ביאותה קאמרי דלף לא מעיר גדולה לקטנה. והגמ' דידן ס"ל דרבנן אתמו' רק מתמו על ר"מ דלדידן לף לא מעיר גדולה לקטנה אלא דבכל עניין שרו משום דעקרא קדושתה. וכדפרש"י. דהכי משמע לישנא דגמ' אי אוכא לאיתם כי' משמע דלדידן ר"מ כלל. וכיון דלא קבי' דרבנן לדבריהם ממילא דל"ק ג"כ דר"מ לדר"מ דמילי מילי קתני דלף לא כמ"ש הרוש' רק דבשמוכרין מרבים ליחיד בעי תנאי וכ"ל לפי' הירו': **ונקב"פ** בס"ת נראה לביאת הרמב"ד דיש לפסוק כהירו' דמרבים ליחיד ומגדולה לקטנה לסור אם לא על תנאי. וכ"ל לפי' הרמב"ד בביאור הירו': **והרמב"ן** בחידושיו ביאר קו' הירו' ממשנה כ' על משנה ג'. דכיון דאין מוכרין אלא מרבים לרבים תנאי זה למה. ולכן אותמוהו בס"ם אבל בביהכ"נ על הר"מ דמרבים ליחיד דאינו אסור. ומה שהקשה דרבנן לדרבנן הייט משום דמשמע לי' דרבנן לא בהירו' רק מרבים ליחיד ולא לתמיד חול ולכך פריך. ומוקי לה בס"ת. וכתב הרמב"ן ז"ל ע"ז דה"ר שוגי' דתלמודא דידן מדקאמר מרבים ליחיד ליכא קדושה משמע דקאי על ביהכ"נ. ולענין קו' הירו' מתוך בעיניו הירוא של רש"י דלף מרבים לרבים לא שרי ר"מ רק על תנאי משום דמכירה מלעבר דרך ביזיון הוא כלומר לינו בעיניו לבלום. והקו' דרבנן לדרבנן גמ' דידן לא סברה הלי דיוקא דדוקא מרבים ליחיד רק דבתמת רבנן בכל עניין מתירין וכמ"ש רש"י בד"ה ורבנן: **ולדבריו** בס"ת נראה ר"ל רק בביהכ"נ דמרבים ליחיד לאסור לגמרי ובן מעיר גדולה לעיר קטנה דהא רבנן ל"ם עני' ד"מ רק בביהכ"נ משום דס"ל דעקרא הקדושה. אבל בלא זה גם הם היו מודים דאסור ועדיפא מיני' דלף מגדולה לקטנה אסור. ולף דלהירו' דיוקי בס"ת מוכח דרבנן ס"ל דמרבים ליחיד דאינו אסור. מ"מ בס"ם דין להירו' על ביהכ"נ דשוב לא מוכח דרבנן פליגי על ר"מ בזה ודאדרבא עדיפא סבירא לרבנן דלף מגדולה לקטנה הוי הוכרח רק דמותר בביהכ"נ משום דעקרא קדושתו. ל"ל בס"ת דלא נקע שפיר יש לאסור ולין לומר כיון דהיינו דבביהכ"נ מותר לנקע ל"ל לנקע ל"ל בס"ת נהי דבס"ת ל"ל לנקע מ"מ זו הנקעה נלתלוש מרבים ליחיד שפיר נקע. דה"ל דהא חזין לבירו' אליבא דר"מ דלף דבביהכ"נ מותר עכ"ז בס"ת אסור מרבים ליחיד. וא"ל מהכ"ת לעשות מחלוקת בין ס"ם דין להירו' בסברא זו: **עוד** יש לעיי' דהמה לפי' הס"ם דין לענין תנאי דשלגי רבנן על ר"מ ז"ל דבעיקר הדין לא פליגי דהיכא דלא נקע נקע הקדושה הוי ביזיון מכירה תלוה. והא דמתירין ממכר עולם הייט משום דס"ל דנקעה הקדושה לגמרי. אבל לולא זה הא אפשר דמודו לסברת ר"מ. ו"ל בס"ת שפיר יל דגם רבנן מודו דאין לאסור רק על תנאי. לף דלהירו' מוכח דבס"ת ל"ל תנאי הייט משום דלא סו"ל בסברת הס"ם דין דמכירה תלוה בביזיון ולכך אם ל' ויכה דלא נקע הקדושה מותר בלא תנאי אבל לפי' הס"ם דין דמחזין לר"מ דגם בלא הנקעה אוכא ביזיון מ"מ לאחוה יש מקום לומר דגם רבנן מודו דבלא הנקעה אסור והא דהירו' בביהכ"נ הייט משום דאיכא הנקעה: **אמנם** נראה דיש דכיון דמוכח מהירו' דיותר איכא ביזיון היכא דאיכא הנקעה מהיכא דאיכא הנקעה. מ"ל נהי דהס"ם דין סובר דר"מ אוסר לף בלא הנקעה מ"מ רבנן דמתירין לף היכא דאיכא הנקעה. ומה מייני לביזיון שפיר מוכח במס"ם דהיכא דאיכא הנקעה כ"ם דמתירין דבסברא זו ל"ם ס"ם דידן אינו דיותר ביזיון הוי ש"ל הנקעה וכיון דרבנן ל"ת לביזיון לף בהנקעה כ"ם היכא דאיכא הנקעה. ונראה להביא ראיה לזה דס"ה מותר בלא תנאי. משום דהא הגמ' מקשה על ר"מ דאין מותר הא הוי ביטול ומתרץ דס"ל כר"י דלד לו ע"מ להחזיר לפור מ"ל אם אינה ממילא גם בתנאי אסור

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

כמוס רגלים ואם לא משלמתם מבר כלל. ומ"ל הגמ' בדף כ"ז דמסיפא לענין למכור לבתחלה אין מכסתם לא. ומ"ל ד"ב תעלי וקמ"ל. והרז"ה בשם רבינו אפרים דמתלג דמשנה ב' מיירי בביכו"ש של רבים ומשנה ג' מיירי בביכו"ש של יחיד. וכ"ל מפרי"ת דכתב על משנה ג' דמיירי בכל יחיד וקונגנו לה דרבינו אפרים בכ"ל. וסיום הביכו"ש של יחיד ס"ל דנם ע"מ שפקדום מעמ"ב בביכו"ש של רבים. ולדידהו יש לעיין לרבנן דס"ל דשוכרין ממכר עולם אפשר ב"ב דזוקא בכל יחיד אבל בכל רבים. ומלא דכתן דס"ל מעמם ב' דמכל רבים ליחיד מותר מ"ב ס"ל דכל יחיד דמי לכל רבים וכן דס"ל דכל יחיד ס"ב בכל רבים. וכ"ל דכתן דשוכרין ליחיד מ"ב דלמא ומכור היחיד לחמים הול וע"ב דיותר. ומ"ב נראה לרבנן גם הם מודים דלף של רבים כוכרים לגמרי דנקבע הקדוש: וא"ב גם לדידהו נמ"ת דלא נקבע הקדוש בפיר יש לאסור מרבים ליחיד ולף מעיר גדולה לעיר קטנה: והרז"ה וסמלאי. ומלאי ר"ל מיכאל דמלי מלי קתני. אף לאיתי הכרם בין מ"ש מ"ר להרז"ה וסמלאי. דהר"ן כתב דאם שוכרין אותו ממכר עולם אריך שלא יוריזהו מקדושתו. וכזה מיירי בשנה ב'. ומשנה ג' מיירי בכלה דמוריזין אותו ממוייב למכור על המלי. ולדברין אפשר דהדמים בכל מקום מתייב בהמלות. כך לענין קדושת ביכו"ש גופי' יש חילוק. אמנם הרז"ה וסמלאי כתבו דהיכא דמעלה הדמים אותר לנפקיע הקדושה מביכו"ש וכזה מיירי משנה ג'. והיכא דאינו מפקיע קדושה ביכו"ש מותר לעשות עם הדמים כל מה שירצה. ולדבריהם נ"ל דלף דכסריס אף דלא הופקעה הקדושה מכסריס מ"מ מחוייב להעלות הדמים [וכמו שהקשה הרשב"א ודמו הרמב"ן בדבריו ג"כ]. היינו משום דכסריס תמירי דמ"ל דכסריס ג"כ מיירי בהוריזן כגון מרבים ליחיד דמ"ל דהא בכגון דמתירין אבל אין ליחיד אף דליכא עילוי' דדמים כיון ע"כ דס"ל אם לא מקרי הורדה ואמ"ש בכסריס אריך עילוי' וע"כ כגון דכסריס תמירי. אמנם לא ידעתי מי הכריח לרבינו לכ"ז ואמלי לא קאמרי דבלא הגלי לכתר לחוייב. ואם לא קאמר כ"ש לא מרבים לרבים דליכא הורדה אותר ממכר עולם לו מכירה על תנאי אף בהורדה וכמ"ש הר"ן בתמה: ואפשר משום דמשמע לרבנן לא הסירו רק ליחיד אבל לא לחול וכמ"ש הרמב"ן בהוצאת היום דמקפה ג"כ דרבנן מדרבנן. וה"כ עדיין תיקני דרבנן מדרבנן. וכן נמ"ש הראב"ד בתמים דשם בהוצאת היום דבנתותא [ולפסד ד"ל לגמרי דילן והא דקאמר לא ליכא לנתיבה כיון לגיש לבון ל"כ דקאמרי רבנן]. וה"ר מוכרחין לכני לומר דהיכא דליכא בהקעה ל"ל עילוי' כמשנה. ולפי"ז שוב אפשר דאין לחלק בין לגיה"כ לפסיים רק דכסריס ג"כ מיירי בהוריזן כגון מרבים ליחיד. ושוב מצאתי כן לדב"ר מהי' הר"ן הנדפס מחדש: וב"ג שהוא דעת הרמב"ם מדכי בהלי פ"ה (פי' ה"ר) דמכר טיי ס"ת לסור להוציאן לחול הל"כ מכר לקנות בדמיהן ס"ת לו תמיד. משמע לכל אם הוא מוציא לחול ל"ל לעלות דיון ומ"ל הא. וע"כ [ולפי"ז דמשנה ב' דיש פירקין הייט לחוייב וכמ"ש הרמ"ה והמלי]: [ולאיתי לאמתל"ם (כל' בדקה סי' מ"ב) בסכיים דעת הר"ב לדעת הרמב"ם. ולפעד"ד ל"ל לזה כן ל"ל לאמר לדקדק הר"ב בני מהנה זע"ב במל"ם. וע"כ משום דאו אף כדמים יוצאין לחולין. והרמ"ם בתיב לא דקדק בני מתנה לדיבני זע"ם במל"ם]: ולדברי הם כיון דמשנה ב' מיירי בלא עילוי דמים לחמר לחוייב. ואמ"ם הארו רבנן מרבים ליחיד ל"כ מוכרח דס"ל דמרבים ליחיד ליכא הורדה. ל"כ כ"ם מי בס"ת מותר. [אם לא לפי הרמב"ד דרבנן בתוחות קאמרי וכמ"ל]: ולדידהו ל"ל דהא דמותר למכור מלי בתמיד לא יומי לחוגרת ומשכנה משום דהכא מכירה הלוטה רק משום ביזון מתנה. משא"כ בחוגרת ומשכנה ודלא כהוה"ם חוגרת. ועי' רש"א שם.

(יותר לא נמצא):

פרק ד מ"א

קרקעות שנים יצאו. ואם אחד מהשנים קורא במגילה פטולה לו על מה עיין בס"ת לא"ח שמע ובמק וכו' ויעו' מג"א (שם סק"ו) דהחשב מפני הסומא שיתן לבו לזה הקורא ולא לש"ן והוא מב"ר בשם אחרות חיים ודייק מזה המג"א דהוא עצמו יכול לשמוע מש"ן אעפ"י שקורא במגילה פטולה לו ע"פ. ומה שיש לדקדק בזה בכר הרגיש הפמ"ג בחלל אברהם שם והבית גם מלגיהו יעוש דלין פתחלת לחי' מר' יהודה בוודאי לא קרא אח"כ דאל"כ לא הפיא רחי' מר' ע פון דלמא גם הוא קרא אח"כ. [ולגלי זו ליש קושי' דהא יש לתבין דאין התחיל ר' לבניא רחי' מן המאיר הא בפשוטו יעוש דלין פתחלת לחי' מר' יהודה דהוא המאיר ע"כ נראה דכוונתו כדאיתא ביומי' (פ"ק דברכות פ"ח) על מעשה דר"ב דשריך שם ור"ג שליג על רבן ועבד עובדא כוותי' והא מליגו בר"מ ור"ש ור"ע דשליגי על רבן ולא עבדו עובדא כוותייהו ומתיין שאני הכא שהוא לשיטון יעו"ש. וכ"כ הכא אף דשוא המאיר מ"מ לא הוי עביד עובדא כוותי' ומדעביד עובדא מכלל דאיש לי' רבים דקיימי כוותי' וכתר לו דיבלבם כמותו. והתיריגן בכולהו דוכתי דמעשה רב. הלכך הבית ר' ראיה מר' יהודא מדעבד עובדא כוותי' ואמ"ש אמרו לו אין מניחין לחי' מן המאיר לחי' מן הקטן ומסיקר לחמר מן הקטן דדלמא גם ר' יהודה לא עבד עובדא כלל כוותי' רק קרא אח"כ. אף דלדידי' מ"ל שקטן מוציא ואינו לקרות אח"כ ל"ש לא עבד עובדא כוותי' רק בחכמים. והבית רחי' מר' מרסון וסתרו לו דקרא לחי"כ גם הוא עבד לו דיקא לחי"כ ומ"ל דעבד הרבנן למעשה. וה"ר מ"ש. לחמם מה שהקשה קצת דלמלי אמרו לו אין מניחין לחי' מן הקטן וסיקר חסר. [ולפי"ז אינו שהי' בכנין ביון בשם ס' יד דוד וגם הוא הוא' כעין זה דמגילה חמור יותר הייעד מכ"ר מבואר בכל הראשונים דיתקנו דאמלי קטן אינו מוציא במגילה הא מתוייבו דרבנן מכלל דבבו קבלה ר"ש הוי כדרבנן. [ולפי"ז אם ניתא כמ"ש הטו"ר במגילה שם דאמרי תקני אמלי אין מוציאין נשיב דהוא דרבנן ולא מדאו"ר. וזהו קי' סר"ר שם. אמלי אם ניתא כן אמרי אמלי לא קבלו עדיון לענין נשים שם בכ"ש. ודחק עומר דיוון דבשלה עדיון לענין לגבים דשם מד"ר בכלה טולה ולא אמרי אף לענין דרבנן כגון נשים דהא. דחוק דל"ל לם מעיד על לי בגדלו מאלה בקטנו אחכל מנומה דאוריתא לא חיבי עדותו כלל אף לאמלו הומה דרבנן וזה בוודאי אינו]. גם מה שהי' בנתל יצחק (סי' ל"ש עיף ז' בהגה) משום דאתחזק היוכל. אינו כלום מחמת כי דבריה חדא דבדרבנן אף פלוגתתם אלמן כמו בקיום שטרות אף לגוזלת ממון ועוד כיון דשם על הדין לבתחלה אם יקרא קטן ל"ש כלל לתחתון כמונן. ולל"ל אף גדול לא הי' מהימן בלוריתא. ע"ש. ועל"ל דאם לא מקרי לתחתון. ע"כ נראה לי בכור דסר"ם בתחק לבוא מתכן זה. דינם יעו' בשו"ת בשם אדם (סי' ע"ב) דהבית מכמה פוסקים דאין סומכין דין על סחם בע"ע משום שמא לא הבינו לו לא דקדקו כל הצורך. והבית רחי' מפ"ק דחולין (ז' א') נבי ר' יהושע בן זמרא שהעיד לגבי ר' על ר"מ שאכל עלה אף רק בנים אמן והיה ר' חת בית שמן על ידו. מכלן לה"ח שאמר דבר סלכה דאין מוחין לזהו. מ"ב מבואר דהוקל ח"מ לבל סחם אדם מוחין לזהו משום דשמא לא דקדק כל הצורך ובדפריך ממי סחם דלמא בזן עינו בגד זה ואוכל בגד אחר. ומה פוק חזי מאן גברא רבא מסכיד עלי'. ומ"ב ה"ר במעיד בגדלו מה שראה בקטנו אין סומכין עליו דדלמא לא דקדק כל הצורך. הייט אף דלמא הוא דהי' קטן וקראה מ"מ דלמא גם גדול קרא ל"ב. ואחי קלי מסחמעי דאם יצאו בקריאה הגדול ושמעו ל"ב קריאת הקטן ומבו"ה לבו בקריאתו אמנם לא יצאו בזה רק בקריאת הגדול שקרא אז ל"ב. והקטן לא דקדק כ"ב וסבר דרק הוא קרא. [ובפרש לסכרת הסוס סוטה הע"ל דאעונה בעצמו אינו שומע קריאת אחתר פעמים דיל"ל דהקטן שקרא לא ידע מקריאת אחתר]. ומ"ל לפ"ש דברי הסוסתא דמכלן ולוקרהכיגו שיהא קטן קורא לזהה לרבים ומפרש לה דכוונת הסוסתא בהדי גדול. והיינו משום דהא עדותו ודאי אמת שקרא בפשוטו אינו אמן עדי' כך רק דאמרינן דשמא לא דקדק ובגם גדול קרא לא כ"ל. מ"ב עכ"פ זאת מוכח דקטן

ל"ח. אמנם הרשב"א דמיים לחקורא בעצמו לא פטול יודע שהמגילה פטולה ע"כ לא ח"ק כמ"ש סחום' סוסה דסוחיל וקורא בעצמו יש לנוגע יותר בלא ישמע מהש"ן וכ"ל. אמנם בלמת גם על סברת הרוס' בשוטה בעצמם דומים להעומים אמן ואח"כ אמרינן דשמע לקול פשוטר הייחי דחכיבא. ומ"ב לוי כתבו דסעומים בעצמן אינן שומעין לפרכת כהיים לא דמכיבא. ולפסר דשלמי הם דרק כ' הם הקוקעים כתוצרות ה"ל לאפסר לפהיים שיהנו לב לשמוע קול הש"ר. וגם במקום ליכא שנים ולא גדול. משא"כ בשוטה דכל הציבור עוים פטיר חייבין לעשוים דלמא מתמת עייפים לא יתנו לבם לשמוע הברכת הכהים ה"ל לזמיר. וכן יהייבב בזה הי' דסכבכ"ל: וכמצאתי בחלוני (ס"ב דמגילה). ול"ל יש מי שלומר בלא כותרו כ' קולות בזה הי' אלא שבהיסן מהוך הספר פא אם ש"ן קורא לא המגילה לון לזי מן הציבור שלון מגילה ביון לבשות קולו עם קול ש"ן מפני שהם מפרסים כ' קלי משמעי בת' מהם ושמע שמע קולו כ"ל מן הציבור יותר מקול ש"ן ולא הקריאה שבעצ"ע. וכבר הקרענו בציבורים ע"ב מה שלמרנו בדבר החביב כ' קלי משמעי שבל כ' הקולות הוא אחר שישמעון ומשמה הרי לא הקעה בעיעה קולו של ש"ן בקולו של זה ודעת כל הצבור לגלה בקולו של ש"ן ואיני רוצה לעבור בזה לדם בכן אלא שמעכבים של קומוטים מוקם הוא ואין לדם רשלי לחדש דבר מעתה עכ"ל המלוקי. ומ"ב מבואר שלונות הראשונים דהלי' בכ' שיטות. דהמלוסרים ס"ל דמלי דתמרינן דבמידי דהביבא כ' קלי משמעי בכ' גברי מקול ל' מסכ' קולות ולא תרוייהו. [ולשיטתם ל"ל על מה דמהלן בין חד גברא לחרי גברי ל"ש בשטו דסיס נזכור ושמור סיו צריכין לשמוע כ' הקולות בשל"ב בבור ותלונות דלמ"ן לסס לשמוע רק קול הבור וחד קלא משמעי מב' קולות מבל"ב תרוייהו ול"ל לחלק בין חד גברא לחרי גברי. ל"ל דמשמע לי' דל"ל לאין לשמוע בלל אף קול לי לסכי מוכרח לחלק בין חד גברא לחרי גברי]. ולכאי חייבי לומר דשמעו מזה הקולות בע"ם. והמחיבין ס"ל דמב' גברי משמעי תרוייהו. ולפכי ליכא לאיתם מידי. וב' הסיוות הל"ל מבוארין בריטב"א ר"ם (ס"ז ח' ל"ד ל'). עכ"ש מבואר מהמלוקי דסוא עלונות הראשונים ובכר מתבאר דהסכמים הל"ל. מקור דברי הרמב"ם דידוע דאין דרכו לחדש דין שלינו מבואר להדיא אם לא בדרכו ודלה לי. והנראה לקח דין זה מהתוספתא וירו לפי סיבוהו לאחר יבואר. דהנה בתוספתא (ס"ב דמגילה סוף פסקא ד') לאחר דתנא סלי דבוצא בגמ' דיד מגילה (כ' ח') דתנו לתנא ר"ל ור' דאין מניחין לחי' מן הקטן ומן הסמיר. כיים בתוספתא מבלן ואילך הבינו שיהא קטן קורא לאתם לרבים. ולכאורה משמע מבלי הוספתא דהבינו כ' יהודה ודלא הרבנן. והוא ממנה לכאורה דכיון דרבנן סברו לרחייה ר' יהודה אמלי סבינו סוחה". והבעש"ע (בהל' מגילה והל' תוכה) פסק בחמת מהלי הוספתא דהלי כר' יהודה. וסבלא דעתו גם ברש"ן בשבת ס"ב בדיני חסכה. ומהלוקי (בס"ב דמגילה) כתב דאינו לחי לפרוך על התוספתא. אמנם כלה דהרמב"ם נוח אחרת עמו בביאור התוספתא דבכר נתבאר דהתוספתא עצמו המוב דאמלי הבינו כר' יהודה כיון דרבנן פליגי עלי'. ע"כ מפרש הרמב"ם לאלי תוספתא סבי. דלכ"ל יש לתבין מלי דאמרו ר' יהודה קטן סיים ואין מניחין לחי' מן הקטן למלי דמבואר ביו"ד (סס"ש קכ"ו) דבדבר דלא לחתמת הוסורת קטן מסומן. ויעו"ש בסב"ח (ס"ק כ"ט). ואף דיש לחלק מהסם להמעיין ע"ש קפי' מהכוונות (דף כ"ח) דבדרבנן לא ין להעיד בגדלן. מה שהיו הבנים בזה מכתובות הבכרי יוסף בהו"מ (סי' ל"ד). בשם גדול לי. ומה שהי' הבכרי יוסף משום דשמא לא יצאו בקריאתו וקרהו אח"כ לעצמן הוא דתוק דל"ב לאלי תוכרו לומר לו אין מניחין לחי' מן הקטן אף אם הי' גדול לא הי' עדותו עדות עד שיאמר שכרי לו בלא קלאו אח"כ. וגם לאיתי בס' כמן ביון שהבדות (סי' ק"פ) שהקשה ע"ש דל"ב מלי פריך הגמ' על ר' דלימרו לי' אין מניחין לחי' מן הקטן ממה שקרא לפני ר' יהודה הא ר' יהודה בוודאי לא קרא אח"כ דאל"כ אין הפיא רחי' מר' ע פון דלמא גם הוא קרא אח"כ. [ולגלי זו ליש קושי' דהא יש לתבין דאין התחיל ר' לבניא רחי' מן המאיר הא בפשוטו יעוש דלין פתחלת לחי' מר' יהודה דהוא המאיר ע"כ נראה דכוונתו כדאיתא ביומי' (פ"ק דברכות פ"א) על מעשה דר"ב דשריך שם ור"ג שליג על רבן ועבד עובדא כוותי' והא מליגו בר"מ ור"ש ור"ע דשליגי על רבן ולא עבדו עובדא כוותייהו ומתיין שאני הכא שהוא לשיטון יעו"ש. וכ"ל הכא אף דשוא המאיר מ"מ לא הוי עביד עובדא כוותי' ומדעביד עובדא מכלל דאיש לי' רבים דקיימי כוותי' וכתר לו דיבלבם כמותו. והתיריגן בכולהו דוכתי דמעשה רב. הלכך הבית ר' ראיה מר' יהודא מדעבד עובדא כוותי' ואמ"ש אמרו לו אין מניחין לחי' מן המאיר לחי' מן הקטן דדלמא גם ר' יהודה לא עבד עובדא כלל כוותי' רק קרא אח"כ. אף דלדידי' מ"ל שקטן מוציא ואינו לקרות אח"כ ל"ש לא עבד עובדא כוותי' רק בחכמים. והבית רחי' מר' מרסון וסתרו לו דקרא לחי"כ גם הוא עבד לו דיקא לחי"כ ומ"ל דעבד הרבנן למעשה. וה"ר מ"ש. לחמם מה שהקשה קצת דלמלי אמרו לו אין מניחין לחי' מן הקטן וסיקר חסר. [ולפי"ז אינו שהי' בכנין ביון בשם ס' יד דוד וגם הוא הוא' כעין זה דמגילה חמור יותר הייעד מכ"ר מבואר בכל הראשונים דיתקנו דאמלי קטן אינו מוציא במגילה הא מתוייבו דרבנן מכלל דבבו קבלה ר"ש הוי כדרבנן. [ולפי"ז אם ניתא כמ"ש הטו"ר במגילה שם דאמרי תקני אמלי אין מוציאין נשיב דהוא דרבנן ולא מדאו"ר. וזהו קי' סר"ר שם. אמלי אם ניתא כן אמרי אמלי לא קבלו עדיון לענין נשים שם בכ"ש. ודחק עומר דיוון דבשלה עדיון לענין לגבים דשם מד"ר בכלה טולה ולא אמרי אף לענין דרבנן כגון נשים דהא. דחוק דל"ב לם מעיד על לי בגדלו מאלה בקטנו אחכל מנומה דאוריתא לא חיבי עדותו כלל אף לאמלו הומה דרבנן וזה בוודאי אינו]. גם מה שהי' בנתל יצחק (סי' ל"ש עיף ז' בהגה) משום דאתחזק היוכל. אינו כלום מחמת כי דבריה חדא דבדרבנן אף פלוגתתם אלמן כמו בקיום שטרות אף לגוזלת ממון ועוד כיון דשם על הדין לבתחלה אם יקרא קטן ל"ש כלל לתחתון כמונן. ולל"ב אף גדול לא הי' מהימן בלוריתא. ע"ש. ועל"ב דאם לא מקרי לתחתון. ע"כ נראה לי בכור דסר"ם בתחק לבוא מתכן זה. דינם יעו' בשו"ת בשם אדם (סי' ע"ב) דהבית מכמה פוסקים דאין סומכין דין על סחם בע"ע משום שמא לא הבינו לו לא דקדקו כל הצורך. והבית רחי' מפ"ק דחולין (ז' א') נבי ר' יהושע בן זמרא שהעיד לגבי ר' על ר"מ שאכל עלה אף רק בנים אמן והיה ר' חת בית שמן על ידו. מכלן לה"ח שאמר דבר סלכה דאין מוחין לזהו. מ"ב מבואר דהוקל ח"מ לבל סחם אדם מוחין לזהו משום דשמא לא דקדק כל הצורך ובדפריך ממי סחם דלמא בזן עינו בגד זה ואוכל בגד אחר. ומה פוק חזי מאן גברא רבא מסכיד עלי'. ומ"ב ה"ר במעיד בגדלו מה שראה בקטנו אין סומכין עליו דדלמא לא דקדק כל הצורך. הייט אף דלמא הוא דהי' קטן וקראה מ"מ דלמא גם גדול קרא ל"ב. ואחי קלי מסחמעי דאם יצאו בקריאת הגדול ושמעו ל"ב קריאת הקטן ומבו"ה לבו בקריאתו אמנם לא יצאו בזה רק בקריאת הגדול שקרא אז ל"ב. והקטן לא דקדק כ"ב וסבר דרק הוא קרא. [ובפרש לסכרת הסוס סוטה הע"ל דאעונה בעצמו אינו שומע קריאת אחתר פעמים דיל"ל דהקטן שקרא לא ידע מקריאת אחתר]. ומ"ל לפ"ש דברי הוספתא דמכלן ולוקרהכיגו שיהא קטן קורא לזהה לרבים ומפרש לה דכוונת הוספתא בהדי גדול. והיינו משום דהא עדותו ודאי אמת שקרא בפשוטו אינו אמן עדי' כך רק דאמרינן דשמא לא דקדק ובגם גדול קרא לא כ"ל. מ"ב עכ"פ זאת מוכח דקטן

www.hebrewbooks.org www.daat.ac.il

עם הגדול שפיר דמי לכהי המיגו מכלן שיהא קטן קורא ג"כ בשעה שגדול קורא. וכן הוא פירוש השני שבקשו הרבנים לקרותה בביהכ"נ. ויש"ש בפרשתא שנדחקו מאוד. וגם פירוש השני שבקשו הרבנים והיינו קטנים ג"כ אינו נראה [דהרבנים בכ"מ היינו בעיניהם ולא קטנים דוקא כמו בסוטה (דף כ"ו) והרבנים בגמא עקרא וכן תרגום של בחורים רבנים וכמ"ש בערוך ערך רב]. ע"כ נראה דע"ש קטן בינו דבמקום הרבנים מ"ל בחבים. וקאי לקמיני דתיירי בהו דנהגו בחבים לקרותה בביהכ"נ אינו עם גדולים וכמ"ש בהוספתא המעתיק בירור. לשון ההוספתא. וסוף פירוש נכון מאוד בהוספתא וזינו'. וזהו מקור מקומו עיקר של המחבר"ם. זה מ"ל למת לאמיתו בס"ד שבת לד' יח'. וגם בסנהדרין (דף כ"ב) מ"ל דפר' איזה סיבה שלא היו יכולים לקיים מצות הביאה בעש"ת לו לאדם שעה עשו שלא מן הדין [וקאמ' יש לדקדק לפי הש"ל דלמא זה גופי' שלמדו לו שלא הי' מ"ד בקי היינו בשום שהי' קטן דלא"כ הוי אמרינן פוק חזי מאן גברא מסיד והא"כ מכוונייהו הד טעמא. ויש לדיבק):

ביאכת מועד קטן

פרק ב מ"א ואינו אכל כו'. מכלן מוכיח בגמ' דאכל אסור לעשות אף בדבר האבד. והנה בש"ע יו"ד סי' ש"ם סעי' ד' פסק דאסילו דבר האבד אסור לאכל לעשות בין הוא בין עבדיו ובפחותיו ובנו ובמהיו שמעשה ידיהם שלו. וכן הוא בעור. ומה מאוד הדברים מתמיהים דבין דיבול לעשות ע"י אחרים שבוריים לו לעשות מלאכת דבר האבד אף דגם פועל מעשה ידיו שלו. א"כ מה לי אחר מה לי עבדו או בנו אף דמעשה ידיהם שלו עכ"ז אחר הוא ומותר לו לעשות ע"י אחר. והנה נוף המקור הוא מאכל דבהי הבעיה לאכל כל ז' הימים אסור בעשייה מלאכה הוא ובנו ועבדיו ובפחותיו ובאמתו. אמנם שם לא הוזכר דבר האבד. והנראה דבסכריתו להטוש"ע לפרש מצות שביעה בע"ת לו לאדם שעה עשו שלא מן הדין [וקאמ' יש לדקדק לפי הש"ל דלמא זה גופי' שלמדו לו שלא הי' מ"ד בקי היינו בשום שהי' קטן דלא"כ הוי אמרינן פוק חזי מאן גברא מסיד והא"כ מכוונייהו הד טעמא. אבל בדבר האבד דמותר לעשות מעשה שלו ע"י אחר פשיטא דמותר ג"כ ע"י עבדיו וכו' דמש"ל שלו דע"י אחר נמי מע"י שלו כיון דמלאכתו הוא ואינו אסור רק לעשות בגופו. והדא עוד דהא הני ג"כ בהמתו ובדבר האבד מותר כמבואר בגמ'. ויעוי' בכ"מ דיהן עשה דאסור בעצמו מצוה דישבת אבלו ויבו. ואיכ לא שייך בבניו ועבדיו. והדברים נראים ברורים ודברי הטוש"ע תמוהים מאוד ולפ"ע מהא דקא מגמי' ש"ב בקובר ב' ימים קודם הרגל לאות דבריהם דמונה ה' אחר הרגל דמלאכתו נעשית ע"י אחרים [היינו בבהיכה בדמיהם בטוש"ע סי' ש"ם לענין קבר ברגל]. גם עבדיו ובפחותיו עושין בלעגה. וכן שם כ' לי' לענין קבר ברגל. אי"כ מבואר לדיה דהיכא דאחרים מותרין לעשות מלאכתו גם עבדיו ובפחותיו מותרין דלענין לענין לעשות רק לאחרים. הן אמת דהתוס' שם י"ט ב' ד"ה ומלאכתו פירשו דמיירי בדבר האבד דמותר אף בביתו. וא"כ לדבריהם ממילא מוכח דאפשר מדבעיו בעבדיו ובפחותיו לגמרא מעשה לאחרים. אמנם דברי התוס' תמוהין מאוד וכמו שהמה שם רע"ת ד"ל בגלה"ש. ובטוש"ע מבואר דלא כדבריהם וכמ"ל. ומה מאוד תמוהין דברי הב"ח סי' ש"ע סוף סעי' ב' שכתב וכ"כ התוס' על הרבינו ירוחם שמפרש דעשה ע"י אחרים בלינו אבר. והוא תמוה דהא בתוס' מבואר להיפך וכמ"ל. ולפשר דבוונת הב"ח על הוס' שם ב' לי' ד"ה שלשם דמוכח דהם אולו בשיטת רבינו ירוחם. והנה דברי הב"ח שם הבאה בשם הגאה מיימוני בשם סמ"ק ורבינו ירוחם אינו מובן כלל. ונראה שיש בהם ש"ם. דמ"ש בשם הגה"מ שבביאה בשם סמ"ק דאם עברו ג' ימים אחר קבורה מותר בכל ימי אבילות ע"י אחרים אינו מובן. ולא מצאתי כלל בהגה"מ וגם בסמ"ק תפשתי ולא מצאתי רק הבאה בסי' ל"ז דדין דבריהם דעבדיו ובפחותיו עושין בלעגה [רק הרבינו ממי מל עבדיו ובפחותיו גם תמורו ואיינו דחד דינא אית להו]. וכמ"ל. ע"כ נראה דע"ש בוא ג' ימים ומ"ל ז' ימים אחר הקבורה. וגם מה שהבאה מרבינו ירוחם ממי נראה דאף דגם ברבינו ירוחם הכי איתא ע"ז נראה דהוא מטבוש דהרי רבינו ירוחם מוחזק בבינוניים. דלהוסחת שלפניו נראה דקאי על יומא הרגל. אי"כ אינו מובן מ"ל דמלאכתו נעשית ע"י אחרים בלינו אבר דהוא הוראה חדשה בלא שום מקור. רק מ"ל ברבינו ירוחם דבמנין אותם הימים שנשארו מן הרגל אחר קבורת המת דינו לענין מלאכה מי ימי אבילות שמלאכתו נעשית כו'. כנ"ל לאבי'. ובביאה וברמ"א נראה דשיטתו דקאי על הרגל גופי'. ולפשר"ד נראה כמ"ש. ובחי' רע"ת ד"ל תפשה לדברי רבינו ירוחם בסבינת תביפא. ות"ל כלל להעמים כן נלשונו. ולהמ"ל:

פרק ג מ"ה הקובר את מתו כו'. ובבריתא כ' לי' תניא קיים בפיית המעה ג' ימים לפני הרגל. ודייק הרמב"ד מדלא הני ליתנא דמתני' הקובר את מתו כו' ובקתני קיים בפיית המעה ש"מ בשיב קום אבילות אבילות קודם הרגל שוגג אם לא קיים אבילות אבילות הוא חובת מחיד אין הרגל מפסיקו אלא יהא חובת נשכר. ומינה יליפינן לכל אבל אלא אבילות הוא שבעה שיבאים אבילותו הוא שלשים. רל"ש. ו"ה כבו"ע יו"ד סי' ש"ו וש"ע. והנה בסי' ש"ו שם סעי' ב' פסק ודוקא אבל אבילות כלל צריך להשלים אבל אם אלו במקום הימים אין צריך להשלים. והוא מה' הרמ"ם כלל כ"ו. ולכאורה יש לתמוה על זה. דהא מהוכחת הרמב"ד הנ"ל יש להוכיח מי דבשיבן דוקא קיים אם לא קיים רק ב' ימים אף הבקבר ג' ימים קודם אין הרגל מפסיק. א"כ מבואר דאבל במקום הימים ב"כ איינו עולה. ואל דסל"ל דזה בזה תלי' דלא"ק פחות מבלבה ימים אינו מקום אבילות כלל מש"ב לדיון. אף דהוא קשה דוחק מ"מ נראה דמוכרח הוא להרמ"ם דמחלק כן לשיטת הרמב"ד. אבל לכתי תמוה דמ"ב מ"ל דמתו דבלינו וסוכר אפילו יום אחד ושעה אחת פליג על המתני' דסוכר דבעינן קובר ג' ימים קודם הרגל דלמא גם הוא מודה דבעינן דוקא שבקבורה הני' אבשם ימים קודם רק דהקיום לא בעינן כל אבלשם ימים רק דסני אף לא קיים רק מקצת דהיינו יום אחד או שעה אחת. ות"ל מאי קאמר בגמ' שם רבא הלכה כרבא דדן דאמר אבלה דמ"ל דהא דידן דאינו סוכר דבעינן גם קיים ג' ימים. ולכאורה הי' לפשר בזה לייבב אחי דפי' רש"י תנא דידן היינו דבריהם. והוצה דמ"ל דמתני' ות"ל דפי' דוקא דבריהם דמתני' לא מוכח. ות"ל דמ"ב אמלי כל הפוסקים לא פסקו כמתני' רק דסבי אף בקבור יום אחד ושעה אחת קודם הרגל הא לא מינו אבל מאן דפליג על המתני' דבעינן קבור ג' ימים קודם. דלפשר דזה מודו כו"ע. ובבריתא לא פליגי רק בלא קיים רק שעה אחת. ואי מהא דמ"ק כ"ד ב' דיוס לי' לפני עצרת כו' יום לי' לפני ר"ה כו' יום לי' לבני החג. עכ"פ על הגמ' גופי' קשיא דמ"ל כיון דמבריתא לא מוכח וכמ"ל. ואי"ל דאי לא הי' סבי בפחות מג"י לא הי' סבי ג' בקיים פחות מג"י. ובמ"ש לעיל לבאה"ק. ד"ש דמ"ל זה ולמקבל על פחשבה. ובבלמה בלא דברי הרמ"ם הייתי לומר דפשיטא לי' דבולל צריך לפשלים ה"ב ע"כ אחי דקאמר אפילו יום אחד היינו בבקבר יום לי' ושעה קודם הרגל דאליב פשיטא דצריך להשלים. משא"כ להרמ"ם הל"ל קשיא. ע"כ נראה דאף להרמ"ם בגלגל ברובו הוי בלגל בכולו וצריך להשלים ואינו ע"כ יום לי' ושעה לי' דיינו בבקבר רק יום לי' ושעה לי' קודם דאלא"כ בבקבר ג' מקודם אם לא הבאים לא הי' סבי בקיים יום לי' ושעה לי'. ויעוין בסי' אפתרת לשפה דתקר אם לגל ברובו מבו וסבים בג"ע. ולהמ"ל נראה מוכרח לדעת הרמ"ם דבלגל ברובו אינו עולה וצריך

להשלים. ועדיין הדברים דתוקים מאוד מאוד. ויותר הי' ל"ל מוכרח מהרמב"ם דסל"ל דאף דלגל במקצת הימים צריך להשלים ולא בסרל"ם דלפ"ז ל"ש ברובותא. ונע"ע לדברי הרמ"ם. ואן הי' ל"ל מדברי הרמב"ן דכתב בתוה"ל הרמב"ד מדמה זה לאיר ודר דאין נוקקין לו עד שיהוא ליסור בימים שבבא ביחר וכ"ב בריטב"א מו"ק כ' לי' ובחס לף במקצת הימים כן. ות"ש. גם בבא דמבואר בעוש"ע סי' ש"ו סעי' לי' דבלא נהג מקודם הרגל צריך להוג ז' אחר הרגל ג"כ לא יעבוד מ"ל. דהא הרמב"ד והרמ"ם והמב"ן והטב"ש בחבו שלא יסא תעבוד נשכר משמע קצת דאי"ל רק לשלים מה שהי' חייב לנהוג ובלא הי' חייב רק יום לי' לשלים רק יום אחד. וכ"ב מסא דמדמו לה לאיר ונדרים דאי"ל רק לנהוג ליסור בימים שבבא ביחר ולא יותר. וגם מרחיים הרמב"ר מהבריתא קיים בפיית המעה הל"ל ג"כ לי' מוכח יותר רק דצריך לבאות אחר הרגל לשלים מה שחסר. ולפשר דמשמע לבו ממ"ם הרמב"ד דאין הרגל מפסיקו דצריך ז' כמו בחס בבגל. וא"מ מלאה דאינו מוכרח וע"ע בבא"ר כי לא בתבני אלא לבאיר. וכ"ל דעשמה הוא דס"ל דבא"ר לשחמיר בלא טעם. רק דהבחים עשו אותו בלא הבא הבילות בחי בלא שמע עד עתה. ת"ל ממילא בלא הבא הרגל חייב לנהוג אחר הרגל כמי שלא שמע עד אחר הרגל. וזה נראה דנסתר מ"ש התפארת לבשם סי' ש"ו דלאם מת קודם ר"ה ולא הבא עד אחר יום"כ דבחבים לי'. לף דבלא שמע אינם נחשבים לי' דשאחי הבא משום דידע ישו"ם. ולפכ"ל ז"ל דע"כ עשו בלא ידע דאל"כ משום שלא יבא הועת נשכר לא הי' צריך להשלים רק יום לי' שלא יבוים וכמ"ל. גם מ"ש שם עוד דבאם התחיל הוך לי' מידי לאחר לי' פוסק. ולפכ"ל ג"כ ד"ל. דהוי בלא ידע עד שהתחיל לנהוג. וגם לפ"ז ל"ש מ"ש דאי"ל נחשבים רק בחוך לי' כמבואר ברא"ש ורמב"ן [וריטב"א בחי' לא הוכיר חוך לי' רק מסתמא דעמו ג"כ כן מדלא לדברי הרמב"ן וכמ"ש בחיים שלא סי' מ"ח]. ולבאורה עשמה בעי דגם אחר לי' צריך שלא יבא הועת נשכר. ולפכ"ל ת"ש דלא עשו לי' בלא עשה לבל בלא עשה אין לבחמיר. וגם לפ"ז ת"ש מ"ש סעי' ב' ס"ו בל מיוס הסמוכה. ולבא"ל ז"ל. ובה הי' נראה במ"ש לעיל לבוכיח דבמנא דבלגל בדמו צריך לבחבים אחר"כ דאז הוי בלא עודע. אבל בסתמא אלו אחר"כ יל דלף כמנו אי"ל לבחבים כיון דאי אפשר לעבר דהוי בלא עודע. כנ"ל בדינים אלו לבאורה. ועדיין יש לעיין בכ"ז: שם מפי אמרו שבת עולה כו'. ובאם שמע שמועה קרובה בשבת ערב הרגל לוה שבת עולה לו לאיזן שבעה ושוב הרגל מפסיק ומבטל ממנו גזירת שבעה. כ"ס בבו"ע יו"ד רים סי' ש"ע ובש"ך סי' ר"ל ס"ק ט'. והנה הדין הוא מהמדרש מו"ק דמה הקב"ה וחביולו בבי"ר סי' ת"ב. דהר"מ מלוגלוטא לסתפק בזה ובינו מאיר ובתוס' הרי"ב פסקו דחברגל מפסיק. והבינו מלוי' מהא דקא בעמ' בלא ש"ב כמנא עולה אחר כמנא יום אחד. והנה לפמ"ש בטור לי' סי' ת"ב בשם רבינו יחיאל דאין שבת עולה בתחלת הזמן. וב"ב בשמו בהגהות סמ"ק אי' ל"ז. ל"ב פשיטא דבכה אין בדין כן דאם אינו עולה לתחלת התשבון. ומהרי"ק בת' שורש ל"ג ומאחלמ"ה בחיים עמוקים סי' כ"ב הבו לי' יעו"ש [ודברי מהרי"ק שם מנומגמים מאוד במ"ש דבבינו מאיר הולק על דברי הרי"מ מאיגלוטא ישו"ש הא לדבריה רבינו מאיר הוא המיקל. ומיאה דיבוים ומ"ש יש שם בדברי ר"ל דהרי רבינו מאיר מחלק בין שבת לגלה קיים לבינו ר"ל. ל"ל. וזה תמיין כל דברי בהונן יעו"ש]. אמנם לף לשו"ש בספק דלא פרבינו יחיאל. לא ידעתי שום ההחלת לאי מהא דשבת עולה. דהא בגלגל ולא בגג מקצת הימים ג"כ עולים כמבואר בטוש"ע סי' ש"ו. ואפ"ש אין הרגל מפסיק דאינו בסי' ש"ע לא קיים. ות"ל אין לדי' מהא דעולה לבינות הרגל ומפסיק דלא משמע לבו בשבת עולה לף בכה"ג בשבת ערב הרגל ות"ל ע"ש הרגל מפסיק דלא משמע לבו לנהוג אבילות מפחדין. לף דמינו כן לש"ל דבעינן ג' ימים קודם הרגל. דבמה ג' ימים קודם הרגל נהג המשה אחר הרגל כדאיתא בגמ']. גם מינו בעין זה בר"ן ס"ק דפרבות בשם הרמב"ן לענין ז' ימי המתה דמי' מיו"ש ב' דעולה משום דאל"כ לא יהנוג אבילות לגמרי. ומ"ש ל"ל בזה. דלף דעולה היינו היכא דהוא אבילות אבל הכא אם יימא דעולה א"כ לא יהנוג כלל. לא סבי בזה. אמנם עולה כל אבילות אמיתי מלוה. ובטוש"ע פסק בסי' ת"ב. והוא מהרמב"ן בחו"ש. דשמע שמועה קרובה בשבת ומבו"ש נעשית רחוקה דמוהג יום לי' אחר השבת. ובשבת אסור בדברים שבלינעה. ובשמע שמועה רחוקה בשבת מוהג אחר השבת יום לי'. כמבואר בש"ע סי' ת"ב סעי' ה' ו'. ולהמ"ל א"כ יהי' שמועה רחוקה ממילא משמועה קרובה. אחמה דאין סברא כלל לומר כן. דלהמ"ל בשבת ערב הרגל אם שמע שמועה קרובה א"כ עולה לו הרגל מפסיקו ואינו צריך לנהוג אבילות אחר הרגל כלל. ובשמע שמועה רחוקה בשבת ערב הרגל יהא צריך לנהוג אחר הרגל יום לי'. א"כ נמצא שמועה רחוקה ממילא מקרובה ואין שום סברא לומר כן. ולף דבקרובה אסור בדברים שבלינעה בשבת ובחוקה מותר. ע"ז אם יצא בזה שעושה דברים שבלינעה. א"כ גם בחוקה יעשה כן ויהוג דברים שבלינעה בשבת שעה לי' ויבא לי בזה. וגם איך יוכל לדחות האבילות שבחמיב. כיון דיכול לקיים הקבע בדברים שבלינעה לבוי כמו בחול דא"ש לדחות הבעה. ולי. דאינו יוצא בזה צריך לעשות מעשה הנכר. א"כ לענין מעשה המכר ממילא רחוקה מקרובה. ואיך בפה יכול לדבר כן. ע"ב כ"ל דהמי תרי דיני סתרי אהדדי. דרבינו מאיר יסבור דיוצא עם זה דמוהג דברים שבלינעה. ואפ"ש דגם בשמועה רחוקה נוהג שעה לי' דברים שבלינעה ודי בזה ות"ל לנהוג אחר השבת. משא"כ להרמב"ן דסובר דלינו לי בזה בשבת מעשה הנכר גם בשבת ערב הרגל הוי בלא הבא אבילות קודם הרגל דלמא גם הוא מודה דבעינן דוקא שבקבורה הני' אבשם ימים קודם רק דהקיום לא בעינן כל אבלשם ימים רק דסני אף לא קיים רק מקצת דהיינו יום אחד או שעה אחת. ות"ל מאי קאמר בגמ' שם רבא הלכה כרבא דדן דאמר אבלה דמ"ל דהא דידן דאינו סוכר דבעינן גם קיים ג' ימים. ולבאורה הי' לפשר בזה לייבב אחי דפי' רש"י תנא דידן היינו דבריה. וכונה דמ"ל דמתני' ות"ל דפי' דוקא דבריה דמתני' לא מוכח. ות"ל דמ"ב אמלי כל הפוסקים לא פסקו כמתני' רק דסבי אף בקבור יום אחד ושעה אחת קודם הרגל הא לא מינו אבל מאן דפליג על המתני' דבעינן קבור ג' ימים קודם. דלפשר דזה מודו כו"ע. ובבריתא לא פליגי רק בלא קיים רק שעה אחת. ואי מהא דמ"ק כ"ד ב' דיוס לי' לפני עצרת כו' יום לי' לפני ר"ה כו' יום לי' לבני החג. עכ"פ על הגמ' גופי' קשיא דמ"ל כיון דמבריתא לא מוכח וכמ"ל. ואי"ל דאי לא הי' סבי בפחות מג"י לא הי' סבי ג' בקיים פחות מג"י. ובמ"ש לעיל לבאה"ק. ד"ש דמ"ל זה ולמקבל על פחשבה. ובבלמה בלא דברי הרמ"ם הייתי לומר דפשיטא לי' דבולל צריך לפשלים ה"ב ע"ש דקאמר אפילו יום אחד היינו בבקבר יום לי' ושעה קודם הרגל דאליב פשיטא דצריך להשלים. משא"כ להרמ"ם הל"ל קשיא. ע"ב נראה דאף להרמ"ם בגלגל ברובו הוי בלגל בכולו וצריך להשלים ואינו ע"ש יום לי' ושעה לי' דיינו בבקבר רק יום לי' ושעה לי' קודם דאל"כ בבקבר ג' מקודם אם לא הבאים לא הי' סבי בקיים יום לי' ושעה לי'. ויעוין בסי' אפתרת לשפה דתקר אם לגל ברובו מבו וסבים בג"ע. ולהמ"ל נראה מוכרח לדעת הרמ"ם דבלגל ברובו אינו עולה וצריך

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

כ"ל דהא מנוחל (בסי' ת"ת סעי' ד') דאף כיו"ע ב' לין מברין. וגם לאיכא כמה פוסקים דאף בחוה"מ והמוכה וסוכות ור"ה ניין מברין. בתוה"מ דעת מהר"מ מלכין הלוי כדמביא הרמ"ם כלן (סי' נ"ט) וכן דעת הכמ"ג בהלכות חוה"מ וכן הסמ"ק וכן בהסכול (מ"ב עמוד 166) בשם מר רב נחשון וכן דעת הריטב"ח בסוגיין (כ"ד ב') ועו"ש. ובמוכה ופורים לאיכי שערורי'. דבסמ"ג שם בהלי הו"מ כתב דניכו' משמע דבתוכה ור"ח משמע דלד"ה מברין. ובריטב"ח בסוגיין (כ"ד ב') הוכיח מהיכו' שלין עושין הבראה במועד ובתוכה ובפורים. וכן לאיתי לישבלי הלקט יכן (סוף כלל ה' סי' נ"ב) ישו"ש דהוכיח מהיכו' דלין הבראה בתוכה ופורים. ולאיתי למהר"ם שטיין בניאורו לסמ"ג על מ"ם בסמ"ג לכל בתוכה ור"ח משמע שלד"ה מברין. כי המהר"ם שטיין שני מעשים היו ל' בתוכה ול' בר"ה ניסן וממנו שמעינן דין זה מברין ובהדיא הוא ניכו' ומכיון בשמות מהר"מ (סי' נ"ו). ותמוה מלוח דהא במועד נמי לאיתי שם ניכו' רק דלא פסקינן הכי משום דלא מדעתי' דר"ח עבו. ומ"כ ב"ר בתוכה ור"ח איתי ניכו' שם דלא מדעתי' עבו. וגם בכיאורי מהרש"ל כ' ג"כ בזה הלשון ב' מעשים היו ל' בתוכה ול' בר"ח ניסן ומיניהו ילפינן דין זה והוא תמוה וכו"ל. ע"כ מ"ל ברור דפלוגתתם פי' דהלוקים בגירסת ניכו'. דהריטב"ח ושבלי הלקט כי' להם הגי' ניכו' גם בהלי דתוכה ור"ח דעבו שלא מדעתו. ולהבי הוכיחו מינה דגם בתוכה ופורים לין מברין. אמנם לאיתי במרדכי (פ"ג דמו"ק סי' תתס"ד) דהגיה לניכו' בזה הלשון ב' מעשים דמך בתוכה ב' דוסא דמך ברים יומא דניסן עבדין לי' הבראה ב' קיבסלא דמך במועדא ועבדין לי' לבריי' סברין דהוי מדעתי' דר' אמי מישתכח דלא הוי מדעתי' דר' אמי. מ"כ נראה דלא הי' גורס בטעמים הקודמים דלא הוי מדעתי' וזה נראה כמו גירסת הסמ"ג ומשה"ש דתלוקין בגירסת ניכו'. ומזה תלוי פלוגתתם. עכ"פ תיכן דאף במועד תוכה ופורים איכא פלוגתא. ובו"ע ב' ב' הרמב"ם להדיא דלין מברין. ומ"כ נראה דשפיר כ' הלי' בשם הריטב"ח דגם בשבת לין מברין. ובדברי הגי"ו וד"ש ל"ע. ואף שיש לחלק שבת מיו"ט ב' לא נהירא. ומכל ה"ל יש לנו מקור נפלא למ"ש הש"ע

מהרב הגאון וכו' מוה"ר אברהם אבלי ז"ל אבד"ק ווערזאן.

מסכת יומא

פרק א מ"ח תוס' רע"ק לות מי"ת המה על הרע"ב שכתב תורמין לת הדשן בין רב בין מעט כו' והוא נגד גמ' ערוכה לקמן ד' כ"ד ב' שלא יפחות מלומד מלא הקומץ כו' ע"ש. יותר יש לתמוה ע"ד רש"י במגילתין י"ב ב' ד"ה לת הפקיעים שכתב שהוא מלא מתחה ליום כו' ע"ש ועיין לקמן כ"ד ב' בעי תרי"ד בכמה מתרומת מעשר ילפי' לי' לו מתרומת מדין ילפי' לי פירש"י דכתיב והרמות מכם לה' אחד נפש ממעם המלות ע"כ. ובמנחות ע"ז ב' גבי תרוקת לחמי תודה צריך ונילף מתרומת מדין פירש"י דהוי אחד מחמשים ע"כ וכבר נתבטנו בזה בלוחי עולם. הגאון מוהר"ש מברשבלוית והגאון מו"ב מבדו"ש מו"ר ח"ל גם הקשו מסוגיית דמנחות הנ"ל על רמב"ן שכתב דתרומת המכס הוא מצוה נוהגת לדורות בכל מלחמת הרשות ובמנחות אמרי' דלא ילפי' תרומת ל"ת מתרומת מדין שלא לדורות. ומה שלמדתי בס"ד נולא דברי הגאונים הללה הייתי אומר דרש"י במנחות מפרש הרומת מדין אם זה אחד מחמשים ממלק העדה הניתן לגויים. הדא דלא כתיב בית קרבן ולא תרומה ולא ממנו רק כתיב ונתתה לאהרן לגויים שומרי כו' ע"ש ומה ענין תרומת ל"ת הניתן לכהן וכתיב בי' ממנו וקרבו קרבן ותרומה דמה"ע ילפי' לי' מתרומת מעשר ולא מחלה וביכורים מדכתיב בי' ממנו כו' ע"ש ועוד דלא ילפי' הרומת ל"ת שניתן לכהן מתרומה שניתן לגויים וכמ"ש נו"ב שם ע"ש ולולי הי' כונת רש"י מנחות נזה הי' מהיא הפסוק ר"פ מטות כמו שמביא ביומא הפסוק לראיי' דהוי חמש מאות אלא נלפש"ד כונת רש"י לתרומת מדין דהוי אחד מחמשים אבל לא מכר הבעור בפסוק שם והוא מה שלמדו שם בס' מטות ויקרבו אל משה הפקודים אשר נלפני כו' ויאמרו ל"מ כו' ולא נפקד ממנו איש. ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כ"ז מעשה כו' ויהי כל זהב התרומה אשר הרימו לה' כו' מלת שרי האלפים ומלת שה"מ כו' ושם היו אלופים אלף למטה כ"ם י"ב אלפים והוא אחד מחמשים משם מלות אלפים. וכמו שד' ערכיים לעודות זה פי' חיים מולד יש יסודים מדבר. ומבית תודה ומ' חלות. כ"ג אותם שבלו בשלוח ולא נפקד מהם איש ג"כ מיקרי מה שבנילן קרבן בהכתיב לכפר על נפשותיכם כו' ומיקרי ג"כ תרומה כמ"ש ויהי כל זהב התרומה כו' והכתיב ג"כ מלת "שה"ל כו' והוי כדכתיב ממנו ומתרן הנמ' דנין דבר שנהג לדורות כו' כי תרומה זו ודאי לא נהגה לדורות ובזה סדר הקושיא שעל רמב"ן דרמב"ן מייני בתרומת המלות אל אבני הצבה. ובתיב שם ויקח משה הלעורה הכהן את דמה ויביאו לאהל אל אוה"מ כו' ושפך הוי דומה בדומה עם תרומתו לה' דכתיב בי' והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה' כו' ונעשית ג"כ בלוה"מ כדיני קרבנות אבל ביומא דמייירי בתרומת הדשן פירש"י תרומת מדין הייתו חלק. מ' מה' מלות שניתן לאלעזר הכהן כתיב והרים ואחת כתיב ברמות שניהם לשון יחיד וכמ"ש הוס' שם ד"ה מתרומת ולא פי' בחלק התמשים של העדה שניתן לגויים ולא כתיב בי' הרמה וכמ"ש הוס' הנ"ל ומכ"ש שאין לפרש על הרומת הזהב הנ"ל שאינו ענין לו בלל. דמה ענין קרבן לכפר לאהר"ן. הגם שנמלא במדרש במ"ר פכ"ב מ"ד ב' אלפים מכל שבט ומ"ד ג' אלפים מכ"ש מדכתיב ג"ם אלף למטה. הרי שהרים שם י"ב אלפים בומני הכלים. י"ב אלפים לתפלה. כו' ע"ש. הרי שאלפי הצבה היו רק י"ב אלף ומיושב קושיית הגאון שם איך בני למילף מתרומת מדין הרי מפורש בברייי' שם דיאלי' ג"ש ממנו ממנו מתרומ"ע כו' ע"ש. דגם הכא כתיב מלת כו' כדאתי דבי ר"י שהי כיבס כו' ולא שייך הכא לאימר הכא דאיכא דדמיא לי' כו' דטפי דמי לאחמי תודה לבן מלתרומת משער דתרוייהו קרבן:

פרק ב מ"ב הוי"ע ד"ה ד' פיסות הטיג רמ"ו על מ"ש שהי' פיס להוסשת איברים לכה"ע שהרי שיטו בפ"ו מ"ח הגיד לו דקרבן הייתו כ"ג בעצמו דא"כ מה דהתי שם קלבן שלשום וחולין לגיה"ש ג"כ יהא פפי' הכי והא ולאי ליתא שהרי ד' אמשים הוילא לותם

במוטות והכל כשיכו' לזה וע"כ מ"ל שעשה זה ע"ש ביווי הכה"ג פ"ע קרבן והוצא כו' הפי' הכי הוא. ומה"ש הוסשת איברים לכה"ג שהו רק לכבודו כדאי' בפ"ז דתמיד מ"ג ע"ש. ומ"ש תוי"ט במתתה דמעשרת והשיג עליו ת"ת דמ"כ הי' לו לומר ד' כהנים והרמ"ן תי' שמ"ל בילובלמי בכל פעם ולא בכל יום כו' ע"ש. הנה המעי' נרש"י ורשב"ל לקמן כ"ה ב' יראה דמפרשי מאמר הגמ' הוחיל ולא שכיחה ומעתתה לקבורה קאי ולא אמתתה וע"ל דהפי' בגמ' הכי הוא סד"א הוחיל ולא ומעתתה פי' הקבורה. בשביל זה יהי' גם המתתה חשיבא לאיעבד לה פיס בפ"ע קמ"ל דלא אמרי' הכי כיון דמתתה גופי' לא משתרא. וזה מיפרכי' דבדי התוי"ט: ומה שהקשה מ"ת ות"ו אות ל"ב למה צריך טבילה יקודם יו"ל אחר ע"ה לשחיטת התמיד הרי בכר קודם ע"ה לתרומת הדשן. תמוה בלא הזכירו דברי הוס' ישנים ד"ה ע"כ ד"ה משום שהקשו לא ותירו דלא חביב לה לפי שהיקה בעיד לילה כו' ע"ש ויכול לאתת מון לעזהה כו' ע"ש פי' דיליה פוסלת בקדוש יו"ל כדאיתא בזבחים ד"ב ע"ב ע"ש ועיי' רמב"ן במלחמות רש יומא הקשה למה לא מוכר זה במשנה שקדם יו"ל ושיבה בגדיו לתרומת הדשן ולא נזכרו אלו במשנה עד ס"ג מ"ב גבי שחיטה ע"ש:

פרק ה מ"ד תוי"ט דה"ה על הפרוכת סמיה בקושיא דברי רמב"ם ה' עבודת יו"כ פ"ג ד"ה אלא שם הקשה זה ע"ש שמביא רמב"ם פסוקי לפני ולפנים על הלוחות דהיכל בין בפר בין בשעיר הלא"מ הקשה רק על פר ע"ש אבל הוי"ט הקשה גם על שעיר. לפפ"ר יש לתרץ ע"ש הגמ' יומא ס"ג ל' דפרוך הא לין היקש הוי"מ בהיקש ומשני הוי הימנו וד"ל ואבי"ת הון מפנים בהד זימנא גמר ע"ש בפירש"י וה"ד רש"י כיון דגם בפר כתיב לשעלה רק שחסר המנין וכן למטה כתיב בשעיר רק שחסר המנין כל חד גמר קלת מעלמו רק שה"ה מסייעו כו' ובתי' הכי פירש"י אלא לא הוצרך היכל ללמוד מפנים רק מה שלמד בהיקש דהייתו רק לשעלה דפר לו למטה דשעיר שפיר אמרי' לין היקש הוי"מ בהיקש אבל בשאה דגם מה שמפורש בפנים צריכין ללמוד בהיכל דהייתו ז' למטה דפר ול' לשעלה דשעיר. בהד זימנא גמרי' תרוויהו כו' ע"ש. לפ"ז הרמב"ם עשה יפה בעצמו. כי ל"ת לשילם היכל מפנים לה לא הי' מבא פסוקי פנים דידעי' דכתיב גם לשעלה דפר וכתיב גם למטה דשעיר ולין מתוסר אלא מנין עיי' ד' ל"ה ל' מי' היקיבא דפר ושעיר גבי הזיות דפנים. דבשעיר כתיב והזה לוחו חד מבמע לשעלה ובפר כתיב בפי' שבע למטה ויקבל ט"ז פ"ד מש"ה נער סמוכ"ם מלבנית הפסוקים עד אחר שכתב דיני היכל ולא הניחם מקדם במקומם בהזות דפנים. בכדי שלא יצטרך ל. ביחס עוד פעם לחרת גבי היכל רק יש ספק לי כיון הרמב"ם לתי' קמא לו לתי' בתרא וקבל לתי' כשיון לתי' קמא דלתי' בתרא הרי ליון לבנית המנין דהייתו אחת למעלה דשעיר ולא"מ דפר דכתיב בפי' שזה מוצל לבולי מילתא דהיכל אבל כיון שלא הנה הרמב"ם רק המקומות הייתו על הכפורת ולפני הכפורת מזה מוכח בסוכר כתי' קמא דהוי יומא דל"ת ומה שבנית בפר על הכפורת ולפני הכפורת קיבר לבון הוא ולא כמחשבת הוי"ט דהייתו קרא דשעיר דכתיב בי' הכי כו' ע"ש. ועיתה שהבי גם בפר כתיב על פני הכפורת קדמה ולפני הכפורת יזה כו' ע"ש. וקיבר כדיכו נקודם ומשום דאמרי' שם ל"ה מ' דלמעלה דפר מיבעי לי לכדרתא"ו זה נגה לא כ"מ בי מר פי' כו' ע"ש. מש"ה הסמיטו ממנים וגזה מ"ל לבני' ברמב"ם הגהת הוי"ט ומיושב ג"כ קושיית הלח"מ מה שלא הביא הרמב"ם קרא דוקן ועשה לאהר"ן כו' אפי' ברמז כו' ע"ש. שהבי זה

משותם בכתוב בהיכל בהיכל כדפנים רק שהוצרך להביא פסוקי פנים מטעמא הנ"ל:

פרק ו מ"ן הוי"ע ד"ה בא. כתב דיראת המדבר גדול מיראת האויב מש"ה לא מייתי ראי' מהכא כו' לפנ"ד ל"ז לא מני לאתויי ראי' בעיקרון ד' מ"ה מ' מהכא מעטם הבי שפירש"י כאן ד' ס"ז מ' לפי שהוא מעוזם ותלוש ועוד שירא לעמוד יחידי במדבר מבתחן כו' ע"כ. הרי אוכא עוד טעם מ'. עוד כתב ריטב"א אפי' למ"ד תחומין מה"ת הכא קיל יותר לפי שלא הי' שביתתו כאן מבע"ש כו' ע"ש וזהו הדיוק ברש"י שכתב לזה תירון כו' דדייק הוי"ש לזה מפני יראת מדבר ע"ש ולפמ"ש אינו כן אלא מטעמים אחרים ואראי' דיראת אויב גדול יותר

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.com

שהרי יוצאים להגיל מהיריון להם לתוך תפי' כמה פרסאות עד מקומן תפי' יש להם בדרך עיר ישראל לתפות בה מהויב מקום דבלבת בלא מתפי' כו' ואילו הכא אין מתיין לו רק עד כוכה אחרונה שגם היא במדבר שממדבר הוי' ג' מילין מירושלים והיינו מבוא דלא עדיף רק בשאר יוצאים ברגלות שאין להם רק לאפים אמה אבל גרע טפי מיוצאין להגיל וז"ב בס"ד:

פרק ז מ"א על המקדש בפ"ע על ישראל בפ"ע על ירושלים בפ"ע כו' עיי' ה"י הות כ"ו מ"ם בזה. בפע"ד יש לייחס מבוא דלא מימת דהתימה שוה לבלבתם שהרי ישל לתחום בגוון הבותר בגוון ישראל הבותר בכהנים ס"כ הי' יכול לבטל כולם בברכה אחת בזה אמר שאינו כן אלא לבל חד תהומה בפ"ע הייגו שוכן בגוון. בותר בישראל. מקדש הכהנים זקוי"ל בברכות ד' מ"ט אין הותמין בשתים מב"ה הוי כל חד ברכה בפ"ע. עוד יש לייחס עפמ"ש ריעב"ל בהגמ' ד' כ' ע"א מפרש רק על שאר התפלה מאי היא כו' ולמה לא מפרש הוא ובהב דאינן מתברכים מאיליהן כו' דהא קתני שיברך על המקדש ועל הכהנים ועל ישראל ברכה הראוי' לכל חד כו' והיינו דתני מתני' אבל חדא תיבת בפ"ע:

מסכת סוכה

פרק א מ"ד תפלת ישראל הות כ"ב הקשה ליתני רבותא טפי סיכך ותמ"ב הדלה כו' מהון זה כהב מב"ש עיי"ש ולא זכר שבבר קדמוהו לתחומים בזה הרמן וריטב"א בשם ר"ת עי' פני יהושע ועי' ערוך לנר וי"מ דמתני' לו סיכך ע"ג קתני ותני בני מיכא ע"ש בערוך לנר. מיהו מה שהקשה ת"י למה לא מכר בתכנה בפי' הגלי דתנטן בסיפא שהוא עיקר הסכבר כו' ע"ש. לפענ"ד יש לייחס ע"פ הגמ' לעיל ד' ע' ע"ב דמדייק בחלוקו אילתו מבונה ממתה ומסיק דאפי' ממתה מבונה ליפסול מבוא דמשמרף סכך פסול בהדי ס"כ ומשני כשתבטן וסדיק מהי לאמרת ומשני דהשמעי' דלא גזרי' אטו לא תבטן כו' ע"ש. מ"ב דיעל דתבטן כבר כמבטן מבונה הוא במ"ש ע"ש ויותר ממש"כ כתן דלילו מבכה לא שמעי' רק דבסר דיעבד ולא גזרי' בדאי' בגמ' שם ע"ש. ובזה דתני בתתני' זה הכלל כל דבר שהוא מק"ט ומין גידולו מ"א אין מסכיכי בו וכל שאינו מק"ט וגידולו מ"א כו' עי' ערוך לנר שם ועי' ה"י כתן הות כ"ח לא זכר כלל מה בדיבור הראשונים מזה וכתב מלבו מש"ב. לפענ"ד יש לפרש כמין חומר דהשמעי' מתני' דלא תימא דהאי דינא ליתי רק בתחובר לפסול אפי' ריבה סכך כבר אם לא תבטן מבונה דמחובר ותלוש ב' מינים הם אבל אחר סך פסול אבתי לא שמעי' רק ביבה שהפסול ג"פ מסכך את כל הסוכה ושוחד בפ"ע כמו דינא דמ"ב פירש עלי' סדין הו תתני' כו' לו פסול אבל הי מעורבי' כבר אפי' לא ריבה לו הי ריבה ס"כ לא בעי' מעורבי' וכמו דגרע מחובר מאחר ס"פ לענין דלא מכבדי' לגלותו בס"ש ת"ש כלן הות כ"ב להכי תני זה הכלל וסמכו ענין לדינא דמחובר והשמיע מחובר להשמעי' דגם בחתר ס"פ דינא הכי דאפי' בתערובות שוה הות לחמובר. ומיושב בזה מה שהקשה ריטב"א איך תני בסיפא כל שאינו מק"ט וגידולו מ"א מסכיכי בו הוכא מחובר ותלוש כו' ס"ש ועי' ערוך לנר שם ולפמ"ש ה"ש דהאי זה"כ בין בריבה בין בסיפא לא מיירי בחחובר רק מוסיף לחחובר והשמעי' דאפי' מחובר מיהכבר אחר קיצה ואפי' לכתחילה לו מבטן כדאי' לעיל דף פ' ע"ב וכמ"ש עליו שם ע"ש:

פרק ג מ"ו עלתה חזרה על רובו כו' ניקב ותבר כ"ש פסול ותני סיפא על מיעוטו כבר. ניקב ולא תבר כ"ש כבר. הקשה ת"י הות מ"ח מ"ש הא מדיוקא דרישא שמעי' לה כו'. לפענ"ד משום דעל רובו יש לפרש רוב כל התרוג דוקא ובאמת אפי' רוב ביקיבו פסול כמ"ש הטא"ל סי' תרמ"ח ס"ש ס"ק י"ג וגם מה דאמרי' בגמ' ד' ל"ב ב' דבר' וג' מקומות הפי' על מיעוטו פסול יש שם ס"ו ב' דעות ולחד דיעה בעי' דיתפשט הטמור בחובו דהייגו גם מצד עני ויבי' רוב הקיסו ולחד דיעה פסול אפי' במיעוטו שלא אחד כו' ע"ש. מ"ב לדיעה לתרוגים שובת אשמעי' אפי' על מיעוטו לא כבר רק במקום לו' שלא יבי' מעומר ולדיעה קמייתא ג"כ עובת אשמעי' על מיעוטו כבר אפי' בכו"ש מקומות אם הות מצד אחד ובזה מיושב לשון הגמ' ב' וג' מקומות שהקשה הטא"ל שם ס"ק י"ד והמ"ש הות [לפי הנראה לא ראה דברי הטא"ל] אם ב' פסול ג' מיבעי כו' ע"ש מה שתירצו ולהאמור מ"ש לדיעה אחרונה דלא מימא ב' מקומות הייגו דוקא ב' לדדי' מש"ה אמר ג' ואחרוג עגול הות ולית בי' ג' לדדי' ע"כ דפי' הות אפי' מצד אחד. עוד יש לתרץ דתני רובו דפסול אפי' בשאר ימים כמ"ש רמ"א סי' תרמ"ט ס"ה ותני מיעוטו דבבר אפי' ביום ראשון. עוד יש לומר לחד דיעה שם סי"א דמתנה עמ"ח פסול מוכרח למיתני סיפא לגלוי על רישא דלא מימא דוקא רובו ממש פסול אלא מע"מ כרוב וגם במיעוטו כבר ובמיקב יש לתרץ דהשמעי' סיפא שאין בכבר רק בלא חבר כ"ש שאם חבר כ"ש אפי' בעשה הנקב ע"י קוים ג"כ פסול כמ"ש הטא"ר סי' תרמ"ח סק"ד ע"ש שכן פירש מ"ש רמ"א שם ועי' תוס' ל"ש ד' ה"ה עלתה בשם ירושלמי דתוזית פסול רק בראשון כו' ע"ש מיהו עבדי' כרמ"א. ומה שהקשה ת"י הות מ"ש אמרו לא תני עכל כו' ע"ש מאי קושיא דבטול ל"ל לטעמא דהיתר תלילה לו דין ממון הלא מעשה שהפות אין יוצאי' בו הגם דבגמ' מ"ח ב' לא מכר אלא שאול הרי הוס' ד"ה אלא כתבו ה"ה בזאפי' ע"ש ה"ג בטל פסול מה"ט בראשון והרי הני ברים פירקי' עולב הנזל כו' מעשה לכם ותני לי' ממי לקמן מי"ג ע"ש. מיהו נבי של חפירה דמפרש בגמ' ל"ח ב' דבמותי מיבתת פשורת קשה למה לא פסיל משום נעבדה בו עבירה הגם דמייבי בע"ז של גוי הרי ע"ז מי' מלות ב"ג בחלי' בסנהדרי' ד' ל"ו וה קשה לשיטת הלבוש שפסול אחרוג המורכב מעשה שנעשית בו עבירה כמ"ש בשמו מג"א סי' תרמ"ח ס"ק כ"ב ע"ז סי' הרמ"ש סק"ג ע"ש שהקשו עליו עוד קושיות אחרות ה"כ עי' של כלאים יפסל קרנו לבוכר. ע"ק למה לי לו כשב פרע בכלאים תיפשוט לי' מעשה לבש בשם ובכ"ז הגר"ח סי' תרמ"ח אוזנכי דאמר לא ליגזור אוזנכו ולהכהו לבן כו' מלי מהני זה הא ב"ג נעשו של הגזל והרי נעבדה בו עבירה כו' ע"ש שהביאו כל הלבוש. ולפענ"ד לתרץ עפמ"ש הוס' המורה כ"ע לו' ד"ש מ"ש דהגמ' ס"ק ביון דידע' דאסור לגבוה עליף מזה ג"כ דאסור להדיוט ואפשי לו ס"ד דאסור להדיוט ומשני לו למעוטינהו לגבוה. אפי' ליכתבי' קרא לאפי' לאיסורא גבי הדיוט ומאילא דעי' דאסור לגבוה אמה לי דבתבי' לקרא בגי קרבנות כו' ע"כ ע"ש. והקשה כפ' עיני ישראל על תולין קט"ו לו' מסכ"ת גלמוד לאיסורא להדיוט מלבנוס. עוד הקשה דלמא מקשי הגמ' לאסור להדיוט מקרא דלא תאכל כ"ש כל שהיעבתי לך הוא נב"ש. עוד הקשה לר"מ דאיש לי' כל שהיעבתי לך כו' יהי' ממון גזל אסור לבבר חזיר. והי' לפמ"ש הוס' תולין שם ד"ה תורם לבי' הספרים דמתרץ השתא לגבוה אפי' אסור אחסמה ושור שהגיעו לא אמר הלי לישנא רק אמר קיים ל"ל אפי' ע"ת שלאמר והוזהרתי לי' הוסב"ר ולא תבעבע"ם. פי' דמעיקרא כתיב ויסמוך מעמרתי כו' אבר כתיב והוזהרתי וקלי הלי מעמרתי לשתי חזרות. שאמר מעמרת של תורה שבכתב גם מעמרת של תורה שבע"פ. מש"ב כמבינה דשילחי קידושין לא אמר הלי לישנא רק אמר קיים ל"ל אפי' כ"ת כו' ומייתי בפסוק ותו לא. הרי דעובה לשמעי' הך מימרא מה דלא ידעי' ממתני' דמיירי רק שאמר כפ"ת עד אלא ניתנה:

פרק ג מ"ה מעשה ושלחו לר"ע עלי' ועל החלה שנטמאת נכנס לביה"מ ושלח ואמרו לו כו' עיין מ"ו אות כ"ו הארוך להגריך מה דתני עלי' ועל החלה לאמר מריכי הרוויהו כו' ע"ש לפע"ד יש לדקדק עוד לישנא יחירא דמתני' דה"ל למיתני בקיצור מעשה שאל ר"ע עלי' ועל החלה ואמרו לו. אלא שר"ע כו' כהן כדלתיה בפסחים ע"ב כ' והי' לו בכור ואלה מהעם

בהונה

מהמי כל הני כו' כו' ע"ש ע"ב. לפ"ז מהורן קושיא הע"ז מלוונכרי דגבי גזל ליכא כל שהיעבתי מי' וגם הקושיא מלו כשב מיובב שהרי בקדשים מותר נעבדה בו עבירה לבר מהני דגלי קרא מש"ה: עריך לו כשב לריסר כלאים. גם הקושיא מבוסר לפסול קרן עז כלאים מיובב חדא כמו דאמר גזל בקול כדאי' בא"ח כו' תקפ"ו ס"ב ע"ש מג"א סק"ד ר"ב אין מורכב בקול השופר הוא מורכב ולא הקול ושוד דבבלמא אחרוג בחיבת לי' לכם ובעי' ר' היתר אחילה לומר לו דין מיון לומר כדאי' בד' ל"ה ע"ב שפיר לסרי' מורכב מבל שהעבתי לו הוא בכל המבל כמו בקדשים דאסרי' כלאים והא נמי לגבוה ד' מיעס הוי בקדשים וליכא היתר אחילה וכן לר"ד מבוס דין ממון הרי בבוסר לא בעי' דין ממון. עיין בשאר הקושיא מהעבירה דנעבדה בה עבירה בפטומו יש לייחס דהגמ' נקט טעמא חדא לבל מה דהני מתני' לעבירה עלה עיר הנידחת ועי' הוס' ל"ח ב' ד"ה בעבירה דמשם. עוד יש לומר דאמטעי' הידבא דלא מימא דיון שקנן הלוב מן הדקל מתבטל ומה דאמרי' ע"ז שפיר לישראל אין לה ביטול הוא רק מדרבנן לפי דעת הסמ"ג והסרמ"ם ועי' יו"ד סי' קמ"ו ס"א בש"ו סק"ג והגר"א סק"ב מ"ש בזה מ"ב בדאוריי' לאו בר שריפה הוא ולא שייך כהותר כי הס"ה כיון דבדרבנן אין לה ביטול עומד לשריפה קרי' בי' ע"ש בשעה"מ כי אלב ס"ת בכיאו ערוך לנר שם. אבל קשה לפ"ז לא הוי שייך לאוקמי בחפירה דמשה. ואפשר משום דיתמא לי' לאוקמי אפי' בבל גוי ובה"ש בבל ישראל שאין לה ביטול דקילה כמ"ש הוס' הנ"ל דמשבקין מתבטל ע"ש וזה שייך גם בחתרוג ואיכך דמשבחלם מתבטל. וב"ה כי מצאתי שגם מהר"ש לבלי כהב הא גם בלוב והדם הדין כן עי' תו"ש ד"ה ומשבחו בכם הרמ"ם. יש לומר דגבי הדם בעי' שיתחייבו רוב עניין בדאיתא בגו"ת סי' תרמ"ו ס"ה ע"ש בע"ש סק"ב כתב שגם דמב"ם מודה בזה וכ"כ הגר"א שם סק"ח אבל בעבודה אפי' מצאו רוב עליה בשר בדאי' שם פי' תרמ"ן ס"ב ע"ש וכן לוב דיני' בדם בדאי' שם ס"ב ס"ה עוד יש לומר דהני זה גבי עבודה:

מבוס עבודה דהשמעת דבר דאפי' עלה לי' בבד לי' בשר בדאי' שם סי' הרס"ד ס"ד:

פרק ד מ"ב בחו' חדשים לא ידעת לפי סברתו דאי אפקי' כר' יוסי וליכא חיוב ברת ותמאת ל"ל לאיצר ממא יעבירנו רק מבוס לפרסם שעברת ד"ש בשבת אסור מה"ת והבית רבי' מהבגמ' דוד' ד' מ"ג ב' דעבדה דמי בשבת מס"ע כו' ע"ש. בחמת לא דמי בלל דעבדה שלוחי ד"ד נייתי לה וכבני' מקיפי' בה ולוכא גזירה דשמא יעבירנו ובמ"ש רש"י ותוס' שם והליסור הוא רק בטילטול בשיר אמרי' לידחי שבת כדי לפרסם אבל הכא עקרי' מצוה דיוהיו שלא ניטול לוב בשבת שבתוך המג אפי' במקדש דבעי' ז' ימים וכן בזה"ל אפי' יום ראשון מבוס שמא יעבירנו והשם קנוס הוא שלאפי' אם יעבירנו ליכא חיוב הטאת וכהה וכי בשביל פירסום הבבת ד"ל עקרי' מצוה דאוריי'. אבל בחמת הוא דאפי' לי' ספרי' לי' מכרת ותטאת אבל ליסור דאוריי' עביד מש"ה שיר גזרי' שלא יבוא לעבור ליסור דאוריי' ב"ש שמצאתי בדברי בס' עבוד לבר ושמתחי. גם בל"ו דברי ר"ת תמוהי' שהרי גם גבי לוב פרוך הגמ' שם לוב נמי לידחי כדי לפרסם ופי' רש"י במקדש קלי דהרי ושמתחם לא מפורש דמייבי בלוב כו' אלמא דשייך פירסום גם בדבר שאינו הלבה לממ"ש רק שלא בא מפורש ה"כ גם הוצאה מלאכה גרועה היא כמ"ש הוס' שבת כ' ל"ע"ש וקרא הוצאה ב"כ לא מפרש שבני אל יצא אים ממקומו יש לפרש על התוס' בדאי' בעיבוכין נ' כ' מ"ח ל' ע"ש. וגם בקרא דיוגו משם כו' דמייתי בשבת ד' ל"ו ע"ב ג"כ לא מפורש דשבעי' דקרא הוא משום דבלימת לי' עבירתא וכדפריך הגמ' בתמת שם ע"ש. גם מ"ש ת"י אות י' בשם כנו מלוד תמוה כי אין סברא לומר דמעביר ד"ל שבא הולדה דהוצאה יהי' תמור לענין מלך מהוצאה גופי':

מסכת ביצה

פרק ב מ"א יו"ט שחל להיות ע"ש כו' ועושה הבשיל מעיר"ש וסומך עליו לשבת כו'. גמרא. מנה"מ למר שמואל ה"ק זכור את יום"ש כו' וכריבו כו' פי' רש"י שלא ישכח בבוד שבת ע"י יו"ט. רב אשי אמר כדי שיאמרו אין לוקי' מיו"ש לשבת קו"ח מיו"ט לחול כו' ומסקי' דלרבא גזירה שמא יפשע. בהקדמה ע יהיישב קושית הגאון ר"ש ז"ל מבר"עבלויא שהקשה על מימרא דרב [לו רבא] ומיתימא רב אשי קיים לברהם אביו כה"ת אפי' עיבוני הבשלי' שבלמר עקב כו' והובוהי מ' הובב"ש ו' תורה שבע"ש יומא ד' כ"ח ב' והקשה הא מצמה מפורשת היא מילבי קידושין ע"ש. לפע"ד יש לייחס עפ"מ דקי"ל גזירה לגזירה לא גזרי' עי' מכילתי' ב' ב' בפי' רש"י מדבתיב ושמרתם את משמרתי כו' ולא משמרת למבשת עמ"ש בזה בחידושי שבת פ"ח מ"ג דבר נהמד. ויש מלות דרבנן שהם סייג לדאוריי' ממש כמו נע"י מבוס סרך הבומה ע"מ מבוס לאיסור הוצאה לו כרמלית מה"ט וכן ביום ויש שהם סייג לדרבנן במקום שנלאה לשם מכח מי לא הא לא קיימא הא כמו מיס שלוני' ד"ש דבר אמרי' הבי שבת ד"ד ב' ב"כ רמב"ם בפיה"מ שבת ריש פ"ב ע"ש וכן במשבתי' ד' ג' מ' כולה חדא גזירה היא וכן נקמן מ"י מ' גבי עבילת בלוס ביו"ט ע"ש בחוס' וכן ברים ב"מ גבי שמא יעה וגבי שמן בריפה גזרי' יו"ט לטו שבת ושבת גוסי' רק מדרבנן בגי שריפה בה"ש לחד הי' בחוס' שבת כ"ה מ' ד"ה כך וכו' וברים בהם גם עירוב הבבילי' בלחד מהם. לפמ"ש רש"י ע"ו ב' ד"ה מ"ש דשיקר קרא אם לקידום היום ולא ע"ת כו' וגם עיקר בבוד שבת הוא רק מד"ת ישמיטו סי' ר"ו וקרא לשבת עונג כו' אבל ב' מעודות הבבת דלפי' מהלבת היום אמן מני לכן בבית פת וגם בזה יש דעות מי סס דאוריי' ויש סוברי' קרא לאמבתא עי' שבת קי"ח ל' לרב פפא לאפי' בסת הבבסנא הוי עונג שבת ועי' מ"ח סי' רמ"ח ס"ח מג"א סק"ח שם בהוב בבילם פת לו יותר מזה הבי תקנת ע"ת אלא ישכח בבוד שבת הוא משמרת ל"ש ולא ל"ת וכן לשמעת דרב אשי דמבוס בבוד יו"ש תיקנו ע"ת הבי קוי"ל בבבה בסחים מ"ו ב' דאמרי' בהולל לי מיקלני אורחי כו' ע"ש ל"ש הוצאה מיו"ש לחול לא ענוד ליסור דאוריי' במ"ש הפ"ו שם שמה שאמר רבה אינו עוקר הוא אלא דוקא דאפי' ליסור דאוריי' אין בו וש"ש בפסחים בר"ן ובמג"א בס' תקכ"ו מזה אבל לחיד ל"א בהולל סבר לבבי שבת בעשים ביו"ט מדאוריי' כו' ע"ש רק לדידי' מי"ש לחול ליסור דאוריי' אין בו' ולבבה רק ממון לחשיבה ליבא ליסור דאוריי' ומלקות דליבא בהולל. ל"ב הוי ע"ת מבשרת לדרבנן דליסור אפיה מי"ש לחול מבעי' דבמון לחשיבה מלבת דל"ש ול"ג בי' בבן. ובב אית לי' בבבה בבבה במסכתין ד"ה גבי שבת ויש הבמוכין ומוכרת למיסבר בהולל וליבא ליסור דאוריי' מי"ש לחול לזה בשיר אמר בב ביומא אמר בב ביומא קיים ל"ל אפי' ע"ת שלאמר והוזהרתי לי' הוסב"ר ולא תבעבע"ם. פי' דמעיקרא כתיב ויסמוך מעמרתי כו' אבר כתיב והוזהרתי וקלי הלי מעמרתי לשתי חזרות. שאמר מעמרת של תורה שבכתב גם מעמרת של תורה שבע"פ. מש"ב כמבינה דשילחי קידושין לא אמר הלי לישנא רק אמר קיים ל"ל כה"ת כו' ומייתי בפסוק ותו לא. הרי דעובה לשמעי' הך מימרא מה דלא ידעי' ממתני' דמיירי רק שאמר כפ"ת עד אלא ניתנה:

פרק ג מ"ה מעשה ושלחו לר"ע עלי' ועל החלה שנטמאת נכנס לביה"מ ושלח ואמרו לו כו' עיין מ"ו אות כ"ו הארוך להגריך מה דתני עלי' ועל החלה לאמר מריכי הרוויהו כו' ע"ש לפע"ד יש לדקדק עוד לישנא יחירא דמתני' דה"ל למיתני בקיצור מעשה שאל ר"ע עלי' ועל החלה ואמרו לו. אלא שר"ע כו' כהן כדלתיה בפסחים ע"ב כ' והי' לו בכור ואלה מהעם

בהונה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

בהנה וכבר ליתי בשלמה גם חלה משבת ליד כהן ליתי בשלה. וכ"ו דלא כהגיכותא של כתי"ם ע"ם ומת הכבוד ומומאה החלה ביו"ע ובלו בני ביתו ומלו לו אוך יעשו. ונגם ר"מ ליסמ"ד כו' ומעשה שהי' כך הי'. ומייתי הך מעשה למילף מינה דגם ריש דמתני' בבהמת קדשים מיירי כמו של ר"ש ובחלב יש מידוש גדול בפירש"י כ"ו ב' ע"ש ובהוס' שמת ל"ד ב' ד"ה לפי שהרי מותר ליהנות בשעת שריפת ת"ש ואמ"ש אין שורפי ביו"ש ומה"ש גם לעולם אסור: מ"ו מ"ו עיי' ת"י שהלריך ועיי' הו"מ ד"ה לא יאמר הקשה דמשנה יתירה היא והה"ל הקשה למה הכניס דין הטחה במתניתין דיני מו"מ ומשקל ועוד קושיות אחרות לפע"ד יש לישב לשיטת הר"ן דמודה ר"י במשחת של אהן דאסור לפי שעושה כלי כמו שאסור בלא"ן עצמו מלאכה שבעשית לכמה ימים כו' ע"ש ובק"ב סי' יו"ד אות ל"ת. אבל הרי"ם סובר דמתני' אינה אלא דלר"י מותר אפי' בגבל אהן כו' ע"ש לפ"ז שפיר הכניס הטחת משנה ע"ז בחוך לפי דפליג ר"י והכמים דמ"ו בשוקלים בשר כנגד כלי גם פליגי במ"ת וכלי של מידה. ובני הטחה לא פליג מזה לאו' להר"ן דמודה ר"י. ולהרי"ם ג"כ א"ש דאני במ"ו והכמים אומרים אין משגיחין בכ"מ כו' וסמיך לי' אין משחיזין להזות שגם זה דברי חכמים היא ולא ר"י דפליג עליהם בדין הקודם. עוד יש לומר מאוס דשמעתא דהטחה מבוס עובדא דאול בכרכה מפיכים"ו כ"ת א' ע"ש וכמ"ש ה"י אות ל"ג ע"ש [וכ"כ רע"ב ג"כ בעמעת דהטחה דרך חול] מש"ה סמכה לדעת דהוי מי שעמא מש"ה דבה מתנים עובדא דאול היא ומ"ש ה"י אות ל"ב בביאור הי' משיאה שהוא נגזר ממביאין מבואות כו' לפעד"נ שגגה מן יבא פרשה את דאסור דבר המופים. פי' לבון הסכה כי ע"י החדוד והטחה נתסר מגוף הכרזל לו מבוס שמעבר הסמנוגת מבסכין וכזה אוכל תרי ליבני בגמ' כ"ת ת' ל"ק סבר דע"ג הבריתה אפי' חידוד מותר וזכו פי' הסרת הכרזל ול"ב סבר רק לבעבר שמנוגת מותר ויהי' פי' הסרה הבעבת שמנוגת. וקושיית הוי"ש על לא יאמר יש לתרץ ע"ש מ"ש רמ"א ח"ת סי' ס"ג ס"ד שלין איסור לחכיר סכום דמים לו מדה רק כשעשה ס"ה כמה יהי' חייב לו עתה עם מה שהי' חייב לו בביל

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

רי"י להרי"ם דאתת סייט שני' כו' ע"ש ולפמ"ש נק"מ דאשמעי' מתני' דלא פסקי' תקיעתא מב. ו מ"ש תני מין בידו אלא אחת פי' לאפוקי ממה שכיון שתעלה לשתים ומכ"ש אם נפרש כמ"ש הרמ"ם דאפי' לאכונה מין בידו ודאי טפי עדיף ממיתי כדתני במתני' וביינו דתני מתני' בשומע מתעסק פי' שהתחיל לתקוע במתעסק ולמר לו באמצע תקיעה לכיכון ותקע לי ובאלו לא אתכוונו קלי ועיי' לריטבא בריטב"א שם. ולפמ"ש שם בלי"ז א"ש שאם רואה לאחד סדר דאמון כולו תעלה לו זה לתחילת סדר שני כו' ע"ש מש"ה תני מין בידו אלא אחת פי' איזו שיהי' ועיין לר"ת סי' תקי"ג ס"ו ועי"ש במג"א סק"ה וס"ק ס"ק יו"ד ולפמ"ש שם יש לייסב עוד דאשמעי' דאפי' מתעסק הוי הפסק. ומה דתני לא יצא היינו לפי בסדר שעשה כבר ואשמעי' דהוי הפסק לגבי תוקע גופי' המפסיק אלא אפי' גבי שומע הוי הפסק כו' ע"ש ב' דיעות בזה והמג"א הכריע דלא הוי הפסק ע"ש:

מסכת תענית

פרק א מ"א מלימתי מזכירי' ג"ב כו' מסיק בגמ' תנא מ"ש סלק כו' ואריך מ"ש דתני בגבורות ליתי על הגשמי' פי' בגמא לי התם קלי לדתני בכ"ש דברכות מזכירי' ג"ב ז' מ' דתתר"מ רק לגדיקי' וגשמי' גם לרשעים והייט גבורות ע"ד הן הן גבורותיו כו' רואה גויים מלקדי' בהילו ושותק. ר"ג לון לך גבורה גדולה מו לרשעים מטובו לצדיקי לזונו מכ"ש לא עדיך הגמ' בברכות שם מ"ש דתני ג"ב קקושיית התוס' ד' כ' ע"א ד"ה ליתני כו' ע"ש ולפמ"ש מיושב זה. אבל לי תנא הכא קלי לדתני בפ"ק דר"ה ובתא נידוני' עכ"מ ל"ש הוי לי' למיכי על הגשמי' כדתני התם ומשני מפני שיורדים בגבורה כו' ע"ש ולפ"ז גם בברכות יש לפרש כמו הכא ולפשר דהכא שייך זה טפי כדאמר ר' יהושע שהגשמים סי' קללה בתא כו' כעבד שבופך לו רבו קיתון ע"ש וזהו שיורדי' בגבורה ומש"ה פליגי תנאי אם להזכיר מתחילת התא לא לא. עוד יש לומר דהתם תני גבורות גשמים ע"ש הברכה אתה גבור כו' מחי' מתיס כו' לגבורות כמו תחה"מ מזכירי' בכל השנה כולה לע"ש שאינה אלא דומעה ר"ב ג"ב כן הוא וכמ"ד הכי בגמ' הכא ד' כ' כ' ע"ש וכמ"ש תוס' ב' לי' ד"ה אלא ע"ש אבל הכא דתני מלימתי מזכירי' כו' שאינו מזכיר כל השנה מ"כ אמתי תני גבורות ומשני ע"ש שיורדי' בגבורה כו'. ומה שהקשה הוי"ש למה לא תני זוכרין תירץ רמ"ן ומ"י אות א' דהוי למיגא בלב כדאי' בגמרא ד' מ"י א' ע"ש לינו נכון. כי תפלה יפי' מרגיל דבריב בה רק שבתי' נעות כו' ע"כ יותר נכון הי' בל הוי"ש ולפמ"ש הוי"ש ברכות פ"ח מ"ב גבי מזכירי' י"מ גבלות כו' דתני הכי לפי שזכרון י"מ בא ע"י אמירת פרשה ניצת שאינה עהגת בלילה ואומרי' אותה בשבל י"מ שבה כו' ע"ש. ר"ג יש לומר העיקר הוא הפלה בברה"ש רק שבבת לשאול צריך להות מתחילה ומכ"ש תוס' ד"ה ל"ב ע"ש מש"ה תני מזכירי' שמכת הפלה בא הזכרה ומה שהקשה רמ"ן מפ"ד דר"ה מ"ו אין מזכירי' זכרון מלכות ומופר בל פורענות כו' יש לייסב משום דזכרונות נתקנו בדי שיעלה זכרונינו לפניו יח' לטובה כדאי' בפ"ק דר"ה מ"ו אי ע"ש הכי דשייך לשון מזכירי' לכבי לא יאמר בל פורענות שלא לטעלות זכרון ר"ה ומ"ש אות ג' אתין לזכר בתחנית של שמיני שזה אינו אחרון של חג כו' ע"ש המנה דהלא משנה מפורשת פ"ח דתענית מ"ו חוגג ונולך כו' ויו"ש אחרון של חג כו' ע"ש. גם מ"ש ת"י לפרש דר"א סוכר להזכיר בנוסף דיו"ט רמבון כו' ע"ש ליתא דבפי' אמר ר"א בברייי' בגמ' משעת נטילת לולב כו' ומייט בתחנית כו' ע"ש. גם מ"ש לות ו' טעמי' דר"א כמו שמזכירין מדת יום בלילה כו' ע"ש: כ"ב תוס' רע"ק לות כ' הקשה ע"ד רש"י דף ד' ע"ב דמש"נ לבני ח"י ליתא תרי יומי כו' ע"כ. לפע"ד יש לומר דמה דאמר הגמ' ואתן דאית לן תרי יומי ביבי עבדי כו' הייט לפ"מ דמסיק כאן בומן שביהמ"ק קיים אלא והזכרה כ"ז מ"מ משום שלי רגלים אבל לאחר החורבן שאלה והזכרה בהשרי לדידהו אבל לבני בבל דאית להו פירי דבבלא גם אחר חורבן אין שאלה והזכרה עד זי"ן מ"ח וזכו כי היכי דלא היקשי הלכתא אהלכתא מדר' יוחנן אדר' יוחנן דאסק הלכה כר' יהודה וסבר בר"ח דהלכה בר"ג אבל ר' יהודה גופי' מני סבר שאלה לחוד והזכרה לחוד וגם בני בבל מתחילין הזכרה בח' של חג רק ר' יוחנן סבר התחיל להזכיר מתחיל בשאול ולדידי' צריך לפלוגי בדלעיל אבל ר' יהודה גופי' הא אמרי' לעיל הני תלת אלינא דר"י דעבולא ולא מפלגי בין שאלה להזכרה ולפשר נמי לומר דסבר מתחיל להזכיר שואל ולא חייש לפירי דבבא ולר' יהודה שואל הגמ' היכי עבדי' וכ"כ רש"י בפי' שם ד"ה ולאן ע"ש ויש לומר כמ"ש תוס' ב"מ ר"ם ח"מ דר"ל גופי' שואל וכמה. ר"ג יש לומר דבר ושמואל גופי' שואלין ומיהו סברי לגמרי כר"י ולא כר"ג ולר"י שואלין מיד אחר חתם:

פרק ג מ"ט ת"י לות ר"ח כו' פי' על הלה ובברה שעברה על רחצו פי' שמת בחולה כו' ע"ש. פי' דמוק הוא ומה שהקשה מגא לי' לרש"י שאם מת בחולה דמשלים מש"ה ל"ל דדיין מתי' ובברה משום הא לא איריא. כי לפה לא ישלים לגדול בנפש שביעה כמ"ש הרמ"ם הבילה מג"ל מ"ה תקס"ט סק"א ע"ש. גבי ביבור אם מת בחולה איריכים להשלים מה"ע דלברך על הרעה ר"ל כרם מליאה וכ"ל יחיד דאפי' נתרפא משלים כ"ש מת ודלא כמ"ש ת"י דנתרפא פטיעה דמייב להשלים מטעם מדר אבל מת הוי ס"ד דקבלה בטעות היא כו' ע"ש. כי לפ"ז ל"ל דבריי' זו יאל"ל זו קתני וליתא אלא כיון דמדר רק בדי להוציאו מלרחו הי' דעתו להתפנות רק כ"ז שיהי' צריך לרחמי שמים מ"כ כן לי מה כמו נתרפא אלא גם בנתרפא לא מדר רק בבדי להוציא מלרחו והרי נוצא בה:

מסכת מגילה

פרק א מ"ב הוי"ש ד"ה חל. הקשה למה קוראין בס"ת בשבת ולא בזרי שמא יעבירנו ד"ח כו' לפע"ד יש לייסב עפמ"ש הוס' ד"ד ע"ב ד"ה ויעבירנו דמש"ה לא אמר שמא יוציאנו לרה"ר משום דלא שכיח אבל העברה זימני' דמצאת מגילה ברה"ר כו' ע"ש. וה ודאי שלא יתרע לעולם שתהי' ס"ת מונח ברה"ר. עוד יש להרן לפי שבזמיהם הי' העולם לתורה קורא בס"ת ויש שבעה קרואים. ואין יודע לקרואים לס"ם מקודם שהוא יהי' מהקרואים ואם ידעו מתחילה כולם ידעו והוי כמו רבים דמדברי אחדדי עיי' שבת סב"ב מ"ד ונם אינו בהול ב"כ כיון שאין קריאת כל הפרשה עליו. עוד י"ל משום שלפילו לחבושים בבית האסורים אסור להביא ס"ת אלא ואפי' לאדם חשוב לו תולה לחד דיעה בלו"ח סי' קל"ה סי"ד אסור להביא אלא צריך לילך למקום הס"ת אם כיון דאפי' בחול אסור לעלות ס"ת מהבית ביחוד לה בשבת. בודאי לאמת ס"ת עליו אפי' אם יבאה שהוא שבת ועיי' סוכה ס"ג מי"ד כהוי"ט שם ובפ"ד מ"ב בהוש"ד ע"ש. ומה שהקשה תי"ח כאן על הי' רחוי"ט מי לא עבקי' שהוצה לבדר הפרשה עתה בשבת כו' ע"ש יש לייסב דקריאת שמי"ת שמחויב כל איש שרגל נחשב כמקום סידור הפרשה כמ"ש הפר"ח ס"ד סי' קל"ט ע"ש. וביותר יש לומר אין זמנו בהול ב"כ שאם חיסרו בייכור לקרות הפרשה

משנימין לותה בשבת לחרת כדאי' בברכות ד"ע ע"ב ע"ש משח"ב מגילה ולולב ושופר אם לא עבשיו כו'. ועוד יש לומר דעיקר חשש שמא יעבירנו הוא משום לגמוד הברכות אלא דאיכא עוד חשבי דסדר ניעוטיי' דלולב וסדר הקישות דשופר ופסקי עעמי' דמגילה מ"כ בס"ת לדיבא דגמי' שהפוחת מבדך לפי' ותוחה מברך לאחרי' תו ליכא הלי חשבא: מ"ג תוי"ע ד"ה בלו כו' ב"ד וט"ו וכתב רמ"ז ע"ו פטיעה דכתיב ולא יעבור דבריו תמוהין דשא בחתת מפרש הגמ' ד' כי ע"א משום ולא יעבור וכתב דתה ב"ב מ"ש רמ"ן דמתני' מייירי בקדימת כפרים אם הל ר"ד בחתר בשבת מקדימין לוהכ"ג שלפניו ולא מאחרי' לאחר שהוא סמוך וכן אם חל בדביעי סי' ע"ש הדא דמתני' מייירי בשבת דומיא דלינך דחשיב ט"ב מגיבה כו' ועוד מדלאמר הגמ' טעמא מלא יעבור מוכח דלא מייירי בכפרים דהא בחני גזוני ליכא לא יעבור בל"ז לקיים מה שהקשה פטיעה כו' שהרי אם חל ט"ו בשבת עוכין ס"ש אחר שבת לאיתי דאמרי שפי' רע"ב לעיל ע"ב ע"ש ל"ב טובה אשמעי' הגם שמאחרי' ס"ש אבל אין מאחרי' קריאת מגילה. ורש"י דלסברה לה ב"ד של בשבת ה"ה ע"ו לא נזכר בפי' אם חל בשבת דהיי בלו וקלי אחתי' דלעיל ושם בפי' נכר: רק ר"ד של בשבת אבל ט"ו לא נזכר בפי' רק ממילא אם חל ר"ד ע"ש הוי ט"ו בשבת: מ"ה תוס' רע"ק אות ז' הקשה הא ליכא ממי שביתת בהמה שמותר ביו"ט לאד דיעה כו' יש לייבב דטעמא דליכא ש"ב ביו"ט הוא משום שאינו בכלל גזי שבת אלא תעשה כ"מ רק מדכתיב בפי' לאמן יום שורך כו' וביו"ע לא כתיב וכמ"ש רש"י לו"ח סי' תק"ס עי"ש ומהני מייירי רק בשם שמותר ביו"ט מה שאסור בשבת דאל"כ הא ליכא כלל ובקילה וכמ"ש רש"י ורע"ב ע"ש. ל"כ מתני' ר"ק אין בין לא תעשה כל מלאכה הנאמר בשבת להנאמר ביו"ט אלא מ"ב בלבד ועיקר כונתו לגולל מכשירי מ"ש שאסור ביו"ש כדאי' בגמ' ע"ש. ואילו ש"ב דלא הוי בכלל לא תעשה כ"מ לא אייבי בי' מתני' כלל:

מסכת מועד קטן

פרק ג מ"א תוס' רע"ק אות מ' הקשה ע"ד התוס' ד' י"ד מ' ד"ה וממדה במש"כ בזה"ל ולו מייירי כו' ע"ש קלת ש לייסב לפ"מ דקיימי הוס' שם בסברת המוהר בגלה ראשו במועד ואין בו מכוס מלאכה ואיסור גילות במועד הוא רק מעטם שלא יכנס לרגל בשהות מטול כו' ע"ש מ"כ לפי' לו ניחא דמייירי בכי' בלם בלו מגילה ד' ל' קשה מה קמ"ל ולריך לחרן דלשמעי' דל"ב בטמא ישהה כו' ולו ניחא דקמ"ל לפי' הי' לו פגלי מוחר בלו' אם לא יחרן בלו' בל תוי"ע מלוה והאיסור קלום מכל עצמו ודו' עד עתה אסור בזיקי חירות ונראה רק ליזה יום לו יומים הי' לו פגלי מהכ"ת יהי' אסור שהרי שהוי מלה לא משהי' ורק מי שתרבל מלגלח קודם רגל בזה אמרי' דאסור שלא יכנס לרגל בגיזולו אבל לא בכה"ג: ומה שהקשה ת"י אות ט"ו למה הלגן לב' בבות לייחי ולו מגלחי' ומכבסי' במועד הבא כו' יש לייבב משום דמחולקים בדין בלינעת לו בפרהסיא דגילות אסור בפרהסיא בח"ח סי' תקל"א ס"ב. וקטן מוחר לגלח לפי' בפרהסיא ולולו ביבוס שם סי' תקל"ד ס"א בהג"ה ומג"א סק"ד וסק"ה אסור בפרהסיא בלא ע"ג בעבר לפי' בגדי קטנים ביוחר דלא מוכחת מילתא אבל ע"ג בעבר לפי' בגדי גדולים שרי בפרהסיא ע"ש. גם יש ל"מ בגזיר ומוכרע בגילות שרי לפי' הי' לם פגלי אבל ביבוס דבשל קרי ובעלת הבתים שהי' לם פגלי אסור במועד ובגילות ליבא גילות דמוה שיהי' אסור בהי' לו פגלי גם יש בלי פסקן שמוחרים בביבוס לבל אדם ובגילות ליבא היתר לבל אדם. ומ"ש ע"ש במוכרע העולה מטומאתו כו' אם חל שביעי שלו במועד מוחר בתספורת יש לתמוה למה לא פי' דין תגלחת ראשונה שקודם הי' ימים. ולפשר משום דאמרי' בגמ' ר"ל כי לא מיבעי בימי טומאתו אלא אפי' לעולהתו אלא דאיכא שמא יעבה קרבנותיו ופירש"י דבכון דגילח דגילח צריך להביא קרבן ומשא יעבה עד יו"ט אחרון ומקריב קרבן יחיד ביו"ט כו' הרי דמייירי בגילות שלי שמחייב בבאת קרבן. מיהו למאי דקי"ל מהג לעשתו ברגל ל"ל הו לאלי שיטות ל"מ המ"ל אלא מ"ש בפשוטו הא בימי טומאתו מגיע מ"כ כד"ק לדוכתה ו"ע. ובזה תרי' מיושבת קושית תוס' רע"ק על ר"ב שלא פי' כמסקנא דלפי' הי' לו פגלי שרי ע"ש ובמל"מ פ' יו"ט פ"ו מלריך בזה בייבובו שם לפרש משום דיוקא הא בימי טומאתו הוא מפ' לה הרי ובוחר לפי בגיבסתו הטולה בלא ו"ו וקלי הלעיל הרי מוכח דמייירי שלא הי' לו פגלי אבל מי' בגיום והטולה בוא"ן ע"ש ולפמ"ש המל"מ שם יש מידוש אפי' לא הי' לו פגלי ר"ב ר"א דאסורין בגלח מכח שמא יעבה קרבנותיהן לפי' הרין. וכיון דאיכא מלוה וגם שלא ישהו. הוי כמו שאר מילי שלא היה לם פגלי אפי' הי' לם פגלי ומחוכן קו' תוס' רע"ק הנ"ל על התוס' המ"ל. מיהו על רש"י קשה מה שהקשה ת"י לות ט' שפי' בגזיר שמא למה לא יפרש גזיר טהור בהשלמת ימי מרו. עוד הקשה דהא גזיר שמא צריך להוצא עוד גזירות דטהרה. עוד הקשה קו' רע"ק הנ"ל למה שבקו מסקנת הגמ' דמייירי אפי' הי' לם פגלי עוד הקשה למה פירש"י שמא יעבו קרבנותיהן ויקריבו ק"ח ביו"ט אחרון כו' למה לא פי' משום דאתי לידי הקלה. עוד יש לדקדק במ"ש רש"י גבי מוכרע שעלה מטומאתו מגלח ברגל כו' שהי' לו לאחוב שעלה מטומאתו ברגל מגלח כו'. ויש לייבב בטוב טעם דמ"ש רש"י במשנה ובוא לון שבא מכמר ירו פי' ביום הרוח ובחמה הרבי דגזיר ד' ח"י פי' דוקדש ל"ר ביום הבוח ביום הבאת קרבנותיו ולא ביום תגלחתו בסוף כו' ומש"ש פירש"י בגזיר שמא בדלאי' בפ"ו דגזיר מ"ו מ"ז דתגלחת הטומאה היא קודם הבאת קרבנותיו אבל הטהרה היא אחר שחיטת הבלמים לו החטאת ע"ש מהלוקה בזה. ל"ב כיון דהגמ' אמר דש"ז ע"ב דאפי' הי' לם פגלי לגזיר ומוכרע ג"כ מוחרים שלא יעבו קרבנותיהן. מה שייך בגזיר טהור שלא יעבה כו' הא תגלחת לא מעכבת ומבר הבית קרבנותיו וכמ"ש הוס' שם ד"ה שלא בו'. מש"ש פירש"י בגזיר שמא בדלאי' בפ"ו דגזיר מ"ו מ"ז דתגלחת הטומאה היא קודם הבאת קרבנותיו כי' קרבלי הלבך לא קבלי' לבו בדלא עבדי קמי הבי כו' ע"ש וז"ל רש"י ד' ל"ד ע"ב ד"ה נגזור שלא יגלח במועד דכיון דגילח צריך להביא קרבן ושמא יעבה קרבנותיו עד ל"ט אחרון ומקריבן ואסור להקריב קו"ח ביו"ט לא בכבנת הת' שמא יקריב ביו"ט מלן ליים לי' להקריב ביו"ט וכי תעיבי בהנים להקריב קו"ח ביו"ט אלא ל"ל ברש"ו דאסור בד' ולא ואחוט. פי' שמא יעבה עד ל"ט אחרון ומטילה ימשך עד אחר הרגל שהרי אסור להקריב קו"ח ביו"ט. וה"ז מכוון לדבריו בד' ר' ב' שבתב שמסרין הקרבנות ואין קריבי' ביום הי' בומנן כו' ע"ש. ואילו מתשב הקלה לא אייבי הכא. דגזיר שמא מבא ב' עוסות וכבר כן שנה לא שייך בהו הקלה דגיזה ובעודם. ומש"ה פירש"י גבי מוכרע תגלחת שניי' דמגיר לדגיר שמא כי שבייבם מגלחי' בשביעי ומביאים קרבן בשמיני. וכד נחיבא לי' עפי' אמיגא דלא מבבת תגלחת בטמא בטמא דתגלחת דאבוחה שהרי אין רואין נגעים בטמא לעשות ולא לטהר לא מוסבר ולא מוחבא דקי"ל בחבמים פ"ח מ"ה ע"ש הו"ש ד"ה רמ"א כי בא לטהר המוחלט לטר לו שמפסידו לוחתו דאמרו בד' ד' ע"ב ולחד מ"ד לוחתו דעלמא עדיפא לי' לו דגם מוחלט אסור בהתה מק"ו דימי דספרו ע"ש. עכ"פ מחלוקת היא מש"ה פירש"י תגלחת כי דלית בה פגועתא. ופיש דבריי דמתני' אלא הי' לם פגלי כו' ע"ש. יש לומר דלא לחיר ומוכרע קו' אלא לבל אחיך דמתני'. ורל" מדבתב רש"י בבי מוכרע מגלח ברגל והי' לו לבתוב בהיפוך בלא מעומאתו ברגל מגלח כו' ת"ו בס"מ. ואמ"ר דתני בבי מיר ומוכרע לבון יחיד. מעומאתו לעהרתו. פי' בל חד מיבייהו העולה כו' ולא"ק קו"ת הי' דס"ל לעיתני ל"ר ע"ש.

וברש"י מסיים שלא הי' לם פגלי ל"ר מעטם דעל אחד קלי:

www.daat.ac.il

www.daat.ac.il hebrewbooks.org

חידושי הגאון רבינו אליהו מברידיץ זצ"ל.

מסכת יומא

פרק א מ"א בתוס"ע אות ד' דברי התוי"ט דהחשש הוא משום ספק נדה הוא בגמ' יומא דף ו' ע"א וגם הקשה המהרש"א אמאי לא חיישינן משום ולאי נדה כגון שחמלא על שלה אית יום ומה שהעתיק רבינו בשם המהרש"א שהקשה גם מעד שלו ליתא כן במהרש"א [וכן התוס' יבמות ביומא שם הקשו משמיטה מעד שלו ומעד שלה אות יום] אמנם על המהרש"א קשה לפה לא הקשה עדיף שמא ימלא על עד שלו [וכמו שהקשו התו"י כנ"ל] אך אין זה קושיא שאם ימלא על שלו יפרוש מעבודה ויהי' עובד עבודה אותו הכהן שסוכן תחתיו או כמ"ש התוס' יומא ב' ע"א סוף ד"ה וחכמים שיהיו בהיים הרבה הרלוויים לזה אך כל החשש הוא שמא תמלא היא אחר הבעילה (לאת יום) ולא תרלה לעבר אותו ולא תודיע לו מזה ויבמם במקדש בטומאה ואם שמלינו שהאמינתה התורה על עניין נדה מוספרה לה אין לדמות לכאן [דסיל לא חשודה רק לעבור על עניין עבירה הייכת לעניין שהוא עונש לעבירה נדה עצמה אבל בזה האוכן שסיא בעצמה לא תעשה שום עבירה רק שהוא יעבוד בטומאה במקדש יש לומר בזה לו שלא תחשוש לזה כלל לו שלא תדע סדין בזה אל עבודה בית המקדש בטומאה על בוריו] והנה קושית המהרש"א ביומא הקשו התוס' נגדה ע"ו ע"א ד"ה אמר רב ותירלו שם דלא שכיח [וכעין זה תירלו התוס' יבמות שם] ואמרתי לבאר יותר דלהא לא חיישינן שמא תמלא תמלא ותרגיש בעצמה ביאה דלו ולאי תאמר לו דע"ז שלא מיאתה התורה דהא העבירה שייכת גם אצלה בגם היא תשמש בנדתה [וע"ז לא תבודה וכמש"ל] ואין רק חשש אולי תרגיש בתוך הזמן בדיקה [וביומו אין יום ובזה האיסן לא תאמר לו וכמש"ל] ע"ז אמרינן דלא שכיחה: שם מ"ה בתוי"ע אות ה' ד"ה הפר"ח כו' הקשה כו' הא לפי דעתם כו' תמה אני הא מבואר במשנה שבועות כ"ט ע"א דבשבע לבעל המלוה במזיד לוקה משום שבועת שוא א"כ גם לפי מה שהוא אמם כדעתו שמלוה לתת בהון ולא תהוא השבועה אכתי יתחייב במה שבשבע לעבור ע"ז על שבועת שוא ולמה צריך לתרץ דליכא מאן דאמירא לי' שבועה תיפוק לי' שבועת שוא הוא ולוקה. ואין לומר דהלדוקים לא סברי דבשבע לבטל את המלוה חייב משום שבועת שוא א"כ מה זה קושיא נימא ליכא שידשו החכמים שהלדוקים מודים בזה לחייב משום שבועת שוא ושפיר הבינשוטו והתוס' בשבועות כ"ע ע"א ד"ה בשבועת שפיר הקשו אבל על זה לא הקשו. וגם אפשר לומר לחיפך שידשו החכמים דהלדוקים אינם מודים בהדרשות שבדף כ"ז דבשבע לבטל את המלוה פטור אלא סברי דכל הבשבע צריך לקיים [היינו שמחויב לבטל את המלוה כמו שבשבע וא"כ בודאי יעשה כמו בשבע היינו כמו שהפרוסים עושים ואף שיבטל המלוה לפי דעתו אך כיון שבשבע לבטל מחייב לבטל וק"ל] אך יותר מסתבר מ"ש לפי זה [דהלדוקים מודים בזה לחייב משום שבועת שוא וא"כ הי' מועלת השבועה שיעשה כהפרוסים שאם יעשה כדעתו ויקיים כמלוהו והוא בשבע לבטל את מלוהו לדעתו וא"כ תהי' שבועת שוא] דאין הכרח לומר דסברי דכל הבשבע צריך לקיים דא"כ צריכין לומר דמלבד דאין מודים בהדרשות שבדף כ"ז בשבועות לא יהי' מודים גם בהכ' לימודים דאינה בנדרים י"ז ע"א דפטור מלוה וקרבן הבשבע לבטל את המלוה [והיו סבורים דת יב בלוה וקרבן ולפיכך יקיימו השבועה כהפרוסים זה אין הכרח לומר כן] והגם בכולל לומר דרק לימוד אחד ליה להו [או הלימוד דפטור מקרבן או הלימוד דפטור מלוה] וא"כ נשאר להם לא איסור לוה [בבשבע לבטל את המלוה] או קרבן [וגם בשביל דבר אחד] לא יעבור את השבועה ויעשה כהפרוסים בכ"ז גם זה דוחק ועדיף לומר דגמ"ש שמתוך שקבלו דיינים שלהו היו יכולים להשביעם [ותהי' השבועה שבועת שוא דהא בשבע לבטל את המלוה לפי דעתם של הלדוקים] ובשבועת שוא ולאי מודים לדוקה דלכן כתיב בעשרת הדברות לשוא ובקדושים כתוב לשקר [וא"כ יקיים השבועה כהפרוסים שלא לעבור על שבועת שוא וכמ"ש]. ועל עיקר דברי על קושית הפר"ח [שכתבתי לתרץ דמשום שבועת שוא הי' מתירלא ועשה כהפרוסים] אין לומר שבשמר ספר"ח מזה במ"ש והם מנסים בדעתם וכוונתו דהוי כמו אותם דס"ד בנדרים בגמ' דף כ"ח ע"א דמבואר במשנה דב"ס סבירא להו דגם בשבועין לאונסין ומס"ך בסי' רל"ב ס"ק נ"א מסיק דבשבועה לאונסין אפי' [illegible] שמועלת שקר מפני מיד ממי מותר לא כאותן דסוברים דב"ס מחירין לבשבע לאונסין רק לאסור עליו דבר דומיא דנדרים [דלאסור עליו דבר] וא"כ גם כאן הוי [ככהן גדול] אנוס לעניין שמותר ליבשבע לשוא [וא"כ השאר קושייתו של הפר"ח דמאי מהני השבועה] אכן זה אינו דהא כתבו התוס' שם ד"ה ספק וכן מבואר בהלכה בהרמ"א יו"ד סי' הנ"ל שעי' י"ד דאינו מותר לאוכלו בפיו [דבר שהוא בפירוש נגד באונסין אפי' באונסין] ובפרש כאן שהשבועה הב"ד בודאי בטלו כל המודעו' והמתנו' [וא"כ ליכא תו לומר דמפני האונס הי' מותר לבבע לשוא דהרי כאן יוצא בפיו דבר שהוא בפירוש נגד לבו דהוא יבבע בפירוש כמו שב"ד שבשעתו בכל התנאים ובכל הפרטים בפירוש ואם יתחוב בלבו ספור מדברי פיו אסור גם באונסין ובספק הרמ"א] ויש לעיין גם מ"ש הגאון מווילנא ז"ל בהגהותיו שם ס"ק נ"ב דגם מעשה לא הי' שום מבוא לישבע באונס כזה. ולהתנגל הפר"ח ותו' דרעק"א יש לשמים דברי אלו בתוס' רע"א: שם מ"ח בתוי"ע אות ח' ד"ה וכ"כ וכו' וכבר תמה וכו' הגה ולאי מלה אמלא תירון [עי' התמי' של רבינו על הר"ב ועל התמי' של רבינו מל"מ על הרמב"ם].

דהנה התוס' יומא כ"ד א' ד"ה מתרומת וכו' הקשו למה לא הי' מוספק נמי דלמא בשיגון שיעור כמו תרומה גדולה וחלה וקריבין למנות סברות לתרץ זאת גם התוס' יבמות הקשו כן וגם עוד הקשו מדוע לא הי' מוספק נמי דלמא לא בעי שיעור כלל כיון דנאמר סתם וגם יש להקשות לו יהי' שלא ידע ר' אבין הברייתא [דר' הייא דבשיגון קומץ] בכ"ד הלא כשמוטו הי' לו להעמיד הספק עכ"פ אי דלמא בעי שיעור קומץ. אמנם ביאת כל זה כיון דלא מצאו במקדש חשיבת עבודה רק בקומץ ופחות ליכא ורק בקדושת חון יש שיעור כל שהוא אבל בקדושת מזבח אין פחות מקומץ א"כ אם זה בקמח החטוב [לא חטוב פחות מקומץ] מכ"מ שלא יהי' בחסר בפחות משיעור זה [לפיכך לא הי' מוספק אם בעי קומץ] אך הי' ברור אצלו שצריך יותר מקומץ כיון דאין בו חשיבות ומוספק רק על השיעורים הגדולים מיזה הוא [אם כתרומת מדין] וע"ז בא הפסמן להודיע דגם כאן [אפי' בחסר] די בקומץ וא"כ למה יצטרך הרמב"ם והר"ב לפרש דבעי קומץ דמי לא ידע זאת הלא להיפך הי' פשיטות [לר' אבין] בעל המיבעיא דבעי יותר מקומץ [וכמ"ש בסברא] להכי הוצרכו רק לבלק דלא בעי יותר מקומץ. ואמנם רש"י ז"ל שדרכו לפרש פשטות המשנה כמ"ש התוי"ט פאה פ"ב מ"ב חס רש"י דלמא יסבור חכם דדי בכ"ש להכי מפרש דבעי קומץ [דאף דבברייתא תנו לשדיא שיעור קומץ בכ"ז הו"א דכיון דבמשנה תנו סתמא הו"א דבברייתא אמכתא בעלמא היא להכי מפרש רש"י בדיוק בלשונו הפשיר בגמ' כ"ד ע"א ת"ש דמרתמת קומץ ילפינן לה לא יפ"ות וכו' כלומר דלימוד גמור הוא ולא אמכתא]. אבל הרמב"ם והר"ב שדנו לפי הסוגיא דגמ' ובגמ' מבואר דליכא מי שמסיפק על פחות מקומץ [והספק הוא רק דלמא בשיגון יותר מקומץ וכמש"ל] די להם לכתוב בין רב בין מעט וידעינן דלא יהי' פחות מקומץ והכונה בין רב יותר מקומץ [דהא מוחר להוסיף וכמ"ש רש"י שם בגמ' כ"ד הנ"ל והובא בתוס' יבמות שם] ובין מעט היינו קומץ כמו בכל דוכתא ולכן גם התמא דמשנה סתם ולא פירש השיעור משום שלא נאמר בגמ' שום הוספה רק דהו"א שצריך יותר מקומץ [ופשיט מהברייתא דאין צריך יותר] וכיון שאין צריך יותר אין לבביא מזה כלום [דהם לו להצריך במשנה לכתוב שיעור קומץ אבר זה אין שום ספק לו דבשיגון קומץ דהלא קדושת מזבח הוא וכנ"ל]:

פרק ב מ"ד במשנה הדשים עם יבמים. כ"ב עי' מ"ש בגליון שקלים פ"ח מ"ח: שם מ"ו במשנה סראם והרגל. כ"ב הימין כן הוא ברמב"ם בה' מעשה הקרבנות פ"ו ה' י"ח והי' סרגל עם הירך וסי' קבה לאחד ליבא [וכן בסיפא] והרגל בבשים היינו הרגל הבמאלי [וגם כן משום דירך עמה קבה לאחד ליבא לא כן בכבש ואיל שם הרגל ימיני ליבא ביחד עם הראש והרגל הבמאלי ליבא ביחד עם העוקץ]:

פרק ג מ"ח בתוי"ע ד"ה שיתי וכו' דפרק דלקמן כ"ב בגמ' דף מ"א ע"ב: שם בטוה"ד אמתני' דהכא מחני'. כ"ב דף ל"ו ע"ב:

פרק ד מ"א עי' תוס' יבמים שהביאו קושיא מנדרים דף יו"ד דאיתא שם שלא יאמר לד' עולה ותירלו לד' עולה דכאן מוכח מקרא להקדים הבשר. והקשה הלא גם שם בנדרים יש הלימוד (טיקרא א') מדכתיב קרבן לד' שלא יאמר אדם לד' עולה וא"כ [הויין קראי דבסתרי אהדדי] וארלה לתרץ דכאן שאני דכה"ג וודאי מזהר ולא גייז וכפרש שכאן אומר הבשר בכתיבתו ועי' רמב"ם פ"ב מה' עבודת יום הכפורים ה' ו'. ויותר נראה דמודה ת"ק לר' ישמעאל דאם לא אמר רק לד' אדי נזה בדיעבד [שיהא הל בם קדושה על הקרבן] ורק פליגי בלכתחלה ולכן טוב אין לחוש כאן [דלמא גייז ולא יאמר חטאת] כיון דבדיעבד הנורל קובע בלא אמירת חיבת הטאת ודי באמירת ד' בלבד [א"כ לא יוצא הבשר לבטלה] משא"כ בשאר קרבנות אם יאמר לד' בלא אמירת חיבת עולה לא הוי שום פעולה [להקדים בזה הקרבן וא"כ הי' מפיק ש"ש לבטלה אם לא יסיים חיבת עולה]: שם מ"ב במשנה בא לו ונו' בני' היינו שהתוודה אחת על עצמו כדא חא במשנה ח' ע"ג וכעת יתודה שנית על פרו עבור הכהנים ומפרש בגמ' (מ"ג ע"ב) שמקודם זיכה עצמו והדר את הכהנים מוטב יבוא וזכלי ויכפר על החייב ואותן שמוסגים לבבב כפרות לבני ביתו טוב לבבב לו קודם שיבבב את כ"ב מעשים זה: שם בתוי"ע אות כ"א ד"ה וא"ל וכו' וא"ע. ונראה לתרץ דהנה קשה לפי' הר"ב כאן והוא מהגמ' (ג"ו ע"ב) דהלא תהי' חסרה לפי זה מלה אחת [מהי"ג מדות] כיון שנאמר שמשה משון לו פשע הטא א"כ לא הוי חטא בין המדות [כיון שהחטא יהי' בשאר ולא יהי' נמחל] ומבואר בתוס' ר"ה י"ז ע"ב וכהג"ה שם דהטא הוי מדה אחת [כלומר דיש קלי על הכי תלת היינו עון פשע חטא ואתשים שלשה מדות כמבואר שם]. אמנם ביאת דודאי הקב"ה הראה למשה רבע"ה הסדר כדאיתא בר"ה שם שנתעטף כביכול כש"ג וכו' והראה לו אם תהי' תשובה מהבנם יאמר חטא עון ופשע [כלומר שבשעת הוא לבונם ולא יאמר שום חטא ורק יהי' זכות] ואם תהי' מידאה יאמר חטא בפוף כלומר שבביכול נשא עון בשב נעשה גם מידאה ונעשה חטא [שהוא שוגג] ושובר גם על פשע אע"ג דגרע משון מ"מ בשב נעשה גם מפשע חטא והדר אם שב גם על חטא בתשובה מיוחדת לא נמחל לגמרי הי' החטא גם בשב מידאה [וא"כ לפ"ז גם חטא מן המדה כלומר שאם שב בתשובה מידאה נעשו מהשוגות והפשעים רק בערך חטא והתשובה צריך להיות לא רק על חטא ותשובה כזו קל מתשובה על שוגות ופשעים וא"כ חסר גדול הוא] ומשה רבע"ה שידע שאינו רק מידאה העמיד הסדר בזה [שון פשע וחטאה] והשאיר כן לדורות גם בעת שיבוא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מסכת סוכה

פרק א מ"א בר"ב ד"ה ור"י מכשיר מ' דירת קבע בעינן. לשון זה מיתא בגמ' דף ז' ע"ב וכ"ת ע"ב אבל הרא"ם כתב מות מ' כתב על הא דר"י ס"ל דסוכה דירת קבע בעינן פי' דמכשיר אף בדירת קבע וקשה להבין זה מה יענה לסוגיות הגמ' הנ"ל [דמשמע מסם דלר' יהודא דוקא דירת קבע בעינן] דלו יהי' שאפשר לדחוק בדף ז' כמ"ש התוס' דלא שוה לגמרי לרבי דהא רבי פיסל פחות מד' ור' יהודא אינו פוסל בערלי אבל עכ"פ הסוגיא בדף כ"א קשה להרא"ם דאמר שם ר"י לגמרי [ואינה הרא"ם דפי' בדר"י דמכשיר אף בדירת קבע ודירת ערלי בודאי כשר לר"י א"כ מאי אמר ר"י לגמרי] הלא גם לרבנן כשר דירת קבע בסוכה וגם שם כ"א ב' בסוף העמוד אמר חד אמר מפני שאין לה קבע וע"ש ברש"י ולפיכך פוסל ר"י [הרי להדיא דס"ל להסוגיא דר"י פיסל סוכת ערלי לגמרי ולפי' הרא"ם הנ"ל הוא לחיסר דדירת ערלי בודאי כשר ורק דמכשיר אף דירת קבע וז"ה נגד הסוגיות הנ"ל] וחידוש על הרב פי' שכתב בדף ז' ע"ב בתוס' ד"ה כולהו דהרא"ם כתב דבעי דירת קבע והרא"ם כתב באמת לחיסור [וכמ"ש לשון ברים דברינו] וגם במהרש"א קשה דמפלפל שם בהרא"ם ואח"ה ברור לו דבעי קבע לר"י דוקא. אמנם קשה באמת על הגמ' דמנין להם דר"י מצריך דוקא קבע וכדוסיית המהרש"א והפנ"י על התוס' הנ"ל. אולם ניחא דעיקר הוכחת הגמ' הוא ממה דמכשיר ר"י ריש פ"ב ליתן תחת המטה בסוכה והחזיקו תירוצא [דגמ' שם כ"א ב'] אינה דר"י דלא אתי אהל ערלי ומבטל אהל קבע לעיקר ולפי פשט רש"י ז"ל לא כפי דפליג עליו הרשב"א בחידושיו מוכח נמי מהא דסבר פעם זה בר' יהודא דפוסל בסומך בכרש המטה לקמן כ"א ע"ב מסוס דסוכה דירת קבע בעינן. ויש הכרח לפי"ז לומר דהא דלא הביא תנאי דף ז' ע"ב עפי מסם [מכרעי המטה דר"י ס"ל דסוכה דירת קבע בעינן] הוא מסוס דיון דמוכח כן מלקמן מכרעי המטה דסוכה דירת קבע בעינן דעינן תו טעם דר' יהודא בלמעלה מעשרים אמה [דמכשיר דהוא נמי מסוס דס"ל דסוכה דירת קבע בעינן] הלכך עדיף לתנאי להביא תחלת דברי ר"י [במשנה הראשונה דמס' סוכה] אולם הופיע רוח הקדש במדרשו של רש"י ז"ל שכתב דף ז' ע"ב פי' על דירת קבע בעינן וז"ל. ראוי להשתמש קבוע וגרלית כבית וזה שוה לגמרי עם מיך תנאי דקיימי בשיטה ומחוכן קוביית התוס' ד"ה כולהו [דלף דרבי בעי ד' אמות ולב"ם סני בכדי ראשו ורוחו ושולחנו אבל מ"מ בזה כולהו ס"ל דבעינן ראוי להשתמש קבוע וגרלית כבית וכמשפירש"י ז"ל]. אז מ"ל שנם סוגת התוס' כן הוא דאינן שוין רק בפרטי עניניה [כמו לרבי בעינן ד' אמות ולב"ם סני בראשו ורוחו ושולחנו] אבל בכלל שוים המה דסוכה דירת קבע בעינן וכמשפירש"י ז"ל. ובזה פליג ר' יהודא על החכמים כי סבר דלא ס"ל דעדיף הראוי לערלי דאדרבה מקפידין שיהא בעין דירה דעדין בכל תופן. וגם י"ל לאמת שלימוד הני תנאי הוא מהלמוד דבריתא לקמן כ"ח ע"ב דמיתב תשבו כעין תדורו ואמרינן נמי דגם זה [דבעינן דירת קבע בסוכה] אמרינן כעין תדורו [דמה דירה היא דירת קבע אף סוכה בעינן קבע] ולא כמ"ש הפ"י דלמוד דר"י הוא דבעינן קבע מדכתיב בסוכות תשבו שבעת ימים דבעינן דתהא ראוי לשבעת ימים דמ"כ יהי' ר' אליעזר לקמן כ"ז ע"ב בשיטה זו ואמאי לא הביאו תנאי לעיל ז' ע"ב בהשיטה [ע"כ דהא דאמר ר"א דבעינן שתהא ראוי' לשבעה לא מטעם דבעינן סוכה דירת קבע אלא גזירת הכתוב הוא דהסוכה צריך להשתמש בה שבעת ימים ולפיכך אין יוצאין מסוכה לסוכה ואין עושין סוכה בתוך של מועד דאם אמרינן דהטעם הוא משום דסוכה דירת קבע בעינן מ"מ אין יוצאין מסוכה לסוכה ומ"מ אין עושין סוכה בתוכ"מ אם רק עושין סוכת קבע ודו"ק] וע"כ דלמוד דר"י דבעינן קבע הוא מתשבו כעין תדורו וכנגן החזיקו בדרשה שלהם ודרשו כעין תדורו על דברים אחרים כפי הפשוט [וכמו שאיתא בברייתא שם כ"ח ע"ב כילד היו לו כלים נאים וכו'] וסלכה כחכמים. ומעתה לא קשה ממי על הרא"ם דכותבו בזה שכתב דר"י מכשיר אף בדירת קבע היינו דגם בלא קבע כשר אם ראוי לקבע כיון דדייק תשבו כעין תדורו [כמש"ל] דבעי שיהי' כעין דירה ממילא גם אם מוכרח למסמרים כשר ולהכי הוי סוכה דוקא לר"י אהל קבוע כיון דהוי כעין דירה שראוי' לדירה אבל החכמים לא קפדי על הבנין שיהי' כעין דירה דוקא אלא להיפוך שיהא במציאות דוקא ערלי ורק שלא תהי' דירה שרוחה כגון פחות משערה ולדפנות יש דרש מיוחד כמ"ש הכל הנ"ב אח"ז: שם מ"ד בר"ב ד"ה ואם הי' הסיכוך כו' ומבטלין כשאין משורגין. הר"ן הקשה הא ניכר האיסור ותירוצו הוא נמ"א סי' תרכ"ו סק"ג אבל להמרדכי שכתבא במ"א שם דסבר דמטעם ביטול נגע בם דלהכי הקשה הא אין מבטלין איסור לכתחלה וכונתו דמשמע דגם בחוט"מ מותר לבטל אף שבבר הוא איסור [וע' במ"א שם במוסגר] והולרך לתרץ דמלות נאו ליהנות בתו להכי מותר לבטל לכתחילה אבל בכ"ז נשארה קושית הר"ן [לסברתו של המרדכי דמטעם ביטול נגע בה] הא ניכר האיסור דלא שייך ביטול וכן שסק הרמ"א בז"ד סי' נ"ה סעי' ד' מהגהות מרדכי דמולין דחלב שנפל כיון שאפשר להפרידו הוי כניכר האיסור ולא בטל ומהחלת השקל שם הביא זאת בקושית וגרלה דהמרדכי לשיטתי' ניחא דבחולין פ"א סי' תקל"ג מביא קושית רבינו יקיר מדוע לא אמרינן בנסנדרין דהוי קבוע דכמחצה על מחצה דמי ותירוץ בתירוץ ב' דהפסק הוי פירש. וכתב בנסנדרין [דאלינן בהר רובא] הוא משום דכתיב אחרי רבים להטות וביטול גרוב נמי מטעם הזה נעוצה וא"כ יש לומר דהכא בסוכה אמו דיון על הא ובגל

דיטונו מאהבה [אחר אז גריכים לומר מוסא הטא עון ופשע] בכ"ז יאמר הדור ההוא בעוה גדולה [בשעה שאומרים שלש עשרה מדות מוסא עון ופשע וחטאה] כא לו איכם מתפארים עלמם לפני אדון כל לאמר שעשו מאהבה [שאז היו גריכים לומר הטא עון ופשע כנ"ל] ורק אומרים גם אם התשובה היא מיראה די לנו החסד שנעשה מעונות ומפשעים הגנה שהוא חטא. אבל הקב"ה יודע האמת ששבו מאהבה ומוחל להם הכל ואדרבה נעשו אביות כדאיתא ביומא פ"ו ע"ב. ואולם הכה"ג יכול לומר באופן שהי' תשובה מאהבה בעדו ובעד כל ישראל [לכן אומר לדעת חכמים בברייתא יומא נ"ו ע"ב חטאתי עויתי פשעתי] ואולם המדה של נוצר חסד לאלפים הנאמר משה רבינו ע"ה לומר כן גם בעת ששבו מיראה כיון שרגה לבלול זכות אבות הקדמים [היינו מאברהם אבינו ע"ה ואילך] שיזכור אדון כל זכותם שהם עשו כל מעשיהם הטובים מאהבה. ומה דאיתא בסוטה נ"א ע"א [על הפסוק של עשרת הדברות] ושומה חסד לאלפים דמיירי מאהבה לא קאי שם על עושי תשובה רק על הטובים מצות מאהבה עושה הקב"ה חסד לאלפים גם אם שבו רק מיראה. וזה הזכיר משה רבע"ה לזכור להם זכות אבות הקדמים (שעשו מצות מאהבה בזכות זה יגן עליהם שגם אם התשובה תהי' מיראה [כמו שמורה הלשון עון פשע וחטאה כנ"ל] בכ"ז יזכור להם מחמת זכות אבותם וכן כשאר לדורות כי מחמת עונה [שאנו מראים בזה שאנו אומרים עון פשע וחטאה כנ"ל] אין לנו לנעש מעשה אבות הקדמים [והיינו שאנו אומרים נוצר חסד שעשו אבות מצות מאהבה לאלפים] ומה שנאמר בתהלים ק"ו חטאנו עם אבותינו הוא אותן שיצאו ממצרים שידעו שחטאו וכמו שנאמר שם [אבותינו במצרים לא השכילו וגו']. ואנחנו שאומרים בעמה הסליחות אבל אנחנו ואבותינו חטאנו קאי על אותן שנעשה הגלות על ידם. ויש גם ברוב הגירסות בלא תיבת אבותינו וכ"ה בטור ושו"ע סי' תר"ז [ברמ"א סעי' נ']. ועי' מ"א סי' רי"ט ריש הסימן. ונראה דמה שרבינו ז"ל הביא הקושיא בל"ע הוא מפני שנאמרה לו במהירות דאיתא בסוטה ושומה חסד לאלפים מייריי בתשובה מאהבה ובגודל בקיאותו לא חש לראות בסיום וכן הביא רבינו בלבון הקושיא תשובה מאהבה וכי' סיור שהשובה שלמי שבא מאהבה שומה חסד לאלפים [וא"כ ע"כ מה שאמר בשלש עשרה מדות נוצר חסד לאלפים נ"כ קאי על השב מאהבה ולפיכך הביא הקושיא מה שראה מקשים]. אבל באמת אינו כן דקושיא לשם סובב הולך על מעשה המצות לשמה [שהוא מאהבה כמובן] כמפורש להדיא בסוגיא שם [וא"כ נ"כ כאן בשלש עשרה מדות מה דאמר נוצר חסד לאלפים נ"כ על האבות שעשו מצות מאהבה ואת החטא הזה נוצר לאלפים והוא ממש כמו הפסוק של עשרת הדברות] והתפלל משה רבע"ה לזכור לטם זכות אותן אבות שעשו מצות לשמה מאהבה וגם בגמ' שם בסוטה למדין זה ממ"ש ברש אברהם אוסבי [הרי דאברהם הי' עובד מאהבה ובודאי גם יצחק ויעקב וכל השבטים הי' עובדים מאהבה וזכותם הוא נמשך לאלפים דורות]: שם בתוי"ט ד"ה לעומות וכו' נמרא. נ"ב דף נ"ו ע"ב: שם בא"ד ולא מודי. והרמב"ם וכו'. נ"ב במהרש"א בחד"א ים תירון שהוא קרוב לדברי הרמב"ם:

פרק ו מ"א בהר"ב ד"ה ואמר כו' הכי מפרשה כו' כן פירש הירושלמי. והטעם דאי אפשר לומר שיהי' שפק אינה מת כיון שנעשה מיד סימן כמבואר לעיל פ"ד מ"ב: שם מ"ב בתוי"ט סד"ה כשהיו כו' שבכל יום כו' וביום זה כו' יש לתמוה שלא הביא דברי הרוב דברי הרוב סיעה מ' ע"ב דגם שם אמרו בשכמל"ו [ועי' תוי"ט סוטה פ"ז מ"ו ד"ה ובמקדש]: שם מ"ו בתורש"א אות כ"ט ד"ה ואי"ת וכו' שלא כתיב רק בשבת. נ"ב עי' מ"ש בגליון למס' שבת אות ע"ד בתורש"א ז"ל:

פרק ח מ"ד בר"ב ד"ה וקודש לשתיה וכו' להביא סמנים. נ"ב עי' מ"ש בזה בגליון רש"י: שם מ"ח בהר"ב ד"ה על עשה ועל ל"ת כו' ואם הזיד בלאו מ' וכן כתב במיתות ב"ד אח"ו. אין הכונה שבזה פטור מלקות אז ממיתת ב"ד זה ליתא דהא כתיב במדבר (נ"ה ל"ו) ולא תקחו כפר וגו' ושם מדבר בענין מיתת ב"ד וכן שם פסוק (ל"ב) ולא תקחו כפר וגו' שם מדבר לענין ערי מקלט וגם התוספה בכלל כפר ואמר רחמנא לא תקחו כפר [א"כ לא מהני הקדמה למלקות ומיתת ב"ד ליכפר מהן] אך הכונה היא אם לא התרו בו דאז ליכא מלקות וגם מיתה ליכא אלא שהוא מחייבי מלקות ומיתה בזה מהני תשובה. ולהיפך מי שהולקה אם הי' מוכרח ולא עשה תשובה אין לו כפרה ורק בענין תשובה למלקות וכן איתא ברמב"ם הלכות תשובה פ"א ה"א שלאותן שהומת או שנלקו שיהי' להם כפרה בעי כפי הנאמר כאן ומשכחת נמי במיתה שאם הי' מקודם תשובה וחטאת ואח"כ הומתו הוי לי' כפרה והי' לו כפרה קודם מיתה. לא בהילול השם דדוקא ע"י מיתה נשלמה הכפרה אבל בזה האופן נשלמה מקודם הכפרה. אולם נכ"ז לא נכפר ממיתה אח"כ אם הי' בהתראה וגם"מ אם המיתה עצמה לא נצרך לכפרה שבזה נכפר במיתתו משאר עוונה שעליו משא"כ בחילול השם שאין המיתה מכפרת רק על זה שמת באותו החטא: שם מ"ט בתוי"ט ד"ה לפני מי וכו' דהכי כתיב כו' עי' בהגהת מהרי"ם. ויש לתמוה מדוע לא הביאו סנהדרין מקוה ישראל ד'. וגם כאן במשניות שמביא רק מקוה ישראל ג"כ הטוהר כן [שנרין לסיים ד'] רק שלא סיימו הקרא וירושלמי איתא סיום ד'. וכפי שיש במשנה בגמ' רק מכח דברי התוי"ט [שהביא הפסוק מירמי' י"ד] סברו המדפיסים [מטעם שאם בפסוק הנ"לכתוב רק מקוה ישראל] אבל אינו נכון כי כן איתא נמי בעין יעקב ובאלפסי והוא הפסוק שבירמי' (י"ז י"ג) ובדרוש שובה תרכ"א נמצא כונה נכונה תה"ל יח'. בזה:

ובגל

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הגל אינו ניכר הפסול בהכשר ואע"פ שאפשר להפריד הגל הפסול מהכשר ע"י שיסנק את המחובר וא"כ אפשר להפריד האיסור זו אינה קושיא דכמו שאנו דנין בסנהדרין של הפסק וכהתירון שמיכא בהמרדכי הל"ל כמ"כ אנו דנין הלן רק על הגל וכיון שבלתי אפשר להפריד הגל מחמת עצמו שפיר בטל משא"כ בחלב שאנו דנין על החלב ואם נימצן אפשר להפריד החלב עצמו נקרא עי"ז ניכר האיסור: שם משנה י"א בתי"ח ד"ה בתוי"ט וכו' לא ידעתי לסוף דעתו וכו' ולענד"ד תחילה לתבוב שהרב תוי"ט לא ידע מה שמבואר לכל למדן בפשט התוס' וגם שכתב בלשון החלם דכתב ואין נראה פי' התוס' [ע"כ דיוק לעימקו של כוונת התוס' ונראה בדעתו לומר שאין נראה לו פי' התוס'] ומנגד כוונת התוי"ט הוא דאם אין כאן אחר טומאות ונשאר לבד מה שיש מליאות טומאת אחל [כמו כאן שיחלה לסיכוך ואינה מטמאה טומאת משכב ומושב כמ"ש התוי"ט בשם הר"ן] בשביל זה אין הסכך פסול וכן איתא בתוס' בוכה י"ב ע"ב ד"ה בתמיני סוף ע"ב גם לענין [טומאת נגעים וש"ט] והי' יכול התוי"ט להביא ראי' מד' התוס' אלו אך לרוב פשיטות אינו מביא ראי' כלל דגם מאן דלא סבר זאת [בטומאת נגעים] שיהא מותר לכסות בדבר שמקבל טומאת נגעים מודה באהל [היינו דמותר לכסות בדבר שמטמא טומאת אהל כמו סכך דעבאן לסיכוך אע"ג שראוי לטמא טומאת אהל בכ"ז מיתר לסכך] משום דלא דמי כלל לשאר טומאות [דשאר טומאות גוף הטמא הוא בקרבת הטומאה כמו טומאת מדרס טומאת ארץ טומאת נגעים טומאת מגע מת] אבל טומאת אהל אין גוף הנטמא בקרבת הטומאה כמ"ש הרמב"ם בפ"ה מטו"מ ה' י"ד דאע"ג דאין מונע מ"מ טמא ולכן מותר לסכך בדבר שיכול ליטמא בטומאת אהל ומלאתי אח"כ בפ"י שג"כ הקשה על התוס' וכתב שגם התו"מ הקשה כן והפל"י כאן דף י"ט ע"ב מסביר יותר וכתב שטומאה זו דטומאת אהל חידוש הוא כאן בה שום מציעה נטמא. ע"כ די לנו לטמא אם נעשה אהל בשמת [דהיינו אם יריעה בל פשתן או דבר אחר הראוי לסיכוך התירו על המת ונטמאו אשור לסכך בהן סוכה] אבל לחוסיף על החידוש ונומר דכיון שאפשר ליטמא טומאת אהל שיהא אסור לסכך בו משום שעתיד ליטמא בחיה פעם טומאת אהל זה בודאי לא אמרינן כן. אלא אין לך בו אלא חידוש וכמ"ל. ואמת דלכון התוי"ט שהוס אבל היא לאוד מעכ"ו והכי קאמר דהכא לא בעינן דוקא טומאת אהלים היינו שיהי' הדבר שמכסין בו מטוקה מטומאת אהלים [ואם אך ליכא בהדבר טומאת אהלים שיהא מותר לכסות אף אם יכול להיות בהדבר הזה שאר טומאות דזה אינו] אלא כל קבלת טומאה מספלא לסכך כמו טומאת מת טומאת נגעים טומאת ארץ. ואם אלו הטומאות אין בהסכך שוב כשר [אף דראוי ליטמא באהל וכמש"ל]. וכתב ועוד וכו' דמיירי ממשכב אבל על טומאת אהל אם בהדבר שהוא מסכר ראוי ליטמא טומאת אהל ולא טומאה אחרת אין הקפד. ויש לראות בגם בהגהת מהרי"פ מלין על התוס' דדף י"ט ע"ב בד"ה לסיכוך וכו' יי' בתוי"ט מבואר מזה דגם רבינו מהרי"פ קיבל הקושיא של רבינו תוי"ט. מעתה לפ"ד מ"ש רש"י בסוכה י"א ע"א ד"ה ואין נידונו מן הארץ שממטא עור שחסר בו עדיין מלאכה לגיי' טומאה וכן כתב הרא"ש שם ס"ס כ"ג דממטא עור אין ללמוד מכאן לשברי דבעור שאינו מעובד ליכא טומאת אהל כמו שכתב הגאון רבינו אליהו מווילנא ז"ל ברים פרק ב"ז מבלים לדיתא דים לומר דים טומאת אהל גם קודם העיבוד אך אין זה טומאה דפוסל בסכך וכמש"ל וכיון שאינו משובד ליכא שאר טומאות בוב אינו פוסל [מעשה טומאת אהל] ורק הוא פסול מעשה שאין גידולו מן הארץ. וכלל הוא הכא שמדברים מטומאה שאם לא הכרח שסובב גם על טומאת אהל וכן מ"ש רש"י ז"ל בשבת מ"ע ע"ב דאין שיבוד אלא לטומאה דכ"ז שלא נשבר אינו מקבל טומאה הכינה רק על טומאות המגעים ולא על אהל וסתום' ספלפלו לפרש דברי רש"י שם ובזבחים ל"ד הוי רק מחמת שדברו על שאר טומאות. אבל אם הי' רק מחמת אהל היו אומרים פשוט דמזה לא מיירי רש"י. וכתבתי בענין זה שם בשא"ה דהגאון ר"פ כ"ז מכלים:

פרק ג מ"א בהר"ב ותוי"ט ד"ה פסול. דלאו הדר הוא והקשו התוס' הכא דף כ"ט ע"ב ובמנחות כ"ז ע"א מ"ש דהדין דהדר והדין דמעכבין זה את זה והדין דנטי לקיחה לכל אחד ואחד הוי כל ז'. והדין דחסר וכל הני דמשנה ו' מינים נוהגים רק ביום ראשון כמ"ש הר"ב שם. ויש לראות במקומות אלו מה שתרצו. וקרוב לומר במה שמובן יותר במה דאיתא בפ"ז יו"ד סי' קי"ז סק"א ובח"מ סי' כ' ונימתי הרבה מקומות בגליון שלי על התוס' ב"מ ס"ד ע"ב בד"ה ולא. דכל דאיתא בהדיא בתורה להיתר לא מצאו רבנן כח לאסור. ורק במה שהוא מדרש להיתר שם יש להם כח להמיר. וכמ"כ יש לומר גמי כאן דמה שמפורש בתורה תקנו גם בשאר יומי בנטילין דומיא דביהמ"ק. ולכן ד' מינים שמבואר בהדיא בתורה דנוהג כל ז'. ולכן הדין שמעכבין זה את זה אינו רק דרש מולקחתם מ"מ מפורש גם בפשטות הלשון וכן לכל אחד מבואר ולקחתם בגזול שבתורה לכל אחד כמו וקשרתם לאות וכן הדר מפורש להדיא לכן הוי כל ז' משא"כ חסר וכי אין מברכין בורא פרי על תחיכה דגם התיכה נקרא פרי ואין פסול חסר רק מחמת דדרשינן ולקחתם לקיחה תמה ואין זה רק דרש וכן לכם לאפוקי שאול נ"כ אינו מפורש הכינה שלכם. לכן לא תקנו באלו כל שנעשה ראיתי אח"ז שהגאון התוס' הנ"ל גם בתוס' דרע"א כאן אות ע': שם מ"ט בתוי"ט ד"ה מנענעין וכו' בשם רש"י ז"ל. ע"ש ולא כתב כן בשם רש"י ומ"ש שם אבל הכא מושבנא מסני הגמ' ביומא י"ז ב' והיקום שהביא התוי"ט שם הגמ' אלפני זה והתירון של הושבנא שאני לא הביא בשם הגמ': שם משנה י"ב במדינה שבעה. ע"י בתוי"ט מי"ג ד"ה מוליכין וכו' ומסיים ר"ל מנבל יום הבנת. ולכאורה קשה מ"כ אין כאן רק שבעה ימים במדינה. אך אפשר לומר דאין המספר הזה מגביל הימים אלא הזמן כלומר שמתחיל זמן [נטילת לולב] בראשון וכלה בשביעי. ורק בפ"ל מ"א שם מגביל התנא הימים להדיא [באמרו שבעה ושבעה ובחיפה שם חמשה ושבעה]. וכן בריש אמר במקדש שבעה בודאי אין הכרח לומר דמיירי שהל בשבת ראשון של חג [דאז יהי' מגביל הימים] אלא שמגביל התנא הזמן: שם בתירע"א אות כ"ח ד"ה וזמן כו' ק"ק וכו' ושאר וכו' בפסיחות גראה דכונת המשנה כמה שאמר ושאר ימות החג היינו בזמן שהוא במדינה שבעה ימים] כגון לאחר החורבן. ומשך המשנה אלפי זה שאמר שם משחרב בהמ"ק וכו' דהו"א דנעשין לכם כל שבעה גם אז כמו שהי' בבהמ"ק [ע"ז אמר כאן ושאר ימות החג נבד מיום ראשון אדם יוצא יד"ח וכו'] ורמיתי בגלבסי שיש ב' נקודות בין ראשא [במשיים של חבירו] לסיפא [מתחיל ושאר ימות החג וכו'] ואפשר שעשה איזה חכם בכיון הנקודות שאלה לאודיע שהוא עניין בפני עצמו וכמ"ש. ואשמעינן בסיפא זו אלא נימא כיון שתיקן ריב"ז במדינה שבעה זכר למקדש כדאיתא לפני זה בעי גם לכם בכל שבעה כמו שהי' במקדש קמש"ל דלענין זה אינו שוה למקדש. וכמ"ש רבינו בריש פרק זה בשם התוס' שמראה רבינו כאן לשם. וגם אני כתבתי במשנה א' כאן בגליון לחלק ע"ש. ועי' חוי"ט ר"ה פ"ד מ"ב שפירש כן במשנה לדעת רש" [והרמב"ם ז"ל].

פרק ה מ"ב במולאי וכו' של חג. וכן הי' בכל הלילות נאפוקי ליל של שבת [ביום שאם חל יום טוב הראשון בשאר ימי החול] שאז הי' החליל רק חמשה וכל השמחה של השאיבה הי' רק בכל עת שהי' החליל. ואיתא בירושל"מ פ"ח מלולב ה' י"ב וכן בכל יום ויום מימי חולו של מועד מתחילין מאחר ביקריבו המיד של בין הערבים לשמות לשאר היום עם כל הלילה. וכן הוא בירושלמי ולא נאמר בהירושלמי ובהרמב"ם לימתי היו קורין ק"ש של ערבית ולימתי היו מתפללין תפלת ערבית כמו דאיתא בסדר התמיד של שחר במס' תמיד פ"ה מ"א ובהרמב"ם פ"ו מה' תמידין ה"ד: שם בתוי"ט ד"ה לא וכו' משום שמחה יתירה. יש לעיין בזה הלא הלכה היא כחכמים דר' מתן בפסחים ס"ה ע"א דגם בלא טורך כלל אין שבות במקדש וכמו שעשו באמת הכהנים [שהיו מדיחים את העזרה] וכ"כ הרמב"ם בפ"א מקרבן פסח ה' ט"ו. אמנם י"ל דסברי התוס' כמו שדייק שם הרמב"ם בלשונו הפחות וז"ל אפילו בדבר שאינו טורך עבודה [משמע] אבל עכ"פ בעי טורך מקדש כמו הא שהדיחו העזרה. אבל כאן אין בזה טורך מקדש כלל רק לשמחת המקובצים. ומה שמותר להת עשיות של ברזל מלובן בימים טוגיין של המקוה ביום הכפורים כדי שיוכל הכה"ג לטבול בה אם הי' זקן או חיסנים כדאיתא ביומא ל"ד ע"ב לגירסת התוס' שם ד"ה הני מילי ובהרמב"ם פ"ג ה"ד מעשה שאין שבות במקדש הוא מעשה דשם לא הוי רק טורך כה"ג לבד כי אם גם טורך עבודה דהלא עבודת יום הכפורים אינה נעשה כ"א ע"י כה"ג: שם מ"ד במשנה חסידים וכו' נכון לראות בזה לשון הרמב"ם סוף הלכות לולב: שם בשאינה אתרוג וכו' יש להבין למה אמרו כן הלא המתכבד בקנון חבירו עשו גדול כמבואר בהרמב"ם פ"ו מה' דיעות ה"ג והובא במ"א סי' קנ"ו דאין לו חלק לעוה"ב מכ"ש לחיות מתכבד בקנון אבותיו. ואין לומר שעשו כן לאפוקי זכותם שלא יהא אצל אבותיהם רק רש ואפ"ה לא למדו ממעשיהם. דמי יאמר דשרי לזכור קלוסם של אבותיו בשביל זכותו. ועוד הלא אבות מו שאמרו כאן על אלה שהיו בבית ראשון וכמ"ש רש"י ז"ל וכיון לביום הי' נלות בבל ולא היו ביחד עם אבותיהם אלו בדור אחד באופן שיהיו יכולים ללמוד ממעשיהם אחר לא מיבים. הגם שמקיימים בזה נמי מצות עשה פי' מ"א סי' ק"ו סק"ב אבל צריך להיות לו זכות עצמו בראשי להתפלל ואז הוא מצות עשה. אמנם א"ל דעשו כן לטובת אבותיהם בראשונים כדאיתא בפסחים נ"ו ע"א בחזקי המלך שהוציא אביו במעשה של חבלים לגייסו שיהא זה לכפרה עונותיו והודו לו חכמים. וכמ"כ גם כאן הזכרת עונותיהם של אבות הוא לטם לכפרה והוי כמו קורע ע"מ לתקן בשבת ע"ה ע"א שהי' נקב עגול וקורע בכדי שאח"ז יהי' קל יותר לתקן שיהי' שוה ולא יהיו קמטין. כן גם כאן קורע היינו שמספר גנותן אבן הוא ע"מ לתקן שיהא לטם לכפרה בהבנות שלהם. ואה"כ אמרו אנו לי' עיניו. היינו ואנחנו עושים היפוך. והראו בזה דבראש מזבח אבא כדאיתא בבהדרין ק"ד ע"א והי' כותבים בזה פעולה כפולה. והוא כי הבינו יהי' לכפרה עונותיהם. ושנית שזכות יונאי הלויים שמתקיים קלקולם יכפר עליהם נ"כ והי' בזה גמילת חסד גדול עם אבותיהם. ושמו כן בכל שנה כמבואר באו"ח סי' תרכ"א סעי' ו' [וש"ם ברמ"א]: שם במשנה ר"י אומר אנו וכו' יש לבאר טעם דר"י אם הוא אומרים לעורר זכות גדול על עצמם אחר רוצים בזה לגלה חוס לבנם אל ד' וגם הטיבה לפדות בזכותם את אבותיהם הקודמים וכמש"ל [לטה להם לכפול הדברים]. אך הגם כותם הפשוטה מ"ש אנו לי' עיניו היא. אחר נגד מה שאמרו מאבותיהם שהשתחוו קדמה לשמש שבדעתם הי' שהשמש הוא שנתן להם הכל כמאמר הושע הנביא (ב' ז') כי אמרה אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ונו' על זה אומרים אנו. אכן עתה אנו לי' עיניו כל הקוחתו אינה אלא לי' שרק הוא ענני במרחב י' נעת שמן המלר קראתי לו. והוא הנותן לי הכל ורק ממנו בקשתי על כל הטרכותיו וע"ד (תהלים קמ"ה) עיני כל ונו' וע"ד (תהלים קב"ג) אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים הנה כעיני עבדים ונו' כן אומרים כן. ואמנה ר' יהודה אינה זכות הי' לטם שהיו מסבירים שהם מקבלים כל הטרכותם רק מהקב"ה ורק לו כל תקוותם נמה היו שומכים וכי הקב"ה ווהכן הוא נתת לאלונין בלא זכות. הגם שמקיימים בזה נמי

מצות

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מלות עשה ושי' מ"מ סי' ק"ל סק"ב. אבל צריך להיות לו זכות עצמו שרשאי להתפלל הו הוא מצות עשה. לזאת אמר ר"י דכך צריך לומר. אמו לי' ר"ל היותו בשולם אימו רק לי'. ידענו כי נברא"ו רק לעבוד לתוך וכזכות זה ולי' שיעיו כנאמר לעיל. ולכן מדייק אלשון דבריהם הויין הם [האומרים] הנושא בהמאמר לכן מקדימין בהנושא ואומרים מקודם אמו. ובמאמר הבני הוא הקב"ה הנושא ותקותם הוא הנשוא לכן הקדימו לי' לפני עיניו. והרמב"ם לא הביא כל זה לא בסוף ה' לולב שכתב שם רק מדרך שמחתם אבל המאמר שאמרו לת"ק אז לר"י ליתא. וגם בה' כלי המקדש פ"ז ה' שכתב ג' תקיעות העליונות וג' תקיעות התחתונות שהיו בעזרה. אבל מזה שהיו אומרים ליתא שם. ונראה שסובר שכן הם אמרו כן מעשתם אבל אין בזה דין מן הדינים. ולדברי ניחא לעשתיך לא יהי' כל זה [שלא יהיו אומרים כן] רק התקיעות והשמחה יסתר זה הוא מהדינים: תוי"ט שם ד"ה היו וכו' קלי על הרואים. גם לזה ממלא כונה בהרמב"ם סוף ה' לולב שישבו כמו בדוד שלא הי' בזה לרקד לפני המזבח קבוץ פשוטים. כמבואר בשמואל ב' ו' י"ד וכ"ב: תוי"ט שם ד"ה היו תוקעין וכו' פירש"י והר"ב ומאריכין בהן וכו' בהרמב"ם פ"ז מה' כלי המקדש ה"ו ליתא כל זה שהיו תוקעין והולכין רק שהי' שלש תקיעות לפתיחת שער התחתון והוא שער עזרת נשים. וכתב הכ"מ שהכונה היא על מה דאיתא במשנה זו הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו נראה שלא פירש כרש"י והר"ב [שהיו מאריכין בתקיעתן עד שמגיעין] רק מה דאיתא במשנה תוקעין והולכין הוא כפשוטו שתקעו והפסיקו אחר תקיעה והלכו ושוב תקעו בפיוט אופן סרוגין [אם בהליכה או בעמידה] רק המשנה אמר שבשעת ההילוך היו תוקעין [אבל לא שאריכו בהתקיעות שהתחילו לתקוע בעזרה ותקעו בבשמה אחת את התקיעה עד שהגיעו לשער וכו' רק תקעו והפסיקו ותקעו והפסיקו]. ובאמת לרש"י ור"ב קשה לנו למנות מציות להאריך בתקיעות ותרועות כ"כ [בשמה אחת] הלא מקלה עזרת ישראל היינו סוף עזרת נשים עד שער התחתון המזרחי הי' ט"ג אמה כמו שנמצא החשבון בתוי"ט בפוס' מידות פ"ב מ"א. ולפי החשבון מ"י מיטופין לב' אלף אמה יהי' שיעור ההילוך של ט"ג אמה קרוב לג' מיטופין. והכם מלבד שישור חש"ת דבמשנה ר"ה ל"ג ע"ב ובשו"ע ס' תק"ל דאין בשום אופן מציאות לזה ידענו שאין כח אנושי להאריך כ"כ [לתקוע בבשמה אחת קרוב לג' מיטופין] ואך אפשר לומר כיון דהרמב"ם כתב בפ"ז מכלי המקדש סוף ה"ו שכל אלו היו בחצוצרות אפשר דבזה יש מציאות להאריך התקיעה ויש קצת ראי' מהמשנה דר"ה דף כ"ו ע"ב [דבשלמא בריאה דסי' מאריך בשופר ומקצר בחצוצרות בזה אפילו לא הי' כבר כ"כ על המאריך בשופר דהלא לא הי' מאריך בשופר יותר מהישור רק בחצוצרות הי' מקצר עוד יותר משישור תקיעות השופר] אבל בסיפא שמאריך בחצוצרות יותר משופר הלא לתקיעת שופר הי' צריך לתקוע הישור כפי' סתי' בזמן המשנה שהי' שיעור שזה כדאיתא במשנה ר"ה ל"ג ע"ב. ומ"כ מה שהי' מאריך בחצוצרות הי' עת אריך. משמע קצת דאפשר להאריך יותר בחצוצרות. וגם מסתבר שכל התקיעות של ערב שבת לאמן שישמעו לפסוק מלאכה שבשדות והדר בחצוצרות והדר לקדש שבת ודאי לא הי' בחפזון כמו תקיעות שלנו שברגע בעל הקול אלא הי בתורה. וכיון שהיו כולן בחצוצרות הי' שפיר מציאות להאריך:

מסכת ביצה

פרק א מ"א בתוס' רע"א אות א' ד"ה לעל"ד וכו' לתירוץ תוי"ט וגם לתירוץ זה של רבינו קשה דאכתי יהי' משות דגבולה בשבת מותר מדחזינן בשבת קי"ל ע"א דר' ישמעאל ס"ל דמשמש יום"כ לשבת כשחל אחר שבת ואם חל שבת במוצאי יום"כ אין שבת משמש ליום"כ לברוף בלילה האברים. וגם ר"ש קשבר דיו"ט משמש בקרבן לשבת ולא להיפך כדאיתא שבת קי"ל וכיון שכן ודאי אפשר דאם שבת אחר יו"ט אין איסור [נאמנו הביאה] ורק ביו"ט אחר שבת דהשבת שימש ליו"ט אסור ורבה דלמד מקרא בביאה כ' ע"ב דגם אין יו"ט מכין לשבת דלענין הכנה הקודם שאי מסא ד"י ור"ש הנ"ל ופירשו רש"י ותוס' שם דלשון שבי הוי רק חול מ"מ במשנה אפשר לשבות ומכ"ש הוי בשי למיתני תרוויהו ביצה שמולדה בשבת אז ביו"ט כמו שנאמר בגמ' הפירכא דנפלוג בתרוויהו בביצה שם. וצ"ל הטעם כמ"ש התוס' דנקיט הכא תלת מילי ביו"ט דב"ש לקולא וב"ה להומרא. והכא לפי קושיתי [דניתי תרוויהו] יש בתירוץ זה קצת דוחק כיון שהי' שונה גם יו"ט ובדיעה דשאר ג"כ אין חילוק בין שבת ליו"ט ורק בסיפא גבי דין דשוחט לא שייך רק ביו"ט לבד מ"כ הוא דוחק לומר דלשיטת שונה בתרי בני קמייתא גבי יו"ט משום חדא בבא דסיפא [משום דבסיפא מ"מ לאוקמי בשבת כ"ל לאחת שונה גם תרי בני קמייתא ביו"ט אף דשייך גם בשבת זה לא מצינו בכל המשנה דתנו תרי חנב חדא ורק מצינו בכ"מ במשנה ליפך דנקט חדא חנב תרי] אבל לפי קושית התוי"ט דניתי רק שבת תירוץ זה דהתוס' הנ"ל מסיק הרבה. אמת היכא דאפשר שיצא משות לשקל ולא שייך אז אילי וכה"ג אך כאן נב"ה אינו רק משש המורא בזה מסיק התירוץ דאילי. וחילוש שדרך התוי"ט להביא לשון התוס' במה שצריך לפשט וכאן לא הביא:

פרק ב מ"ד בתוס' רע"ב אות י"ג ד"ה חמוה לי וכו' ולע"ג כתבתי בזה בהגיגה פ"ז ע"ב וי"ח ע"ב:

פרק ה מ"ב בתורע"ב אות ג"ג בד"ה ולמקצת כו' וכן הביה בקושיא גם משביתת עבד במגילה פ"א אות ז'. ולע"ל ניחא דאיתא בתוי"ט שלין רבינו בקושיתו לעיל [פ"ב מ"ח בשם הב"י הטעם שאין שביתת בהמתו ביו"ט דלא הוי בכלל כל מלאכת עבודה לא תעשו דכתיב גבי יו"ט אלא הרבעים מלאכות ותולדותיהן ושביתת בהמה אינה מהם]. ולכאורה יש להקשות מדוע לא יהי' שביתת בהמתו בכלל לך דיו"ל דהלא גם בלאוי דשבת לא נכלל איסור שביתת בהמתו דהלאוין לא נכתבו רק לו לאדם לבד דהלא לא כתיב איווי מיוחד לשביתת בהמתו רק אמר הכתוב לאמן יום שורך וגו' וא"כ גם ביו"ט לא נכלל בהלאו דכל מלאכת עבודה לא תעשו רק מה שייך בו בעצמו. ואל תשיבני ממלאכת חרים דין בשבת דין ביו"ט דאיך נאמר דלא נכלל שביתת בהמתו בזה די"ל הכונה אם חורם האדם לבו אפי' בלא בהמה. ומעתה י"ל כמו שהתורה העמידה איסור המלאכות בשבת ויו"ט רק מה שעשה הוא בעצמו לעומת זה אמר התנא אין בין יו"ט לשבת במה שנוגע להאדם רק אלו. וכעין זה תירץ הר"ב במגילה פ"א סוף מ"ז הגם שלא דמי לגמרי עכ"פ בעין זה הוא:

מסכת ראש השנה

פרק א מ"א בתוי"ט ד"ה למלכים וכו' עד סס"ד עיין בפירוש הר"ב וכו' כפי הנראה הי' קשה להתוי"ט לדברי הר"ב אינם בזה כפי הסוגיא דב"מ ע"ב ע"א לר' יוחנן שם וכן בפסקין לתתיא ממי כרבנן והטעם משום שמא יגנבה מזמן ראשון ולא משום קנס. והנ"מ הוא כמו שכתב הש"ך בח"מ סי' מ"ג ס"ק י"ב אם המליה כתב על הסטר זמן הבלוחה ערש שנראה בפיסול לב"ד מהני [שיוכל לגנות מזמן שבשטר] משא"כ אם הי' משום קנס. [אז בכל גוונא אינו ניצה] ע"כ הראה התוי"ט שכתב הר"ב בחמת שם משום דקנסינן שמא יגנבה מזמן הראשון. וכן אמת שלא הי' צריך לומר וקנסינהו רבנן רק הי' צריך לומר ולא יגנבה בשטר זה וכו' גזירה וכו' אך חזינן דגם הרמב"ם בפ' כ"ג מה' מלוה ה"א והטור והש"ע בסי' מ"ג כתבו לשון זה [דקנסא] ובמשנה וגם בגמ' שם ליתא בזה משום קנס [ונם מתירוצא דגמ' שם אפי' אינה רבנן משמע להדיא דלא משום קנס אתינן עלה לרבנן וק"ל וע' רש"י שם ד"ה ר"מ היא]. אך רבותא פירשו כן דשברי דאינו לא הי' משום קנס סי' מפסיק לכתוב על השטר ע"י הב"ד דזמן הגבי' הוא בתברי ולשון פסולין דאמר במשנה משמע דמיד שנא בפיסול לבד אין לו תקנה וזה האופן אינו רק קנס ואע"ג דרבנן פליגי על ר"מ דאמר דקנסינן היתירא אמו אסורא. אבל בזה האופן שם בשיקר התקנה אשם קלקול הוסיפו גם קנס שלא באופן שיכתלק האשם לא מהני וזה הלשון רא' נמ"ם הש"ך סל"ל דלא מהני כלום [לתקן הזמן] רק אם תקנו הזמן שרשה שהוגא לפני הב"ד בפיסולו דבזה האופן ליתא במשנה הדין דפסול דמתני' מיירי רק שהוגא כן בפיסולו לב"ד: שם מ"ב בתוי"ט ד"ה בר"ה וכו' ולפיכן. ל"ב בגמ' ח' ע"א: ויש רמז בתורה ע"ז כמו שכתב הבעה"ט דכתיב דברים י"ח הנ"ל מרשית בלא ח' הסורם דהוי אותיות מתברי: שם בא"ד אחד אחד בזמנו בזה מתורץ מה שקשה על רש"י ב"מ דף ק"ו ע"א ד"ה ותנור וכו' שהי' מתפלל בר"ה ושעשה דרבינו ספירם כן משום דלא ימלא באורך העת שלא יודע לו שזרע שעורים אלא ודאי דשוב לא היתה הועלת מין דלא מהני עוד דרק בר"ה מהני. אבל קשה הא לתנאה ים להתפלל בפסח [כמבואר כאן במשנה] ולשון בתחילת השנה ברש"י ודאי הוי על דאם השנה ודוחק גדול לומר דתחילת השנה שכ' רש"י ז"ל הוא פסח. אבל לפי' התוי"ט ניחא וק"ל: עוד שם בא"ד שביום"כ מתרצא. ויש עוד עיקר מה שכתרצה הקב"ה ביום"כ משום שבו נימול אברהם אבינו כדאיתא בפייט של יום שני דר"ה בחשבון העשרה נסיונות של אברהם אבינו [והוא מפרקי דר"א פ' כ"ט והובא בתוס' ר"ה י"א ח' ד"ה אלא. ובפדר"א יליף שם מנזירה שוה דעשה עצם ע"ש] גם יש במדרש שמואל בפסח מדכתיב עוגות ובעוגה כתיב מצות ויש מדרשים חלוקים בזה [וע' בתוס' שם]:

פרק ב מ"ח לא נראה. בשאלתי הלא הענים ע"כ בא ביום ל"א לב"ד דאם לא כן מנא ידעו דלא נראה בגיל ל"א ובזה האופן כיון שעבר יום ל"ד הוי משובר החודש דאם בדים פ"ג איתא דגם אם בא עדים ביום ל' ולא הספיקו לומר מקודש ג"כ משובר החדש וא"כ כאן שבא ביום ל"א צריך להיות החדש משובר [ואיך עשה ר"ג החדש ביום ל'] אבל משות הוא בהשואל. וכי איתא במשנה הלשון וגיל עבורו לא ראינו [דסי' משמע דקאי על העדות הלא אמר בלשון לא נראה ולא קאי על העדים רק על הב"ד והאצור] ועי' ברש"י במשנה שמבאר להדיא כן. והוא דעדים ודאי בא ביום שלשים ואמרו שראו בזמנו ונתקדש על ידם. אך בערב הפקיפו הב"ד והאצור אם יהי' נראה באמרם שאם נראה אתמול יהי' נראה עתה יותר ולבסוף לא נראה כלל. בכ"ז קבלו רבן גמליאל הכונה שבאר יום שלשים בקדושתו במה שקדם ר"ג על ידי העדים אף שהב"ד והאצור לא ראו ביום שלשים ואחד [ועי' בר"ב כמה שפי' טעמא דר"ג] וע"ז פליגי רבב"ה ור"י וחברי דשקר העידו וקבלו בטעות ואין לומר דמה תרי ותרי בחרי [הרמשוגים] הוי כמאה זה אינו דמה שנראה לכל לא שייך זאת דהם חזינן בסנהדרין ע"מ ע"א [דטריפה שהרג] בפני ב"ד חייב ואין הכרח שיהיו ראוין להזמן כמו עדים ע"ש [הרי נראה להדיא דמה שנראה לכל עדיף מעדים לכן לא אמרינן בזה דתרי הרמשוגים הוי כמאה ולכן פליגי רבב"ה ור"י על ר"ג]. והכה ברש"י מבואר כן להדיא [דלא נראה קאי על ב"ד והאצור] אך גם כונת הר"ב במ"ש שאמרו א"ל ג"כ דהיינו האצור והרבים אמרו לא נראה ולרוב פסיות קיבר בלשונו דשא מבואר בלשון לא נראה דאמר במתניתין [ולא אמר לא ראינו וכמ"ל]:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פרק ג מ"א גמרן ע"י עצמו. פירש"י לומר מקודם וכו' ולכך צריך להושיב מחבריהן אצלו. רבינו מתרץ בזה מה שהקשה הר"ב הא בעצמה יחיד מומחה מקבל עדות ודן ואי משום דכתיב לכם זה נופל יש לחבין מדוע אמרה תורה הכא לכם דבשנין שנים. או נלמד מהכא דבשנין בכל מקום שנים אבל לפירש"י ז"ל המשנה עצמה מתרץ זאת. כיון דקבלת העדות הוא לאמר מקודם אשר פירסום גדול כזה הוי יותר מדין דעצמה לכן הקפידה התורה דקבלת העדות כיון שהוא לתכלית גדול הזה לא יהי' ביחיד:

שם מ"ג שופר מאריך וכו' עי' מ"ש לעיל במשנה דסוכה פ"ה מ"ד:

פרק ד מ"ב בתוי"ט ד"ה ועוד וכו' לאחר החורבן עי' מ"ש בסוכה פ"ג בתוס' דרעק"א אות כ"ח: שם מ"ג בהוי"ט ד"ה במדינה וכו' לאמוקי ראמזן. עי' מ"ש בסוכה פ"ג משנה י"ב:

מסכת תענית

פרק א מ"א בר"ב מבל וכו' נ"ב בסוכה סוף פ"ב: תוי"ט שם ד"ה מזכירין וכו' זוכרין וכו' כמו כן איתא בתוי"ט ברכות פ"א מ"ה ד"ה מזכירין וע' מ"ש שם: שם בתוס' רע"א אות א' לעב"ל ביאור וכו'. לפי מה שכתבו התוס' סוכה דף נ' ע"א סוף ד"ה דאמר אין יוצא בזה גם מן התורה ואפשר לומר דכונת התוס' דלא שייך. לומר דירידת גשמים בחג הוי סימן קללה דהא קודם שנזרו התנאים על זה מחמת שראו שיש בדורות האחרונים לחיים אז ודאי לא הי' סימן קללה וכי נימא שנשתנו סדרי בראשית אח"כ ע"י מה שנזרו החכמים: שם מ"ו במשנה בשני מעין. פי' דגם ז' אלו הי' רק בכל שבוע בשני וחמישי [כמו בשאר הראשונים] וע"ז אמר שבשני בשבת הייני באלו שהי' נוהגין בז' תעניתים [האחרונים העבוריים] מעין עם חשבה:

פרק ב מ"א בת י"ט ד"ה דברי וכו' ספ"ק דשבת כ"ב ג"ל ספ"כ דשבת: מ"ה בתוי"ט ד"ה לא וכו' ומפורש שנאה משנתינו. כתב לי מהר"מ ה"ד מברעסלא ה"ר הר"ן נורם להדיא ועמו אחריו אמן. ואפשר דמיבר התוי"ט שהר"ן שכתב דבריש אלו לחלוק על רש"י כתב כן גם לגירסת רש"י לכן הקשה אבל אין הכרח לזה אלא הנכון שחזר לדבריו הראשונים ולפי גירסת שלו:

פרק ג מ"ח בר"ב חוץ מרוב גשמים וכו' כל כך וכו' וכן פירש"י והביא מגמ' דף י' ע"ב. נלע"ד דאם הוי רבוי גשמים שהוא קללה מתפללים על סילוק קללה א"כ כ"ש ברבוי גשמים בימי הקיר דאז מתפללין דהוי תפלה על סילוק קללה כדאיתא בהדיא במשנה סוף פ"א ובפרש המוכח שנדפס באו"ח סי' תקע"ז לקבץ יחד ב' תפלות שבכר הי' בהם בהדיא עת רצון. א' מה שהי' מתפלל ר' ישמעאל הכ"ג בכל יום כדאיתא בברכות ז' ע"א ונעגע לו סקב"ם בראשו סי' רש"י ז"ל כמודה בברכתו ועונה אמן. ב'. מה שהי' מתפלל חוני המעגל כדאיתא בתענית כ"ג ע"א כן הוא בנ"י סי' תקע"ז דומה זה אינו כלל באיסור מתחלה כמ"ש הכ"ח שם דאין זו תפלה שתפסוק רוב הטובה אלא שיפסוק את כעסו ויזכור רחמיו עליו שיהא ריוח בעולם. וכן מובנין בקראקא לומר ריוטי זה בש"ת הצבור והש"ץ על רוב גשמים עכ"ל. וכן הביא המ"א שם סק"ד סוף דבריו משמע מלשון הב"ח דבכל הוא ריבוי גשמים גם בלי הפסד גדול אמרינן ריוטי זה דאינו רק להכאת עובה. והא דאמר חוני במשנה זו אלו ראו אם נמחית אבן הטועים הוא יען שבקשו שיתפלל להביא שילנו להן הגשמים ובאופן כזה מתפללין רק בצרה גדולה אלא תבוא. וגם בגרייתא איתא שהתפלל בנוסח זה יבר"מ שיפסקו הגשמים וזה הלשון השמיטו בשו"ע סי' הל"ל ולכן הוי שעות מרבים שעושים וחושבים שאין לומר נוסח אלו אלא בהפסד גדול מאד כמו דאיתא באו"ח סי' תקע"ז סעי' י"א אלא כמ"ש השו"ע בסי' תקע"ז סעי' א' ובמ"א שם סק"א [כתב] וה"ה אם מקלקלים ומפסידין בעמין אחר ולאבי"ח ודאי גם בכל שום הפסד יש להתפלל נוסח זו עכ"ש ועי' בר"ן ספ"ק יומא במ"א סי' קי"ז סק"ג:

מסכת מגילה

פרק א מ"א בתוס' רע"א אות ג' ד"ה ובהום' וכו' שיהא מקרא וכו'. גם עכ"פ משמע שקראו בעיר ולא בעירה [כמ"ש התוס' שם] וא"כ בשאר קוראות התוס' דשם. ואמנם נכון תירוץ א' של הרא"ש שם. וגם לתירוץ ב' של הרא"ש כ"מ דיין שבני הכפרים קורין עם המקרא הוי שפיר כאילו קוראין לעצמן והוו כ' בתי דיינין בעיר אחת דאינו לרבא ואין בזה איסור לא התנודדו: שם מ"ה בתוס' רע"א אות ז' ד"ה קשה לי וכו'. וכן הוא בתוס' דרע"א בבילה אות ל"ג ועמ"ש שם:

פרק ב מ"א בר"ב בד"ה והלועז וכו' נעיל. נ"ב פ"א מ"ח: שם מ"ג בר"ב ד"ה וה"ה לבן עיר שהלך לכרך. נ"ב קודש י"ד [דאי הלך ביום י"ד הרי הי' בי"ד בעיר ומתחייב נקרות בי"ד ומה יועיל שילך אחר החיוב לכרך וק"ל]:

פרק ג מ"א בתו"ח אות א' ד"ה וכ"פ וכו' בס' רק למשה איתא לתרץ דכאן מיירי ברוחה שלא נחוג הקדושה על הכפר לכן משאר הקדושה כמו שהיתה בבה"כ ברוחה לחולין המשות לחולין אלא מיירי בטובי העיר ובמא"ה המשות הקדושה ולא מיירי בטובי העיר ומא"ה לחולין המשות לחולין אע"ג דהקדושה מגרת על הס"ת אך לדברי הכ"ל מתורץ נמי קושית המאור וכל זה שכתבתי שייך גם בדברי הר"ן לקמן דף קל"ה רים העמוד שכן כדברי המאור ז"ל וע"ש: שם מ"ב במשנה חוץ מארבעה דברים וכו' לבירש"י ד' כ"ו סוף ע"א שאם נמכר ע"י טובי העיר במא"ה מותר למכור גם לד' דברים אלו דז"ל רש"י שם ומותר לעשות מכן כל רצונם וגם לזרוע דמיירי שם הוא כמו לד' דברים וכמ"ש הכ"מ בפ"ח בסי' קי"ג ואם בלא טובי העיר ובמא"ה שנשאר הבהכנ"ס בקדושה לגמרי כמו במוכר ס"ת וא"כ קשה במאי מיירי מתני' דהכא [דאם היתה המכירה בזמ"ס ובמא"ה מותר למכור גם לארבעה דברים אלו ואם המכירה היתה בלא זמ"ס ובמא"ה הלא אסור לעשות בהם כל דבר חול ולאו דוקא אלו ארבעה דברים דהלא בקדושתייהו קיימי וכמ"ש רש"י שם] ובהעתקת רש"י שאל המלקטי ליתא דברי רש"י דשם וגם בהרא"ש משמע שלא הי' כן הלשון ברש"י אבל הב"י בסי' קנ"ג הביא דברי רש"י: שם מ"ג במשנה והשימותי את מקדשיכם נ"ב עי' מ"ש במכות פ"א בתוס' דרעק"א אות ז': שם בתוי"ט ד"ה קדושתן וכו' מדלא כתיב וכו'. נ"ב עי' סנהדרין יו"ד ע"א א"ק ונקלה אחיך לעיניך וכו' [דשם נמי כדאיתא דף כ"ז ע"א. אבן יחיד בעצמו אין יכול להוציא מרשותו דבר קדושה כן קדושת עצמו והן תשמישי מצוה כין שנשאר שם בקדושה והן בלא נשאר על שיהי' כסף ברשותו לחול עליו להיות נשאר קדושה זו ברשותו אם לא ע"י טובי העיר ומא"ה שיש להם כח לזה. וא"כ איך יהי' הבירה בידו לומר שמוכר ע"מ שתשאר הקדושה אצל הלוקח והמעות יהיו מותרים לגרמו. אבן לעיקר קושית התו"ח יש לתרץ בפשיטות כמ"ש הר"ן בשם הרמב"ן בסוגיא דמתנה (ד' קל"ד ריש ע"א ברב אלפס בהר"ן) כאן דבעוד שיש לאפשרות לחזור הבהכנ"ס אף שנחרבה עתה נשאר הקדושה והוי כמו גולב וגר תוכה בעת שעומדים להמלוה דילפינן בשבת (כ"ב ע"א) דאסור לבזותם אבל אם מכרו אמטי העיר וטובי העיר לחולין לחלוטין שוב אפשר דשרן לגמרי מלהשיב עוד לבהכנ"ס ושוב הוי כמו תשמישי מצוה לאחר מיתתן דאיתא במגילה כ"ו ע"ב דמרקין. לכן לקמן אמר ר' יהודה דמוכר לשם חגר דשבר בלא טובי העיר ומא"ה די שיכול עכ"פ למכור לאחר ולצוקה יעשה מה שירצה דזה הוי כמו לאחר מתנה ולא קאמר ר' יהודה דמוכר לבהכנ"ס ויעשה הצוקה מה שירצה דהוי רבותא טפי אלא ע"כ ודאי אינו מכר לבהכנ"ס [ולא אמר לשם חגר] הוי כתשמישי מצוה בשעת מצוה דאסור לעשותן חול [לא כן במכר לשם חגר דהוי כמו לאחר מתנה משום דאמרי' מלעשותו עוד קדוש בקדושת בהכנ"ס] אמנם במשנה א' דמכרו לבהכנ"ס וגם הצוקה קונה רק להשאר בהכנ"ס בזה אסור באמת לזריך מקדושתה למכור ליחיד דנשארה בקדושתה וזה האופן כתב הש"ז ג"כ באו"ח סי' כ"ה סק"א בדין דלילית בעוד שהם על הטלית שאסור לתשמיש אחר וכן אחר שנתבטלו מן הטלית [וע' עוד שם שמסיק דאף בעוד שהם על הטלית יש ג"מ לענין להשתמש בהן דבר אחר דדוקא בעת שהוא עושק במצות לילית אז אסור להשתמש בהן דבר אחר אבל בעת שאינו עושק במצות לילית מותר להשתמש בהלילית לדבר אחר אף בעודן על הטלית ע"ש. והוא דומיא דבהכנ"ס כאן דאם אינו רוצה להשתמש בהבנין לבהכנ"ס ורק מכרו לאחר מותר להשתמש שם מה שירצה] והא דמחמירין התם גבי לילית וכן בסימן תרס"ד גבי ערבה שבלולב בלא יהי' לענדי לתשמיש בזוי הוא מעשה דלא פסקינן כר' יהודה כאן במשנה ב' אלא כת"ק דאין מוכרין בלא זמ"ע ומא"ה ומא"ה שיש לחקור דכל יחיד [בשלו] יהי' כע"ע ומא"ה ואם יש דבר אחר לחול אין כאן מקומו לברר: ואמנם אחר שכתבתי לסתור דברי הס"ר כן למשנה ראיתי שגם המאור כתב כדבריו שברי הקשה על גירסת ר"מ במ"ה דשבר דאין מוכרין בהכנ"ס רק מרבים לרבים לשאר בהכנ"ס א"כ מה מעם אמר ר"מ במשנה ב' דאין מוכרין אלא על תנאי הא אמתי יהי' שם בהכנ"ס [אלא רבים כמקודם] וסברת רש"י דמוכרה לחלוטין אפילו לבהכנ"ס דרבים הוא בזיון לא רצה לקבל. ולכן תירץ דכאן מיירי שמוכרין להיות המשות חולין ותשאר הקדושה על בהכנ"ס ואח"ז להוציא לחולין הבהכנ"ס היינו לעצותה דירה וגם עליו אני תמה מדוע יהי' הבירה בידם כיון דלא מיירי שהי' בטובי העיר ובמא"ה וכמו שכ' המאור עצמו איך יוציא המשות לחולין הא בס"ת אם הי' המכירה בלא זמ"ה ומא"ה אין רשאי להוציא המשות לחולין אע"ג דהקדושה מגרת על הס"ת אך לדברי הכ"ל מתורץ נמי קושית המאור וכל זה שכתבתי שייך גם בדברי הר"ן לקמן דף קל"ה רים העמוד שכן כדברי המאור ז"ל וע"ש: שם מ"ב במשנה חוץ מארבעה דברים וכו' לבירש"י ד' כ"ו סוף ע"א שאם נמכר ע"י טובי העיר במא"ה מותר למכור גם לד' דברים אלו דז"ל רש"י שם ומותר לעשות מכן כל רצונם וגם לזרוע דמיירי שם הוא כמו לד' דברים וכמ"ש הכ"מ בפ"ח בסי' קי"ג ואם בלא טובי העיר ובמא"ה שנשאר הבהכנ"ס בקדושה לגמרי כמו במוכר ס"ת וא"כ קשה במאי מיירי מתני' דהכא [דאם היתה המכירה בזמ"ס ובמא"ה מותר למכור גם לארבעה דברים אלו ואם המכירה היתה בלא זמ"ה ובמא"ה הלא אסור לעשות בהם כל דבר חול ולאו דוקא אלו ארבעה דברים דהלא בקדושתייהו קיימי וכמ"ש רש"י שם] ובהעתקת רש"י שאל המלקטי ליתא דברי רש"י דשם וגם בהרא"ש משמע שלא הי' כן הלשון ברש"י אבל הב"י בסי' קנ"ג הביא דברי רש"י: שם מ"ג במשנה והשימותי את מקדשיכם נ"ב עי' מ"ש במכות פ"א בתוס' דרעק"א אות ז': שם בתוי"ט ד"ה קדושתן וכו' מדלא כתיב וכו'. נ"ב עי' סנהדרין יו"ד ע"א א"ק ונקלה אחיך לעיניך וכו' [דשם נמי מדלא כתיב ואחיך נקלה לעיניך וק"ל]:

פרק ד מ"ב ד"ה בסותח וכו' דעבי מלאת דהוי הבסק יותר בין ראשון לאחרון. ועוד דביותר מג' [הייטו בשבת אז בי"ט] אשם שביה יותר הבכנסין והיולאין שייך שם הגזירה שכתב הר"ב והו"א דגם אז הי' כפי התקנה דהשתא משא"כ במעט באמצע שאז שביה לידע דהראשון ואחרון ביחד ולהיפך לעמוד רק במרובים והוי ידעינן דכ"ש במעטין דז"א דאלאיתא ביומא ע' ע"א ור"ל אמר משום ברכה שאינה נריכה וא"כ הי' אפשר לומר דדוקא במרובים לא אמרו לאפשר הרבה ברכות באמצע אבל במעטין הו"א דגם האמצעיים מברכין לפני' ולאחרי' אע"ג דבעלמא בהאי דר"ל גם במעט הקפידו אפשר דבזה באמת שייך ברכה לכל אחד ודי לממוע כשיש הרבה קרואים: שם מ"ג בתוי"ט ד"ה אין פורסין וכו' נריכין לברך וכו' ובקש לפ"ז בעולה בתורה שאומר ברכו ומה מברכין אחר שאומר ברכו ואין לומר שדי במה שמברך הוא עצמו אח"כ א"כ מה שייך בזה ברכו שאומר להצבור [כיון שהם אינן מברכין] אלא ודאי דמה שהציבור אומרים ביהמלי"ז אומר להם העולה לתורה ברכו [וא"כ ה"ל יש לומר כן דהצבור עונין ביהמל"ו על מה שאמר הפורס על המע ברכו וא"כ אינם נרשים עוד כמופרים] ופשטא דאין לומר דלענין קריאת התורה הוי כן וכאן [נגי כריסה שמע] לא דאלאי שא: שם מ"ה בתוי"ט ד"ה המפטיר וכו' קודם שקורין

www.daat.ac.il www.orthodox.org.il

שקורין בתורה כולם. במס' שופרים פ' ד' ס"ח איתא דפריסת שמע דמשנתינו אינה כפריסת שמע דגמרא שאחר זה ודמשנה ג' דלעיל ודעלמא. אלא במה שהגיו לומר שמע אחר שיום מסויר כדאיתא המוחה שם ובהלכות הבאות אחר זה ומנהגו לחלק לתהן הענינים דשם על לפני הקריאה ושל לאחר הקריאה אך בהלכה י"ד שם מביא נשם י"א כמו הפירוש של התוי"ט:

מסכת מועד קטן

פרק א מ"ה בתוס' רעק"א אות ו' ד"ה תמהני וכו' וע"ש. וי"ל דהר"ב סובר כיון דרבא דרבו לחות חמיד אם אין הלשון מדוקדק והא לא תנן הכי בתמר כתבתי בגליון שבת ק"ז ע"ב הרבה דוכתי וכאן לא דחה רבא לאביי לומר והא לא תנן הכי ופ"ב ל"ל דלהכי לא דחה רבא לאביי משום דנם אביי לא תירץ כן לחלוקין רק לחות דברי המקבן כמ"ם בגליון חולין מ"ז ע"ב הרבה מקומות בש"ם שכתבו דבותתא כן [דתיכן אלא לדחות]. אבל נאמת לא נאמר בתירוץ זה [אל אביי] אלא במ"ם בתוס' שם ד"ה ורמינהו. דהוי מלי לשנוי הא מני ר' יוסי היא. והחזיק הר"ב לשבש זה נבל יבוה כלל לשון המשנה ושם דר"מ הוא כשמוע וכפירש"י במשנה וקבר הר"ב דנם למסקנא כן הוא. וקושית רבינו ז"ל היא לפי' התוי"ט פתח פ"ב מ"ב דדרך הר"ב לפרש למסקנא ורק רש"י פירש במקומות הרבה לפ"ל וכזה כתב התוי"ט בהר"ב ספ"ד דב"ב עמ"ש שם. ולפי דברי הנ"ל הוי כאן נם למסקנא כן: שם מ"ו יש עמו נסרים. ויש לחקור וכי פ"ד לחניח אמת עד עבור כל החג. אך י"ל דהלא לקון מן היבר נ"ב לדידן אסור שכן הוא בירושלמי והובא בברא"ם. ושם פסקינן דמותר לקון ע"י נכרי כמבואר במ"א סי' תקמ"ז סק"ז וא"כ גם זה נכרי נסרים אם נ"ל אפשר מותר ביראל ונם זה מביא [במ"א שם] שכתב הכס"נ כן בירושלמי ג"כ פשיטא שכן הוא לר"י בנית לי' נסרים מחוקים: שם מ"ז בהר"ב ד"ה ושאה אמה וכו' ומעברת מכון. ובהרמב"ם בפי' המשנה כ' הער וכל הדומה לזה והיינו כך אבל הכר בהר"ב שהי' נם בביד בתערובות המתים להטיר הטער וע"ז שייך דברי ר' יהודא שאוסר לסוד. ורש"י פי' כן בר' יהודא לא תסוד בסיד וקשה הא מבואר בברייתא ע' ע"ב ומודה ר' יהודא בסיד וכו' [דבלא פי' רש"י אפשר לומר דהא דר"י אומר לא תסוד היינו ע"י תערובות כמ"ש הרמב"ם בפירושו ובברייתא דאמר ומודה וכו' היינו בסיד לבד בלא הערובות. אבל לרש"י ז"ל דפירש כאן במשנה לא תסוד בסיד היינו בלא הערובות א"כ קשה הא בברייתא מבואר דלפעמים שרי בסיד לבד] ואפשר שמשום זה לא פי' הר"ב אלא בסכין ולא דיבר מן סיד כלל ור"י דאוסר אוסר הכל [היינו כל מידי דמשרת את הטער הן סכין הן חער וכדומה] וקרא לבל אלה לסוד אבל רשוק לפרש כונת לסוד על כל דבר המטיר את הטער ועכ"פ רש"י והרמב"ם בפי' המשנה פירשו להדיא דר' יהודא אוסר בסיד [וא"כ קשה כנ"ל] ויש לתרץ שפי' ב' אופני סיד אחד שלי אפשר לקלוף רק שמונה עד שיתיבש ומופל. ואחד שאחר שאפשר לעבר בשמר הפשולה קלפיק. וא"כ אפשר ששד מרס כלות המועד יוכל לקלוף ויהי' לה עוד מובה ויפוי בזה במועד לכן מותר. ומה דאיתא בברייתא שיכול לקלפו אין זה נהיות עשה הסיתר אלא הוא תנאי הסיתר שבאם יש סיד שיכולין לקלפו בזה מותר ודייק רש"י בזה שבכוף עוד במועד אהי' הטובה ובמשנה באיסור דר' יהודא דייק רש"י לפיכך [שכתב שיוול וכו' במועד משמע דכל המועד אהי' בטיול] וקאי על סיד שאין קולפין וכנ"ל:

פרק ב מ"א בתוס' דרעק"א אות ח' ד"ה בונת וכו' ומסיים ועש"ב. ונראה דלבאורה היינו יכולין לומר דמה דאיתא במשנה מוטן קורה הראשונה קאי על אבל ועל חומ"מ אבל זה ליתא כיון דסיים ומביאה לאחר המועד הו"ל לסיים לאחר האבל והמועד ונם הוא דיוק רב שישא על הגהא כיון דמיירי התנא כאן באבל למה לא סיים נמי דין דאבל לו יהי' שיש לומר דנם דמותר באבל [לעשות קורה] מ"מ כיון דדעתו לא היתה זאת עליו לא נקרא מבון מלאכתו במועד ולפיכך שרי במועד וכסברת הרמ"ם והתנא מביא רק דין דחומ"מ לחודיע זאת דנם בזה האונם עלמו מתירין לו לשון קורה אחד משום דהוי אונם. מ"מ אכתי הי' לו להתנא למיתני [בזה הלשון] דבאבל עלמו מותר להודיע נוף הדין דאבל ולהוסיף אח"כ דבכל זאת הוי אונם מחמת דלא זאת דעתו אלא ודאי דבאבל ליכא שום היתר ואמנם לגמוד מזה דנם בלעשה אסור אלא כרשב"ג ודאי אין לחוכיח כיון דהמשנה מייירי רק מדיני סרסיות במועד אך ישרות דין אבל לענין לעשה כן פי' הרא"ש. בשלמא אם באבל אסור בפרסיות נם דבר באבל ובמועד מותר אהי' שייר הכסן להחיר וכאן אמר התנא דקודם בזמנו מגיל הכלים עד שבעים יום ומן העסק שבהם ולא יותר וא"כ צריך התנא לנקוט רק בשבעים יום מחמת הכלים ודאי' לזה דרש"י והר"ב פירשו החידוש דמשנה זו דסוף משנה ד' רק על הכלים אבל לא לתרומה דזה הוא כל המשנה:

אסור וכנ"ל אבל לחוכיח כהראב"ד דנם בלעשה אסור מלאכת סירם שאיתר שבלעשה ולומר דאש"ה מותר במועד דלא מקרי מבון משום טעם הנ"ל זה אינו כיון דמתני' איירי רק מדיני סרסיות וכנ"ל. והראב"ד ז"ל הבין דעיקר הסיתר הוא במועד שאחר אבילות יען שאבל אסור במלאכה ולולא זאת הי' נקרא מבון מלאכתו במועד והרא"ש ז"ל דחה זה ואמר דבין אם הי' הסיתר נם בפרסיות ובין לפי האמת דמותר רק בלעשה לא נקרא מבון מלאכתו במועד מחמת שלא עשה מלאכתו באבילות דנם זה הוי אונם משום שלא הי' זאת דעתו עליו וכנ"ל:

פרק ג מ"ד במשנה אין בותבין וכו'. כתב הרא"ש ז"ל פ"ל הי' כ"ל קלת רבי' דהלוחה מותר מדבין רק על ספר ואין לומר דמייירי לצורך יו"ט דאי אפשר לומר כן דהא תני בסיפא אין שאין לו מה יאכל [מכלל דרישא מייירי בים לו מה יאכל] ומשמעתי מקשין דלמא בעי עכ"ם שיהי' רווחה בשמחת יו"ט [אף אם יש לו מה לאכול] וכמ"ש הרא"ש שם בשם הירושלמי בפי' כ"ג [אבל אחם הלוחה שיהי' לצורך חול אפשר דאמור] אבל אין אחתלה לקושיא זו דזו נמי הוי רבית הרא"ש דכמו דמחיל בסיפא לצורך אכילה כן הי' לו להתנא לשנות ברישא להרחבה: שם במשנה לא שאין לו וכו' נראה מרש"י ז"ל י"ג ע"א דלא נרס תיבת לא מדכתב רש"י שם ד"ה שאין וכו' וכבר לא מלי לתרוצי כו' וקשה איך הי' הו"ל לומר [דפרוש קא משרש הלא תני לא שאין וכו'] משא"כ במשנה ד' ס"ב דשם. אבל נם כבר איתא כמו במשנה דהתם רק שאין לו מה יאכל. נם מלאתי בש"ם דפוס ברלין שנסנר שם תיבת לא, והנה בלשון רש"י כאן נראה שיש איזה טעות סופר דלפי פשוטו לא יובן מה שסיים רש"י ז"ל דבלא הכי מותר והלא על זה אנו דנין כעת דאם הוא פירוש על אם אינו מאמינו צריך להיות דוקא שאין לו מה יאכל [הוספה על אם אינו מאמינו]:

מסכת חגיגה

פרק א מ"ב בר"ב ד"ה וחגיגה וכו' אינ כמתנת ידו. עי' בהר"ב פיאה פ"א מ"א דמשמע דשיעור זה לפירוש א' דשם הוי דאורייתא דאל"כ למה לא נמנה נם זה שם [היינו כמו שחושב רמ"ש בדברים שאין להם שיעור הוא הוסיב לזה והיינו כך אבל הכר בהר"ב שהי' נם בביד בתערובות המתים להטיר הטער וע"ז שייך דברי ר' יהודא שאוסר לסוד. ורש"י פי' כן בר' יהודא לא תסוד בסיד וקשה הא מבואר בברייתא ע' ע"ב ומודה ר' יהודא בסיד וכו' [דבלא פי' רש"י אפשר לומר דהא דר"י אומר לא תסוד היינו ע"י תערובות כמ"ש הרמב"ם בפירושו ובברייתא דאמר ומודה וכו' היינו בסיד לבד בלא הערובות. אבל לרש"י ז"ל דפירש כאן במשנה לא תסוד בסיד היינו בלא הערובות א"כ קשה הא בברייתא מבואר דלפעמים שרי בסיד לבד] ואפשר שמשום זה לא פי' הר"ב אלא בסכין ולא דיבר מן סיד כלל ור"י דאוסר אוסר הכל [היינו כל מידי דמשרת את הטער הן סכין הן חער וכדומה] וקרא לבל אלה לסוד אבל רשוק לפרש כונת לסוד על כל דבר המטיר את הטער ועכ"פ רש"י והרמב"ם בפי' המשנה פירשו להדיא דר' יהודא אוסר בסיד [וא"כ קשה כנ"ל] ויש לתרץ שפי' ב' אופני סיד אחד שלי אפשר לקלוף רק שמונה עד שיתיבש ומופל. ואחד שאחר שאפשר לעבר בשמר הפשולה קלפיק. וא"כ אפשר ששד מרס כלות המועד יוכל לקלוף ויהי' לה עוד מובה ויפוי בזה במועד לכן מותר. ומה דאיתא בברייתא שיכול לקלפו אין זה נהיות עשה הסיתר אלא הוא תנאי הסיתר שבאם יש סיד שיכולין לקלפו בזה מותר ודייק רש"י בזה שבכוף עוד במועד אהי' הטובה ובמשנה באיסור דר' יהודא דייק רש"י לפיכך [שכתב שיוול וכו' במועד משמע דכל המועד אהי' בטיול] וקאי על סיד שאין קולפין וכנ"ל:

פרק ב מ"א בתוס' דרעק"א אות ח' ד"ה בונת וכו' ומסיים ועש"ב. ונראה דלבאורה היינו יכולין לומר דמה דאיתא במשנה מוטן קורה הראשונה קאי על אבל ועל חומ"מ אבל זה ליתא כיון דסיים ומביאה לאחר המועד הו"ל לסיים לאחר האבל והמועד ונם הוא דיוק רב שישא על הגהא כיון דמיירי התנא כאן באבל למה לא סיים נמי דין דאבל לו יהי' שיש לומר דנם דמותר באבל [לעשות קורה] מ"מ כיון דדעתו לא היתה זאת עליו לא נקרא מבון מלאכתו במועד ולפיכך שרי במועד והבברת הרא"ש והתנא מביא רק דין דחומ"מ לחודיע זאת דנם בזה האונם עלמו מתירין לו לשון קורה אחד משום דהוי אונם. מ"מ אכתי הי' לו להתנא למיתני [בזה הלשון] דבאבל עלמו מותר להודיע נוף הדין דאבל ולהוסיף אח"כ דבכל זאת הוי אונם מחמת דלא זאת דעתו אלא ודאי דבאבל ליכא שום היתר ואמנם לגמוד מזה דנם בלעשה אסור אלא כרשב"ג ודאי אין לחוכיח כיון דהמשנה מייירי רק מדיני סרסיות במועד אך ישרות דין אבל לענין לעשה כן פי' הרא"ש. בשלמא אם באבל אסור בפרסיות נם דבר באבל ובמועד מותר אהי' שייר הכסן להחיר וכאן אמר התנא דקודם בזמנו אינו אסור ולכן הוכיח רב שישא דאבל חמור דאי הי' מותר באבל נם בפרסיות מחמת שלא זאת דעתו אינו מיני אבילות [וא"כ לא הי' י' ממכון וכו'] אלא ודאי דמדינא צריך התנא לומר דמותר באבל ואח"כ לא מקרי מבון [ומטעם הנ"ל] אלא ודאי דמדינא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מאת הרב הגאון הגדול וכו' מוה"ר יואל הכיר מאמטשיסלאוו.

מסכת יומא

פרק א מ"א לנעכם פלהדרין והא דלא קרמו ג"כ לנעכם אל הטוכף את הפרה פלהדרין מעבם שפיכם סר"ב כאן ואי מעוס שהי' לה שם אחר לעכם האבן הלא גם לנעכם כ"ג הי' מהלה שמה לעכם בלוועי. נראה הטעם משום שיום כפור הוא בכל שנה ליכר מבכל שנה הי' כ"ב אחר בפלהדרין כלנו מבל מריפת הפרה לא הי' בכל שנה כי לא עשו מעברת ואינך רק חמש לכ"י ושבעה להמיים ועוד דבפרק ד' דפרה איתא פלוגתא דר' יהודה סבר דבפרה אפי' בכהן הדיוט ופסקו כמותו ע"ש: מ"ב כל שבעת הימים הוא זורק אם הדם וכו' והא דלא תני מקבל משום דהוא זורק הוא המקבל כמו בפי' הרע"ב במשנה ג' פ"ב ומה דאיתו שוחט משום דאי אפשר לשחוט וגם לקבל וזרקו' שהרי ביו"כ הוא שוחט ותיכף אחר על ידו ולמה לא הי' מעבירים אותו בשאר ימים נראה לי:

פרק ב מ"א תוי"ט ואם היו כו' בין שני' בלבד. ולי נראה דאי משום הא לא אריא דמי לא עסקינן שהי' יותר משני בהנים שויש והא דתני אם הי' שניהם שויים סיוכא לישנא דתתיימין ג' דשם מעשה שהי' בשנים נקט אבל בחמת יכול לשוים הגורל בין השנים ואם בחמת הי' רק שנים אז הי' גורל אחר או ביותר לשם לאזור ולזרוק אבל סבר רש"י והרע"ב ז"ל דאם לא הי' השניים רק בין השויים הי' לשם לתקן וכו' שיחזרו ויכולו אלא מ"ב גורל בין כולם וכלן מכוונים מסתמא יהי' שפשם שני ג"כ כמה שויים לכן הקנו הגמרא: מ"ב תוי"ט לחנם שויים וכו' לכך נראה לישב בדרך אחר וכו' לבאורה נחמת קשה על הרמב"ן דשניה פיום כביני המפורש כאן במשנה וכמו שכתב הרב תוי"ט ונקט אחר אלא הוצרכה במשנה ונראה דעת הרמב"ן דבגמרא בכל יום דזה המעלה אחמי מבנה לחזנה הוא מקטירין על המזבח בעצמו דלא מזכר בשום מקום שיהי' עוד כהן מקטירים רק זה המעלה מן הבנה ולכן היא מבורה הבוקר והי' על זה פיים רק שאם לא סכ"ג אז הי' הוא מקטיר הי' לכל ביום כפור אזי מן הבכרה בודאי להקטיר על המזבח סכ"ב בעצמו ומעוס רק להעלות לו אין בכרה שיהי' בשביל זה פיים אבל כפי הבכרה בכתב הרמב"ן דהייתו תלבי שבת הי' יכולים לבנים אחרים להקטיר ג"כ דאיתו מעבודת היום לכן הי' עלי' פיים. והא דהקשה שזהו דלא כר"ע הלא לפי דוב דשוש בעלי קרוב"ן היו מנשים ואפשר הם היו קובנים כר' ישמעאל והבנם בעצמן דהלא זה הפיים גופי' מביא בגמרא דלא כראב"י והלא מבנה דאב"ב קב ונקי כן ל"ל ודו"ק בעצמה*) הולכת המחמה מפני שהיא ג"כ מעשה הי' בוזי' בשבילה פיים ביום הכפורים לפי דעת הרמב"ן: מ"ה תוי"ט ד"ה ושניהם בידם שני בזיכי לבונה אל לחם הפנים המי' לי דהא בדף ל"ד מביא מוקפים קודם' לבזיכין ואף שבאמת מקבה הם בגמרא והא מביא בזיכין קודמין עכ"ש הי' להגמרא להקשות מזו המשנה יותר מלהקשות מברייתא: מ"ז תוי"ט אם לא הלא וקשיא לי וכו' ואפשר לומר דבדבת היחיד המביא הקרבן תניא מילתא ובידו לבור לו איזה כהן שילבה ביקריב לו בקרבן אם הכהן עצמו מביא קרבן ויש לו רשות להקריב אפילו בשאר עמיו אלו כמו שמבואר בגמרא ואם כן יוכל להקריב הכל בעצמו:

פרק ג מ"ד תי"ט וקידש ידיו וכו' ולא דייקא דהא מבן וכו' ואפשר דעת רש"י והרב רפ"ב משום דס"ל לת"ק ומסתמא סלבה כמותו דבכל יום מקדש מן הכיור וכאן אחין חילוק בשבילה לאשונה ובין הבגדים שהוא לובש והבגדה שהוא עובד בעבודה לאשונה הכל הוא כמו כל השנה לכן לריך פעם לאשון לקדש כמו בשאר השנה אבל אח"כ לריך שבילה בקודש אז הי' בקיבון של זהב: שם תוי"ט ואת האבנים וכו' תימה דלא תנן והכולת ומלאתי בחוספתא ישנים שכתב בהסכולת בכלל תביתין עכ"ל והא דאני בפרק לעניל הכולת וגם הבתיתין הייתו שם כל אחד הוא בכהן אחר אבל כאן הכל הוא בכ"ג: מו"א תוי"ט ועל אלו אמר וכו' דמתוכים הראשונים הוא מוגה וכו'. ולי נראה דא"א בפירוש הנני בהרי מקבי' על זה בגמרא שם לשמים וכו' דלא מבקי בשמייהו אלא יקרא שיש אדם לבנו בשם הכ"ל ואלא הר"ב פירש לעיל דכתו מהמתוכים הראשונים כך קראו כל המתוכים אחריהם ונית גרתו ואבעיהם שם המשפחה ונקראו כולם ע"ש המשפחה וגם בולם לא רצו ללמד אבל הגדום בן לוי הוא שם זה הבלם וסי' אחד שבי' יודע פרק בעיר ולא רצה ללמד אין קראו המתוכים אחרים שהיו על הבור לבד בשמו ואף אלא הי' מן הראשונים עכ"פ מתנו וסלאה הי' לו להשמה להחליף שמו שמסתמא לא קראו אוב על שמו וא"ל שבאמת לפי דבריו הי' לו תירוץ והי' בביו קוראים על שם אביהם זה הייתו דא"כ הוה לי' לתיתר של בית שבגדים כמו בתיבון אלא בודאי אחד הי' שהי' יכול כך וגם הייתו מלאכה שיוכל ללמד דור אחר דור אלא מי שיכול לנגן אלא ודאי פירוש הר"ב כאן לפי פירוש הבלשי דבירושלמי דדווקא אלבי' אתי ומיין בירושלמי שקלים פרק ה' והמלא שבש"פ מבואר כן ובזה מתוון קושית התוי"ט שהקשה בפ"ה בשקלים משנה א' דלתה לא הביא הרב הפירוש בלשי של הירושלמי פ"ש שסמוך על מה שבכאן ל"ל כפי' הבלשי וכמו שמבואר בפי' בירושלמי פ"ש. וכוד שלדעתי הדרכה דוחק גדול לומר שמשה מה שבדורו דלעניין מתי קרא לאוסף בשמות הוי לי' לתיתר אלו ע"ו תמוסים הי' בתקדש בשלמה לפי' הר"ב דהייתו פירש הראשון בירושלמי שהוא מנה ההסידים ויותא לשנה להזכיר הכהנים וגם לפי' הנני שהביא הר"ב לעיל פי' שהראשונים וכלם נקראו כך עד סולם לכן מנה אותם ושם הנשים יקרא לא נאמר רק על בן אמלר וחבריו כמו שפירש המו"ע בשלמה הירושלמי בעצמו המו"ד הר"ל סובר שהם הנשים אומר על כל הר"ל וקשה קושיתו לפי' הר"ל דהא לא מתקי בשמייהו ע"כ על כרחך לריך לדחוק שמנה מה שבדורו לאפוקי לאידך וא"ל לתה בחמת פירש הר"ל כאן ושם הנשים אחר בן אמלר ועל אחר הבלשה שהביא בתמני' שזה נראה לו כאן דוחק לומר לשון רבים על יחיד ואמ"ש בשלמה ודו"ק:

פרק ה מ"א תי"ט ד"ה פרופה כו' ר"ל סיתה אחרוכה וכו'. ואני בעניי לא הבנתי כלל מי' כי אחיך יכנס כי הי' נראה פשוט שהי' הפרוכה עמוד בשלמה תלפון

*) תיבת בשלמה אינו מוכן ואולי הסר כאן איזה מילות

דרוש רק בשבגיע הפרוכה לכותל דרום אז כפל מן הפרוכה עלמו לצד מזרח ונאחזת בקרש שבצוי קרש בפרוכת עצמו לצד מזרח:

פרק ו מ"א תוי"ט בתבלה ובקומה ובדמים כו' ה"ל דמיס ולקיימתן לאחד שקולים שבשניהן דברים שמון לגוף וכו'. ודוחק דאם אינם שוים בדמים הוא מפני שאחד שמן ואחד כחוש וא"כ הוה דבר שמצוה ועוד עכ"פ הוה לו להמופות להזכיר זה ואף הגמרא הי' לו להזכיר לכן נראה שלקיומן כאחד הוא ממשמעותו דפקא ולקח שני שעירים בשעת לקיומה יהיו שני שעירים ואף אם לא הי' כתוב שני רק ולקח שעירים ג"כ מוכח בשעת לקיומה יהי' שעירים היינו שמים רק שעשיר שעיר ביום אז ביום הכל וק"ל: מ"ה תוי"ט ד"ה אלא עומד מרמוח כו' לא הי' מקרי אחר גזירה כו' זהו בלא (כתיב) כתמ"ד בפירוש גזירה בדף ס"ז מ"ב כ"ש וגם לפהרי מגאים בגמרא הי' יכול האחרון להניח לנוק ע"ש וא"ל דבהא פליגי דא"כ הל"ל להגמר לפרש זה ובכ"פ שם בפירוש גזירה הל"ל להגמר לשיר שם ע"ו מיהוד אם הי' יכול להגיע שם:

פרק ז מ"ג תוי"ט תמידים בני שנה וכו' ואכתי קשה תמידי' לשנה לי. ואפשר דלשון תמידים כו' קמ"ל תמידים: מ"ה בלע"ב אלא למלך וכו' דכתיב וכו'. יש לדקדק דלפי לשון הר"ב הוא זה מלך וכל בני ישראל היינו משוח מלחמה ולפי שלוך הלשון הר"ב קשה מהכי מהא דלפי זה לא נזכר בתשנה משוח מלחמה ועוד דתני כפל ובב"ל ולפי שהלבור לריך בו והיינו ב"ד ובפי' הרמב"ם הוא נכון שכתב ולפי שהלבור לריך בו בכלל משוח מלחמה ונם אחר מי שהלבור לריך בו ע"ש לכן נראה פשוט זה התיבה דכתיב הבני הוא מיוחד וע"ש וא"כ הוא ממש בפירוש הרמב"ם דוק והשמש והרב תוי"ט לא הבינ' דמיתר הגמרא הא דכוס רק כשבגיע הפרוכת לכותל דרום אז כפל מן הפרוכה עלמו לצד מזרח ונאחזת בקרש שבצוי קרש בפרוכת עצמו לצד מזרח:

פרק ו מ"א תוי"ט בתבלה ובקומה ובדמים כו' ה"ל דמיס ולקיימתן לאחד שקולים שבשניהן דברים שמון לגוף וכו'. ודוחק דאם אינם שוים בדמים הוא מפני שאחד שמן ואחד כחוש וא"כ הוה דבר שמצוה ועוד עכ"פ הוה לו להמופות להזכיר זה ואף הגמרא הי' לו להזכיר לכן נראה שלקיומן כאחד הוא ממשמעותו דפקא ולקח שני שעירים בשעת לקיומה יהיו שני שעירים ואף אם לא הי' כתוב שני רק ולקח שעירים ג"כ מוכח בשעת לקיומה יהי' שעירים היינו שמים רק שעשיר שעיר ביום הכל וק"ל: מ"ה תוי"ט ד"ה אלא עומד מרמוח כו' לא הי' מקרי אחר גזירה כו' זהו בלא (כתיב) כתמ"ד בפירוש גזירה בדף ס"ז מ"ב כ"ש וגם לפהרי מגאים בגמרא הי' יכול האחרון להניח לנוק ע"ש וא"ל דבהא פליגי דא"כ הל"ל להגמר לפרש זה ובכ"פ שם בפירוש גזירה הל"ל להגמר לשיר שם ע"ו מיהוד אם הי' יכול להגיע שם ע"ו מיהוד אם הי' הולה:

פרק ז מ"ג תוי"ט תמידים בני שנה וכו' ואכתי קשה תמידי' לשנה לי. ואפשר דלשון תמידים כו' קמ"ל תמידים: מ"ה בלע"ב אלא למלך וכו' דכתיב וכו'. יש לדקדק דלפי לשון הר"ב הוא זה מלך וכל בני ישראל היינו משוח מלחמה ולפי שלוך הלשון הר"ב קשה מהכי מהא דלפי זה לא נזכר בתשנה משוח מלחמה ועוד דתני כפל ובב"ל ולפי שהלבור לריך בו והיינו ב"ד ובפי' הרמב"ם הוא נכון שכתב ולפי שהלבור לריך בו בכלל משוח מלחמה ונם אחר מי שהלבור לריך בו ע"ש לכן נראה פשוט זה התיבה דכתיב הבני הוא מיוחד וע"ש וא"כ הוא ממש בפירוש הרמב"ם דוק והשמש והרב תוי"ט לא הבינ' דמיתר הגמרא הא דכוס רק כשבגיע הפרוכת לכותל דרום אז כפל מן הפרוכה עלמו לצד מזרח ונאחזת בקרש שבצוי קרש בפרוכת עצמו לצד מזרח:

מסתמא בספרו באחת לא הי' תיבת דכתיב כ"ל:

פרק ח מ"ג תוי"ט מבקין בתיון וכו' הרמב"ם כתב כגון ליר וכו' נראה לי שהי' נרשת הרמב"ם בתשנה כגון בשתה ליר והכרתו דאם כפי גרסת בתשנתו מה קאמר הגמרא הא מומן מייב מתמיתין רבי היא וכו' ע"ש מבין זה דלמא שהרן כמי פטור דזהו בכלל בשתי מבקין בתיון בתוים לשתיה וא"ל א"ש לתה לי ליר לו שריים דבש"ב הוא. זה אינו דאתי לאמתיון דאפי' ליר לו מוריים אינו כ"א פטור אבל עכ"ש אסור ואי לא תני ה"א אפילו מוחר אלא ע"ש גרסת המשנה כגון ליר וכו' וא"ש שפיר קאמר הגמרא הא מומן מייב כו' וק"ל:

מסכת סוכה

פרק א מ"א ברש"ב ד"ה ומאין לה כו' עפה ומשכו כו' ושייש עפה שוחק כמו שהוא בגמ' ע"ש: מ"ג תוי"ט ד"ה מפני החמה כו' ולפי זה מפני החמה שמיבשת כו' ויש לדקדק לפי' הוספות ה"ל לומר פירש עלי' סדין לו מחמה מפני החמה ואפשר משום זה מיאן רש"י לפרש כפי' הוספו' דלפירוש רש"י הם שני דברים ומה שהקשו הוספו' מ"ש מלגאותה. כבר תירץ המרדכי ומביאו הרב תוי"ט בקיצור. ומה שהקשו הוספו' מסוכתו של ר' יוחנן כו' ע"ש לבאורה הוא תמוה דהא מסוק שם הגמרא דבגל אחר הוה ומלאתי אחר זה הקושיא בש"ז בי' תרכ"ט והתירץ שם בש"ב כו' תרכ"ט מביא שמי דעות דעת רש"י ודעת הוס' ע"ש אבל באמת אין זה דקדוק בל פי' הוס' דאם הי' מוחן לומר מפני החמה אז הי' החמה מיישב ובי' החמה מרובה אז פשיטא ובפסול וכי מכסין בסדין אבל לשבלה מגין עלה תיבש החמה ומאחה ליתה מרובה ואפ"ה פסולה אבל אדרבה לפי' רש"י יש לדקדק הל"ל פירש עלי' לו אחמי' מפני החמה כי כך הוא מגין מחמיה כמו עלי' אבל באמת ביין בגמרא ברש"י לא פירש בלוס על מפני החמה רק שהוס' פירשו כך דעת רש"י מפני החמה כמו פי' הוספות ולא זו אף זו קחני דלפי' הוס' לומר לי מרחי ולרש"י ניחא ודו"ק: מ"ד תוי"ט וקיבל על נבה כו' ולאו דאיה היא כו' אלו דברי הר"ן בשומר דברי ב"ח ונראה דדעת ר"ת דאי מרחי קחני א"כ הוה זו ואל"ל זו דמה אם הדלה על גבי סבר בסר פסול כש"כ אם סיבל על נבן ודבר אחת לשנות זו אף זו וסי' להחמה לשנות בהיפך אלא ע"כ מדא קחני וסברת הר"ן לשולם הרחי קחני והא דלא מני בהיפך משום שהי' לריך להחיר דוק מעצמך: מ"י תוי"ט שהקיפוה ולריכה וכו' לאו לריכה נמוכה היא דא"כ ליתני הקיפוה בדבר אחין מסכיין בו וכש"כ הי' מרחי אלא הוא על דבר לא זו אף זו שבבל הבנות אם הוא פחות מד' כמרה: משנה ו"א אחת קטנה ואחת גדולה זו גירסת רש"י ותוספות ע"ש וגירסת הרב רע"ב אחת גדולה ואחת קטנה והיא גירסת הרי"ף והרא"ש והכ"ן ולא הביר בזה הרב תוי"ט ואפשר הי' לפני הרב תוי"ט הן בשמנה הן ברע"ב גירסא אחרת הפ"ה הי' לו להזכיר הל"ל: שם תוי"ט ד"ה ואינה מקבלת טומאה כו' ואין נראה פי' הטומאות וכו' לא הבנתי בוודת הרב דולהי תוס' מודים שאינו ממאת משבב עמוד ומשבר כו' אבל מכ"ש לפנין מומאת מת לא בעינן עמוד ואף שאם עשאה לסיכוך וסכך בה אז אינו שום כלי ושהור מבלוס וכמו שהיא במסכת כלים פ' כ"ד מ"י אפ"ה הא יולא תן הכן ויסול לקבל טומאה כביבא המת לאהל ע"ז כתבו שאינו ממאת אלא פשטן:

פרק ב מ"א תוי"ט אחר כ' יהודה וא"ש דלא פליגי כו' ולולא דברי רש"י שפי' משום דשאני מחת המטה דהאהל דהיינו המטה עלמה לא נעשית אהל בשביל מטה ולכן נקרא אהל פרחי דהאהל לא נעשה בשביל זה משא"כ בקיטופות דהאהל נעשה בכדי שיהי' לחבשה על המטה והוי ג"כ אהל קבע ואפי' לר"י אסור ליתן אחתיו וק"ל:

פרק ג מ"א תוי"ט ד"ה על אמירה וכו' וא"כ ל"ל ואין לריך*): בא"ד כדי לפסול ביום טוב בני עכ"ל. ולפי זה ניחא הא דהקשו הוס' מה שמביא הרב תר"ש ד"ה הגזול תיפוק ליה משום מלוה הבאה בעבירה דלא שייך תירוץ הרב תוי"ש דבפי קבא מן המלוה דהיינו לכם דהא לכם קאי רק על יום ראשון כמו שהוא בגמרא כאן ומל אחרה לפי' הוספות

*) כבר הוא מהוקן

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

התוספות כאן קמי מל יום ג' וכאן נא פמול מן סתורס רק מטוס כתומי מיטור ומל זה הקמו מפיר לגיל מיפוק ליה דהוי מלוה כו' דמזה ליף הגמרא מיוס מני ואילך פ"ש ומילו לגיל דלא דמי כו' ומיומם מלא הכנים זה הכב מוי"ע: מ"ה מוי"ע ד"ה ביכומלים כו' וגמתם שהסבלא וכו' עיין עד סוף. ומלה דאיש מוכרח דיכול לגיות דהמורה לא הקפידה רק שיהא בו היתר אכילה וביכול לאכול ויהיה מי שיהיה דלא עכ"פ הסורה דוקא שיכול לאכול הוא בעצמו רק לכם דבר שיש בו היתר לאכילה אבל עכ"פ שיהיה היתר לאוס אדם לאכול אבל חוץ לזיומלים מעבר מני אחין בו אוס היתר אכילה כהיום אז אני אומר שאינו יולא. ודעת הר"ן הוא שהרי יכול לאכלה בו היתר אכילה אפי' לעצמו דהיינו שיפדנו דהא מ"ש בפד' חוץ לזיומלים בשלמת הש"י אחיל לעצמה כתו שתכיה הכב מוי"ע בד"ה ואם נטל בשבת כ"ש לפי שאין מבטיחין תרומה ביו"ע ע"ש וה"ב אין מתלגין ביו"ע אבל הר"ן סבר דאהו רק מדרבנן ומלאוריתא מותר הן להגביה הן לאכל ומן המיוה יש בו היתר אכילה לכם קרינן ודו"ק: מ"ט מוי"ע ד"ה אלא באמה וכו' ולא שהוא הוסיף תיבה בלבד עכ"ל ואינו מוכרח לאפשר לומר דהכב הע"ב לאר מזה דאמר ר"ע עופס הייתי כו' שכל העם מעטעין כו' ומסתמא לא עשה הטם כב"ש דהא הלכה בכ"מ כב"ה אלא ע"כ הטם עשו כב"ה ולפי זה ע"כ ר"ג וכ"ו לא נעטו אלא באמה ה' הוסיעה לא לבד:

פרק ד מ"ד מוי"ע ד"ה על גב הסיעמה ה"ג גב עכ"ל זה מ"ש רע"ב וסוא ג"כ לשון רש"י ומסוכות למעלה מפני הגשמים או בים לומר דהאמת קאמרי אי שלנו בזה דאם לא היו מסוכות שמא ירדו גשמים ואז יתמעד האתרוג: מ"ה מוי"ע ד"ה והנה רש"ל וכו' אלא שפיר עבדי וכו' לפי גירסה אחר לפני דפוס אמשבלדם אז הוא תחילה רב אסלא א"כ יומן ואח"כ רב אמר בסיה כו' ואח"כ רבה אומר מכתביה לבד יכן הוא בפי' רש"ש אחר לפני מה שהגיה הרב מוי"ע למעלה ג"כ לפני הגירסה רבה ולפי הגירסה אחר לפני אז ודאי בסיה היה לריך לכתוב תיבה אחת דהכי סברי ר"י ורב ורבה יחיד בדבר ונס אין הלכה כתלמיד במקום רב ומתכיי ורבא הלכה בשמואל אבל לא רבה שהיה קודם ולא מעשה דרש"ל רק מחמת ג' רבה ונס הייתי מבאר בכל אלו התיבות לפי ג' שלפני אין הלכה רק מה לי להכניס לא פעמי מתה שאבות הטולם כמו מהרש"ל והרב מוי"ע מתחלפו לסם הגי' ומי יודע האמת עד שיבוא הגואל רק פתחתי פתח: מ"ט מוי"ע ד"ה שיהה של מים וכו' ונסך שיהם בכלי אחד יצא עכ"ל. אפשר דיקדוק של הרמב"ם דלפי פי' רש"י של מים היינו הלוחות לשל יין הייט הספל יותר הל"ל עירם המים לתוך של יין והיין לתוך של מים אבל לפי' רמב"ם עירה של מים דהיינו הלוחות לכלי של יין שמנסכין ממנו ושל יין ט' ונסך שיהם בכלי אחד ולרש"י היה זה לדומה שביקר חסר ונסך שיהם בכלי אחד וק"ל:

פרק ה מ"ב מוי"ע ד"ה של מאה וכו' דסימנייהו שמוחיו של מרבה עכ"ל לכאורה יותר היה לו לרמז נגד ק"כ יום שהיה משה בהר ואמן הפורה אשר מאיסה רק שא"כ הי' לריך להיות ליתן נג' ספלים בכל אחד מ' לוג כנגד ג' פעמים מ' יום שהיה בהר ולמה נחלוק לד' ספלים של ל' לוג אבל אם מרמז לשמתו של משה יש מלאות מה לחלוק לד' זמנים שנו שלשים לשתוים שהיה לו' וכן שלשים שנה בא לעבוד הלוי למשכן והשלשה מלקים עיין במס' אבות פ"ה משנה אחרונה עם פי' מוי"ע מ"ש ולא רלתי להאריך וכ"ל.

מסכת ביצה

פרק א מ"א מוי"ע ד"ה ביצה שנולדה וכו' ושבת אתיא במכ"ש מדלקמן וכו' ויש לדקדק מדא דלמה לי הכ"ש הלא הלימוד הוא בפי' על שבת באחד יום טוב והיה ביום השני כו' ובוד מה בכתב כדלקמן היינו מ"ש בשם הר"ן דכיון דשמעינן דאין יו"ט מכין כו' וקשה דהלא אדרבה סברתו היפך מסברת הר"ן דלהר"ן הכ"ש הוא מי"ט לשבת כ"ש משבת לי"ט דלא ולהרב מוי"ע דכ"ש הוא מה משבת לי"ט דלא כ"ש מי"ט לשבת דלא נכן ג"ל להגי' ש"ל דשבת אתי במכ"ש כדלקמן פי' אילמיך למתני י"ט לאשמעינן ודלא כסברת של מוי"ט כן בשבת פי' הא דשבת דהיינו שנולד בי"ט אחר שבת ושבת אינו מכין לי"ט אתיא במכ"ש כסברת הרב הר"ן מה יו"ט אינו מכין לשבת כדכתיב ושיה ביום השבי כו' כ"ש שבת אינו מכינה לי"ט ואי לא תני במשנה רק שבת דהיינו אחר י"ט הייתי אומר שהסברא אפשר כסברת המוי"ט וק"ל: שם מוי"ע ד"ה ומתן בכוותבת וכו' ולא מלרכי וכגרעינתה כל"ל. הרב בעצמו קומה דבריו שהביא בשם הוספות והר"ן ביומא פ"ח משנה ב' ע"ש שם מוכח דמה שאמר שם כמוש וכגרעינתה הוא קולא אלא לשבת ג"כ הלכו בנין הגרעין ובין הפרי אבל זה פשיטא אפי' שנה שם אינו כגרעינתה כמו שכל מקום שאמרו כזית שם שהוא כגרעינו ע"ש אבל אי אי סוי לו להרב להסתפק הואיל ונמעלה שם ביומא אומר כוותבת הגשה ובאן אמר שם כוותבת אם ג"כ כוותבת הגשה אי ביומי דהיא כוותבת שם אבל באמת זה הספק של גשה הביא בגמרא ביומא דע"ע ע"ב דרב אויל דלא לומר דכוותבת של יום כפורים ושל שאור אל פשיטא הוא והגמ' מדמה ליה כי אמת כוותבת גשה לאוד ושם כוותבת לאוד ואולי כשבאת זה הרב נשלם ממנו הגמרא שאם הי' זוכר הגמרא הלא להגמרא באמת נאמר בספק אם ב"ש ותנא דיומא הוא משיורא או לא ומאי מידם הרב לספק לבד שדבריו סותרים עלמעלה כמו שבאתי כאן לתעלה ובם הגמ' בשמדאה דבא אויל לא אמרה כמוה וכגרעינתה לאוד וכוותבת שאתא לאוד ואין להקשות אם"ה הוי ליה בגמרא לדאות לרב אויל לאיזך גיסא דהיינו כמוה וכגרעינתה לאוד דהיינו בלא האגל ושיעור דב"ש כוותבת שאם כמה שהיא עם האגלה לאוד והיא גדולה משל הי' דא"ל יהי' פשיטא מוכח כרב אויל שאמר שם כוותבת הגשה חסרה מבצילה דעיקר הוכחת ר"ז הוא דאם היה יתרה מבצילה כמו שאמר שם רבא א"ל גבי שאור אשיורא דנפיש מבצילה מהדר ליתני כבילה ודאי לי' דגשה יכול להיות יותר מבילה אבל ב"ש אמרו שהם ויכול להיות פחות מבילה אז בהדי אבל אם הי' הגמ' מדמי בכוותבת שהם הוא כמוה ובאגלה וכגרעינתה נמלא היא יותר גשה משל יא"ל ויהי יותר ויותר מבילה קשה ליתני בבילה מ"ש ודו"ק. ולא שבלא ר"ז יש להגמ' לספק זה הספק ג"כ ז"ל דבשלמא לר"ז שבלה לרוכים הביאורא אז הביא לאי מר"ש אף שאין אלבה כמותו רק לאוכ"ם אשיורא דבמליות המיטור לא פליגי תנא דיוס כפור עם ב"ש ואפ"ה הגמרא מדמי דגם בשיטר פליגי א ל בלא זה מה לי להספק בב"ש הוא"ל ואין אלבה כמוסס ובשביל זה ג"כ קשה לי לפי

שבגת הרב מוי"ע דלמה לי לספק אלא אין אלבה כב"ש ודו"ק: מ"ה מוי"ע ד"ה ובית אלל וכו' דעלי הוא כלי כיס ל"ל דעלי הוא כלי שמוקלה מתחת מסרון כיס*): באא"ד ואמי אומר שמכאן ראיה לדברי הפוסקים עכ"ל והר"ן כתב דגם ב"ש שברי דבלי שמלאכתו לאיסור מותר לאוכל נופו רק דשברי דזה הוא שובדין דמו ומ"ב דוקא פלוגתא שלהם ביום טוב: מ"י מוי"ע ד"ה שגדל כו' ותמיהני דלא מייתי הגמרא מלאכיי וכו' ומלאה דהלא מפורש בש"ש לא יצא בשגדל מקומה משמ' דוקא לא יצא לאכל לגלגל שרי וב"ש ב"ש ומאי אתי אביי לאשמעינן אלא משום דשם בבריתא שמביא הרב מוי"ע ראב"ש אוסר אפי' לגלגל לכן אשמעינן אביי דגם מתמיתין אי מוכח דמיתר לגלגל ודלא כראב"ש ולכן לא צריך לסביא תניא כוותי' דהוא בתמת קאי על הבריתא ולאפוקי כע"ל ועל הבריתא' גופי' לא קשה לתה ליה לתיתר שמוחר לגלגל הי"ל לומר רק לא יצא וחוי משמע אבל לגלגל מותר ז"ל דהבריתא אתי לאפוקי מדר"א בר"ש שאוסר אפילו לגלגל כמו שר"א בר"ש פליג בבריתא הכ"ל וא"ש על הרמב"ם ג"כ לא קשה שנקט לשון המשנה דלא יצא כו' משמע אבל לגלגל מותר כע"ל:

פרק ב מ"א מוי"ע ד"ה לא יבשל וכו' אף הוא יתבשל וכו' ל"ל יתבשל*): מ"ב מוי"ע ד"ה ואדם בשבת וכו' ודברי הרמב"ם יש לי מבוכה גדולה וכו' ומלאה לי דעת הרמב"ם דהוא פוסק הרבה ונפקא מינה גדולה בין רבא ובין רב ביבי דהיינו אם נעמה הכלי בשבת עלמו לרב ביבי מותר לטולנו דלא גזרינן שמא יטהה דאדרבא אם נעמה בחול ישהה עד שבת שיהא פנוי אבל כשנעמה בשבת הלא הוא פנוי ולמה ישהה עד שבת הבאה. ומ"ל אם יתיבו לו שנעמה בשבת יעביל ג"כ שנעמה בחול זה לא גזרינן בין לגיבא דרבא ובין לגיבא דרב ביבי והלמה אם נעמה בי"ע מותר לטבול כלאיתא בבריתא שם דף י"ח ופסקו הרמב"ם בפ' ד' מהלכות י"ע אבל לרבא הטעם נראה שמתקן אז אפילו נעמה בשבת אסור לטולנו אבל בי"ע בתחת אין חילוק בין רב ביבי ובין רבא דלשניהם אם נעמה בי"ע מותר לטולנו לרב ביבי בפשוטו אלא מייתין לשמא ישהה בכ"ל ואף לרבא מותר דהאין יחלוק רבא על הבריתא דתני בפירוש ביום טוב מעבילין אומו בי"ע אלא בתחת גם לרבא מותר והטעם הוא כמו בתחתי הגמרא בדף הכ"ל עיתהה בי"ע מילתא דלא שכיחא היא ולא גזרו רבנן ופי' רש"י דהלא הכל מתהרין בגגל וכ"ש שהיר מלהמה וזו הסברא שייכי' בי"ע אבל לא בשבת אין אזירין בשבת יותר מכל ימי השנה ולכן לרבא אם נעמה בשבת אסור דגזרו רבנן משום דעלתה כמתקן ולרב ביבי מותר ולהלה דבכיון סדרה הגמרא את רבא אחר דהכיא מ"ב דרב ביבי כלי שנעמה בי"ע אין מעבילין אותו בי"ע גזירה שמא ישהה ואח"כ אמר רבא אמר מפני שנראה כמתקן קשה הא"ל פליג רבא אבייתא דתני בפי' הטעם שמא ישהה אלא דבאמת בי"ע גם רבא מודה דיכול להיות הטעם משום שמא ישהה ואדא מתני נקיט. אבל אינו ל"מ גדולה כע"ל ואדרבה רבא מוכיח לתה נקט הגמרא דהיינו הבריתא כלי שנעמה מבי"ע ולמה לא נקטה מערב שבת אלא דבערב שבת אי אפשר הטעם משום ישהה דא"ל אם נעמה בשבת מותר ובאמת אסור משום מתקן ולרב ביבי ל"ל נקט י"ט וה"ה שבת כמלא ביום טוב כתב הרמב"ם בכל ביבי ובלבון הבריתא שמא ישהה ואם נעמה בי"ע פסק שמותר לטבול והוא הן אליבא דרב ביבי והן אליבא דרבא ולא היה משנה לבון הבריתא אבל בשבת לא רלה לכתוב הטעם שמא ישהה דאם כן היה משמע שאם נעמה בשבת מותר לטבול ובאמת לרבא אסור כע"ל. לכן כתב הטעם על רבא משום מתקן ממא ומ"ב גם אם נעמה בשבת אסור לטבול ובאמת שם בהלכות שבת לא חילק הרב בין נעמה בערב שבת לו בשבת כמו שחילק גבי יום טוב ומה מתקן מאוד דברי רש"י בגמרא מלין רבא אמר ומפרש רש"י ז"ל שמא דמתני' כו' ומתני' היינו בשבת ואל תקשה לך דלרב ביבי למה מצני הגמרא לעיל מילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן הל"ל דבי"ע אם נעמה לא שייך שמא ישהה כע"ל ז"ל. דבאמת הגמרא שני אליבא דרבא שאמר שם שמעתא שמא יעבילו ד"ל כ"ה וגזירה אמו שבת ע"ש ודו"ק. כע"ל נכון מאוד לתרץ דעת הרמב"ם והש"י יאיר עיניו בתורתו ובינתו. ואף שהרמ' שהבאתי לעיל אם נעמה ביום טוב מותר לטבול ולא גזרינן הוא לרוחה דמילתא (אכן) יש לדחות כי אם לא גזרינן משום מילתא דלא שכיחא אבל באמת אין לריך לדמי' כי לרבא אם אמרו גזירה י"ע אמו שבת אבל לרב ביבי ולרבא לא גזרו משום אחריני רק משום ידיד' משום יום טוב גופי' או שמא ישהה או (מעשה) מתקן ומיהו תיתי לאמר מלבי גזירה מה שלא נזכר בגמרא ומוד לרב ביבי כתבו זה ובאמת כתבתי כי זה שמשני מילתא דלא שכיחא אינו אליבא דרב ביבי דלדידי' כשבאתו בי"ע מותר כע"ל ומהבריתא יש לדעול דמפורש בה בפי' נמשה בעי"ע אין מעבילין ביום טוב מעבילין ולמה אינו אומר זה הדין בשבת אבר רבא דבאמת בשבת כע"ל ולאתיתי ולרב ביבי נקט י"ע וה"ה לשבת וסא דנקט י"ע משום שעיקר מומאה ובהרה הוא בי"ע אחיינים לעיה. ברגל ודוק. הנה בעת שהפשתי בספר הרמב"ם ומצאתי בפ' כ"ג מה' שבת שכתב בעל לחם משנה וז"ל אסור להעביל כלים שמאיס וכו' כאן פסק ברבא ובפ' י"ח פסק ברב ביבי שפסק שמא ישהה ועיין בפסק מה"ר לוי בן חביב שמגיד על זה ותירץ תירוץ נכון עכ"ל. והנה מה שכתב בפ' י"ח הוא מ"ש כי לא נמצא שם בזה רק ל"ל בה' י"ע וכמו שמביא בתו"ש. ונם אחר כותבי תיכולו כל הכ"ל בה לידי ספר מהר"ו לוי בן חביב וה"ה מלאתי לת הכל ממש כדברי רק שמרא להאריך ליתן טעם לרבא למה מותר להעביל כלי שנעמה בי"ע ונראה לי פשוט שנעלם מהרב הכ"ל תירוץ הגמרא למעלה מילתא דלא שכיחא וכו' ופי' רש"י שעליו וגם עוד כמה סברות שהוספתי ב"ה והודה לאל שכוונתי לדעת הגאון: מ"ח מוי"ע ד"ה בי"ע וכו' ומכאן נראה לי דאיה וכו' ונראה לי דאין זה ראיה דהא רבי אלעזר בן עזרי' מתיר גבי פרה אפילו בשבת כתו שהוא בפירוש בשבת פ"ה מ"ד אז אם לא פי' תנא גבי מקדרין בי"ש היינו אומר דומיא דפרה דאייני לף בשבת ה"ל מתיר קידור בין בשבת בין בי"ע ולכן תני בי"ע אבל פרה יכול להיות יותר מבילה אבל ב"ש אמרו שהם ויכול להיות פחות מבילה אז בהדי אבל אם הי' הגמ' מדמי בכוותבת שהם הוא כמוה ובאגלה וכגרעינתה נמלא היא יותר גשה משל יא"ל ויהי יותר ויותר מבילה קשה ליתני בבילה מ"ש ודו"ק. ולא שבלא ר"ז יש להגמ' לספק זה הספק ג"כ ז"ל דבשלמא לר"ז שבלה לרוכים הביאורא אז הביא לאי מר"ש אף שאין אלבה כמותו רק לאוכ"ם אשיורא דבמליות המיטור לא פליגי תנא דיוס כפור עם ב"ש ואפ"ה הגמרא מדמי דגם בשיטר פליגי א ל בלא זה מה לי להספק בב"ש הוא"ל ואין אלבה כמוסס ובשביל זה ג"כ קשה לי לפי

*) כבר הוא מתוקן

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פרק ג מ"ג תוי"ט ד"ה יש שהות ט' דתיכף יודע וכו' ונראה דהכא בעצמו כתב סרב תוי"ט לעיל דאע"פ שאינו אוכל מעפש הוחיל ויכול לאכול וא"כ ה"א שסתצה אתי לאוריי דאם כן אדם לעתיד הדין אז אומרים לו אם יש שהות ואתי"פ שאינו אוכל וא"כ יכול להיות שהאדם שכב מאוד שכבר סעד ואפי' אם היה רוצה לאכול ממנה לא היה יכול מחמת אכילה נסה אפ"ה ישמעו הוחיל ויש שהות אבל אם כן לא היה יכול לשתות דהכא אין כאן הוחיל דהכא אף שיש שהות הכא מחמת אכילה נסה כנ"ל אינו יכול לאכול ונס הוחיל ויכול אמר לאכול אמת אין עם אמר אלא א"כ יש שהות לאכול ווודע האדם שיכול ג"כ לאכול שאינו שנס כ"כ ואי אפי' אינו אוכל הוחיל בתם רלה היה יכול לאכול וזה ביאר סרב רע"ב בתיכה אא"כ יודע דהיינו שהות יודע שיש שהות כן שיהיה שהות כל שיהיה נעשה מעשה כדי שיכול לאכול אם היה רוצה והן שיהא שהות לאכול ולאכול: מ"ז תוי"ע ד"ה לא יאמר אדם וכו' ותמהני דמשנה שאינה ליכיה וכו' אפשר לומר משום סיפא ושיעור הלשון אף אלא יאמר כי' בדיבר כי' אבל בותם וממלקים כמו שמפרש בגמרא שיאמר תן לי חלק ולא מוכח דמשום שיש לו מחזיר לו חלק אלא שכך לריך כמו שמביא סרב תוי"ט בשם הר"ן בסוף הפרק מש"כ בריטא בשם כמה מגדולים אם מוקלין בשוה אלא מחזיר חלק ונס ממשנה מ' גבי בגיס ואנוחים לא מוכח דשם דרך להיות מוכה בתוך בימו מה שאין דרך להלוק לאלקיס בתוך בימו שהכל אלו ואי אני הר ה"א שכאן עכ"פ אינו מחזיר מנין אז שאין שמחה אלא בשבר לכן התיכו משא"כ בגיס ואנוחים לכן אני הכל:

פרק ד מ"ג תוי"ט ד"ה לא מן הקרוות כו' וכתב ג"י כו' והתוספות בביאה דף ב' ע"ב ד"ה אין מנקעין כתבו כפי' רש"י כך מזהו אפי' הר"ל היה נכון מה שקשה לי מלגן דשמש אבא כאן כרבי יהודה דילמא אתי אפי' כר"ש וג"כ מעשה כיון דאתקלאי לבה"ש כו' דהלא הרב תוי"ע הביא פ"ג מ"ד ד"ה אין זה מן המוכן כו' בשם תוספות הלר"ש ג"כ אסור מעשה דלא הוי דשמיה עליה מאתמול ע"ש ואף שהיום התיר החכם וא"כ לר"ש ג"כ במוקלה דוליה ג"כ סבר מנו דאתקלאי כו' אבל לפי דברי התוספות הר"ל דף ג' ע"ב ניחא דכתבו וא"ת והא ר"ש אינו מתיר אלא ביושב ומלפה וי"ל דר"ש הוחיל ובשבתה בשבת מבשמה שיהא רשומה מאתמול והוי כיושב ומלפה מתי משבר כו' וא"כ נוכל לומר באמת מינו דאתקלאי בה"ש כו' לית ליה לר"ש רק שם אבל בכור דלא הוי דעמו מאתמול כלל ולא הי' מלפה על כל הבשבת הוחיל ואין רואין מומין כו' דמי ייומר דאתדקק ליה חכם הוחיל ואסור לרחות כמו שכתב הרב תוי"ע בשם הר"ן פ"ב מ"ו בדפ"ב ד"ה ומכמים אומרים כו' ואין מומר ליעוד כו' אמת שכן כתב ב"ל הרמב"ם בפי' אבל בחיבורו פי"ב מהלכות שבת לא הזכיר כלל שמומר ליקח קיסם מאבנים של נסמה וש"ם מה שכתב שם המגיד וגם בפור ובפ"ע סימן שכ"ב לא זכרו כלל מקיסם של אבנים וגם אין שכרה כלל לאבן בין קיסם של חלר לו של אבנים בשמה אלא באמת מה שאמר הגמרא אלא מאבנים של בשמה הייטו מן האבנים דהייטו מה שנתן באבנים מאבל בשמה ובאמת מומר לאמון ולא"ן וכן פי' רש"י שם בהיא ועיין בהרא"ש. והרב תוי"ע לא הביר בכל זה ואם לזה נתבוין מה שכתב פי' ממה שבאמן האבנים ופירושו דהייטו מאבל בשמה ש"כ לא הוי כמו הרב רע"ב והוא כתב כאלו מפרש דברי הרב רע"ב וגם סתם מאוד: מ"ז תוי"ע ד"ה ועוד אמר וכו' ותמהני דהא כו' ולכאורה היא תמוה דבתי אחיר תירץ זה ר"ת לכן נראה לי דזהו כוונת ר"ת דשם בביטוניו [פ"ב] במ"ח פליג ר"מ עם ר"י ור"מ עם לקולא פ"ש ואח"כ בנ"ג אז הוא ר"י לחומרא גם אח"כ בתי"ד ר"ה ג"כ לחומרא רק בשם הפסיק רבנן בדבר אחר כמו במביא שם הרב תוי"ע במ"ה פ"ש ולכן לא שייך שם לומר ומוד דהא הוא מדא לחומרא ומדא לקולא דהייטו בתשבה א' ג"כ גבי פסי בירחות ר"י אמר מדא לקולא ובאן בחומרא אפסיקהו רבנן כנ"ל לא שייך לומר מוד חומרא דהא עד משנה ד' אמר מדא לקולא ומדא לחומרא. ואם לא היו חכמים אפסיקון אומה אז לא שייך למשנה א' דכאן אמר ב' דברים בהדדי אבל בשהפסיקוהו אז לא שייך ומוד דהא קולא כמו אמר כנ"ל אבל כאן ר"א לא אמר רק בשניהם קולא ולא אמר שום חומרא קודם אז אף שהפסיקוהו שייך לחיתר ומוד כך נראה לי בברת ל"ת:

פרק ה מ"ב תוי"ט ד"ה ולא מהרימין כו' ותמהני דאיכא כו' ואפשר דעתם דבריהו בתם כאן המשנה כתו בתי"ד דשתם הרמי' לב"ש חדא דלבריים אפשר אינה מלוה רק רשות אחרים אזי נותן לכהן ומוד אפשר דבשלמא להקדש בממחרים אז הוא יולא מרשות דכל היכא דאיתא דוי של הקדש אבל אם הקדש לכהנים הוי ליה ממון שאין לו מובטן דלכל אחד יכול לומר אתן לאחר ולא יצא מרשותו כלל ואז אפילו אם אח"כ יתנם לכהן הוי דידהו ושרי ואינו יולא מרשות דמתחלה הוי רשות דידהו ומל שעת הקדש לא שבר כנ"ל ומוד דמשום שמתת ר"ש מומר ליתן לכהנים דע"כ לא אסר לקמן בני תרומות ליתן לכהן אלא משום דמחזי כמתקן אבל בלא מתקן הי' יכול ליתנם לכהן כנ"ל ודו"ק: מ"ד בתוי"ב ד"ה שאין בהם ממש אין נכרות לא בקדרה שכ"ל אף בקדרה מאן דכר שמה דהא פי' רש"ב תבלין לקדרה ומים ומלח לעיסה ר' יהודה פליג אמרתי הן אמים לקדרה הן אמים לעיסה כן כתב רש"י בגמרא ע"ש: מ"ה תוי"ע ד"ה כרבלי אותה הביר וכו' וקשיא מ"ש וכו'. ואפשר לומר דשלא תמוחין דרבנן סובר הטור הם אמרו לאסור תמוחין והם אמרו מפני כבוד י"ש שלא יאסור אחד או כמה שעירבו על כל בני הבית לאוליך אפי' אפשרה אחת ומוטב שיהיו יחידים בפלים לגבי רבים ולא יוכל היחיד להוליך רק אלפים ולא שכל הבית יהיו בפלים נגד היחיד מש"כ במשנה ג' שהם רק לגבי בית אחד ויכול להיות שלא יהיו אלא ר' אחים או אפי' יותר יכול להיות שמלוס עירבו אז לא פליג לכן יכול לעבר וק"ל:

מסכת ראש השנה

פרק א מ"א תוי"ע ד"ה לתמשר בשמה וכו' דתשרי ר"ה לתמשר וכו' שותא דמר לא ידענא דמנלן הא גופא דסמוך לגמרו עשורה הייטו משום דחזינן דר"ה תשרי

והוא סמוך לגמרו וא"כ תליך תום' לימוד על זה דמנלן זה דיפא דר"ה תשרי ואז הוי סמוך לגמרו דילמא ר"ה חדש אחר ואז באמת לא סוי סמוך לגמרו ואף שהגמרא אמר בברייתא תשרי ר"ה תום' מקבי מנלן זה מן התורה ועל זה כתבו הרבקי מג"ש וע"ע בתום' וא"כ חזינן שסורה מאה זמן בתשרי והוא סמוך לגמרו כפי' רש"י וא"כ תשרי בשמה ומי ולפי זה כתבו מי לעיל אמת שר"ה תשרי אינן תשרי אבל אחר תשרי אבל אינו סמוך לגמרו שהרי משהביאו אלים כו' וכתבו מ"מ אין דבר וכו' והלא לפי פי' הרב תוי"ע יכולין לעשות כמה הפרמות להכניסו בסוף או להכניסו דרך גנות כו' אלא ג"כ לריך לפרש כמו שהוא לרוב הסולם והתום' ג"כ כתבו עפש כמו לרוב הסולם וד"ק: מ"ב תוי"ע ד"ה בלשה הבנה וכו' ובזחזין עליו חלקו מדברים אלו עכ"ל. לכאורה הדר קושיא לדוכתא אבל אשתר לומר דבר"ה לא בגזר רק לחיים ולמות ולא מקשה הרי אנו רואים שכמה לריקים תמים וכשיים חיים. באמת המיקר על חיים הגלמים ואף שזה שמתים וחיים מתם מקמתא הוא ג"כ כר"ה לו מתמו פגיעות. ועוד י"ל דאף דלכון ג"כ על פרנסה אבל פרנסה אינו תלוי בתבואה ובפירות דהרי מי שאין לו שדות וכרמים אם נגזר עליו שיהיה הרבה אז אפי' יהי' התבואה והפירות ביוקר יהי' אלו על משום שיש לו במה לקנות ואפי' אם התבואה יהי' בזול אם נגזר עליו שלא יהיה אז אלו ביוקר כדאמר הגמרא הרבה כפותי כפן בו' אבל בשלום הסולם והן לגויים הכל בזמנים וק"ל: מ"ג במשנה על עשה תשיש וכו' ועל אדר תפני הפרים וכו' יש לדקדק הלא אמרו בגמ' אדר הסמוך לניסן לעולם חסר וא"כ מה לריך עיד לשנות על ניסן. אחר כך מלאתי בתוס' בר"ה דף ט' ע"ב מקבי זה בתימה ומתרלים דהא מסקינן לבסוף על זה בתיובתא כו' ע"ש עכ"ל. אבל אפ"ה קשה לי הלא לא אתה מקשה בגמרא למ"ד לעולם חסר ומה לזה לגמרא להקשות מן משנה זו ע"ש בגמרא. ואפשר תשוב זה מקבי הוסי' תימה אף שתילנו ומרגל בפי כל שרוב תימה אין לו מיכון מפני שהי' קשה להם שהי' להגמרא לפרוך מזה אבל אפשר לומר דמן המשנה לא קשה דבאמת אם יעלו הבלבולים על אדר אין לריך עוד לשנות על ניסן אבל אם אינם אלא אלמה על אדר אז בעצמו הבלבולים כמה מהם מוכים בדבר אז מתו אזי לריך לשנות פעם שני על ניסן וק"ל: מ"ח תוי"ע ד"ה ומומרי ובומרי שביעית לכו' וכ"ל אינה לתיתם וכו' ונראה דדעת רש"י וכר"ב דבאמת היינו תשמות מיקבלו שוחד מן הכיתים דבלא כותים מי יתן להם שוחד ובאמת אפשר לדעת רש"י והר"ב שקודם שקלקלו הכותי' היו מקבלים מן כולם עדות רק [אחר] שקלקלו אז פסלום חכמים מתמת [שבו"ת] ממודים לתמון שמא יקבלו שוחד מן הכותים וק"ל: מ"ט תוי"ע ד"ה מוליכין אותו כל המתור וכו' וכתב רמ"ז ז"ל וכו' עיין עד סוף. ולי נראה שהרב רמ"ז גם הרב תוי"ע הבנו לדרך אחרת דברי המפרש ולכו כתבו מה שכתבו. לכן אמתיק לך לשון המפרש שהרב לא הבתיק רק סוף דבריו וז"ל שם בפרק ג' משנה ד' היה הבל שלחה את המודע כו' אפי' בתשה לפי שאסור להוליא משא על הבהמה בשבת ואדם מי שאינו כפות או שאינו מולה אינו משא ואם מי מולה הרי הוא משא וכ"ש הבהמה בשבת ואדם מי שאינו כפות אז שאינו מולה אינו משא ואם מי מולה הרי זה משא וה"ה לכפות כמו שכתב תחילה וכ"ש הבהמה לכן קאמר המשנה ואפי' בהמה אפ"ה מרי. ותה שסיים המפרש ואע"פ שהמוליא אדם מי כו' הוא ר"ש ונתחלף כמה מיבות וכן ר"ל ואע"פ שהמוליא אדם מי בהמה פטור לפי שהבהמה מפולה לו פי' וא"כ מאי רבותא ואפי' בהמה ה"מ שנאלו אדם שאינו כפות וה"ה אינו מולה דהא אינם לו כנ"ל אבל לענין משא בהמה פי' הכא דהבהמה חשוי עליה אדם מולה אז ודאי שהבהמה ג"כ חשוי ואינו פעל לו דהוא עצמו חשוי ואע"ש מרי ואינו מחלק כלל בין אדם לבהמה ובאמת המשנה דברה בהוה שבל החמור מוליך וקלרה סיריפה לסיים כל דברי דו"ק כנ"ל ברור:

פרק ב מ"ב תוי"ע ד"ה משיאין כו' ולכך קריאת המלה בשי"ן ימנית עכ"ל נראה שהקשה דוד הייטו ונשא אותם ואה"כ הוא לשון משא וע"ל שי"ן שתלית אבל לפי התרגום שהוא לשון אם ל"ל הסי"ן ימנית כמו אם: מ"ה תוי"ע ד"ה ולשם כל הסדים וכו' פי' רש"י ט' עכ"ל. ולי נראה דלא פליגי רש"י עם הרמב"ם דרש"י נלה ליתן טעם לאם מני במשנה אבל גדולה והרלאים שתראה לשון רש"י ז"ל אבל גדולה וכו' ולשם כל הסדים כו' לכן פי' רש"י דבשביל זה הי' גדולה שמתקבלין ביום הדבה וקודם תקנת ר"ג לא היו זזין משם ולכן עשו גדולה כדי שעכ"פ יכול לילך מכל האבל כמו במביא הרב תוי"ע בד"ה לא היו זזין כו' ובאמת לאחר שעשו האבל אז הן בחול הן בשבת לשם מתבטלין: מ"ו תוי"ע ד"ה כמה היה בנוה וכו' ע"ש שהיא מקבלת אורה מהחמה עכ"ל. ויש לדקדק אם זה טעם כאן למה קרא אותה הפסוק לשון זכר ונראה לומר שהלא בכתוב כתיב ויעש כו' אם שני שתאורות הגדולים אז שתאור הגדול כו' ואם שתאור הקטן כו' ודרשו רז"ל שבתחילה שניהם נברלו שוה גדולים ואח"כ קטנג הלבנה לכן מתמעטה א"כ לפי זה בשהיו שניהם שוים לא קבלה הלבנה מאור שמתה ואח"כ התבת על הפסוק כך ואם שתאור שנעשה אח"כ קטן כו' לכן קרא בלבון זכר ומשא"כ היום שהיא קטנה ומקבלת תאור הסמש לכן תקנו לשון נקבה וק"ל: מ"ט במשנה ד"ה שלא לו רבן גמליאל וכו' י"ל מה שלא שלח כ"ג לרבי דוסא בן הרכינס שיבא אליו ודוחק לומר שעל ר' דוסא לא הקפיד משום שהוא ישיב עבדו ואפשר שלבה כמו ר"ג אבל הכוים בשסכים ר"ש יהי' רבים נגדו אבל נראה שרבי דוסא הי' זקן גדול ושיניו קמו מלבוא לבית"ד כמו שמביא בגמרא דף מ"ז לכן לא הי' מבריחו ר"ג וק"ל:

פרק ג מ"א תוי"ע ד"ה בד שמשיכה כו' ולריך לי עיון בלשון הר"ב וכו'. ולבי אומר לי שנראה פעמו שיש מ"ס בדברי הר"ב הדא בשם קיימין שראוהו בלול שלשים לחמה לו לבבר שפש יתר הל"ל ומיהו אם לאוהו ב"ד שם שקיעת החמה וכו' ושוד דלתה לו לבר"ב לכתוב שני פפמים סברא אחד דהרי בסמוך כתב בד"ה יעמדו שנים וכו' אבל אם

לאוהו

www.hebrewbooks.com

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לאוכלו כ"ל קמוך עם שקיעת החמה ואי דאיתו בלילא שלשים ובאתמא כי עם מקומו דמכשר שמעת מינה תלת כמו שכתב התוי"ט בשם הרמב"ם שאפשר שיתקדש קודם יום שלשים ושוב דלא הבא שמיעה גדולה מלאיה דמרישא יכול לומר שלאוכלו ב"ל וכל שבלילא מתלת יש כאן פרות ג"כ ושוב כקומיתו כי לשה לנו להכנים בספק לקדש עד לאחר הכוכבים כיון שיכול לקדש לומר כל היום ושוב מילין רק כי קבלה סיבתה וכן ל"ל פשוט שלל"ל ומיהו ליל שלשים ואחד לאו כי' קודש לאחר הכוכבים מקדשין אותו ובסברת החכם הלב"ח וזהו שמיעה אחי הר"ב לאמתעינו שמקדשין עד לאחר שלשה כוכבים ולומרת ולא אחי שמדה"ש יעמדו כו' לא כתב עד לה"כ רק שהם אבל אם לאוכלו עם שקיעת שמש אבל אם דהיינו [שילאו] שני כוכבים דלמה לנו לקדשו אחר שני כוכבים אלא יש שהות לקדש לאחר כל היום נמלא הבא קמל"ן שמקדשין קודם שלשים כנ"ל והבא קמ"ל שמקדשין עד לה"כ דהיינו שלשה משום שמא לא יקדשו בזה הכנס לא הי' פנאי ולומרת כך ל"ל: מ"ז מוי"ע ד"ה וכן מי כו' מבוה אותם מזה אבל כו' והאמר לומר עוד דאם היו שנים שומעים לזה הי' קול שופר ולזה קול הבנה זה יצא וזה לא יצא אמר וכן כו' תעש"י שבייהם שמעו בשוה רק זה כיון שה לא כיון זה יצא וזה לא יצא ומשום הכי מסיים המשנה אף על פי שזה שמע וזה שמע כו' וק"ל: מ"ח ד"ה אלא לומר וכו' לא יהי' כי אם כו' אבל יש לדקדק א"כ למה בשביל משה אם ידיו בלאיזה פעם כי אז לא יהיה הוכלה והוא שאמר הכתוב באשר ידיו ודבר שמלך אבל נראה לומר שהיתה היתה בדרך אחר כשהי' משה הולה בדרך נראה שיבראל משבחלין כו' ומשבנדין אם לבם לשקוט אז הרים ידיו וכשראה בדרך נגואה שיבראלים הוים משבנדים אז נסיתן הפשיל אם ידיו ויהיה גבר שמלך בכדי אבל אחר שיבראל יזכו אם תכיהו שיבנדו אם לבם לשקוט ואז באמת בשבשו כן אז הרים ידו ודו"ק

והנוחר יבחר:

פרק ד מ"ד בתשנה ד"ה בראשונו' וכו' ומתקלקלו סלוים בשיר וכו' עיין בתוי"ע ד"ה ומתקלקלו סלוים בשיר עד שמיכא ונראה דהרמב"ם מיתן בסברת התוספת דאתי עשה דרבים כו' דאשבחן בפסח דשאני פסח דמזומו בכך דווקא אחר התמיד דאתאי שם בגמרא יאומר דבר שנאמר בו ערב וערבים לתמיד אבל נאמר בו רק בין הערבים ועוד הי' קשה להרמב"ם דבשביל קילקול השיר הי' לסם לתקן לו בשם לא בלו פרים עד התמנה אז יאחרו שיר של מוסל כמו שהוא אחר התקנה בתמת לו בכל פעם יתקנו כתוב דהיינו שיאחרו שיר של מוסל כמו בשחרית ועוד היה קשה להרמב"ם דאמר לו להביא בגמרא בברייתא תקנו כו' כדי להקריבו תמידין ומוספים ולאמר שיהיה אבל בשיבוא ע"ש וכן בתמת סיים כאן הרמב"ם בחיבורו ע"ש לכן נראה להרמב"ם דס"ל המשנה בלשונה כו' פעם אחת כשהיו הפרים מלבוא [הוא] (עד) בגא בשני עלמו ופירש על זה ומלא אבל ידעו מה שיעבו כו' ובאמת בתוספ לא הביאו הפעם לא הביאו הספק בשבור הודאי כי אמת יפתחו עד הערב ולא יקריבו לא תמיד ולא מוסף אז קריבו אחרי ועוד מעות אחי שנתקלקלו הלוים בשיר והתקינו כו' כמו שמסיים הוא והוא מן הברייתא כדי שיהא שהות להקריב המוסף ואח"כ התמיד ומלא בחיבורו נקט שיקר התקנה בשביל שיקריבו מוסף אבל בשביל שיר לאוד הי' דין לתקנו כנ"ל שיאחרו שיר של מוסל ועיין בלחם משנה שנ"כ תירץ וכתב בשלמו שהוא דוחק ואמה תבאר לך ודו"ק: מ"ד תוי"ע ד"ה התקין כ"י בן שלמי וכו' ואם לא בלו קודם התמנה וכו' נראה פשוט שאין כאן מקומו כי אחר תקנת ר"י דהיינו אחר שתוכנן לא הי' שיר דבא לא הקריבו קרבנות אלא זה צריך להיות קודם התקין ריב"ז וקאי אדיבור אלא עד התמנה כתב הרב [תוי"ע] שאם לא בלו עד התמנה בזמן בהמ"ק קיים אז היו אומרים שיר של מוסל משום שביקר ר"ה היא לאחר וק"ל: מ"ו תוי"ע ד"ה אין מזכירין כו' הקדיש זכרון שלמות כו' אפשר לומר עוד דזכרון נכתב בתורה קודם כמו שמניח הרב שבספת י"ע לעיל ומלמת אבו אומרים קודם וכן סידר זכרון מלכות ושופר אחרון:

מסכת תענית

פרק א מ"ב תוי"ע ד"ה אחרון מזכיר וכו' והבא קרי לי' אחרון. ואפשר לומר אלא דלשון טופל על לשון ועוד בר"ה בשני ימים הדין כן שהבאי מתקיים לכן אינו קורא אותו אחרון אבל כאן הוא אחרון שבבר נשלם הגר והאי דקרא בפיפת אחרון אבל הכיפה אז משום שבפיפת ג"כ הוא אחרון שאינו מזכיר שבר פתח הזכיר והוא אחרון לשם ואינו מזכיר ושוב אינה מזכירה כלל וק"ל: מ"ה תוי"ע ד"ה הגיע ר"ח כשלו וכו' כ"כ הר"ן וכו'. אף שדבריהם בגמרא מסייע לשם שיש זמן רביעה בר"ה כשלו מ"מ תורה היא וסברות נמנה ונראה לי כפשט לשה המתינו לגזור עד ר"ח כשלו בכדי להמתין עד שיגמרו ימודים אלא מצוות שלהם ואולי יסמע הש"י תפלתם ואין מעכבין בינבור וסימודים מתמנים בפ"ב כמו שכתב הר"ב ומביא ג"כ הרב תוי"ע נמלא אם אל נמשל י"ז תשון ביום ג' אז יתמינו להתענות עד יום ב' שהוא כ"ב תשון ויום ה' יהי' כ"ו תשון ויום ב' יהי' ג' תשון נמלא גמרו עד ר"ח כשלו ולכן אף שבכוב אינם אינו כן ויכול לגמור קודם לא פלוג מכמים ואם תביבו אוך יתמנו ביום ג' שהוא ר"ח כשלו חדא דאם תשון מעובר אז הוי יום ג' עד"ח ועוד דאפילו בר"ח אם אתמינו אין מפסיקין כמו שיש בפרק ב' משנה ו' אף שאם היא שבוחרין הינבר מקבמא שהימודים שוים בשביל פינבר

סיבר וק"ל:

פרק ב מ"ה תוי"ע ד"ה הרינו וכו' לא ידעתי אמאן מהדר וכו' גם הלחם משנה

הקשה זה וכתב שלפני הרב ב"י היה כן הגיסקא נשוב פ"ע: שם תוי"ע ד"ה

לא הייתי מהגים וכו' ולא עמו אחריו אמן כו' לא ידענא מה אדון ביה דהני הר"ן נוסם בהדיא במשנה ועמו אחריו אמן וגם אין לומר בשאני הרב תוי"ע הי' חגיגסקא בר"ן ולא עמו אחריו אמן דהני כפל ושנה הר"ן דהש"י מהפך הגיסקא וגורם ולא עמו אחריו אמן לכן פי' רש"י שהמשנה היה רק באמן אבל על בברייתא כתו בש"ל להרמב"ם וכל האחרונים מולקים על הרמב"ם עיין בהם ואין לדקדק לני' הר"ן למה להמשנה להזכיר ועמו אחריו אמן הואיל וזה כדין עמו אשם לא הזכיר אז המשנה שעמו אמן הייתי תופש סברת הר"ן דלמה במקדש שיו אומרים אחר התמיה מי שמנה אז אמי פמתים אלא ע"כ תשום שבשבמל"ו הוא הפסק וא"כ למה [נימי] רבי מלאמה וכו' היו אומרים בגבולים פעם אחי אז אחר התמיה

מי שמנה אלא אמן לא הוי בברכה בפני עצמה ולא היה הפסק לכן הייתי סבור לומר שהשמעות היה שעמו בשבמל"ו ולכך לפי משמעם שפיר הוצרכו לומר פעם אחי אז אחר התמיה מי שמנה לכן הוצרך המשנה לומר שבזה לא עמו ועמו אמן רק שהשמעות היה במה שאחרו אחר התמיה אז פעם אחי. וא"ל והלא הר"ן מקשה לפירוש רש"י לפי גירסת רש"י והלא גם בכל הסנה היה נ"כ אפשר לשם לאמר בכך וזו לא אחרה אדם מצוה ואחי מקשה הוא אפשר לומר כשבבת הר"ל ולהפך הסברא הכל הסנה באמת היו פוטים אמן רק שהיו רוצים לומר אחר התמיה אז פעם ב' מי שמנה לכן הפסיקו בשבמל"ו זה אינו. דזו הסברה המלאה רק הר"ן אבל רש"י לא נתת לכל זה וכתב אלא הי' הפעמות רק בפעמות אמן אבל בתמת לרש"י יכול להיות אלא היו אומרים פעם ב' אז אחר התמיה מי שמנה אז שהיו אומרים אף בגבולים כן וא"כ מקשה הר"ן שפיר לפי גירסת רש"י אשם כן בכל הסנה נ"כ כן. כן ל"ל ודו"ק. אבל באמת לפי גירסת רש"י נ"כ לא קשה דבאמת הכ"ר מוכר סברת הר"ן דהרי באמת נדף ר"ז פ"ב מפורש כן בברייתא שבגבולין היו תוקעין מיכף אחר התמיה ולא אמרו מי שמנה ובמקדש היו אומרים אחר התמיה מי שמנה פ"ש וא"כ הואיל והיו אומרים אחר התמיה מי שמנה אז בגבול זה אמר בשבמל"ו בכדי שיהא הפסק אבל בכל הסנה אמרו באמת רק אמן רק אמר"ש לא ביאר זה לכן הקשה הר"ן אבל רש"י אפשר סמך אברייתא ולא הי' צריך לבאר ולא ביאר רק הפעמות הראשון אלא אמן ואמרו במקום הפעמות הבאי כל"ל ודו"ק היטב:

פרק ג מ"ה בתשנה ד"ה על אלו מתריעין וכו' ועל המכב מתריעין עליה וכו' נ"ל דבי' כלי' הוא מ"ש מוספתא הובאה בכ"ה על אלו כו' ר"ש אומר אף על המר ב אמיו כו' אלא אפי' מרב על שלום אלא אפי' מרב על שלום וכן הוא בברייתא דף ב"כ אפי' מרב אמיו כו' אלא אפי' מרב על שלום ופרש"י שהולך למלכים אחרים להלחם עליהם פ"כ ואמאיל והוא דברי ר"ש לכן סתמה רבי בפני עצמה וגם תנואר בתוספתא גם בברייתא דאפי' מרב על שלום וכפי' רש"י אז אינו קשה כלל קוביית הב"י מה שהביא הרב מוי"ע ח"כ כל המלוס וגם אין צריך לכל הסברות אל הרב מוי"ע דבאמת בשם הולכים למלכות אחרת אז יוצאים דרך מהלכם וכו' דדרך הליכתם אז מתריעין או שיבנו דרך אחר אז אלא יזקו לשם דרך הולכם וק"ל: מ"ח תוי"ע ד"ה מידוי ס' והוא הסיה דברים כו' יש לדקדק דלא הגמ' אומר בפי' שאלו שנים כשני אליהו ולמה פי' רש"י שבאה לבדוקו בשביל שהסיה כו' והייתי חובב מכשר פי' זה בתשנה שלא מצר בתשנה שלו שנים כשני אלי' כו' ודרכו של רש"י לפרש לפי הה"ת אבל באמת רש"י פי' זה בגמרא בברייתא פ"ש ונראה שסברת רש"י דאתו משום פנים יש בדבר שאף שהוא אדם גדול אם ח"ש מסחייב נידוי מנדין לכן פי' רש"י דבאמת על זה שאלו שנים כשני אלי' זה דבר בשלמת שבני באמת לא היו שנים כשני אלי' רק שהנידוי הוא על שסיה כו' וס"ל אם לא היה בשום שיפנה כל מה שיעקש אבל הוא היה בשום בכל מה שיבקש יעשה אז לא הוי כלל הפתה וחזו באמרו לו גולי מוני אתה כו' אבל מה אעשה לך אתה כו' ושוטה לך לעוך ואם כן אין אתה חייב נידוי:

פרק ד מ"ג תוי"ע ד"ה ולא בא' בשבת כו' ועיין מזה בתשנה פרק ע' דשבת שם כתב הרב רפ"ב דכ"ש יום א' וב' ע"ש וכתו שכתב הרב תוי"ע שם שכאן הוא בהיפך ע"ש אבל נראה דבאמת רפ"ב בבר מסברה דכ"ש ביום א' וב' אבל כאן ע"ל רק יום ג' דאל"כ למה ליה להבריתא לומר בשבת שבת לא מפני כבוד שבת כל"ל מפני שהוא יום א' ליליה אלא ע"כ דאיתו תלוש אלא יום ג' ליליה והכי הוה קים ליה לר' שמואל בר נחמני דאמר זה הפסק בגמ' ובאמת שם בגמ' לא הביא הפסוק רק רש"י וכפ"ב הביאו זה כדאמת אלמכתא דבל"ז ל"ל דקים ליה דאל"כ מסברא היינו אומרים דהיינו דווקא מי שולד ביום ו' אז אבל"פ שמפבר ביום ו' אבל אם נתבבר או שולד קודם יום ו' אז אינו ג' ליליה למה הוא תלוש ומה סברה הוא הואיל ואדם הראשון נברא ביום ו' אלא ע"כ הכי קים ליה ולכן אפיר כתב רש"י שהוא תלוש ולא מפי שבאמת אינו תלוש רק ביום א' שהוא ג' ליליה וגם הרב רע"ב לא נתכוון בתלת מפי יומף מא' וב' רק תלוש מפי כלומר הרבה תלוש: מ"ו תוי"ע ד"ה והמתיר לנס בהיכל וכו' פי' דלא מייך לבון והמתיר דמשמע על אדם ידוע קאי ולא אינו מזכיר שם האדם אבל והומתר לא קאי על אדם פרטי אבל למ"ד אשמעתם הכי כבר הזכר בתו בערך אם המורה וגם הוא המתיר לנס בהיכל כו':

מסכת מגילה

פרק א מ"ב תוי"ע ד"ה ומוקפין וכו' ולא ידעתי מי סברת כו' בכ"ל. ונ"ל דשלא בגמרא פליגי בדף ד' ע"ב דתנ"ק דרבי סבר כפרים ועיירות מקדימין ליום הכניסה ומ"ק דרבי יוסי סבר במדינה בבריתא דכפרים ומוקפין מקדימין ליום הכניסה ורבי יוסי סברי כמו במדינה ועל כל אחד מהם מקשה בגמ' דלא היה בכל שנה ושנה ע"ש ועל כל אחד משני בגמ' שהי הבא דלא אפשר ע"ש א"כ וכי כעורה זו שנתן הר"ן עשה עוב מל הסנה דמתנימין לתה סברי כר' וכר"י ולא כהדא מת"ק שלהם ולא לכל אחד ואחד יש לו פירכא רק מעוה דלא אפשר כנ"ל ונתן הר"ן טעם עוב מנוס שנו קריאה לרוב הטולם לכן סבר הגמ דמשנה כר' וכר"י ודלא כמ"ק כן ת"ק אל רבי כן ת"ק אל ר"י ועיין בגמ' ודו"ק: מ"ו תוי"ע ד"ה אבל אם בגדרים כו' ועולה כיון שאין כו' ואפשר שהרב רע"ב נתכוון לזה הסיבון ולכן אסברה לה בעולה דווקא ולא הרב תוי"ע לא כתב לפיל דלאו דווקא עולה רק שכתב שזה שעוה דהוא הדין לשאר דברים כו' והרמב"ם

ס"ל כהיבון של תוס' הראשון ולכן כתב עולה או שלמים וק"ל:

פרק ב מ"א תוי"ע ד"ה מרגנוס כו' וזו ואל"ל ע קמני כו' ואף שזה מן הדומה לומר

ע ואל"ל ע קמני דפיקר דכל הש"ס לומר לא ע אף ע רק על רש"י יש לתרץ דרש"י כתב זה לפי הש"ל דלא הש"ס אמר לומר לא ע אף ע אלא דווקא ולא הרב תוי"ע ומ"ש המשנה ג"כ פשוט אפי' יומים מ"כ בתמת הוי לא ע אף ע זו הרגנוס אף ע דהיינו בכל לשון והיינו אפי' יומים אמות בשר לרב ושמואל דבכרי בשבב"ב וקלנתי שזה כי ע סיה מחלוקת עשמה בין אנות הבולה ס"ש האלפסי ובעל המאור והרמב"ן והרמב"ם וסר"ן ומי יכנס לתמו בין הסרים הרמים ומי אלנו רחב יפיין: מ"ד תוי"ע ד"ה ולא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ובגלין סי' ומלא מלא יבטל ג"כ כו' נראה דאמי לאפוקי אבל מלא יבטל בגילה קודם הזאה אבל אחר הזאה בז' אי יכול לבטל בגילה ואף בכמות כאן דבלי לבטל בגילה ולכשאת אח"כ הייט יכול לבטל בגילה מכף אחר ז' וכן כתב הרא"ש וכ"כ וכן כתבו הכתוב' וכן הוא בכ"מ בפ"ו מהלכות פרה אדומה וא"כ לא קשה ליבטל דאמרי' דאי הוה מני ולא מיגין ולא מובלין הייט אומר בתפי' אחר הזאה בל ז' אין מובלין בגילה לכן מני ולא מובלין דסיום בעיתה בעגילה ביום הזאה אז אין מובלין בגילה ואף שבאה זה הרי הבגילה קודם להזאה ופסול בתחת זה קושיא התוספות שם ובוד מקשים דלמה לי' קרא דאיתקש בגילה להזאה תיפוק לי' דבעגילה קודם הזאה ואנן בעינן הזאה קודם והזאה ואח"כ וכתן היכא דיום ז' ולכן כתבו דקאי אבגילת איזוב ופ"ש: מ"ה תוי"ע ד"ה לקיימא בתגילה וכו' מעשה והבגשה כו' לא הבגתי דהא הבגשה צריך דוקא כאן כמו שהוא בתנאות פ"ג אחת פורת המנחה הקבר לוחה נמי אסרן בכהן ושוב וכי פ"ד שם קבר לאחרת:

פרק ג מ"א תוי"ע ד"ה אבל אם תכרו כו' לו לבנות בדמיה בה"ב כו' ואפשר לומר דעת הכסף משנה דבריתא מיירי בתכרו בה"ב כו' ויש לפס בה"ב לחרת והבבריתא טותנת כך לאם לא אחרת מה יעשו כשיקרו הינה בלא בה"ל ואף שיש לדחות דבה"ב יבנו מן הקבל אבל בה"פ לתה יתכרו בשאין לפס אחרת ולכן צריך להעלותו אבל מה שכתב הרמב"ם אחר כך בני הכפר כו' לו לבנות בדמי אחרת הייט שאין לפס אחרת ואין לומר יבנו מן הליבור אפשר בשאין לפס ושוב דלמה תוכרין ז' ובבנות אחרת כו' לפס לפתר בזו אלא פ"ב שיעשה בהקלקלה ובוזים לבנות יותר טוב ולא אפשר כיי לפיוי' מה שיקרו יותר טוב ולכן מותר מבה"ב בבוי' אסור מבה"ב בה"ש שאי אפשר לעלותה וכשבנים הב"מ וק"ל: מ"ב תוי"ע ד"ה ושוב אחר ר"י כו' קשה מאי ושוב בה"ל בשם התוס' אלמלי דברי ההוס' הייתי כולה לומר אלא דמי לבהיה דבירוצין דשם אליבי אר"י ב"ב נתלא לתה מזכיר ושוב אחר ר"י ב"ב אלא אחייני בה גם בר אבונתי' לכך פ"ל משום שאחר תומרת אחת אבל בהן אמי ושוב אחר ר"י הייט בתחר שוב דיבים בבנין בפ"ב בתחר אלא אפר רק ר"י וחכמים לא מייני בה כלל ואף אם תתחר בשמתו אבריתא שם דף כ"ח ב"ב דאליבי חכמים בתחת אבל לומר דר"י לקולא דלמ"ק שם אף כשאן בחוברבן מבבדין ומרבילין אומן ולר"י בשאן מרבים אז אין צריך לבבד ולרבן וגם אלא זה נראה דוחק שבבת התוספת דזה יסי' תומרת מה אחר ר"י מוכרין לפס אבל ולבתורה לבתורה אין בשמעות כן רק אלחכמים אפי' קשה אסור לחכור אם יודעים שבלוקה יעשה אחד מד' .בנים ולרבי יהודה מוכר אותו לפס אבל קשה רק אלא לחתר בפי' לפס אלו ד' דברים והלוקה יעשה ט' וק"ל: מ"ד תוי"ע ד"ה ובוזים שבשורים כו' לבך נראה בפי' רש"י והר"ן כו' לדעתי אינם מחולקים רש"י שם תוספת ודאי לתוס' קאי לבל תפסיקין אבל התוספות רק בתוס' נתנו טעם למה פרש יו"ב אלא קאי אחתנה ובראה פשט בכון תמוה שאחר זה בתשבה ה' לא שבבה בכל התשבה אם קורין כלל ביום בשור לתנתה ומה קורין רק בהגהת בבריתא תוכיחו לבן ראתה זה התשבה בתה דנקה ובוזים הבשורים ואחרים בבר נבלל בו לבל תפסיקין כו"ל אלא דקאי לתנתה וזה אין בשאחי ימים טובים אבל עכשיו בל הבב תוי"ע נראה דוחקים דבבבל מה בנקלה שבת בבתון א"ב בתול מה יקראו אם יפול יו"ב בתול ושוב אלא קריאה אינה תן סתורה לעשה שני הולל והוא תשובה אלי ר"ת ועשה ג' זה שביים כתו בתפנית לא דמי בשלחת בתפנית אין בשתיה ואין בתנתה קורין דבר אחד לפי ר"ת ובתחת כתו אתו עושים ביום אבל ביום בפור הן בתחרת הן בתנתה שניהם תעניין י"ב רק קריאות תלוקות בשחרית תבבל ביום ובתנתה בתריות וכתו שבתבו בעשה רש"י ותוקפות פ"ש והבותר יתחר: מ"ו תוי"ע ד"ה בתפנית בכרות וקללות. הרמב"ם בתב פרק י"ג מהלכות תפלה וכו' אחת שהרמב"ם בתב בן בדי אלא יתלוק הת"ם בל בתנתה ולבן פשק בך אבל הרב תוי"ם שראה לפניו בתוס' בתן בדף ל"ח ע"ב שהביאו בתה דברים אחין אבו שבין בתו שבות בגמ' רק בוחבין בל בפרים הבתיונים והביאו ראיה מזה שאחר קורין בכל תעניות ויחל בתו שבות בתם' בופרים והי' לו לבתב תוי"ע שבא"ש להביאו דהלא טרהגין בן לפי הדין בכל תדיעות תשבבת בתוב' ונראה דהתוס' תתו בזה לאלק דא"ב הי' לו להתשבה ג"ב להביא שניהם ולאלק ופשיטא שבבא"ש הי' להתשבה להזכיר הדין בל תעניות הקטופים בכל שנה ולבתית הדין בל תעניות אקראי ולא תיפבא וק"ל: שם תוי"ע ד"ה אין תפסיקין וכו' דאלו הטותת כו' פי' בל הקורא עליהו בטוא בטוחה דאלו הטותת פי' ג' בראתוטים ג' אלו קורין בפ' בבתות:

פרק ד מ"א בתבנה ד"ה הקורא כו' בשני ובתחיתי כו' הנה הפעם שבתב הרב תוי"ע בסוף פ' דלעולם אמה מקבלים ב' כ' קודם שבת בתנאה בלא בשבר לא בייך בתן דלא קאי בתן בל פיקר תקנה דבבר תני לעיל אלא ל"ל לפי חיידי אבל לי נראה ליתן טעם פעם [אחר] דאו אף ע אבי לא אז בב' וס' בטוח ביטול מלאכה אין מוקשין אלא אפי' בתנאה בבנת ג"ב אין מוקשין בתו שפי' הרב רש"ב ודרבו בל תנא לשנות לא אז אף אז: שם תוי"ע ד"ה והתותה כו' בדי שהוא יזבה כו' ואני תבוסף בזה אשם ע שבבה אמה לא הזכיר הגמ' ולא לפי' הגמרא בל תי שאתה חבם יודע ושאלה תחילה בתו בתמר הגמ' אחריו מי תחילה כו' ומניתו הרמב"ם בפי"ג מהלכות תפלה וגם בפס הרמב"ם נראה שאפשר קאי לתפשיר בהרי ינבול האחרון הלא צריך עוד לקנות תפשיר והרמב"ם לעפתו בתב בשם בתפשיר תבלים לתנין ואפשר היה הסבר בך תשום בתפשיר אינו בבדל בתו שהוא בלן בתפשה ה' פ"ש אבל נראה הפעם תשום בקולין או לתנון תביב או אחרון תביב יבנלתא בימי חבמי הגמ' עשם הי' ביתראל גדול מן בהבן הי' ישראל קורא לתנון וכן קרון בל אחד לפי חבמתו ואם הי' הגדול ישראל הי' הגדול קורא לתנון לבן הגדול קורא אחרון תפני בתחרון ג"ב חביב ובה בפעם דוקא הלידה בך אפשר לומר: מ"ב תוי"ע ד"ה ואין פושין כו' ותמיהי אלא בתב בתמידה לתשובה שיאמר תמדו כו' ולא בל הרמב"ם לבד תלוחתו הי הרב"ם בבנה בתרא דף ק' ע"ב ג"ב בתב ז"ל תמדו יקרים לאחת שיבבו תפשר אומר להם תמדו יקרים כו' ע"ש אבל נראה בעתה הי אינו שוה בתידה לשתה שבהי הי הולבים תשותה רק שלבין לפבבן שיתמדו בל תקשה אחד אבל לאחר שיבבו אז בשאתרים להם תמדו הוא שיתמדו תמה שיבבו בו לבן אינו נראה להרמב"ם ורש"י שיאמר

לשון אחר ותוא ב' תבמעות לבן נראה להם בבנאתם בתחלה הי' תמתידן ולא אחר בלום רק אח"ב לאחר יבינה בתחר להם תמדו רק בבזה אחולקים רש"ב והרמב"ם דלרש"י הוא נראה בתחילה תמדו יקרים ואח"ב בבו הי' דבל יבינה לתשובה ב"ב לא אחר בלום ולהרמב"ם הי' הבינה הראשונה בל הייטה בבו יקרים והא דתבינה בגמרא בתחילה תמדו בבבינה בתחילה תמדו ותשבב והבבינה אחרונה בתחילה תמדו ותשבב והא דהבינה הבשבב בא לבבל בהבמדה הראשונה שהוא בתיבוב בך אחבר לומר וזו"ק: שם תוי"ע ד"ה תבמה הי' דאין בקול הי' ואחבר לומר דהלא דיני ממונות בג' רק בבן בזרים בתוב בלריך תבבה ואח"ב אחבר בתוב בלריך בבל הבבנה יבינתו לדבה אחת ולא אין בלריך אלא ב"ב ואם הי' בקול דהבעם הוא בדי שיובלו לילך אחר הדוב בבלתא דיני ממונות ובבעות בתיב אחרי רבים לבתות: מ"ה תוי"ע ד"ה הוא פורם הי' תשוב לחתא אפי' בקבן בב"ל ויש לדקדק דלא קיימא הבורה בנופי' בבל תבלימים לז' וב"ב אינא בקבן אבל יש לומר דקיימא הבורה בבל תבלימין לז' אבל לא ביהו בלם קבנים ואח"ב קיימא הבורה דבר תבוב בלריך בבי תבלימין אבל תבלימין בבי בקבן: שם תוי"ע ד"ה ותוא בבלא אם בפיו הי' אבל שני הבפתים דתוקים דבעם הראשון תלי קמ"ל אלא קאי בפי' בבפתא בקבן אינו אינה ובעם הב' ב"ב דחק הדא לבעל בזבר זה בתבנה שהוא יבי' הבתבל ושוב דבל ב"ב ואם הי' אז רבו אם הם הי' בהן בוצא בבפיסה על יבו דהיינו שבם יבא הבתחילין ואפשר לומר דקאי אבקבן בבבלתא הוא בפיו דבבלתא פריבה בתבב ולבבור לפי הבתיבה הינו יבול תפני שאינו תחויב הינו יבול לבוליתה אבל תה שאין בקבן בבבלתא בפיו הוא בל תבוש בבוד ליבור אפשר תקנו חבמים לזה הקבן שבו' תפשיר והבלית ה"ש לדבר שאינו בבודו אז ב"ב תקנו לדמות בבוד ליבור תפנינו ובם אחרו ובם אחרו ובבוחר יבתר: מ"י תוי"ע ד"ה תבבה דוד כו' דתבבה תחר ויהודה כו' אבל לא אבי' הרב תוי"ע תבבה תחר ויהודה אם לפי פי' רש"י והר"ן אבל לפי פי' הרמב"ם לא בזבר בתבבה תבבה תחר ויהודה בתו שבתב הרב עלתו ולי קאי הרב תבריתא תה בבריתא תבוש בני לא הזכיר בתבבה אלבבה אם הי' אובבו בתבבה לא בבה לריך להזכיר בבריתא ועוד בבה בבבלתות אינם בוויש דבולתות יהודה כו' תה בבלא יבא בוש אדם תזה ובי' יבול לבבור ובם בלל ובבות בזה אבל דוד לא בודה רק אחר בבבוביתו הבבית ומבלה אבל בתחת בראה אזה לא בבוה לתה לא תני לו תבא ועייל בי תונה יש לדיקים תבלבי בית דוד בבשו תיה דבר אלא בבונן בתו בתתלא בב"ד ולא תני בהו האיך דינא לו שבובל לומר בתלנו בתבבה ובבריתא בי' בוש להו לחבמים האיך דינא ואבאר תבבתא בקלא ותבלבם וק"ל:

מסכת מועד קטן

פרק א מ"א תוי"ע ד"ה בתועד כו' דאבאי בתבינו תבן קבא כו' ודאי בבתי בתבינו דבר תינא מן בבלל ולא לבתד על עלתו כו' אבל תדבתך הבסוק בשם ימים תאבל תלות ובוש הבבינו עלבת לא ליף בתו בהבבינו עלבר כו' ואינו פנין זה לזה דאם לא בתך הבבות לא היה תובת ליתות הראתון וק"ל: שם תוי"ע ד"ה בין תתפין אלא יבא בתחילה בין אינא בתחילה בתוה לא ע אף ע וכן דבר הבבא ואף בבפה דתבי לא תימי בבבתים ולא תימי הבילון אלא דאי הוה תני אבי לא לא כו' תובת דבבה בבבל אבות אבי' תתפין יבן דהוה אתינא בל"ל דדבר הבבא לבבות בבל הבל אבות וק"ל: מ"ב תוי"ע ד"ה תובבין אם בתים כו' אבל תימה תה דותבי' כו' פיין בד בתרא. ול"ל דעת הרב רש"ב דתה דלא בבי לבתבין בית הבלתין בל אילן בייטו אם בל בבדה בית אילנות אבל אם יש בבדה בלתין זרעים בלד אילנות וכי בבבל זה יפסיד הזרעים בודאי בבי ובאן אתה בבבבה הרב לחלק בין הבבבה לבבקאה ות"ב קבה בל"ל תובבין כו' ובלבד אלא יבקה ותו לא. נתה לי' לתיתר כו' הבדה אלא ע"ב בית בלד אילנות בדהו ב"ת אבב בהילנות בדהו תובר לבבקות הבדה ובן קאתר ובלבד אלא יבקה אם בל הבדה וייטו ע"ב בדה בבל דלבו בדה בלתין תובר. גם תה הבבקבה הרב הוא תדקאתר הבי זרעים אלא אתו ות"ב קאי לאנ"י אתבינתין דלבבל אבות הבלתין כלתר תה בתבתר להבקות בית הבלתין בייטו בתתו קודם בתובל הבל לא אתו לא ות"ב לתה זבר דוקא זרעים בל"ל בתם בלתין לו בדה אלא אתו תובר אלא ע"ב קיים ליה לרתב"ם דתבקין בית הבלתין ולא אילן ולבן קאתר זרעים לאתוקי אילנות דנים בית תתר בלל אפי' אתו קודם תובר. גם תה בבבבה הרב תוי"ע ואלה נתי בתחר בו תדפי' כאן בבדה בית הבבל אי' דהוכתם הרב תוי"ע דפ"ב תחר בו הר"ב תדתתלק בין בתבבה להבקאה דבתבבה תובר והבבקאה אסור בייטו בבדה בית הבבל ולתה לא תילק הרב רש"ב בבית הבלתין רש"ב הבקאה לאסור ויאתר בתבבה אלא ע"ב תחר בו הר"ב ובתתת בית הבלתין אפי' בל אילן הבל בדי אפי' הבקאה בך בתה קבלות הרב תוי"ע אבל זהו לפי הבדבו בבל הבדה בית בל אילנות אבל לפי תה הבבבתי לתבבלה והוכתתי בית בלדו בדה בל תבואה וכ"ל ובבבל בדה בל תבואה בבבה בית הבבל דאלו בלתין אז לפי זה לא תחר הר"ב בלל תבבבת. בל תבבה בב"ל ודו"ק: מ"ן תוי"ע ד"ה תבבי בתתחה כו' בתב בתתתה תבבי בי' נראה תבוש דבבי הבר הב אבי בתבינו דף פ' ותוא בתרא לבן בבבק בתבי: ות"ב לפי זה לא הבר הרתב"ם בת"ד אין תבבבין בתתתה בתתתה דבבלתא בתן בתתתה בתתתה תובת בל בבבל בל בבבל אבל בתתתה בתתתה תבבבין בתתתה בתתתה בתתתה בל אחד תבן ובל דבבבה בתבן בל בתבתן לאתה לבבה בתתתה בתבן בבל דאי תיבה בתבן תיבה תתתבר ליתא לבבה בתבן בב"ל ובתתתה תבתתה דבי' דבבבה תתתבר תתבן ובל בתתתן בבבל בתתתה בתתתה בל בבבל בתתתה בתתתה בל בבבל בתתתה בתתתה בל

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

אבל אחרי שני שמחות מתרבין לכן בפרק עשירי מהלכות חגיגה לא כי' יכול להביא דרשה דגמ' דהא לא מ"ל כלל לכן הביא דרשה דהירושלמי מלא שבוע אחת ולדעתו זו גזירת הכתוב ב' שמחות שוים שנעשה ב' נשים אין מתרבין ואל זה לא פליג דרשה בחגך ולא באשתך דמשמע הא אחר ב' שמחות מתרבין היינו בב' שמחות שאינם שוים אבל כשנעשה ב' נשים שהו שמחות שוים פסק אצריך לשמחת עם כל אחת בפני עצמה מעשה הירושלמי כך אפשר לומר:

פרק ב מ"ב תוי"ט ד"ה וכן מי שהיה כו' ולריכא דמי אשמעינן כו' נראה לי ע"פ הלריכות מתוך דקדוק מ' דבמשנה מ' נקט המילה כ"ו ואח"כ ר' יוסי ובמשנה ב' נקט ר"י המילה ואח"כ ר' יודא משום דזה סבלל כל מה שהוא חידוש ניחא לי לתנא לאקדומי ולכן במשנה מ' דאייתי בראשונה שהוא הפסד מרובה ואפ"ה אינו מתיר ר"י כך קורה לתנאה לקדומי ובמשנה ב' דאייתי ביון דהוי פסידא מעט ואפ"ה מתיר ר' יוסי לזלף ולגמור וכו' לכתי לקדומי וק"ל:

פרק ג מ"ג תוי"ט ד"ה מתנה כתב הר"ב כו' מתנת בריא כו' נראה ודאי דנם בשער נקנה מתנת בריא בקתב שדי כמוהה לך רק שכאן לא אייתי בשער כזה רק שכר לזכרון ולגאי איך שנתן לו יכתב קנה גוף המתנה ע"כ בקנין וזה מוכח מלשון הר"ב וגם מלשון הר"ן דאי בשער לקנות בו לא הוה ליה לכתוב לשר"ב רק ואי לא כתוב להו מפסיד מקבל ומו לא דהא אם לא יכתוב לו שער הקנאה אז לא קנה כלל אלא ע"כ דהוה קנין בלא זה ולא יפסד רק שהחשב שמא יחזור בו שיתן וכדמשיק הרב תוי"ט וגם לשון הר"ן שכתב ואם לא נכתב עדותן כו' משמע שהשער רק לגאי' בטלמא ולא לקנות בו אבל נראה דבאמת הא דלא פי' הר"ב והר"ן דמתנה היינו שער הקנאה משום דאשער [דמשום] זה אין כותבין דאם יחזור זה הוא כדין שלא הי' קנין כלל ומאי איכפת לן לפסידא דמקבל [שהי] יכי' ריוח לעתן ואם יבלה הנותן יתן לו גם לאחר מוסד משא"כ כשנתן לו בקנין אז אם יחזור הנותן ויכפוד הקנין הוי שלא כדין דבבר קנאה המקבל ולכן מוסר לכתוב כך נראה לי וק"ל: מ"מ בהרע"ב ד"ה ואשה רעותה קינה ומדכתיב ולמדנה כו' ולשון הר"ן ואשה רעותה קינה אלמא אחת מומרת ומבשרה שוה:

מסכת חגיגה

פרק א מ"א תוי"ט ד"ה הכל חייבים כו' עיין בד סוף וכתב הרב תוי"ט בשמחים פ"ח משנה מ' ד"ה לא יאכל משל רבו כו' ומהלפה שיטתיה ברפ"ק דחגיגה כו' ע"ש ונראה דעת הרב רע"ב דבשלמא בני פסח הן האשה הן עבד אוכלים בפסח כמו שהוא שם במשנה הא"ל רק הני עבד לא יאכל משל רבו כמו שהביא הרב תוי"ט בשם רש"י דלא הי' דעת רבו להתנות אלא המיחוס על פסחו לכן כתב הר"ב דמשל עלמו אוכל דהני בשביל זה לא יתהרו לא רבו לשהרלו שהני אז רבו ימנה אפי' לד חיובות על פסחו אז שרבו יתן לו רשות על אלא עבדות להתנות על של עלמו לכן כתב הוא"ל והוא כמשותר יאכל משל עלמו בלא רשות רבו משא"כ הכא שהאשה ועבד אינם חייבים בראיה ואין לו תקנה לכן אמרו שפטור בכדי שיוכל לאסר את רבו כו' ועוד הרגנה יש לדבר זה רק כי קלרה היריעה: שם תוי"ט ד"ה נשים כו' וקטנים כו' ולולי דבריהם הי' נראה דלהכי נקט נשים לשון רבים משום דעבדים ילפינן מנשים כמ"ש הרב רע"ב ועבדים חייבי בתרי בוונא עבדים דהיינו עבדים נמולים ואלו עבד ואלו בן חורין כמ"ש הר"ב לעפלה משא"כ איך וק"ל: מ"ג תוי"ט ד"ה וגים הלל כו' רש"י כו' אמת רש"י פי' כן בדף ז' ע"ב ורש"י לפוש מאי דמקשה הגמרא אלא מולות כו' הא ב"ש מן המשנה אמאי דבר שבחובה הוא כו' ולא מקשה אמאי פולה היא ומעות מעשר לא ניתנו רק לאכילה משמע לפי הא שאומר להביא פולה בחטות מעשר פי' רש"י דלמה לא פליגי ב"ש בפולות וכמופל אבל המוס' בדף מ' ד"ה אמאי כו' פי' בחמת דה"ה דהיה יכול להקשות אלא פולה היא ומעשר לא ניתן רק לאכילה אף שבדף מ' חייבי בחגיגה וחגיגה הוא שלמים ונאכל בחמת פי' המהרש"א דקאי דבור תוס' אל דף ז' ע"ב ע"ש נמלא בל"ז איכו קשיא אל ב"ה לשה לא פליגי בפולה ולוקמי בטופל דהא אפי' בטופל מי אפשר משום בחינו לאכל וא"ב הרב תוי"ט מראה זה ורבי הוא האמת ולמה לו לפרש כפי' רש"י שהוא ה"ה ולא פי' כפי' האמת וזו"ק: מ"ד תוי"ט ד"ה ולא בטופות כו' רב אשי אמר מומחה נפקא כו' עיין כל הדיבור ומתילה ונראה דאל הבריתא לא קשיא כלל דהא לא נזכרה כאן כלל בבריתא ואמר מר אין שמחה אלא בבשר רק רש"י והרב רע"ב הביאו זה אמר מר עיין בגמ' וא"ב איכא לומר דזו הבריתא פליגא על אמר מר וזה אמר מר הוא אלינא דר"ל בן בתירה פסחים דף ק"ע ע"ש אבל זו הבריתא קבלה דע"ב הוא בבשר שמחה אל הכוף אל הבריתא אבל לא בשופות ולא בשמחות כו' אמרה תורה עשה שמחה מי שחגיגה באה מחם ע"ב צריך לומר שהוא בשר מי שחגיגה באה מחם ובאבי ניחא דאיך רב אשי פליג על בריתא דהא אמוראא אינו יכול לחלוק על הבריתא אלא רב אשי סבר כמו בפסחים הנ"ל דאמר מר כו' ויליף דאין זביחה אלא בבשר ויונתנמי ג"כ סבר כשיטה אל פסחים והואיל ובריתא זו הביא כאן בחגיגה לכן הביא הרב רע"ב ג"כ זו הבריתא. רק אל רש"י והרב רע"ב יש לדקדק לפי דברי לחם הבאתו אם לאמר מר דזה אינו אלינא דהאי בריתא כל"ל רק טוכל לומר לומת דמילה. כתב הואיל ואינו כ"ת לדינא: **מ"ד** תוי"ט ד"ה מוגב כו' ותמה עליו הכ"ת דהא רב אשי גדול מרבי יוחנן עכ"ל. כתב אל זה בשל נחם מתנה דהואיל והזכיר בגמרא ר"י קודם ר' אשי ר"ל לא זהו בשל הבריתא:

פרק ב מ"ד תוי"ט ד"ה ומודים כו' דמילף מיניה כו' יש לדקדק בדברי הרב תוי"ט מדיפא אל"ל ואינעכך למכתב דלא מילף מני' דפסח מה פסח אף שיש לו משלומין דומה שבת אף חגיגה כך אבל בל"ת. קשה לי לדעת הרב תוי"ט חיבה דמיון לדעת הרמב"ם הבינהא אבל אין ממון לדעת הרמב"ם קושיא מוס' דלעיל דלמה עולת ראי' איכה דומה שבת וכו"ל. רק לריך לומר לדעת הרב תוי"ט דהדא קושיא מתולמת בתבריתא דבתמת לדעת הרמב"ם שבת אז סוחיל ויש לה משלומין כל שבת איכה דומה שבת נמצא שזה עולות ראי' ובלתי חגיגה אם הבבת הוא הבבת הוא ח"כ אמה לי קבא גבי חגיגה על זה פי' הרב תוי"ט לדעת הרמב"ם בכדי דלא נדמה מומתה ולא ניליף מפסח אבל אמנם כי' להרב תוי"ט לומר כל"ל דבתמת זוהי הבבת אבל הא' דכתב דלא ניליף מפסח מה פסח אף שיש לו משלומין ודומה שבת אף זה כן אבל יש לדקדק דלמה לי לומר ומבתם נימא מדמעטרין לכתוב לימוד בפסח דדומה שבת הלא קבוע לו זמן כמו מוספי י"ט ומתידין אלא ע"כ משום דיש לו משלומין א"כ בחגיגה דלא יש לימוד לדמות אז ממילא לא דמי וי"ל בשני אופנים אז ש"ל שהייתי אומר שהתורה שבדה הבבת מבתין שלא תאמר כן מתמת שיש לה משלומין לא תדמה וא"כ הוי ליף מני' ג"כ לחגיגה ומבלת דאי' כל"ל אז ש"ל דהייתי אומר אמת הבבת כל"ל רק התורה גלי בפסח שיש בו גם אכילת אדם ודומה שבת וה"ה חגיגה שיש בו אכילת אדם ומזבח דומה ולא אתי למעוטי לק עולת ראי' שאין בה אכילת אדם ויש לה משלומין לכן לריך ומבותם. וא"ל דלמה הבבת הואיל וקבוע להם זמן דומה אף שיש לו משלומין והא דמלריך קבא גבי פסח הוא משום שלא גליף מוחבתם דלא דמי וא"כ גבי עולת ראי' אמר דדמי שזה אינו דבהיות יש לנו שני דברים שיש להם משלומים וקבוע להם זמן דהיינו פסח וחגיגה באחד דמי ובאחד לא דמי ויכול לומר הבבת אז כך אז כך ולקולא ולחומרא לחומרא מקשיב אבל אי הוי כתיב הלימוד דלא דמי גבי עולת ראי' אז הייתי אומר דשלמי חגיגה דומה מפסח וא"ל לקולא ולחומרא כל"ל ז"ל, דשלמי עולה דאין בה רק אכילת אדם אבל בחגיגה ויליפין בדדמי חגיגה שיש בה ב' אכילות מפסח שיש בה ג"כ כן דדמי אבל בחמת לדעת הרמב"ם בעלמה דלף דאין הבבת הבל"ל תיכן הרב תוי"ט לדעתו בסוף הדיבור הבל"ל דיליף בתה מלינו מחגיגה כל"ל ודו"ק:

פרק ג מ"א בהרע"ב ד"ה חומר כו' נעמת זה לא נעמת זה וכו' לאו דווקא דהא אם נעמת אחריו לו בית לביתו והא דבתמת נקט בתשנה מוכו לומר שהתוך חלוק ג"כ מאחוריו ומבית לביתו שאם נעמתו אם התוך מכול אבל בתמת בבנעמת עמא הכל וק"ל: שם תוי"ט ד"ה ובתרומה קובר בכלי שהוא מפולג כו' נראה דלא בזה הרמב"ם דלכאורה הל"ל ובתרומה אם הינו לריך להחיר לעניין מאי אמר קובר לכתחילה דלעניין מאי יקשור לכתחילה לכן פי' הרב עדרך הכלי כן שיהי' קשור דהיינו מעשה וכו' ובהכי מתורץ נמי דקדוק דלמה לא אמר ההיפך של מלגב ויאמר בתרומה אין לריך לגנב משום דלא מתני הלשון יפה בשלמא אם הי' שונה ובתרומה אין לריך לקשור ואין לריך לגנב הוי שונה אבל כשיש לריך לומר ב' לשונות בתחילה קובר ואח"כ ואין לריך לגנב ולא הוי חד לשון לכן קיצר ומתמת מרישא מוכח דבתרומה אין לריך לגנב: מ"ג תוי"ט ד"ה אוכלין כו' וקשיא לי וכו' נראה שברת רש"י ותוספות הוא דהלא אמר שמואל התירו מפה לאוכלי תרומה ולא התירו מפה לאוכלי עכרות והוא בחולין דף ק"ו ע"ב והטעם דמשבו שמא יגע ולכאי אי אפשר לו לאכול ע"י כלי כי שמא יגע אחין נ"מ בין מפה לכלי והכא בעכרות קיימין ולכן התירו רק ע"י כלים אחין מקבלין מטמון שלא התרת לו אלא דווקא ע"י כלי שהינו מקבל טומאה אבל הוא וכפין שבת אז מלינו כמה פעמים בש"ס וק"ל. ובבבת הרמב"ם היא דהלא הטעם שהתירו מפה לאוכלי תרומה שבהיים זריזים הם אבל אוכלי חולין בטומאה לא זריזים הם כמו שפי' רש"י שם בחולין דף הכ"ל וא"כ קודם אע"פ שנאכלין ג"כ לא כבון בשר שלמים ודומיהם הואיל והוא קודם זריז בהו ולא נגע וא"כ מותר בכל כלי ולכאי"ל ולהוס' לא ניחא להלק בזה כי בהיים דאיקא זריזין אבל לא ישראל ואין הילוק בין עכרות לקודש כנ"ל: מ"ד תוי"ט ד"ה נאמנים כו' שחולין הן בידוע כו' בתוס' שלפנינו הגירסא וכבון בידוע לנו שחולין הן שיחד: מ"ה בהרע"ב ד"ה מן כו' מסרס ליד כו' כ"ל דוקא דהקדש שדר לפני' מן המודיעים נאמן על קדרות שלו ונם מלד כ"ש דאם שאמינו לקדרין אורחין שמא יבואו אז לא יבואו מכ"ש להקדשין שדרין לפניה אלא לא שאמינו הן לאוכל הן לסדר שם רק על שלו ולא על מה שמסר אחד לחבירו הן לאוכל הן לסדר שם הן הדר שם להאוכל כנ"ל: מ"ח תוי"ט ד"ה סזסרו כו' אלא תמיד כו' ויש לדקדק דהא כתיב ובהעלות אסרן את הנרות בין הערבים וא"כ הוא קודם הלילה והלא לריך הערב שמש אף שיעבלו ביום ח"כ איך יולקו בין הערבים וי"ל דלא גזרו אלא עבילה אבל לא הערב שמש שכתו שמניח הרב תוי"ט בחמנה ג' בפרק זה בשם הרי"ף עבילה אין הערב שמש לא ע"ש וכו' ס"ל ג"כ שנא עבילה לומר עבילה אין אבל הערב שמש לא:

מ"ו תוי"ט ד"ה ד"ה מוגב כתב הר"ב דמילה דמילה ואינו כ"ת לדינא: **מ"ו** תוי"ט ד"ה מוגב כו' ותמה עליו הכ"ת דהא רב אשי גדול מרבי יוחנן עכ"ל. כתב אל זה בשל נחם מתנה דהואיל והזכיר בגמרא ר"י קודם ר' אשי ר"ל לא זהו בשל הבריתא:

פרק ב מ"ד תוי"ט ד"ה ומודים כו' דמילף מיניה כו' יש לדקדק בדברי הרב תוי"ט מדיפא אל"ל ואינעכך למכתב דלא מילף מני' דפסח מה פסח אף שיש לו משלומין דומה שבת אף חגיגה כך אבל בל"ת. קשה לי לדעת הרב תוי"ט חיבה דמיון לדעת הרמב"ם הבינהא אבל אין ממון לדעת הרמב"ם קושיא מוס' דלעיל דלמה עולת ראי' איכה דומה שבת וכו"ל. רק לריך לומר לדעת הרב תוי"ט דהדא קושיא מתולמת בתבריתא דבתמת לדעת הרמב"ם שבת אז סוחיל ויש לה משלומין כל שבת איכה דומה שבת נמצא שזה עולות ראי' ובלתי חגיגה אם הבבת הוא הבבת הוא ח"כ אמה לי קבא גבי חגיגה על זה פי' הרב תוי"ט לדעת הרמב"ם בכדי דלא נדמה מומתה ולא ניליף מפסח אבל אמנם כי' להרב תוי"ט לומר כל"ל דבתמת זוהי הבבת אבל דכתב דלא ניליף מפסח מה פסח אף שיש לו משלומין ודומה שבת אף זה כן אבל יש לדקדק דלמה לי לומר ומבתם נימא מדמעטרין לכתוב לימוד בפסח דדומה שבת הלא קבוע לו זמן כמו מוספי י"ט ומתידין אלא ע"כ משום דיש לו משלומין א"כ בחגיגה דלא יש לימוד לדמות אז ממילא לא דמי וי"ל בשני אופנים אז ש"ל שהייתי אומר שהתורה שבדה הבבת מבתין שלא תאמר כן מתמת שיש לה משלומין לא תדמה וא"כ הוי ליף מני' ג"כ לחגיגה ומבלת דאי' כל"ל אז ש"ל דהייתי אומר אמת הבבת כל"ל רק התורה גלי בפסח שיש בו גם אכילת אדם ודומה שבת וה"ה חגיגה שיש בו אכילת אדם ומזבח דומה ולא אתי למעוטי לק עולת ראי' שאין בה אכילת אדם ויש לה משלומין לכן לריך ומבותם. וא"ל דלמה הבבת הואיל וקבוע להם זמן דומה אף שיש לו משלומין והא דמלריך קבא גבי פסח הוא משום שלא גליף מוחבתם דלא דמי וא"כ גבי עולת ראי' אמר דדמי שזה אינו דבהיות יש לנו שני דברים שיש להם משלומים וקבוע להם זמן דהיינו פסח וחגיגה באחד דמי ובאחד לא דמי ויכול לומר הבבת אז כך אז כך ולקולא ולחומרא לחומרא מקשיב אבל אי הוי כתיב הלימוד דלא דמי גבי עולת ראי' אז הייתי אומר דשלמי חגיגה דומה מפסח וא"ל לקולא ולחומרא כל"ל ז"ל, דשלמי עולה דאין בה רק אכילת אדם ובלתי חגיגה שיש בה ב' אכילות מפסח שיש בה ג"כ כן דדמי אבל בחמת לדעת הרמב"ם בעלמה דלף דאין הבבת הבל"ל תיכן הרב תוי"ט לדעתו בסוף הדיבור הבל"ל דיליף בתה מלינו מחגיגה כל"ל ודו"ק:

פרק ג מ"א בהרע"ב ד"ה חומר כו' נעמת זה לא נעמת זה וכו' לאו דווקא דהא אם נעמת אחריו לו בית לביתו והא דבתמת נקט בתשנה מוכו לומר שהתוך חלוק ג"כ מאחוריו ומבית לביתו שאם נעמתו אם התוך מכול אבל בתמת בבנעמת עמא הכל וק"ל: שם תוי"ט ד"ה ובתרומה קובר בכלי שהוא מפולג כו' נראה דלא בזה הרמב"ם דלכאורה הל"ל ובתרומה אם הינו לריך להחיר לעניין מאי אמר קובר לכתחילה דלעניין מאי יקשור לכתחילה לכן פי' הרב עדרך הכלי כן שיהי' קשור דהיינו מעשה וכו' ובהכי מתורץ נמי דקדוק דלמה לא אמר ההיפך של מלגב ויאמר בתרומה אין לריך לגנב משום דלא מתני הלשון יפה בשלמא אם הי' שונה ובתרומה אין לריך לקשור ואין לריך לגנב הוי שונה אבל כשיש לריך לומר ב' לשונות בתחילה קובר ואח"כ ואין לריך לגנב ולא הוי חד לשון לכן קיצר ומתמת מרישא מוכח דבתרומה אין לריך לגנב: מ"ג תוי"ט ד"ה אוכלין כו' וקשיא לי וכו' נראה שברת רש"י ותוספות הוא דהלא אמר שמואל התירו מפה לאוכלי תרומה ולא התירו מפה לאוכלי עכרות והוא בחולין דף ק"ו ע"ב והטעם דמשבו שמא יגע ולכאי אי אפשר לו לאכול ע"י כלי כי שמא יגע אחין נ"מ בין מפה לכלי והכא בעכרות קיימין ולכן התירו רק ע"י כלים אחין מקבלין מטמון שלא התרת לו אלא דווקא ע"י כלי שהינו מקבל טומאה אבל הוא וכפין שבת אז מלינו כמה פעמים בש"ס וק"ל. ובבבת הרמב"ם היא דהלא הטעם שהתירו מפה לאוכלי תרומה שבהיים זריזים הם אבל אוכלי חולין בטומאה לא זריזים הם כמו שפי' רש"י שם בחולין דף הכ"ל וא"כ קודם אע"פ שנאכלין ג"כ לא כבון בשר שלמים ודומיהם הואיל והוא קודם זריז בהו ולא נגע וא"כ מותר בכל כלי ולכאי"ל ולהוס' לא ניחא להלק בזה כי בהיים דאיקא זריזין אבל לא ישראל ואין הילוק בין עכרות לקודש כנ"ל: מ"ד תוי"ט ד"ה נאמנים כו' שחולין הן בידוע כו' בתוס' שלפנינו הגירסא וכבון בידוע לנו שחולין הן שיחד: מ"ה בהרע"ב ד"ה מן כו' מסרס ליד כו' כ"ל דוקא דהקדש שדר לפני' מן המודיעים נאמן על קדרות שלו ונם מלד כ"ש דאם שאמינו לקדרין אורחין שמא יבואו אז לא יבואו מכ"ש להקדשין שדרין לפניה אלא לא שאמינו הן לאוכל הן לסדר שם רק על שלו ולא על מה שמסר אחד לחבירו הן לאוכל הן לסדר שם הן הדר שם להאוכל כנ"ל: מ"ח תוי"ט ד"ה סזסרו כו' אלא תמיד כו' ויש לדקדק דהא כתיב ובהעלות אסרן את הנרות בין הערבים וא"כ הוא קודם הלילה והלא לריך הערב שמש אף שיעבלו ביום ח"כ איך יולקו בין הערבים וי"ל דלא גזרו אלא עבילה אבל לא הערב שמש שכתו שמניח הרב תוי"ט בחמנה ג' בפרק זה בשם הרי"ף עבילה אין הערב שמש לא ע"ש וכו' ס"ל ג"כ שנא עבילה לומר עבילה אין אבל הערב שמש לא:

(**תפירושים וההגהות לא נערכו על הסדר הראוי לפי הערך של כבוד המחברים ז"ל זה אל זה כי רק לפי מסרי עניני הדפוס**)

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מהרב הגאון הגדול מהור"ר **אברהם שמעון טרויב** ז"ל אב"ד דק"ק **קיידאן**.

(מהש"ס הגהות וציונים על הלכות גדולות).

מסכת שבת

פרק ב מ"א הגרע"ת אות כ"ז הקשה על טעם הרמב"ם בסמיכים ופתילות פסולות משום שמא ישיח הגר וישא. מדאסריגן בנ"ח נמ"ל מותר להשתמש לאורה דנזה ע"כ טעמא שמא ישה. ולענ"ד א"ש דלא מותר להשתמש לאורה נפיק ספיר בנ"ח נאוד וא"ל להדליק נר שבת. וא"כ אינא בנ"ח ג"כ חשש דשמא ישיחו וישא. ועיין מנ"א סי' תרע"ח סק"ב וכסי' תרע"ג סק"ב. ומ"מ י"ל דעת הגרע"ת דשם היו מדליקין ע"פ כתר ובשנס כי גולת ד' המג"א נראה דבלין לו נר אחר כלל לתשמישו לא נפיק בזה לנ"ח, דהרי אף בשבנה נריך נר אחר להשתמש לאורה, ועי' פ"ח:

פרק ז מ"ב באבות מלאכות לא חשיב שיעורא רק באורג שני בתי נירין ובשולע ותופר. וכותב. ולענ"ד דינא דכל מלאכה ושיעורה נאמרה להלן במקומה רק במוחק וקורע דהוי מקלקל. מולרת התנא לפרש דאינו חייב רק בעושה ע"מ לתקן ומוכרח ג"כ להשמעינן דשיעור הקלקול הוא ע"מ לתקן כשיעור חיוב דתקון. דמוחק אות א' גדולה וכותב במקומה ב' אותיות ומוחק הרבה אותיות לכתוב אות א' סגיר. וע"כ הוכרח התנא לכתוב בהם שיעורא בתופר וכותב משום שיפא דקורע ומוחק זה"ש נמי דאורג בשולע ב' חוטין פירושו שמנקה ומיפה או פורק ב' חוטין מהערב המיותר או ד"א הדבוק בהן. וכן שולע ב' בתי נירין. והוא ממש דומיא דקורע או מוחק:

פרק יא מ"ד רקק מים ור"ה מהלכת בו. עיי' בר"ב מהגמ' דלהכי כפליה להשמעינן דאפילו רחב ד' והילך ע"י הדחק כו' ודוחק לומר שיכפלו הדברים ממש במשנה אחד פעמים כי סיפי דילף מייתורא. ונראה דרישא מיירי בזורק מרה"ר לתוכו. וסיפא מיירי בזורק ד"א בתוכו ולחייבו מדין זורק ד"א. ילהכי נקיט ברישא לתוכו וסיפא בתוכו וד' אמות דקתני ברישא קאי אדרוחב הרקק ולהשמעינן דלא אקופי מקפי ליה וא"כ ב' מילי קתני מתמיתין רק דגמ' מקשה דילף חדא מאידך: מ"ו בר"ב דבור המתחיל זה הכלל לתוויי גמי מעביר אחם עקר בשבנה ונזכר קודם שיגיע פטור. והוא תמוה לכאורה דמעביר דבידו פטיפא דפטור דע"כ לא אסדיך לי' להשמעינן נמתני' רק בזורק דאין בידו. ובאחר מלאכות ל"ל להשמעינן דפטיפא דבעינן כולו שיעורא בשבנה. ומעביר גמי בידו. ונראה ע"כ דהשמעת דברים יש כאן. דא"כ כתוי"ט ד"ה פטור דעיבוב דברים הוא בר"ב ד"ה הזורק. ונראה דבריו הוא מתירוצא דרבא וסופס מתירוצא דרב אשי ולדידי' אף אם מזכר בתמצא כל אחוז ושכח חייב דלא בעי רק חתלתו וסופו שבנה. אך זהו דוקא בזורק דאינו בידו אבל מעביר דבידו אף אחוז ושכח פטור דמכיון שמכר ה"ל להפסיק. ומיתשב מעשה אחריתי ולכאי פטור. ונאמר א"כ שנאחר בסוף ד' הרב ול"ל ואף אם חזר ושכח ויותר נראה לגניה בתופן אחר. דאלן ק"ל כרבנן בכלונתא דים ידיעה לח"ם וא"כ מעביר בטודע לו בתמצא פטור מטעם דים ידיעה לח"ם וכ"כ הרמב"ם בה' שבועות. וכדמפליג בגמ' שלא סירקון אלינא דרבה. ובמאי אי במעביר הרי בידו. וא"כ נגיה בסוף ד' הר"ב ול"ל ואף אם חזר ושכח נמי פטור מטעם דים ידיעה לח"ם:

מסכת עירובין

פרק ב מ"ה תוי"ט ד"ה אמר יום טוב בדברי סיפ"מ. ויפי' אוקי הכשה כו' לדעתי ל"ל שלש ותשעים ושני שלישי אמה ושלש תחיתית. והאלכסון מאה וחבעה ושלים: שם ז"ל הרמב"ם בפיה"מ ויהי' אורך הבשת שלש ותשעים ושלש תחיתית. והרוחב ג"ג ושלים אמה, והאלכסון מאה וחבעה וחצי. ועי' מה שקיבה בזה התוי"ט. ולפי הנראה עולה האלכסון יותר מכופל הרוחב, ע"כ ל"ל אגל הרוחב נקלא בדבריו. והוא כי תיבת ושלים תחיתית המאור אגל האורך. ל"ל אגל הרוחב. וברוחב ל"ל ושני שלישי אמה; ויהי' נשונו כך, האורך שלש ותשעים, והרוחב חמשים ושלש ושני שלישי אמה ושלים תחיתית (שהוא $^{19}/_{27}$) והאלכסון מאה וחבעה וחצי וילדק נ"כ אם יהי' מאה וחבעה ושלים כי הכפל עולה $107^{11}/_{27}$ והוא יותר משלים ופחות ממאה. וזהו החשבון: אורך המרובע 93 וכשתרבעה בעצמו $(93)^2$ עולה 8649 רוחב המרובע $53^{19}/_{27}$ וכשתרבעהו $(53^{19}/_{27})^2$ עולה $2884^{61}/_{729}$ קבוצם עולה $11533^{64}/_{729}$. נדר המרובע שלה $107^{38}/_{100}$. והחשבון הוא ע"פ הקירוב היותר מדברי החשבון הוצאת הדרשים על חשבון בית שתים לאמה הרימוע שיהיו האלכסון כפל הרוחב. ילא לנו ע"פ שני משוויות אלו: צן=5000 ץ ($צ^2$ ז $ץ^2$)=$2ץ^2$. והוא ע"פ כלל המונח שהאלכסון הוא נדר שני הרבועים, מהאורך והרוחב, וע"פ העתקה יהי' $צ^2=3ץ^2$, ובחיות $צ^2=5000$: ץ יהי' א"כ $צ^2=(5000^2)$:$ץ^2 3ץ^2=3ץ^2$. $ץ^2=(5000)$. $8333333^1|_3=5000^2|_3$ ויהיה $ץ^2=2886^3|_4$, א"כ, $ץ=53^7|_{10}$ ויהי' א"כ $צ=5000=53^7/_{10}$ $93^9/_{58}$ נמצא צ שהוא האורך $93^9/_{58}$ ץ שהוא הרוחב $53^7/_{10}$ } וזהו החשבון היותר מלוקדק בחשבון בלתי גדול והוא קרוב לבנתי בדברי הרמב"ם. ז (צ² ז ץ²) האלכסון=$107^{38}|_{100}$

מסכת שבת

פרק ה מ"א תוי"ט ד"ה כיון ופי' הכ"י סימן של"ט להא דכתב אם קמה ר"ל בת אלפים עיי' ט"ז סס סק"ד:

מסכת פסחים

פרק ג מ"ג תוי"ט ד"ה רא"ת כו' עיי' שם"מ הלכות יו"ט פרק ג' הלכה ט':

פרק ז מי"ג לענ"ד פירושה שתי חבורות שהיו אוכלות כו' והמיחם באמצע (וא"כ נעשו כב' חבורות) אזי כשהשמש עומד למזוז מחזיר פניו וקופן פי' דלא להוי כאוכל בב' מקומות:

מסכת שקלים

פרק ד מ"א תוי"ט ד"ה מתנדב. וכ"ל ליישב עפ"מ שהרגתי על קושית האחרונים פ"א מ"ד אם העומר ושתה"ל אנו האיך נאכלין. והקשו דליבטל עיין סוף מעילה. והירלתי דממונא לא בטיל וממילא גם האיסור התנו בזה לא בטיל וכהסות דמיס ומלא בעיסה והנה בנגיס ועי"ק שבקנו אף אם לא ימכרוס יפה ממון דידהו לא הוי מאחר שהתנו ברצון. והוי להפקר ואף דנעינן שיהיו של צבור דוקא. מ"מ מאחר דפקע כבר כח הבעלים שפיר בטל משא"כ בעומר דאף דפקע כח הבעלים מ"מ כיון שהוא בעין ממלא עומר אינו בא ממעות לבור:

פרק ו מ"ו תוי"ט ד"ה שער הדלק. אין כאן קו' על הרע"ב דבר"פ כתב על נשכת הבעים והיא בע"כ במזרחית לפונית ככמדות פ"ב. וכאן אמר על נשכת העץ שהיתה בעזרת ישראל במקום שלהי מדות ונגירסת ופי' הרע"ב היתה בדרום, ומפרש דגם שער הדלק הי' בדרום סמוך לנשכת העץ. ומפרש דלהכי נקראת נשכת העץ (ועי' תוי"ט שלהי מדות ד"ה אבא שאול) שהיתה סמוכה לשער הדלק:

פרק ה מ"ח המקדים שקלים שכתב הר"ב והרמב"ם פירש כו' ולפירושו לא אתברר כו' ל"ב ע' ערכין כ"ח מחרים אדם את קדשיו. נדר נותן דמיהן נדבה נותן עובתה כמה אדם רוצה ליתן בשור זה להעלותו עולה אע"פ שאינו רשאי ושקלים ידוע שחייב באחריותן על שיבואו לגזבר ולפיכך ד"ה קדש בה קדושה לגדל הבית, ובכורים ג"כ חייב לאורה באחריותן במשאר בפ"א דבכורים אלא דשם אחיא ומביא מחרים תחתיהן. והשמיים אין חייבין עליהן חומש ומדאין חייבין חומש משמע דהוי דרבנן, אך בירושלמי ותוספתא מבואר מתניתין יחידאי דחמיא רשבי"א מבשר ר"ש דאין חייבין עליהם חומש, ורבנן פליגי וסברי דחייבין חומש דמדאוריתא חייב באחריות וחכו פלוגתא דמתני' דת"ק דפליג אר"ש סבר דחייב באחריותן ולהכי הרי הוא קדוש כדין מקדיש נדר, ור"ש לטעמי' דאחריות מדרבנן ולהכי אין קדש כלל, דנותן טובתו אין שייך כאן דלאחר אין שום כלל דאין בום מאוה לשביא בכורים של אחר, ויתישב בזה הא דפסק הרמב"ם פ"ד מבכורים מתניתין דת"ח עליהן חומש אף בהירו' קאמר עלה דיחידאה היא ומשמע לכאורה דרבים פליגי עליה, אלא דבשאי דשקלים פסיק בפירוש בירושל' דלכהכר"ש דאין קדש וכ"ש הרמב"ם פ"ו מה' ערכין, וממילא קי"ל ע"כ דא"ח באחריותן מדאוריית':

מסכת סוכה

פרק ד מ"ג תוי"ט סד"ה ושאר כל סימים וכן בשופר ומגילה יש לנמנם. נ"ב אגב ריהטא כ"כ דמגילה לא נתנה לדחות דמדבריהם הוא. ול"ד לגוגב דשופר שהוציא ברשות. משום דרמי עלי' חיוב דאוריתא:

פרק ה מ"ב תוי"ט ד"ה בל ק"ל לוג בסופו ואני מלאחי במ"ש פי"ו וברושלמי פרק כל כתבי: מ"ז מלפניו, וה"ה ז' דפסח ול' דשבועות. וכ' דרשם הטעה מ"ש מה שיאמא הכא דוודאי דאין משמרות שוות רק בשלש רגלים כשכל ישראל נכנסין בשער אחד:

מסכת מגילה

פרק ג מ"ב תוי"ט ד"ה שאם ירלו כו' ומשנין ר"מ סבירא לי', ל"ל ר"מ בשיטת ר"י אמרה דסמ"ל:

מסכת תענית

פרק א מ"ג תוי"ט ד"ה בשבעה בו. נסמ"ל ובירושלמי אם היתה שנה תמירה כו' עי' בקרבן העדה:

פרק ג מ"ג וכן עיר שלא ירדו עליו גשמים כל' והמפרשי כו' חלקה אחת וגו' נ"ב עי' בר"ן שהחק ל"ל רא' ע"ז ולענ"ד פשוט דכוונת המשנה נקרא דלקמיה ונשו שחוס שלש עבים אל עיר אחת, והוא רמיה על מציותיה שים לבם נ"ב להתענות אל נהתרעו ופיי' בדברי הר"ב שכתב הר מעמא: